

Constelații diamentine

Anul II, Nr. 2 (6)
Februarie 2011

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Doina DRĂGUȚ

75 de ani de la nașterea lui Marin Sorescu

Marin Sorescu, marele poet, prozator, dramaturg, eseist și traducător, ar fi împlinit, anul acesta, 75 de ani dacă, după propria-i expresie, nu s-ar fi „*dus să moară puțin*”.

Contrar regulii nescrise, conform căreia, în posteritatea imediată, opera unei glorii trece printre furcile caudine ale supraviețuitorilor și intră într-un con de umbră, opera lui Marin Sorescu n-a devenit piesă de muzeu, bună de contemplat, iar nu și de aprofundat.

Autorul de „cronici fante-

ziste” din deceniul al VI-lea al secolului trecut devine un moralist, un spirit grav, dar care nu-și reprimă plăcerea luării în răspăr a unor fapte de viață. Marin Sorescu este, în egală măsură, și un stoic, și un ludic. A fost tradus în multe limbi, a călătorit mult, a conferențiat în multe universități din lume, a fost conducător de reviste literare, academician, ministru al Culturii, a obținut numeroase premii și titluri științifice, opera sa fiind poate cea mai cunoscută în străinătate, dintre creațiile scriitorilor români.

Genial, ca scriitor, și abil cum era, ca om, Marin Sorescu a fost, în perspectiva specialiștilor de la Stockholm (propus de românii din diaspora, iar nu de cei din România), potențial laureat al premiului Nobel pentru anul de sfârșit al mileniului al doilea.

Îl regăsim plenar în poema *Vulturul moare ca un vultur*: „după o sută de ani”, când încă „mai poate sfâșia”, marea răpitoare constată că nu mai are plisc; în consecință, se înalță „pe cele mai înalte piscuri”, își strânge aripile și „se lasă apoi/ să pice ca

un meteorit în adânc”, așa cum făcea când își localiza prada; numai că, de data aceasta, „prada e chiar el” - pentru sine și pentru „alt vultur tânăr”. Poezia e un fel de pradă pentru autor: proiecția umbrei lui.

Trecând Styxul, Scriitorul nu-și mai poate devora Opera, așa cum făcea Cronos cu fiii lui. În cazul lui Marin Sorescu, nu Autorul și-a devorat Opera, ci Opera l-a devorat cu voluptate pe El.

Vulturul moare ca un vultur

Îmbătrânind, pliscul se încovoiaie
Tot mai mult,
Ca un arc încordat
Care nu mai poate să mai tragă
Decât în sine
Pe o linie imaginară
Care arată inima.

După o sută de ani,
Vulturul mai poate sfâșia.
„Am îmbătrânit”, își zice -
Și, după vreo săptămână, ecoul
Îi confirmă din văi adânci:
„Am îmbătrânit”.
„Nu mai avem plisc”, zice,
Și ecoul: „Nu mai avem plisc”

Atunci zboară pe cele mai înalte piscuri
Dă roată peste falnicele stânci
De unde a vegheat fără teamă,
Strângându-și aripile, se lasă apoi
Să pice ca un meteorit în adânc,
Cu ochii treji, cu capul sus
Simte voluptatea căderii
Care nu seamănă cu nici una din
Fulgerătoarele lui aterizări pe zăpadă.
Prada e chiar el.

Cade năpraznic
Pe umbra sa din adânc,
Zdrobindu-și oasele și ochiul deschis

Alt vultur tânăr, de sus,
Urmărește prada.

Marin Sorescu

Sumar

Doina Drăguț , 75 de ani de la nașterea lui Marin Sorescu	p. 1
N.N. Negulescu , Reîntoarcerea la origini (**)	pp. 3-5
Janet Nică în dialog cu Florentin Smarandache	p. 4
Florin Agafiței , Căderea în timp... împreună cu pictorul Ovidiu Kloșcă	p. 6
Poetry pRO , Univers poetic	pp. 7-9
Alina Cheșcă , Poeme	p. 10
Adriana Yamane , Pădurea minunată	p. 10
Diana Iacob-Spătaru , Mori de vânt	p. 10
Florentin Smarandache , Un paradox al orașului Bălcești	p. 11
Constantin E. Ungureanu , Două cărți bine-venite	pp. 12,13
Anton Vasile , De ce nu... ..	pp. 14-15
Slavomir Almăjan , Poetul și marea (**) ...	pp. 16,17
Dan Brudașcu , Orizonturi daco-romane ...	p. 17
Nicolae N. Tomoni , Cloaca	p. 18
Emil Bucureșteanu , Declin	p. 19
Gh. A. Stroia , Crucea umbrelor	pp. 20,21
Adrian Botez , Spasm cosmic	p. 21
Nicholas Dima , "Întoarcerea la Hristos - Document pentru o lume nouă"	pp. 22-24
George Sorescu , Iluzii și destin	p. 25
Iulian Chivu , Dialoguri indo-europene: Ezoterismul... ..	pp. 26,28
Ionuț Caragea , Poeme	p. 28
Lucia Olaru Nenati , Eminescu sau pedeapsa perfecțiunii... ..	p. 29
Boris Marian Mehr , Poezia de început a Marinei Țvetaeva	p. 30
Cristian Petru Bălan , Treptele de lumină spre Cer ale Profesorului Dumitru Buhai ...	pp. 31,32
Elena Buică , Ce e iubirea?	p. 32
Dumitru Buhai , La cumpăna anilor mei... Ecce tempus!	pp. 33-34
Iulică Țenea , Poeme	p. 34
Gheorghe A. Stroia , "Întoarcerea ultimului erou"	pp. 35,36
Petru Botezatu , Poezia pentru copii a lui Grigore Vieru	pp. 37-39
Traian Vasilcău , Poeme	p. 39
Ionel Necula , Adrian Botez - un poet profetic	pp. 40-41
Ionuț Caragea , Adrian Botez și profetul din propria inimă	pp. 40-41
Delamarian Marco Sebastian , Poeme	p. 41
Florinel Agafiței , Studiu preliminar asupra meditației și începuturilor buddhismului mahayanic	pp. 42-44
Ion Văleanu , Gae	pp. 45,46
Mariana Vicky Vărtosu , Poem absurd... ..	p. 46
Bianca Dobrescu , Crima de la miezul nopții	pp. 47,48
Ștefania Adela Pop , Poeme	p. 48
Marian Malciu , Partajul	pp. 49-50
Georgeta Nedelcu , Interviu cu poetul și ziaristul George Roca	pp. 51-54
Marian Pătrașcu , Trăim convențional și judecăm comparativ	p. 55
George Pașa , Regăsirea într-un prezent continuu	p. 56
Daniela Sitar Tăut , Țărâna urbană ..	pp. 57,58
Iulian Chivu , Pagina revistelor	p. 59

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,
în septembrie 2010

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Acad. Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI
- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFIȚEI, orientalist, sanscritolog
- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Department, Bucharest University

Redacția

Director:

N. N. NEGULESCU

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Consilier artistic:

CRISTINA OPREA

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. CĂTĂLINA-FLORINA FLORESCU, SUA, membră a Asociației Române de Studii ale Americii
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- Lector univ. dr. ALINA-BEATRICE CHEȘCĂ, Universitatea "Danubius", Galați
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages & Literatures 249 East Pyne, Princeton University
- Prof. univ. GRIGORE AVRAM

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantine* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constelatii.diamantine@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

http://www.scribd.com/constelatii_diamantine

Adresa redacției:

Bd. Gheorghe Chițu, nr. 61, Craiova, Dolj, România, cod: 200541

N.N. NEGULESCU

Reîntoarcerea la origini

**

Având un accent entropic de iubire, imnul (psalmul) «Te, Deum, laudamus...» se înalță spre dragostea unitivă cu Dumnezeu. Asistat de Îngerii inspiratori ai creștinismului universal, trans/istoric, suflul său creator îmbrățișează kosmosul și antroposul anunțând dacilor zalmoxieni o nouă eră religioasă. Textul sacru izvorăște tocmai din aflarea sufletului monahic nicetian în enstaza iluminată a arhetipului ancestral. De aceea, cuvintele în practica lor virtuoaasă de restabilire a unității pierdute se purifică de urme materiale dobândind scăpărătoarea origină a entității antecedente. Este o situare în dimensiune împlinitoare euharistică (în sensul de eucharistie = har, grație) care a depășit formula „nutrix inventiones eruditio est”; adică este o împărtășire cordială (prin sediul iubirii) și mentală (prin sediul ideatic) cu eudaimonia simbolistică.

În acest stadiu, demersul meu euristic distinge cum prezența eidოსului platonice (ideea absolută) are vocație tipologică - arhetipică („model al naturii eterne”, Timaios, 38 b) ca holos potențial genetic universal; de unde și ritmicitatea fecundă a impulsurilor apriorice preformative.

Topica prof. dr. Ion Pachia Tatomirescu aplicată în adâncul textului sacramental al imnului «Te, Deum, laudamus...» descoperă și scoate la lumină „argu-

menta interne” temeinice, convergente despre locus comunis (izvorul comun) tradițional dacic, convertit la creștinismul cu care avea - după cum vom înțelege - rapoarte de consubstanțialitate.

Magistrul susține încă de la începutul cărții veridicitatea „paternității nicetian-remesiană și autohtonismul pelasgo-dacic/valahic al imnului «Te, Deum, laudamus...»”.

Bineînțeles, paternitatea și autohtonismul - vrea să ne spună autorul - nu sunt altceva decât o reflectare a receptacolului spiritului nicetian, hrănit din esențele eredității (vezi etimonul modelului hereditas), fiindcă universul literar (imnic) nicetian are proprii săi patternas: idee, arhetip, prototip, model, cu un pronunțat conținut metafizic.

El, Sfântul/Poetul Niceta Remesianu a fost alesul între patres veteres (părinți bisericești).

Este unica sa paternitate duhovnicească. Deoarece textul infuz al imnului «Te, Deum, laudamus...» are auctoritates Sanctorum, direcția căii hermetice (a Kanon-ului) de interpretare pe care o urmez îmi dezvăluie mie adevărata pluralitate paternă coborâtore prin Eikon din Înalturile existenței veșnice a Genitorului Treimic, Treiipostazic: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh (vezi conciliile ecumenice de la Niceea - 325 - și Constantinopole - 381- care au fost dedicate dogmei trinitare).

În plan secund, dar numai ca ghid astral, într-o inițiere a slujirii cultice a dacilor din sacerdoțiu templu, a lăsat și Zalmoxis o anume paternitate depozitară; paternitate i-mediată doar în succesiunea temporară. Evoluția gândirii ține de recurența arhetipală...

Să ascultăm prolegomena lui Petre Țuțea: „De altfel, cum am mai spus, ideile platonice nu sunt fructe ale cercetării, nu pot fi cuprinse în știința comodă, utilă și limitată, neavînd sediul

în om și-n natură, iar sufletul individual participă la ele, aici «prin anamnesis, fiindcă le-a contemplat în formă pură într-o existență anterioară». Nu interesează metempsihoza pitagoreică și nici prezentarea mitologic-poetică a ideilor din Phaidros, ci natura transcendentă a adevărului”.

Este necesar să vizualizăm și dintr-un alt unghi favorabil confluența celor două străvechi și diferite moșteniri tradiționale pentru a cuprinde mai bine relațiile spațiale ale combinatoriei diferite de idei și contribuția istorică a fiecăreia dintre ele la definirea instituționalizării cultului creștin în Dacia zalmoxiană a lui Niceta Remesianu.

Din textele sapiențiale aflate în patrimoniul biblic aflăm:

1. Vechiul Testament, scris în ebraică, cu rare pasaje în aramaică, prezintă influențe detectabile (aliaje culturale) preluate din Babilon de către seminția lui Abraham, chiar dacă înainte și după îndurarea Exodului, prin repetate revelații în conștiințe, metanoia (întoarcerea privirii și a inimii) devenise principiul unic călăuzitor al sufletelor. Aceste reprezentări instaurau nu doar o smulgere fizică a evreilor deportați din țărâmul servituții, ci și anumite începuturi. Să nu uităm nici focarul de civilizație, născut din influențele sumeriene și semitice.

Ce legătură au aceste dovezi scripturice cu tematologia noastră? Răspunsul este simplu: deși rațiunea umană (ca parte a rațiunii universale) repetă veșnic modelul (arhetipul) rațiunii universale, enramele egiptene au fost accesibile intelectului ebraic; de unde continuarea unor tradiții derivate din mytosuri și ethosuri religioase. În subsidiar, poporul stigmatizat s-a apropiat asimptotic de modelul „înțelepciunii” care l-a ghidat câteva decenii. Crucificarea hristică este o dovadă neiertătoare a durtății fa-

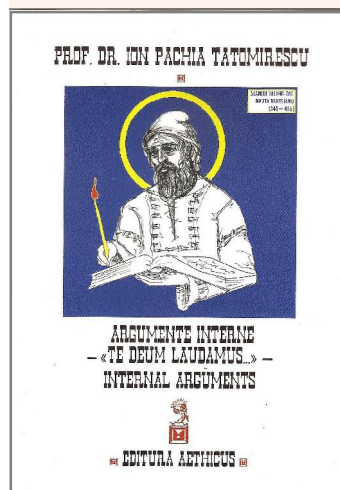
raonice însușită de farisei...

2. Selecția de texte sapiențiale cu valoare exemplară din Vechiul Testament însumează și fragmente poetice (psalmice) incantatorii din epoca David/iană (cca. 1012). În adevăr, acesta este modelul ideal de inspirație nicetiană.

3. Ca evreu încarnat, Iisus din Nazaret întemeiază misiunea Sa mesianică (în ebraică Mesiah-christos „cel uns”) prin învățături/predicări rostite în genul parabolei (mashalul ebraic) cu mult deasupra nedomolitelor furtuni mentale ale iudaismului din Palestina unde se confruntau aprig fariseii (evreii de rit strict), saducheii, zeloții și esenienii.

Iată și judecățile enunțate de prof. dr. Ion Pachia Tatomirescu despre „paternitatea nicetian-remesiană și auhtonismul pelasgo (valaho) - dacic al imnului Creștinătății, «Te, Deum, laudamus...», descoperit în continuul compozițional: „Este de-a dreptul revoltător că, până astăzi, „cei mai mulți cercetători” din cele aproape 17 veacuri ce s-au scurs de la zămislirea imnului întregii Creștinătăți, Te, Deum, laudamus.../ Pe Tine, Dumnezeu, Te lăudăm... de Niceta Remesianu, nu au apelat în vreun chip la incontestabilele, la indiscutabilele argumente interne privitoare la paternitatea nicetian-remesiană și la auhtonismul pelasgo-dacic/valahic, atât de evidente, amplasate de autorul-episcop de la Dunărea de Jos chiar în „cheia de boltă”, chiar în „punctul culminant-imnic”.

Nu s-a ținut seamă de faptul că, în orizontul anului 370, epis-

copul-poet, Niceta Remesianu, prin acest imn se adresa Dacilor de pe ambele maluri ale Dunării de Jos, Daci ce, încă din orizontul anului 1600 î.H., credeau în monoteismul Zalmoxianismului, preluat peste optzeci la sută de Creștinism.

Două sunt versurile indiscutabile/incontestabile din imnul Te, Deum, laudamus.../ Pe Tine, Dumnezeule, Te laudăm..., străbătute de sublimul jertfei zidirii, de spirit cogaionic/zalmoxian, pentru că poetul-episcop Niceta Remesianu le destinase Pelasgo (Valaho) - Dacilor din satele sud-dunărene de deal/munte, din Timoc, din zona Naissus (Niș) - Singidunum (azi, Belgrad), ori din cele nord-dunărene, din Mehedinți/Oltenia, din Caraș-Severin/Banat, Valho-Daci cu nezdruncinată credință aproape bimilenară în monoteismul Zalmoxianismului, unde încă nu pătrunsesese „Creștinismul de Câmpie” adus/propovăduit la Dunărea de Jos de Sfântul Apostol Andrei (mai mult ca sigur, Sfântul Niceta Remesianu avea drept model pe Sfântul Apostol Andrei, din secolul I d.H., ce convertise sute de mii de Pelasgi/Vlahi-zalmoxieni la Creștinism, firește, din localitățile ce țineau de Dacia, de pe țărmul vestic și nord-vestic al Mării Negre, ori din Valea Dunării, de la Museua/Buzău până la Morisenadunum/Cenad, apoi, de aici, la Singidunum/Belgrad și pe Valea Moraviei, de unde a trecut la Tesalonic și Patras, - în acest oraș grecesc fiind arestat și pironit/răstignit de Greci, cu aprobarea imperială a Romei, desigur - pe crucea „în formă de X”, ce-i poartă numele și în zilele noastre, „Crucea Sfântului Andrei”).

Tu ad liberandum suscepturus hominem Virginis uterum, / Tu devicto mortis aculeo aperuisti credentibus regna caelorum..., adică: Tu, Întrupatul-în-Om întru mântuirea-i, n-ai strigat frica-n pântecul Fecioarei, / Tu, Biruito-
rul-din-Sulița-Morții, deschis-ai credincioșilor poarta-mpărăției cerurilor...

În aceste două stihuri, mar-

când „apoteoza imnică” (pe care „campionii schismatici - cunosători și, mai frecvent, editori roesleriano-stalinști” recent „se prefac a le omite” ca „din greșeală” („de memorie/tipar”), căci nu „cadrează dogmatic” atunci când se mai atribuie acest imn vreunui Ambrosius - cf. CCL, 163 sqq.), sunt două trimiteri sacre, conectate puternic în fundamentele monoteiste ale Zalmoxianismului Pelasgo/Valaho-Dacilor ce au ivit și nutrit/purtat prin milenii până azi pecețile stilistice de profund auhtotonism ale acestui mare popor al Eurasiei („al doilea după al Indienilor”, în certificarea părintelui istoriilor, Herodot).

I) Tu, Întrupatul-în-Om întru mântuirea-i, n-ai strigat frica-n pântecul Fecioarei (Tu ad / Libemandum / suscepturus hominem non horruisti Virginis uterum) este versul ce își conectează / centrează strălucirea („forța fulgerării” Dacului - receptor întru sublim, întru catharsis) în mitul nemuririi dacice obținute în calitatea de războinic al fotonilor (ca să evităm „clișeizarea” Luminii), în calitate de Făt-Frumos, căruia, încă de la naștere (de la mistericul / inițiativul „plâns” în pântecul mamei - fecioară-împărăteasă) i se promite de către tatăl-împărat - spre a se naște, spre a vedea lumina zilei în această lume - desigur -, Țara / Împărăția-Tineretii-fără-Bătrânețe-și-Vieții-fără-Moarte. Pentru Pelasgo/Valaho-Dacii, cărora li se adresa, în orizontul anului 370, episcopul-

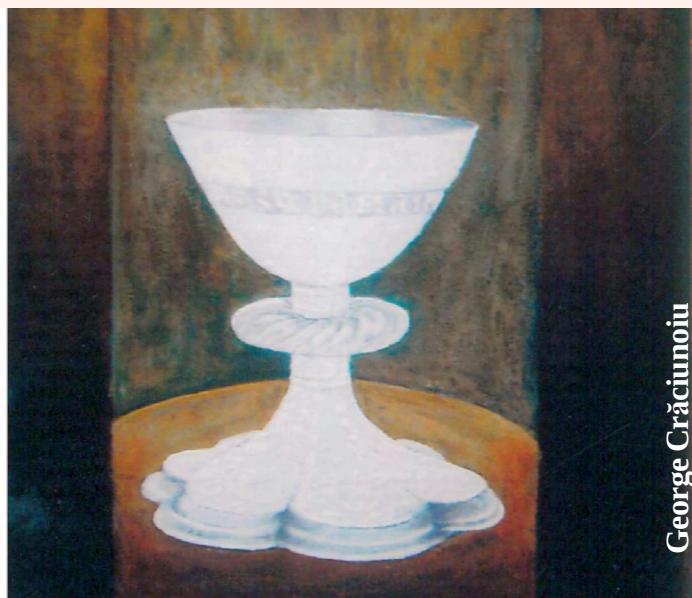
poet, Niceta Remesianu, stihul Tu, Întrupatul-în-Om întru mântuirea-i, n-ai strigat frica-n pântecul Fecioarei (Tu ad liberandum suscepturus hominem non horruisti Virginis uterum) nu era „hermetic” / „încifrat”, ca în zilele noastre. „Strigătul/plânsul („bocetul”) fricii de a te naște într-o lume plină de răutăți ca a noastră este un motiv străvechi, pelasgo/vlaho-cogaionic, devenit dincoace de orizontul anului 1600 î.H., zalmoxian, frecvent întâlnit în basmele Pelasgo/Valaho-Dacilor.

Herodot (484-425 î.H.), în Istoriei (V, 4), menționează cu privire la „plânsul”/„bocetul” de la nașterea Dacului/Thracului: «Dintre aceste seminții thrace, obiceiurile pe care le au Geții, care se cred nemuritori, le-am arătat. Traușii, în toate privințele, au aceleași datini ca și ceilalți Thraci, numai că la nașteri și la înmormântări iată ce fac: rudele se așează în jurul nou-născutului și încep să bocească de câte rele are să îndure, odată ce s-a născut, înșirând toate pătimirile omului (s.n.); pe mort însă îl îngroapă jucând și veselindu-se, sub cuvânt că de-acum se află în deplină fericire, scăpat de atâtea neazuri.» (Hist., II, 30).

Informația o regăsim - peste aproape o jumătate de mileniu - și la Ponponius Mela (aprox. 5-70 d.H.): «Thracia este locuită de un singur neam de oameni, Thracii [...]; unii cred că sufletele celor care mor se vor întoarce pe pământ, iar alții socotesc că, deși

nu se vor mai întoarce, ele totuși nu se sting, ci merg în locuri mai fericite; alții cred că sufletele mor negreșit, însă că e mai bine așa decât să trăiască. De aceea, la unii sunt deplânse nașterile și jeliți nou-născuți; dar, dimpotrivă, înmormântările sunt prilej de sărbătoare și le cinstesc ca pe niște lucruri sfinte, prin cânt și joc.» (s.n. Fontes, I, 389; cf. V M R, 170 sq).

Grație impresionantei, neasemuitei mitologii valahe, având în temelie aproape două milenii de oralitate cultă Școlilor Zalmoxianismului, formațiile transmise de Herodot, Ponponius Mela ș.a. se nuanțează: Nenăscutul din Dacia nu înceta să plângă, ori să strige în pântecul tinerei mame-împărăteasă până nu i se promitea de către tatăl-împărat Țara/Împărăția-Tineretii-fără-Bătrânețe-și-Vieții-fără-Moarte (odată născut, ca sortit nemuririi cogaionice, sau, mai exact spus, Împărăției-Tineretii-fără-Bătrânețe-și-Vieții-fără-Moarte, el devenea nemuritorul Făt-Frumos, nemuritorul rege-zeu-medic de Sarmizegetuza, nemuritorul Războinic/Cavaler al Zalmoxianismului): «Taci, dragul tatei, zicea împăratul, că ți-oi da împărăția cutare sau cutare; taci, fiule, că ți-oi da de soție pe cutare sau cutare fată de împărat, și alte multe de-alde astea; în sfârșit, dacă văzu și văzu că nu tace, îi mai zise: taci, fătul meu, că ți-oi da Tinerete-fără-Bătrânețe-și-Viață-fără-Moarte.» (Tfb, 53). Subliniem că în mitologia/mitosofia, în folclorul Pelasgiei (Thraco-Daciei) / Valahiei, există și o serie de basme cu nemuritorul protagonist Făt-Frumos - proiecție telurică, întruchipare „terestră” a Soarelui, „fiul lui Samos/Dumnezeu” -, serie ce nu se întâlnește la alte popoare, serie de basme purtând unicitatea peceții stilistice a Zalmoxianismului, a mitului Perechii Ideale, Soarele și Luna, având răspândire numai în arealul numit Dacia, al exercitării acestei prime religii monoteiste din istoria spiritualității universale, serie de basme ținând de sfera oralității culte a Zalmoxianismului.

George Crăciunoiu

Janet Nică în dialog cu Florentin Smarandache

Janet Nică: Pe unde ești, domnule, te-ai dat cu somnule?

Florentin Smarandache: yo soy a la casa [sunt acasă]

Janet Nică: Ai casa pretutindeni, precum miriapodul picioare. Asta ce să însemne oare?

Florentin Smarandache: dragoste mare, cetățean internațional / multi-planetar.

Janet Nică: Și nu te dor genunchii de atâta dor și de atâta stat la particular?

Florentin Smarandache: După cum se vede, este cum se aude.

Janet Nică: După cum vorbești, am în gură gust de dade. Din alea morojii de lângă Jii.

Florentin Smarandache: Mesaje românești nu vrei?! (Alelei!, în... dollars, nici-cum în lei!, fir'ar mama mamii ei!!)

Janet Nică: Nu, domnule. Ba da, domnule!

Florentin Smarandache: navajo, zuni, apache sunt în zona mea. Cam 70-80% din studenții mei sunt indieni, conform statisticilor oficiale. Casa-i în campusul universitar. De români n-au habar!

Janet Nică: Ce e bun-bun în această lume nebună-nebună?

Florentin Smarandache: Ceea ce nu pare bun e bun, iar ce pare bun e nebun.

Janet Nică: Iar eu ce să mai spun? N-am nici cămașă, nici zăbun. N-am nici condei, nici carandaș.

Florentin Smarandache: Aha! Iar eu sunt tare năvălaș! Chiar când scriu acest răvaș.

Janet Nică: Un răvaș ca o scrisoare, precum o descriere povestitoare.

Florentin Smarandache: Eu sunt bălceștean Florentin și știu de unde vin.

Janet Nică: Ba ești un mondooltean Smarandac, înțelept ca un cozonac.

Florentin Smarandache: Și dulce ca un înțelept care a luat lumea în piept.

Janet Nică: Un mondooltean care își iubește țara, precum iarna iubește vara.

Florentin Smarandache: Tac și iar tac. Doar sunt Smarandac.

Janet Nică: De ce taci, juvete mondial? Ce spun eu nu e real?

Florentin Smarandache: e real de ireal / și mumos de frumos / dar mă trage viața mea / ca o rablă tinichea...

Janet Nică: Credeam că ești paralel cu meridianele și meridian cu paralelele, că alerg după fusele orale să dai extemporale.

Florentin Smarandache: am texte și pre-texte / la cursuri universitare / și fluviale. ...sunt ocupat răsocupat / și la gură astupat...

Janet Nică: Bine, atunci te las să-ți circuleze mintea prin păduri, ca Viteazul Pinte.

Florentin Smarandache: am copiat recopiat / sufletele lui Janet / în al meu carnet.

Janet Nică: Mie mi-a rămas sufletele în original pe pedestal și sufletele original, în buzunar.

Florentin Smarandache: o cartică ori cărticea / ieși-va din gândirea ta și-a mea.

Janet Nică: Mă bucesc, mă craiovesc și mă bălesc, dar nu mă bălesc.

Florentin Smarandache: îți trimit prin e-mail trei fișiere ale discuțiilor noastre în WORD să vezi dacă poți scoate: un duet sau duel / sprintenel / pentru un volumaș / minteăș /

Janet Nică: Ei, aș!

Florentin Smarandache: de teatrel / măricel / experimentel.

Janet Nică: Și de oțel. Bine, băiețel! Eu am un scop, tu ai un țel!

Așadar, spre deosebire de Solul (Mesagerul Celest) la Dumnezeu (prima cale a obținerii Nemuririi), ori spre deosebire de Cavalerul/Războinicul Zalmoxianismului, luptând cu dușmanii Daciei până la ultima picătură de sânge, necunoscând statutul sclaviei, Sol/Cavaler (Făt-Frumos) ce și-a „plâns” / „strigat”, frica de-a se naște încă din pântecel tinerei mame-împărătese, Iisus Hristos nu și-a strigat vreo frică de vreun soi în pântecel Mamei-Fecioare.

II) Biruitorul din „suliță morții”, deschizător de poartă cerească pentru semenii săi din

Dacia (Tu devicto mortis aculeo aperuisti credentibus regna caelorum...) nu este altcineva decât Iisus Hristos, pironitul pe cruce, menit a substitui Solul/Mesagerul Celest aruncat în trei sulițe și trimis ritualic-inițiativ la Dumnezeu Cogaionului/Sarmizegetuzei (adică la „Soarele - Moș” / „Tatăl - Cer”, Samoș / „Zamoș”, confundat cu Salu - moș, nume deformat de carianul Herodot în Zalmoxis, de fapt, „omul - lui - Dumnezeu - pe Pământ”, regelezeu-medic, în rang de „Papă”, dar nu de la Roma, ci din Cogaion/Sarmizegetusa); scenariu mistic/inițiativ din Zalmoyianism, al trimiterii Mesagerului Celest, din

Cogaion/Sarmizegetusa, la Dumnezeu, „tot în al cincilea an”, este arhicunoscut și în mare măsură descris și de Herodot, în Istoria (IV, 94-96): «Iată în ce chip se socot ei nemuritori...» (este vorba despre Geții de la Dunărea de Jos și de la țărmul vestic și nord-vestic al Mării Negre); «credința lor este că ei nu mor...»; «trimiteria Solului se face astfel: câțiva dintre ei, așezându-se la rând, țin cu vârful în sus trei sulițe, iar alții, apucându-l de mâini și de picioare [...], îl leagă de câteva ori și apoi, făcându-i vânt, îl aruncă în sus peste vârful sulițelor; dacă, în cădere, omul moare străpuns, rămân încredințați că

(Dumne) zeu le este binevoitor...» (Hist., I, 345); adică Dumnezeu își arată bunăvoința și primește Mesagerul Celest (Ambasadorul Daciei) pentru patru ani, la Curtea Împărăției Sale din Cerul al Nouălea (de-aici și vorba valahă: a te simți ca într-al nouălea cer / Pleni sunt caeli...).

Pentru imnologie, pentru istoria literaturii valahe și universale, Te, Deum, laudamus... / Pe Tine, Dumnezeule, Te laudăm... de Niceta Remesianu, rămâne o neasemuită capodoperă din orizontul anului 370 d.H., un curcubeu mirific pe cerul spiritualității Daciei, pe cerul încă nedivizat al Creștinismului.

Florin AGAFIȚEI

Căderea în Timp... împreună cu pictorul Ovidiu Kloșcă

Odată cu noile creații ale pictorului **Ovidiu Kloșcă**, problema etică și estetică a rediscutării intervalului ce desparte, dar și apropierea lumii mundană, subsoară, de cea celestă, revine cu putere în actualitatea unui timp ale cărui repere spirituale par a fi fost definitiv uitate de omenire.

Intervalul dintre lumea terestră și celestă, înțeles nu ca vid ci, ca un spațiu umplut cu îngeri și oameni, deopotrivă, oferă șansa absorbirii tuturor celor deschiși duhului, în lumina izbăvitoare ce se conturează sistematic și treptat în jurul fiecărui înger realizat de artist.

Îngerii lui Kloșcă - dacă ne este permisă această forțare a ideii și exprimării deopotrivă - în pendularea lor dintre *Absolut* și *Mizeria Mentală* oferă alternativa eliberării, mântuirii spirituale, izbăvirii din cercul de fier al existenței materiale exprimate prin corporalitatea în care este constrâns să ființeze o perioadă spiritul, a cărui esență nu poate fi decât una singură și exprimată prin atributele specifice intangibilului. Se știe, spiritul nu poate fi decât absolut liber! Vectorul ce ne demonstrează acest fapt este *îngerul atipic* din creația lui Kloșcă, întrucât deși pare contaminat de suferința intrinsecă

Pictorul Ovidiu Kloșcă s-a născut la 27 iulie 1977, în Neamț. Absolvă cursurile Universității de Artă din Iași „George Enescu” - în 2009. De atunci și până azi, participă în expoziții - majoritatea personale - în țară și străinătate. Expune la Iași, București, Bacău, Focșani, Sf. Gheorghe, Chișinău, iar în Franța la St. Tropez și Nably.

Sedus de oniric și uzura urbană, ca de altfel și de lumea absurdului, pictorul Ovidiu Kloșcă se impune încet dar sigur pe o piață extrem de pretențioasă, care nu este alta decât aceea a

specifică umanului, manifestă libertatea sinelui propriu prin jocul fantastic al luminii dezvoltat în diverse forme, unele mai surprinzătoare decât altele.

Îngerul, înțeles ca mesagerul, ca intermediarul dintre cele două lumi - deși, *binomul* astfel perceput reduce cu mult esența spirituală a *Marelui Interval* - propune o altă variantă intra-existențială, ființială, ce rupe spații considerate date și imuabile, dezvoltând deopotrivă paradigme altfel imposibil de conceput și priceput minților obișnuite.

Observăm, de pildă, cum artistul surprinde manifestări *sui generis* - corporal-umane ale îngerilor, redirecționând elanul biblic, născut în urma gestului conform căruia Dumnezeu l-a creat pe Om după chipul și asemănarea Sa; la Kloșcă, îngerii, ca extensii ale lui Dumnezeu, sunt creați după chipul și asemănarea Omului, așa cum este acesta strivit în ne-

fericirea-i sisific terestră, mai mult decât în fericirea de proveniență transcendentă.

Corporalitatea îngerilor, apariția mâinilor în imaginea oniric gravă, devoalată printr-o lume a începuturilor creatului increat, apare șocant explozivă - cu trăiri specifice omului - marcată de chipuri aparte, fie căzute în meditații profunde, fie exteriorizând trăiri aflate în vecinătatea mirării, înfricoșării de dinaintea marilor treceri, iluminărilor instantanee, detașărilor reci, sfârșirilor eterne.

Construct senzațional, aparentul corp al îngerului - îngerilor - surprinde prin planul vizibil și cel invizibil, intuitibil, însă; avem de a face cu o corporalitate secundară mai mult intuită decât rațională, adică nu reprodușă. Ea se dezvoltă ca senzație cu brio și poate marca, în opinia noastră, începutul unui nou drum în arta contemporană; se adaugă figura - figurile! - respectiv chipurile îngerilor care par că se confundă în *background*-ul întunecat-luminos, continuând, astfel, ideea evadării din sine și, prin aceasta, din constrângerile nefaste ale lumii materiale.

Dualitatea prezentată de corp și spirit, de lumină și întuneric, creează înșelătoarea impresie a ideii exprimate cândva de M. Foucault, conform căreia „*totul seamănă cu totul, orice cu orice*”, însă artistul știe să evite clișeele, vechile presupozitii culturale ale spațiului în care se mișcă estetic, inducând senzația de certă ușurință, nicidecum de ușură-

tate, imaginile sale nedând vreun moment impresia că sunt gata făcute, urmare a unor obișnuințe de gândire ori de reflexe studiate în oglindă.

Avem de a face cu o spargere a tiparelor gândirii descartiene, ce impunea, cândva, o raționare directă, fără intermediari, căci autorul ne propune o gândire mediată tocmai de îngerii deveniți - cum afirma Durand - „*simboluri ale funcției simbolice însăși*”; în loc să dispară, îngerii reapar în forță într-un timp ce solicită mai mult ca oricând prezența lor drept singular suport al salvării noastre înșine.

Răsucirile sufletului sunt investigate pe îndelete, iar reacțiile dezvoltate prin intermediul recentelor creații comprimă revelator geamătul omului contemporan infirm, sugerând un lucru extraordinar: că până și spiritul se negociază, la urma urmei. Dar aceasta e numai o sugestie, ce ne trimite la spusa lui Rabelais, conform căreia până și „*peștii urlă*”.

Transcendența este înlocuită cu energii speciale ce coboară în trup, iar faptul nu reprezintă altceva decât eterna căutare de sine a artistului, a insului obligat să trăiască într-o lume pustiită, în care apare oportunitatea aripi salvatoare a îngerului.

Acest lucru este vizibil în creația lui Kloșcă, întrucât, la un moment dat, *mâinile* îngerilor devin aripi de lumină orange, desprinderea de ce este comun și caracteristic omului delimitându-se tranșant, arătându-ni-se că artistul dispune, realmente, de organul necesar receptării fenomenelor subtil-mistice, relevate paradoxal prin elementele materialității acestei lumi.

Opoziția contrariilor, veți spune; iar noi vom fi de acord!

Ovidiu Kloșka

UNIVERS
POETIC

Aceste poeme sunt traduse în cadrul Proiectului Internațional poetry pRO
coordonat de Lidia Vianu, Director al Masteratului
pentru Traducerea Textului Literar Contemporan -
Universitatea București, <http://mttlc.ro>.

ANNA ROBINSON

Supranatural

M-am trezit în camera mea unde dormeam
Dar pereții au dispărut și tot ce văd sunt forme ale nopții
Răsucindu-se departe de pat. Cred că sunt mure,
Da, sunt, și împânguite. Și acum pot simți noaptea caldă
Și acum pot simți că nu e nici o adiere.

Încercând să mă obișnuiesc cu luna
Și spatele maroniu oglindit al departamentului de sănătate
Întotdeauna în dreapta sa, care a dispărut
precum gardul unui parc, precum parcul și apartamentele
Și acum pot vedea formele acareturilor
Și acum pot vedea luna pe sticlă.

Mă ridic și negăsindu-mi papucii,
Merg prin iarbă, care este pe jumătate mocirlă
Nefiind un lucru așa de rău. Și cum este lună plină
Văd florile, îndoite de somn,
Toporașul tricolor îmi gădilă imaginația,
Curajos, sare și mă sărută.

Traducere de Anamaria Petrache

ANNIE CLARKSON

Nor

Astăzi, un nor de mărimea unei mori a coborât și eu respir praful
său de bumbac asurzit de pâlăvrăgeala războaielor de țesut.

Vă referiți la mine ca și cum aș face din gesturile mâinii mele
forme de sateliți și de guri. Sunteți cealaltă parte a camerei, lumina de
la ferestrele sparte cu pietre și pelete, aripi de cioară cu semne
prevestitoare, chemându-se că am murit.

Am putea fi morți astăzi, în cazul în care a fi mort poate fi temporar,
am fi putut să fi oprit bătaia din inimile noastre ca și cum o cheie ar fi
putut transforma, și o mașină distrusă.

Mă uit la gura voastră care formează jumătăți de cuvinte, brațele
voastre care trimit mesaje lente ca și cum ar putea ajunge la mine.

Traducere de Denisse-Meda Bucura

ANNIE CLARKSON

Păpușa rusească

Eu am fost singura păpușă rusească pe care a cunoscut-o vreodată.
Mă aflam în podul lui, ascunsă sub discuri zgâriate, o umbrelă cu
spițele rupte și un puzzle cu cinci piese lipsă.

Numai cu mine vorbea. Îmi spunea cum ar fi vrut să își arunce pantofii
de lucru și să își strecoare picioarele în șosete groase, bocanci și
crampoane. Voia să-și simtă genele congelându-i-se de la zăpadă,
lacrimile înghețându-i pe obraz, și degetele de la picioare degerându-
i din cauză că urca pe munți mai înalți decât și-ar fi putut imagina. Mi-
a spus că și-ar fi dorit să găsească o femeie care l-ar putea asculta,
așa ca mine.

Ștergea praful de pe rochița mea rusească. Modelul era decolorat,
chipul meu șters, cicatricea din jurul pântecului meu adâncă. Voiam
ca el să-mi atingă cicatricea. Voiam să cunoscă păpușa dinăuntru
meu, care dormea pe perna Alessandrei, ascultând-o cum suspină
după iubitul său; păpușa dinăuntru ei, care privea cum un chirurg
scoate un glonț din stomacul iubitului său; păpușa dinăuntru ei,
care simțea ultima lui răsuflare furtunoasă. Voiam ca el să cunoscă
păpușa dinăuntru ei, pe cea dinăuntru ei și pe cea mai mică păpușă
dinăuntru, ultima.

Eu am fost singura păpușă rusească pe care a cunoscut-o vreodată,
cea pe care o desfăcea noaptea, răsucind-o.

Traducere de Oana Badea

SEÁN STREET

Helen Thomas în pădurea Epping

Un sunet ca o hârtie împinsă sub o ușă
E tot ce ai lăsat din tine pentru mine,
Desfăcând forma de noi. În timp ce ți-ai văzut de drum,
Fereastra fără de frunze mi-a promis nimic
În sunetele ei schimbătoare, Paște
După Paște deja scris, imaginat
Prin liniștea încețoșată a ținutului împădurit,
Aliat într-o conspirație de zile scurte.

Și a trebuit să trăiesc profetia aceea
Trup al unui solitar viu într-o ploaie ce de prea multe ori a înnoit
Memoria căutând un poem de amurg
În prozaica intensitate a luminii sure.

toate acestea rămân în cunoștințele vântului
care încă mai suflă când și când deasupra locului
făcând din mine o stafie acolo. În dimineața
de după e o rochie pe un pat și o siluetă goală într-o lumină albă
lângă fereastră de parcă s-ar fi întâmplat ieri
când nemișcarea zăpezii ne-a adus împreună,
iambii plecării tale evocând ultimele pe care făcut din dragoste.

Traducere de Bianca Dumitru

DIANE TANG

Rita alunecă

Înăuntru după-amiezii
Cu feliuța ei de lămâie și pocalul cu gin.
Încă-și mai pensează sprâncenele, își mai dă cu roz pe buze
Și-și mângâie obrații cu un rest de ruj roșu, roșu.

„Bătrână, bătrână, bătrână” cântă Rita, iar ginul ajută la asta.
Noptile i-ar fi înnebunitoare fără el,
După-amiezile ucigătoare.
(Diminețile deja sunt ucigătoare.)

Ea știe că nu ar trebui.

Ficatul ei probabil că e terci, inima stă să-i cadă.

Rita cea cu ochii roșii spune oglinzii din hol:

„Scumpule, de m-ai fi văzut atunci.”

Când părul tot îți este o perucă și ginul ți-este în stomac,

Când mesele tale au roți și singurul tău copil de treabă

E pierdut și-mbătrânit prin Philadelphia,

„E bine să-ți păstrezi simțul umorului.”

Prietenii ei știu să nu telefoneze dimineața,

Niciodată în după-amiezile mistice,

Și ies noaptea în galop ca niște soldați de cavalerie

Și răspund întotdeauna dacă-s aleși de gădi-gădi-ul chefliu

Al Ei atunci când e în dispoziția de a vorbi -

Poate despre băiatul cu bicicletă de pe plajă,

Despre brandy și despre clopot, sau poate cealaltă, cu dinții,

Și panerele și trandafirii și arborele de pâine și ochii din tablă -

Ori ar proiecta telefonul afară pe fereastră pentru a surprinde
Drama ce se derulează (chiar și în momentul vorbirii) în viața aleii
de dedesubt: ce să vezi, e bătrânul la tomberoane, câinele său,
bățul său, cântecul său. „M-am hotărât să-l strig Harold.”

Și câteodată discuția se-ndreaptă către după-amiaza
în care ea a știut că alunecase un pic mai departe -
„În dulap, pentru numele lui Dumnezeu” - și a zăcut acolo
până marți, cu demonii întunericului ce au degete reci ca gheața.

Este o artă, nu o știință, nu „dragostea vieții mele”,
Să tai lămâi cu o asemenea precizie chirurgicală.

Până să vină momentul apusului, ea se așează la fereastră,
Cea cu vedere schimbătoare, pentru a privi cum lumea
de la picioarele ei își desfundă inima cea rea,
Mare și frumoasă cu mult peste semnalul stingerii.

Traducere de Loredana Malici

MOIRA MERRYWEATHER

Trandafir și pitulice

pentru Virginia 1968-2004

Astăzi, am sperat că pitulicea harnică ce zbura iute
înăuntrul și înafara unei pergole stratificate,
cu ciocul plin de insecte și de trusa pentru repararea cuibului,
venise să-mi vorbească pe limba ta,
dar nu am auzit decât pic, pic, picuratul ploii.

Știu cum să te găsesc.

Acolo, în indigo-ul unui cer imposibil, scuturarea unui păr
de culoarea mierii și fotografii ce te mențin tânără.

Și aici poate, unde „belle virginie”,

un trandafir roz de culoarea vatei de zahăr ce poartă numele tău,
se luptă să-nflorească în această grădină,

în timp ce pitulicea hrănește vieți uimitoare, înghesuită bine
sub streșini, înfășată într-un refugiu din calea vremii.

Ce trebuie să-mi amintesc e să nu încerc prea tare

și iată-te, cu un fir de ață dentară atârându-ți
dintre dinți, precum o pitulice în misiune, sau în parfumul
ce se ridică dintr-un trandafir roz, ce-mi amintește
de o altă grădină, alt set de circumstanțe când, în a treia zi...

Traducere de Loredana Malici

MOIRA MERRYWEATHER

Cunoscător

În dimineața aceasta, fereastra mea este o gură;
linge scorțișoară de pe soare și mestecă vorbele frunzelor.

Dacă îi permit, va înghiți cântecul matinal al păsărilor,
va bea nectarul din fiecare floare;
levănțică, rozmarin, caprifoi, trandafir

și pe măsură ce trece ziua îmi va umple camera
cu toate substanțele nutritive de care am nevoie
ca să insuflu o nouă viață spațiilor dintre pulsații.

Când licuricii vor grava în întuneric codurile lor indescifrabile,
fereastra mea va trimite sărutări lunii.

Traducere de Oana Badea

TED WALTER

Orizonturi de evenimente

Ziua pare plină de găuri de vierme
Ce leagă diferite dimensiuni prin momente neașteptate.
O rădașcă luată de pe trotuar
Și ajutată până la adăpostul gardului viu
Aduce înapoi degete ale copilăriei,
Fascinate de strânsoarea minusculă
A piciorușelor pe suprafața unei palme deschise,
Ridicându-le până în josul fin
Al încheieturii, coarne curajoase ca de cerb ce vor să se închidă;
Și gardul viu de dafin îmbăiat de soare,
O ascunzătoare de-un verde profund, cu un vechi
Covor pentru confort, mucuri de lumânări
Și câteva bețe de chibrit interzise.
De data asta nici un război nu-l mai ține pe tata departe;
Nici nu mai conduce acea motocicletă care l-a omorât.

Cele șase macarale-turn roșii se leagănă astăzi
Pe fundalul geometriei întâmplătoare a urmelor de aburi,
Jucându-se de-a Pitagora, iar Dl. Samuel, Cel întunecat la maxilar,
desenează triunghiuri cu pătrate pe două părți,
Iar ipotenuza, un cuvânt ce lăncezește într-o altă lume
Să fie numele unei pisici ce parcurge
Cea mai scurtă distanță dintre masă
Și suportul pentru ghivecele cu flori, sau al scării
Rezemate de un turn, Rapunzel strângându-și
Părul în sus pe măsură ce ștergătorul de geamuri urcă.

Medicul nostru radiograf prietenos ne aduce
Fișierele pe care să le luăm cu noi jos,
„Elekta 1 și 4 n-au activitate”. „Înrolați-vă!”
Spune Dai, și mă întorc la a-mi antrena brigada
În Kure, într-o dimineață strălucitoare și rece, prima mea
Comandă la fel de șovăitoare precum îmi era tresa

De proaspătă pe braț. Gențile noastre tip
Din atelierul de pictură ne așteaptă cu numele noastre
Să fie luate de acolo într-o săptămână, imbarcându-se
Pe „Orwell” în drumul spre casă. De data asta
Rămân în Japonia, îmi găsesc o altă maturitate.

Elekta 1 este o vechitură evidentă,
Camera e sumbră, poza de pe tavan
Un afiș albăstrit de vreme cu cireși în floare;
Fără bipăituri de alarmă, fără gură pentru „zâmbăreți”,
Ochii părând să interogheze în întuneric,
Iar muzica este country din vest:
„Ești cel mai apropiat lucru de Rai,
Da, ești.” După cum particulele pun capăt
Celulelor de cancer, Raiul pare destul de aproape,
Culcat drept și deodată luat pe sus pe un vârf de deal
În Cotswolds, un nor înalt, lumina soarelui
Și raze orbitoare; unul dintre cei de aramă de-un verde aprins
Pe care îi căutam mai întâi
Eu și verișorii mei, înainte de a număra restul
Care se afla acolo jos, în Cheltenham.
Apoi mergeam la Devil's Chimney,
iar mai târziu ne găseam drumul către casă
Când ne lua oboseala.
Era cel mai apropiat lucru de Rai. Da, era.

Traducere de Loredana Malic

A. C. CLARKE

Rufe murdare

Contemplări asupra spălătoresei Clytemnestrei

O strașnică întoarcere acasă.
Semnale luminoase izbucnind de pe fiecare deal.
Material stacojiu întins pe jos pentru intrarea lui.
Nu va ieși nimic bun din asta, am spus eu,
nu e stilul nostru

Încă de la început nu a fost cum crezuserăm noi.
Fata aceea nebună țipând -
necuviincios.
Un semn nefast pentru viitor, am spus eu,
să începi în lacrimi

Iar zâmbetul ei un pic prea larg,
vocea ei mieroasă.
Săraca musculiță, a căzut în capcană.
Să nu ai niciodată încredere într-o femeie, am spus eu,
al cărei soț o înșeală

Ei bine, acum totul e gata
cel mai bine e să nu vezi nimic
să nu spui nimic.
Ei sunt responsabili aici, am spus eu,
fără alte întrebări

Mă bucur că n-a fost fiul acolo -
cine știe ce efect ar fi avut un asemenea lucru asupra lui?
E copia tatălui său, am spus eu,
un reproș ambulant

Am făcut sul covorul.
Iată-mă
trântind haine murdare pe pietre.
Un păcat și o rușine, am spus eu,
de afurisitele astea de rufe nemaipomenite.

Traducere de Oana Badea

LYN MOIR

Velasquez despre porumbeii lui Picasso

Omule acela, măscăriciule acela, pictează porumbei!
se scuză, să fiți siguri de asta, afirmând
o priveliște de la fereastră.
Ojalá fuera!
de-ar fi numai - e o priveliște ce-mi aduce aminte
de Sevilla mea originară, sau de coasta Cadizului,
nemărginire de ape și pini legănați de vânt,
păsări la balcoane, o briză rece de vară
în locul aridului podiș al Castilliei,
a lanțului Guadarrama, spintecând cerul,
într-o mantie de pini,
a întinderilor nesfârșite de bolovani și pietre,
ce ne copleșesc, pe noi lingușitorii de la curte.

De-ar fi numai vreun porumbar primprejuru' ferestrei mele,
una din două: alteța sa s-ar apuca să gângure,
le-ar mângâia penele, ar râde, ar zâmbi, s-ar juca
precum un copil de la sat, privind cum se dezvoltă o vietate;
sau, mai sinistru, mai verosimil, cei de la curte
au să le scoată din cuibare, au să le mănânce,
apropo, de nu o fi făcut-o alteța sa deja.
Mă tem că viața unui vânat la curtea lui Filip e scurtă.
Mănâncă sau fii mâncat, caută și vezi-ți de interes.
Simple reguli prin care să supraviețuiești
într-o lume de nebuni.

Traducere de Răzvan Sebeș

LYNNE REES

Ca marea

Ce o fi
Captura asta delicată
Revărsarea asta proaspătă de cute
Și creștături, mici miracole fără de-nsemnare?

Ce o fi
Umflarea, înălțarea asta
a rufelor, orologii vechi rămase
Mute, nopțile ce se scurg acum încet spre zori?

Iar asta -
Inimile voastre-n derivă
Printr-o palpitație a răsuflării
Din străfundul ei, răsfrângere a buzelor sale.

Ea-i marea
Care inundă întinderea
Vieților voastre. Tot așa zi de zi
Ea devine mai adâncă - greu poți să mai răsuflă.

Traducere de Răzvan Sebeș

Alina CHEȘCĂ

STARE

Motto: „Nu-mi lipsește nimic,
decât eu însumi.”
(Franz Kafka)

înfrigurată căutare
prin CATACOMBELE
COPILĂRIEI
un imens dor
DE FERICIRE.

IMPOSIBILA ÎNTOARCERE

Motto: „Dacă există ceva nemuritor pe
lumea aceasta, e melancolia trecerii
noastre.” (Octavian Paler, Caminante)

tristețile mi-au siluit
rând pe rând iubirile
Dumnezeu a făcut
din trupul meu
coșciug de nostalgii
bolnăvicioase călătorii
în timp
prin isteria realității
m-am hrănit cu zadarnice
utopii îmbătrânite
rochiile mele poartă
și acum
parfumul trecerii
prin deșertăciunea iluziei
ceasul meu cu zodiac
s-a oprit la clipa fericirii
dar măștile comediei
și-au lăsat colțurile
gurii în jos
până la pământ
până la odihnă
până când am uitat
de mine însămi

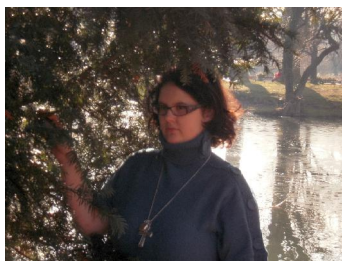
Aș vrea să mai cred în imposibila
întoarcere
a poveștilor cu gust de copilărie
drumul spre ele e mărginit de morminte
mi-am îngropat jucăriile
în țipătul pendulei
a mai trecut o oră de uitare
scrisul s-a decolorat pe iluzoriile iubiri
cerneala-i uscată pe degetele cu unghii-
cuvinte
cărțile nu mai prind viață
la hotarul dintre vise
aș vrea să mai cred în imposibila
nemurire
în apa vie sorbită cu paiul
prin câte-un bar decadent
să mai cred într-o ultimă noapte
de vară
când ne-am mântuit iubirea
dansând pe străzi necunoscute
nostalgia tăcerii se simte în aer
a mai trecut o oră de uitare

Diana IACOB-SPĂTARU

(Austria)

Mori de vânt

Pe urmele lui don Quijote mă
redescopăr copiliță cu părul
retezat de prea multă supușenie.
Ador morile de vânt cu toată
umblarea lor statică. Galopează
prin spațiu într-o neclintire
tulburătoare. Evadez cu ele,
înainte, înapoi creionând un
vârtej perpetuu. Unde și când se
vor opri? Sunt pironită pe brațele celei mai înalte mori de pe aici.
Sângele îmi alunecă în creier, îmi urcă în picioare, mi se prelinge în
mâini și gură mi-e vânt, și inima mi-e stea... În dansul ăsta perfect
plesnesc norii, îmi înmoi vârful degetarului în petrol. Nu am greșit.
Mi l-am pus pentru că îmi propusesem să cos o pânză cu care să
acopăr luna în nopțile când nu-ți amintești de mine. Ar fi un sacrilegiu

Adriana YAMANE
(Japonia)Povești
din Lumea
Mică

Pădurea Minunată

Pădurea Minunată este un
loc în care nu există teamă. Așa
stau de fapt lucrurile peste tot în
Lumea Mică, pentru că acolo
domnește buna înțelegere. Se
spune că Zâna Zânelor a creat
acest tărâm de basm chiar la ea
în inimă, ca să fie loc de joacă
pentru orice suflet de copil.

În Pădurea Minunată trăiesc
foarte multe viețuitoare: bunicul
urs, de exemplu, veșnic în cău-
tare de miere aurie, puiul de arici,
care are ca loc de joacă buturuga
goală din Poiana Florilor, misterio-
asa regină a furnicilor sau prier-
tenii care se întâlnesc în serile
de vară în Crângul Privigheto-
rilor, ca să asculte cântece de
dragoste.

Haideți să privim prin sticla
fermecată pe care bunica o ține
ascunsă sub pernă, într-o cutie
albastră cu desene aurii. Ce se
vede? Ce se vede?

Uite o porțiță cu zăvoare de
argint și, dincolo de ea, o scară
albă în spirală care duce sus, sus,
către cer. Din casă se aude o me-
lodie dulce: "melc, melc, codo-
belc...".

Depart, depart, în Lumea
Mare, doi copii se joacă într-o
poiană. Băiețelul a găsit o cochi-
lie albă, rotundă, și vrea s-o des-
chidă ca să vadă ce e în ea. Sora
lui e puțin mai mare, ține strâns
în brațe o carte de povești și,

plină de înțelepciune, îl sfătu-
iește: "nu, nu, nu, cu melcii nu
se procedează așa; trebuie să le
cânti: melc, melc, codobelc".

Ca prin minune, cochilia prin-
de viață și din ea se ivește un
cap somnoros și o pereche de
cornite moi. "Scoate coarne bo-
urești..." cântă fetița în continu-
are, iar melcul începe să meargă
pe o frunză, lăsând în urmă o linie
argintie, ca și cum ar fi fost tra-
sată cu o pensulă făcută din ra-
zele de lună.

"Unde merge acum?" întrea-
bă băiețelul, curios, iar fetița îi
răspunde atotștiutor: "merge du-
pă apă, ca luna". Trebuie să-i
cântăm mai departe, "și te du la
baltă...".

O boare de vânt răcoros în-
cepu să miște crengile copacilor
și o voce îndepărtată, ca un ecou,
răspunse parcă de peste tot din
jur: "și bea apă caaaldă...".

Copiii nu mai erau în pădurea
de la marginea orașului, ci pri-
veau cu uimire către o casă
rotundă, cu o porțiță întredes-
chisă, dincolo de care se vedea
o scară sidefie, în spirală.

"Aici e Lumea Mică din po-
veștile bunicii, aici e intrarea!"
șopti fetița, strângând la piept
cartea de povești, și o luă la fugă
dupa băiețelul care alerga fericit
dupa un fluture purpuriu.

să o fac martoră singurătății mele. Dar m-am răzgândit. Și nici măcar
nu știu să cos. Așa că m-am făcut un x pe o moară. Am luat forma
cruții Sfântului Andrei. Dar sunt departe de a fi... Sunt mai aproape
de a dori să fiu... Ți-am vorbit cândva despre salvarea prin dorință.
Acum traversez o matinală verde cu multe glăsuiri roșii.

Florentin SMARANDACHE

Un paradox al orașului Bălcești

Petrache Poenaru – cel mai faimos bălceștean

22.05.2009

Profesorii Marian Popescu-Diculescu și Emilia Popescu-Diculescu, de la Grupul Școlar „Petrache Poenaru” din Bălcești, mă duc cu mașina la Benești (sat devenit cartier al actualului oraș vâlcean Bălcești), unde se afla **casa memorială a lui Petrache Poenaru** (n. 10.01.1799, Benești, județul Vâlcea - d. 1875), care în tinerețe a fost pandur, om de încredere (secretar, șeful cancelariei) al conducătorului Revoluției de la 1821 (cărui îi fusese recomandat de către unchiul său, boierii-cărturari, Iordache și Grigore Otetelișanu, prieteni cu Tudor Vladimirescu), pionier al presei scrise din România - a creat primul ziar românesc de propagandă, numit „Foia de propagandă”, al armatei lui Tudor Vladimirescu. Inginer (cu studii la Viena și Paris), matematician, inventator, pedagog, academician (din anul 1870; din 1872, președintele Societății Academice Române, numită Academia Română din anul 1879), fondatorul colegiilor naționale din București și Craiova, organizatorul învățământului național românesc, creatorul steagului României moderne (tricolorul purtat de „Domnul Tudor” la intrarea în București), inventatorul stiloului („toc rezervor”, numit mai neaoș „condei portăreț”) - brevetat în anul 1827, în Franța, cu titlul *plume portable sans fin, qui s'alimente elle-même avec de l'encre* (pană portabilă fără sfârșit, autoalimentată cu cerneală), participant la Revoluția de la 1848, membru al Comisiei pentru eliberarea robilor. A ocupat diverse funcții în administrația centrală a Principatelor Unite și a României. A fost primul român care a călătorit cu trenul, trimis în misiune specială

în Anglia, la 27 septembrie 1831 (calea ferată Liverpool-Manchester fusese inaugurată la 15 septembrie 1830).

Casa, construită ca o culă, a fost conacul boierilor Otetelișanu (foto).

Alăturat, biserica ortodoxă cu hramul Sfânta Treime și Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril. A fost construită de către boierul Barbu Otetelișanu în anul 1746, iar boierul Grigorie Otetelișanu a reparat-o după cutremurul din anul 1802.

Se crede c-ar fi existat un tunel între conac și biserică, dar nu a fost descoperit.

Pe la anul 1821, doi tâlhari terorizau satul Benești. Tudor Vladimirescu a venit cu un grup de oșteni, i-a prins pe tâlhari și i-a spânzurat de doi copaci de lângă malul eleșteului de lângă conac.

Bălcești – oraș fără muzeu!

Casa lui Petrache Poenaru a fost redobândită de moștenitorii stăpânilor din momentul naționalizării ei, care au vândut-o. Obiectele de muzeu au fost transferate la Muzeul Județean Vâlcea din Râmnicu Vâlcea. Depistez și aici un paradox: deși s-a făcut dreptate unei familii, prin returnarea proprietății private confis-

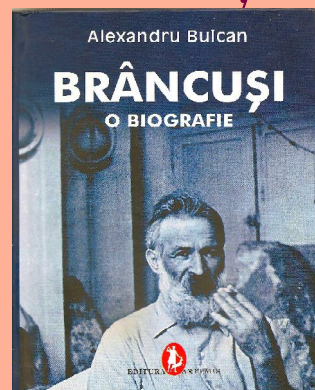
cate de către comuniști, s-a făcut o nedreptate comunității locale a orașului Bălcești, prin desființarea Casei Memoriale „Petrache Poenaru” și prin ciuntirea memoriei celui mai destoinic și mai titrat bălceștean, intelectual de vază și

unul din făuritorii României moderne.

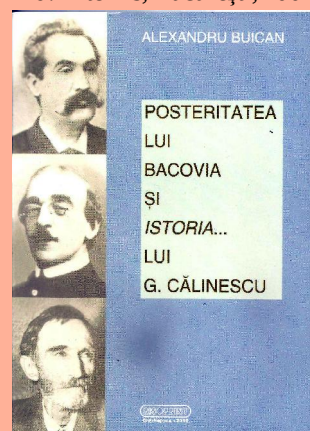
Ce-i drept, numele acestui inimos beneșean n-a fost cu totul uitat: în centrul orașului Bălcești există Alea Petrache Poenaru, iar Grupul Școlar din oraș îi poartă numele și se află chiar pe Alea Petrache Poenaru nr. 5-7.

Dar, gândindu-mă la muzeu, mă întreb: oare, nu s-ar fi putut găsi o cale de „a împăca și capra și varza”?... Poate că privind de peste Atlantic, pentru mine-i mai greu de înțeles și de acceptat ceea ce s-a întâmplat... Desigur, pot fi mândru că pe cartea mea de identitate scrie „Orașul Bălcești”, deci, m-am urbanizat, nu mai sunt țaran! Dar ce fel de oraș este acela fără un muzeu?... Și uite, că nici cinematograful nu mai are - în schimb, au proliferat barurile și cârciumile!... Halal cultură! (Unde ești tu, Deceneu?)... De fapt, Bălceștiul meu drag, deși „înnoțat” cu rangul de oraș (în anul 2002), a rămas cam aceeași comună mai săltată, care a fost capitală de raion!

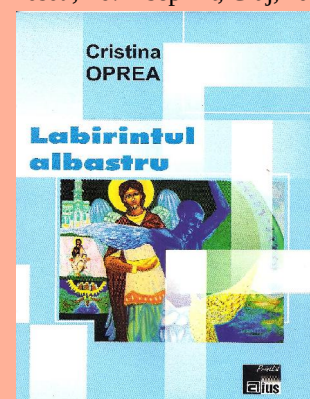
Cărți primite la redacție

Alexandru Buican - *Brâncuși*, Ed. Artemis, București, 2007

Alexandru Buican - *Posteritatea lui Bacovia și Istoria lui G. Călinescu*, Ed. Risoprint, Cluj, 2010

Cristina Oprea - *Labirintul albastru*, Editura Aius, 2006

Alexandru Buican - *Polemici*, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2010

Constantin E. UNGUREANU

Două cărți bine-venite

„Deoarece soarele nu poate să apună
făr'de a-și întoarce privirea după fecioarele
cetății, mă-ntreb:
de ce-aș fi altfel decât soarele?”

Lucian Blaga

„Cu Domnul Daimaca,
E curat mister;
«Prietenii» afirmă
că.... se mută-n cer!”
„Gorjeanul” din 18 ianuarie 1944

„Lucian Blaga - Solstițiul sânzienelor” și „Victor Daimaca - descoperitorul de comete” sunt ultimele scrieri din cele douăzeci de cărți, apărute într-un răstimp de cincisprezece ani, scrise de **Zenovie Cârlegea**, profesor doctor la Colegiul Național „Ecaterina Teodoroiu” din Târgu-Jiu, poet, istoric și critic literar, eseist și publicist, membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Dacă facem un tur de orizont asupra cărților sale, vom constata că Zenovie Cârlegea depășește sfera strict profesională de filolog și abordează mai multe fațete ale culturii, dovedind că posedă cunoștințe în varii domenii: studii de dacologie, brâncușiologie (trei cărți despre Brâncuși) și studii monografice despre unele personalități legate de Gorj prin sorginte sau profesie: Arethia Tătărescu și Victor Daimaca. La acestea se adaugă scrierile de istorie și critică literară: trei cărți despre Lucian Blaga, un eseu despre Alexandru Macedonski, un eseu și o monografie consacrate lui Tudor Arghezi.

Scriitorul Zenovie Cârlegea răspunde unui deziderat al lui George Călinescu, exprimat în „Principii de estetică”, potrivit căruia un istoric literar trebuie să fie un critic și criticul un artist, astfel că debutează cu un volum de poezii, „Fericirile”, 1995, și mai scrie încă trei volume de poeme. Prin cărțile sale, demonstrează că posedă o cultură filosofică și o cunoaștere sistematică a literaturii universale, absolut necesare unui istoric și critic literar.

Cele două cărți care fac obiectul prezentei recenzii, prima de istorie literară, iar cea de-a doua, cu caracter științific, au la bază o cercetare exhaustivă: deplasare pe teren, arhivă, bibliotecă, jurnal, corespondență, discuții cu

descendenți ai lui Blaga sau Victor Daimaca și cu personalități din țară și străinătate. Nu este ușor să strângi un asemenea uriaș material de referință. Vorba cronicarului Miron Costin: „să sparie gândul”. Practic, autorul ne plimbă cu dezinvoltură prin toată bibliografia blagiană și cea legată de personalitatea lui Victor Daimaca, pe care le epuizează. Lăuntricul mă determină să-mi pun întrebarea: Oare, pentru Zenovie Cârlegea, timpul stă pe loc? Scrisul, pentru autor, este un *modus faciendi* și un *modus vivendi*.

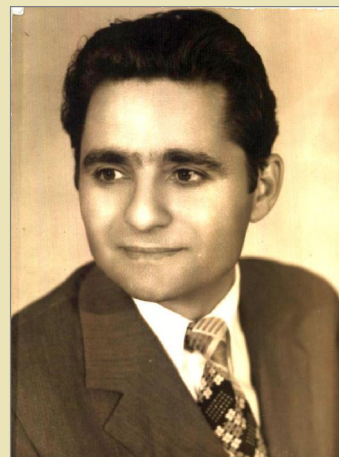
Aceste scrieri au un caracter monografic. „Lucian Blaga - Solstițiul sânzienelor”, apărută la Editura Măiastra, Tg. Jiu, 2010, este o monografie a erotikon-ului blagian, a mitului erotic din poezia lui Blaga, pe când lucrarea „Victor Daimaca - descoperitorul de comete”, apărută la „Scrisul Românesc”, Fundația - Editura, 2010, reprezintă monografia unei personalități științifice.

Cărțile sunt ingenios structurate compozițional. Lucrarea „Lucian Blaga - Solstițiul sânzienelor” se deschide cu o prefață a autorului, cu titlul „Carmen amoris” și urmează cinci capitole. Primul poartă numele celei care i-a fost iubită, soție și muză, Cornelia Bredeanu-Blaga, „Marea Doamnă a literaturii noastre”, prin distincție și „fidelitate casnică”, prin atașament activ și neclintită convingere în „steaua mereu urcătoare a destinului poetic și filosofic blagian”. Femeie frumoasă, inteligentă și înțeleaptă, cu o evidentă aristocrație a spiritului, despre care Lucian Blaga relatează că devotata sa soție, Cornelia, „își făcuse un scop de viață din a trăi pentru mine și pentru ceea ce îmi promova creația, și pentru nimic în lume n-ar fi voit să se vadă ob-

stacol în calea acesteia. Așa-și simțea ea rostul ei”. „Eu și Cornelia suntem una, un tot unitar, o monadă”. „Poemele luminii” sunt inspirate din marea iubire pentru Cornelia, soția sa: „Mie îmi aparțin «Poemele luminii», afirma Cornelia Blaga, și alte câteva poezii din volumele ulterioare între care poezia «Ulise»”.

Capitolele următoare poartă numele celorlalte muze: Domnița Gherghinescu-Vania, Coca Rădulescu, Eugenia Mureșanu și Elena Daniello.

Apariția Domniței Gherghinescu-Vania în viața erotică a lui Lucian Blaga înseamnă un reviriment liric, „Schimbarea zodiei”. Pentru poet, Domnița este o tânără vestală „ce întreține focul poeziei”, este „prietena poeziei”, „marea vinovată că poezia românească nu conținește”. Ea este soția lui Dumitru Gherghinescu-Vania, prim-procuror la Brașov, întemeietor al revistei „Claviaturi” și autor al unor volume de poezii. Soții Gherghinescu își transformaseră casa din Brașov într-un salon literar, frecventat de personalități devenite celebre, adevărate făuritoare de frumuseți nepieritoare în domeniul artistic: Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ionel Teodoreanu, Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu, Corneliu Baba, Romulus Ladea, Ion Vlasiu, Petru Comarnescu și alții. Amfitrioana era o animatoare plină de farmec, inteligentă, care și-a petrecut „viața pusă mereu în slujba altora”, deși destinul nu i-a surâs. Poetul o cunoscuse pe Domnița în 1937, la București, unde venise de la Viena, pentru a susține cursul de recepție la Academie, în realitate, „dulcea”, scurta, marea poveste cu „prietena poeziei” din Brașov are loc în perioada 1941-1948, cu o mai slabă intensitate în ultimii ani, deși

Lucian Blaga afirmă că se termină în 1944 („Luntrea lui Caron”). Prin volumul „Nebănuitele trepte”, Domnița „se înalță peste timp”.

Coca Rădulescu, studentă italianistă, la Universitatea din București, este o simpatie de scurtă durată ce lua naștere cu prilejul unei excursii la Păltiniș, în 1945, în urma căreia inima fetei e răvășită. Acestea îi dedică un ciclu de poezii cu titlul „Legenda veșnică”.

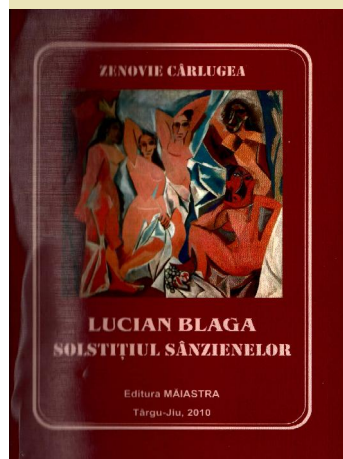
După plecarea de la Sibiu și revenirea la Cluj, Lucian Blaga are o relație pasageră cu frumoasa și sensibilă Eugenia Mureșanu (Octavia, în roman), soția lui Florea Mureșanu, protopopul Clujului. Familia Mureșenilor reprezintă un real sprijin moral și material, în acei ani grei pe care îi oferă istoria. După mărturisirea poetului, „toate inițiativele erotice erau din partea ei”.

Scriind despre „Muzele... Tatălui meu”, Dorli Blaga o consideră pe Eugenia Mureșanu o antimuză, în timp ce Elena Daniello reprezintă „muza ideală”, transpusă în romanul „Luntrea lui Caron”, în personajul Ana Raș, „o femeie de o distincție care o înalță”.

Pasiunea pentru Elena Daniello, soția profesorului Leo Daniello, o întruchipare a tuturor atributelor unei feminități („o sută de procente”, „geană dintr-o pleoapă a lui Dumnezeu”) se înfiripă după 1945, la Cluj. Lucian Blaga o idolatrizează. Elena și familia ei îi vin în ajutor poetului în anii cei mai înnegurați din viața sa, când avea nevoie de o stare afectivă imensă. Noua muză îl tămăduiește de „nesociabilitate”, singurătate, îl ajută „să supraviețuiască în perioada cea mai grea”,

după 1950. În același timp, Elena este izvor de poezie și de înnobilitate a sufletului: „Poezia țâșnește din mine cu abundență de fluviu”. „Cu atâta impetuoșitate n-am scris în viața mea”. „În centrul cugetului și al zărilor mele este Ana. De la ea îmi vine tot binele sufletesc. Ana este poezia. Poezia este Ana. Ana este subiectul și predicatul...” („Luntrea lui Caron”). Afectiunea pentru Elena Daniello face să vibreze și mai intens lira poetului, să-i stimuleze creația. Cu privire la aceasta, Blaga se confiază Elenei, „muzei ideale”, în acești termeni: „Darul de a stimula este cel mai frumos

ce-l poate avea o femeie pe plan istoric. Acest dar îl ai și tu din plin”. Cele mai multe poezii dedicate Elenei aparțin volumelor: „Cântecul focului” și „Mirabila sămânță”.

Plecând de la ideea că muzele reprezintă etape ale creației blagiene, autorul, bine inspirat, după ce prezintă „biografia interioară” a fiecărei muze, reproduce și textele poetice inspirate din focul iubirii.

Urmează o postfață scrisă de Ovidiu Drîmba, autorul celebrei și masive lucrări cu titlul „Istoria culturii și civilizației” în treisprezece volume. A fost asistentul lui Lucian Blaga, la Cluj, și finul acestuia. A scris „Filosofia lui Blaga”, în 1941. Ovidiu Drîmba face aprecieri elogioase asupra cărții lui Zenovie Cărlugea, autorul a trei lucrări despre Blaga.

Cea de-a doua carte, „**Victor Daimaca - descoperitorul de comete**”, este structurată în două părți. Prima, un fel de Introducere, cuprinde o „Recomandare adresată autorului de către dr. Christian Veillet, Executive Director, Canada-France-Hawaii

Telescope, pe versoul foii de titlu, în limba engleză, urmează un Avant-propos, „Victor Daimaca”, de dr. Mirel Birlan, L'Observatoire de Paris, L'Institut de Mecanique Celeste et de Calcul des Ephemerides, apoi un „Cuvânt lămuritor” din partea autorului și „Nume de români în Urania”.

Cele nouă capitole din partea a II-a a lucrării sunt consacrate lui Victor Daimaca, profesor de matematică și astronom amator.

Perioada severineană din viața lui Victor Daimaca, fiind originar din Turnu-Severin, este tratată în capitolul I și corespunde copilăriei și adolescenței. De mic copil este atras de lectura unor cărți științifico-fantastice și de popularizare privind științele cerului, iar pasiunea de observare și cercetare a boltei cerești se manifestă din școala gimnazială (pe atunci, liceul inferior), aceasta se intensifică în liceu, când își construiește, în casa cu etaj, un „observator astronomic”. Observarea unor fenomene cerești de către tânărul licean este consemnată în reviste și buletine de specialitate.

Absolvent al Facultății de Științe a Universității București, cu licența în matematică, după câțiva ani de funcționariat în Capitală, este încadrat ca profesor la Liceul „Tudor Vladimirescu”, din Târgu-Jiu. Activitatea de profesorat la mai multe licee, Școala Normală și Școala de Meserii din citadela învățământului gorjean, între anii 1929-1950, face obiectul capitolului al II-lea. Aceasta se caracterizează prin discreție și seriozitate, este pasionat de obiectul pe care îl predă, dar se pare că pasiunea de astronom amator este și mai puternică. Nopti întregi privea cerul înstelat, iar ziua mergea la școală cu ochii înroșiți de nesomn, pentru a-și îndeplini misiunea de dascăl. Anul 1943 îi aduce marea satisfacție prin descoperirea celor două comete ce-i poartă numele, ca o încununare a eforturilor depuse și a nopților pierdute.

Următoarele trei capitole (III, IV și V) sunt dedicate descoperirilor lui Victor Daimaca. Toate acestea sunt prezentate de autor cu rigoare științifică, cu detalii specifice unui om de știință. Prima descoperire este Cometa Daimaca 1943, descoperită la 9 sep-

tembrie 1943, pentru care, în semn de prețuire, i-a fost decernată o medalie din partea Societății Astronomice a Pacificului, San Francisco, SUA. Cea de-a doua cometă descoperită la un interval de trei luni, decembrie 1943, poartă numele celor trei descoperitori: Cometa Van-Gent-Peltier-Daimaca 1943. Încă cinci comete au fost observate și identificate de către Victor Daimaca, în perioada iulie 1945-iulie 1955. Cele două descoperiri ale lui Victor Daimaca s-au petrecut în timpul profesoratului de la Târgu-Jiu.

În capitolul al VI-lea, facem cunoștință cu ultimii ani de viață petrecuți de către Victor Daimaca la București, unde are prilejul să cerceteze cerul cu mijloace moderne, în calitate de colaborator științific al Observatorului Astronomic din Capitală.

În continuare, face unele referiri privind actualitatea cometelor Daimaca, iar în capitolul al VIII-lea, consemnează lucrările de interes științific în care este recunoscută contribuția profesorului-savant în domeniul cercetărilor astronomice.

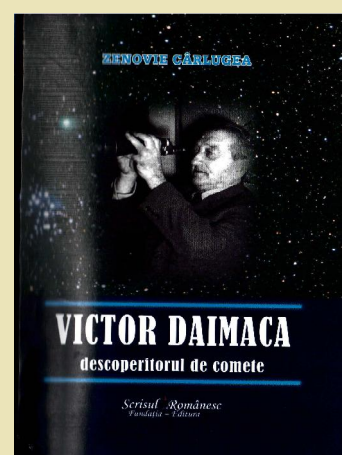
„Pentru o mai dreaptă cinstire” a personalității lui Victor Daimaca, la Târgu-Jiu, s-au înființat unele instituții ce-i poartă numele: Universitatea Populară „Victor Daimaca”, Liceul de Informatică „Victor Daimaca”. De asemenea, unele străzi din București, Turnu-Severin și Târgu-Jiu se numesc „Victor Daimaca”. Acesta se bucură și de o bine-meritată recunoaștere internațională.

Metaforicul „Creion final” din capitolul al IX-lea cuprinde concluziile autorului.

Trebuie remarcat un aspect meritoriu al scriitorului Zenovie Cărlugea, acela de a folosi, în ambele cărți, un imens material iconografic: fotocopii ale unor documente, texte manuscrise și tipărite, ale unor fotografii (portrete), fotograme, picturi celebre, peisaje, ilustrații, tabele etc. Toate acestea au rolul de a explica sau de a ușura înțelegerea textului. Bineînțeles că eforturile scriitorului, în această direcție, au fost considerabile, iar curajul de a scrie aceste cărți ce necesită o documentare serioasă merită a fi luat în seamă. Acordă o mare importanță aparatului științific prin

trimiterile la subsolul paginii și alcătuirea unui indice de nume. Un rezumat al cărții „Victor Daimaca - descoperitorul de comete” este prezentat în trei limbi: franceză, engleză și germană.

Expunerea în cele două cărți este întocmită cu acea rigoare a cercetătorului literar și științific, în care filologul și artistul, Zenovie Cărlugea, se trădează, realizând, prin scrierile sale, o lectură captivantă. Întreprinde o cercetare minuțioasă prin prezentarea „poveștilor” amoroase ale celor cinci muze ale lui Lucian Blaga care reprezintă tot atâtea etape ale creației sale și a contribuției lui Victor Daimaca la cercetarea

astronomică românească. Două personalități distincte, Lucian Blaga, poet și filosof, un contemplator al cerului: „În bolta înstelată-mi scald privirea- / și știu că și eu port / în suflet stele multe, multe / și căi lactee, / minunile întunericului”/, și Victor Daimaca, un observator și cercetător al cerului. Ambii, prin faptele lor, sunt predestinați la nemurire. Poetul din Lancrăm va străluci mereu pe cerul poeziei românești: „Înmormântat în astă stea, / în nopți voi lumina cu ea”/, așa cum Victor Daimaca va străluci pe cerul astronomiei românești.

Cât despre autorul acestor cărți, putem spune că onorează Gorjul prin activitatea sa intelectuală, scriitoricească, dovedindu-se a fi un cărturar exemplar. Exprimându-ne metaforic, putem afirma că „glasul” profesorului doctor Zenovie Cărlugea ar putea intra în competiție în orice aulă universitară. Reprezintă cu cinstire breasla profesorilor de limba și literatura română din Gorj și sper să nu greșesc a-l considera *primus inter pares*.

Anton UASILE

De ce nu..., de ce nu acum?!..

Era o zi de vară, una din acele zile fericite, de adevărat rai pe Terra, când n-ai fi vrut nici în ruptul capului să dai colțul. Să fi fost ora nouă sau zece dimineața, nu mai știu exact, când am deschis calculatorul. Imediat ce s-a conectat la Net, ecranul mi-a fost invadat de un video chat. Pe ecran, un tânăr cu o privire, cum să spun mai exact să nu greșesc, o privire apocaliptică, o privire de dincolo de lume, privirea aceea, care trece prin tine și se pierde undeva în gol.

„Cred că e drogat”, mi-am zis.

Cum s-a petrecut fenomenul tehnic, nu pot să-mi explic. Fie întâmplător, fie intenționat, m-a ales pe mine. „Melancolic băiatul!” zic, privindu-l siderat. „Se petrece ceva cu el. Poate e unul din acei emo, dar nu poartă simbolurile lor... A căzut în butoiul cu melancolie? Sau o iubire neîmpărtășită..., poate a fost părăsit de prietena sa..., are el ceva pe suflet” mi-am zis.

Intrigat, am început să înregistrez. Se putea vedea pe ecran, atât cât cuprindea camera video, mobilă de lux, ceva în genul Lion Kings, câteva tablouri scumpe, cred, de ale lui Sabin Bălașa, o oglindă decorativă, în care se reflecta biblioteca Space Berloni și un televizor LCD, toate într-o asamblare decorativă ambiguă de oameni parveniți.

„Mă numesc Sorin”, începu băiatul...

Să fi avut în jur de 17-19 ani, un pic timid, un pic teribilist, privea spre camera web, cu ochii lui negri, mari și umezi, în care licăreau sclipiri diamantine, gata parcă să se aprindă, să explodeze în mii de cuante. Ochi de nebun, ar fi zis cineva, mai cinic.

„...Sorin X”, îl aud în difuzor. Aș fi putut să mă numesc Sorin Y, că doar sunt mascul și simbolul masculului este Y, nu X, sau XY. Dracu știe de ce Creatorul l-a făcut pe bărbat jumătate femeie, adică XY și pe femeie doar femeie, adică XX! Poate pentru că masculul, făcut după chipul și asemănarea sa, este ambigen. În bărbat se află masculinul și femininul la un loc. Sexual, bărbatul are un spermatozoid cu X și altul cu Y. El conferă sexul progenerurii. Cum o fi știind hipofiza să fabrice spermatozoizii, exact jumi-juma? Dar, poate că eu sunt mai mult X, adică am o dominantă feminină, sunt mai efeminat. Nu am păr pe piept ca atavicii. Acesta poate fi un semn de feminitate, dar în rest sunt mascul... Ei, nu chiar un mascul feroce! Dar, totuși, mascul. Mai bine mă nașteam fată. Poate eram o ființă fericită. Fetele nu-și pun probleme existențiale. Ele doar trăiesc pur și sim-

plu. Simt mini-orgasme pentru orice. Chiar și pentru un ruj, un parfum, un pantof, o rochie, adică rahaturi, cum ar spune Bebe Nebunu. Pe mine nu mă încântă, deloc, asemenea nimicuri. Platon mulțumea zeilor că l-a născut maică-sa băiat și nu fată. Dar cine știe, ce e mai bine să fii în existența asta absurdă! Să fii băiat sau fată? Numai Zeul știe, ar fi răspuns Socrate. Sau și una și alta. E o absurditate să devii transsexual, să te opui naturii. Dar unii o fac. Vor să știe, cum e adică cu sexul opus. Mai ales masculii. Nu sunt fericiți în pielea lor, cu sexul lor... Și totuși, există o tendință inconștientă spre unisex. Fetele vor să semene cu băieții. Îi imită în toate, mai ales în vicii. Dacă fetele îi copiază pe masculi, în toate cele, cred că băiat e mai bine să te naști. Sau poate androgin ar fi fost mai bine pentru om. Ca ființa primordială al lui Platon sau asexuat ca îngerii din cer, cum spunea Iisus.

Ce sunt eu? Combinarea nefericită a înformației unui spermatozoid cu cea din ovul, în procesul mitozei! Segregarea independență a perechilor de gene pe tabla de șah a lui Mendel?! Două DVD-uri, care și-au îmbinat softurile și au format un Bio-computer. Așa m-au conceput genele egoiste. Care nu vor altceva decât să deruleze programul, existența mea ca voință și reprezentare. Sunt o mașină al cărei program se derulează până la sfârșitul vieții. O nouă ființă cu jumătate de caractere de la mamă și jumătate de la tată. Sunt o mașină autonomă sau parțial autonomă, dar nu independentă. Mereu am depins de cineva. De mama, de tata, de școală, de pământ, de sistemul solar, de Galaxie, de Univers. Ca un terminal! Imediat ce mama m-a născut, am fost cuplat la Univers. Sunt o mașină! La fel ca autoturismul: în loc de benzină, mâncare organică, filtrată, tratată biochimic, transformată în energie electrochimică, reziduurile eliminate prin sistemul digestiv, cum elimină mașina gazele prin toba de eșapament. De parcă mașina ar fi o copie a omului. Sau poate omul e o copie a mașinii. Suntem mașini computerizate, Bio-roboti, care, se zice, gândim.

Dar, oare, gândim? Programul gândește în locul nostru. Că altfel, cum să-ți explici vorbirea și gândirea. Gândirea se învață, ca și vorbirea, prin exercițiu, prin ritual, prin meditație. Dar ce ne face să învățăm vorbirea și gândirea? Trebuie să fie ceva, acolo, în creierul nostru fundamental, cel cu care ne naștem. Un driver, un soft de învățare.

Cei mai mulți nu învață gândirea, se lasă gândiți. La fel ca Sisif, se rotesc, generație

după generație, în același cerc vicios... Dovada ne-gândirii e probată de gemenii univitelini, care au comportamente și gânduri identice sau aproape identice. Cei care gândesc ies din cerc, urcă stânca lui Sisif sus în vârf; nu o lasă să se rostogolească din nou la poalele muntelui... Suntem suflete pasagere: parcă așa spunea Platon, inspirat de orfism. Aproape îi dai dreptate. Căci de unde știm că știm? Ne reamintim, zice Platon, din existențele anterioare.

Vacs albina! Eu cred că cineva ne-a dotat cu un soft pentru cunoaștere. Sau pentru recunoaștere. Dracu știe, cum reușim să cunoaștem această realitate! Chiar, de unde știm că știm?!... Cuanticii zic că sufletul e un program rulat de un computer, pe care îl numim creier, care ne face să gândim.”

Avea o voce răgușită, aproape cavernoasă de fumător înrăit.

„Am deschis video chat-ul... continuă el, să vezi un experiment de iubire, cum n-ai mai văzut... Vreau să scriu un poem! Un ultim poem. Asta e marea mea iubire. Când cineva vrea să scrie un ultim poem, e un eveniment, nu? De luat aminte!”

„Acum știi sigur că m-a ales pe mine. Dar de ce? Ce urmărește acest tânăr?”

„Nu eu te-am ales, tu m-ai ales pe mine. Sau soarta! Am tras la sorți. Și sorții au vrut ca tu să fii alesul...”

Eu am vrut să fiu un fel de șef al generației mele. Ca Eliade! Dar n-am chemare pentru studiu. E o muncă titanică. Savantul muncea zilnic, încă de tânăr, de la șapte dimineața până la șapte seara. Am încercat și eu, dar îmi este imposibil. Trebuie să ai chemare, pasiune, patimă pentru a descoperi adevărurile esențiale. Apoi, am descoperit meditația budistă. Nu studiul e totul, ci meditația. Mă mir că Eliade nu a învățat meditația. Că doar a devenit indian și a cunoscut iubirea mistică pentru indianca Maitreyi. Era cel mai îndreptățit să învețe a medita. Eu n-am fost în India, dar am învățat să meditez, adică să visez și să cuget; să cuget și să visez. Nici Eminescu nu a fost în India, dar a învățat meditația budistă. Adică a învățat să viseze și să cugete.

A visa și a cugeta înseamnă a vedea adevărul. El nu doar a cunoscut adevărul, ci, la

fel ca budistii, l-a văzut. În meditația sa, s-a inspirat direct din sanscrită. Asta e gândirea adevărată - visare și cugetare, cugetare și visare. A vedea adevărul înseamnă a depăși iluzia cunoașterii, aceea de a crede că știi, când, de fapt, nu știi. Nu întâmplător, Socrate spunea: știu că nu știu nimic! Nu oricui îi e dat să vadă adevărul. Doar aleșilor. Eu sunt unul din aleși!

Gândirea e, înainte de cunoaștere, observație și meditație. Și Aristotel recunoaște că văzul este cel mai important simț pentru cunoașterea adevărului. Eu nu cunosc adevărul, eu îl văd. Numai marii mistici și marii creatori au văzut adevărul. Ca budistii! Sau ca Sf. Anton! Când Sf. Anton a fost întrebat de filosofi ce cărți l-au inspirat, el a arătat spre cer și spre pământ. Nu vreau să fiu un adunător de coji, cum îi numea Eminescu pe cei cu nasul în carte, brăcutorii, care fac cărți din cărți. Vreau să văd adevărul, ca o iluminare... și să creez!”

Vocea lui a groasă, îmbătrânită parcă, nu de adolescent, mă intrigă.

„Eu gândesc, rataților! Așa le-am spus colegilor. Dar ei mă luau peste picior, mă ironizau, râdeau de mine. Ignarii au o vocație din a face din orice bășcălie. Râdeau de mine, cum râdea caracuda de Eminescu. Sau cum râdeau ignoranții de Socrate. Mulți îi ziceau, în batjocură, bufonul atenian.

Meditez, sufăr, mă detașez, caut calea, iluminarea. Sunt, deci, un înțelept. Cei din generația mea nu gândesc. Doar trăiesc, pur și simplu. N-aș putea trăi ca ei. Ca să gândești ceva trebuie să iubești ceva. Numai așa vezi adevărul... și să creezi. Uite, de pildă, să creez un poem. Un ultim poem. Ca un ultim adevăr. Ca o mare și ultimă iubire! Beton, nu-i așa! Cine poate scrie un ultim poem? Unul ajuns la capătul vieții. Ca Socrate. Și el a compus un ultim poem, așteptând să vină corabia de la Delos.

Cu cât înaintăm în vârstă cu atât ne agățăm mai tare de viața asta împuțită. Mâncăm, bem, facem sex, ne transformăm în butoaie de osânză și mocirlă. Ca porcii! Nu mai simțim, nu mai gândim, doar grohăim... Dacă n-aș gândi, nu mi-aș fi pus problema morții. Aș trăi, cum trăiesc cei mai mulți. Ca animalele! Nu au conștiința morții. Sau poate se cred nemuritori... Sunt singurul care îmi pun problema morții. Sau al doilea. Primul a fost Socrate. Înțeleptul îi îndemna, la proces, pe atenieni, să nu se teamă de moarte. De ce vă temeți, dacă nu știți nimic despre moarte? îi întreba Socrate. Și ei l-au condamnat la moarte, să afle el, mai întâi, ce este moarta și să le spună și lor. Dar Socrate nu s-a întors din moarte, ca Er, să le spună ce și cum e dincolo. Cei mai mulți oameni se tem de moarte. Eu nu

mă tem! Moartea e teama de necunoscut? Atunci s-o cunoaștem! Căci de ce te temi mai mult de aia nu scapi. Trebuie să treci prin moarte ca să te eliberezi de această angoasă. În celebrarea misterelor de la Eleusis, grecii asta făceau. Misterele relevau tainele morții și eliberau pe inițiați de această anxietate. Era o experiență holotropică revelatoare, o transcendere prin moarte, o renaștere. Sunt câteva tehnici simple, ca de pildă cea a respi-rației. Ritualurile de trecere aveau tocmai acest scop: să-i elibereze pe oameni de frica de moarte. Și oamenii se întorceau, înnoiți. Așa se naște omul nou. Nu, cum se iluzionau comuniștii că vor făuri omul nou.

Dar, modernitatea a abandonat ritualul. Tinerii, ca mine, trăiesc haotic, într-o dezordine amoroasă absurdă. Într-o goană nebună după banii, după plăceri sexuale aberante, alcool și droguri. Vor să se îmbogățească cu orice preț. La sfârșit dau toți banii afurișiți, adunați cu trudă, pe medicamente. Ca să mai supraviețuiască încă un timp, într-o existență fără sens. Cui prodest? Au uitat cel mai important lucru în viață: sentimentul comuniunii cu Universul, cu Creatorul.

Existența umană e tot mai sofisticată și mai irațională. Trăim un hedonism apocaliptic. Știi la ce duce hedonismul? La suicid. Nu sunt întâmplătoare sinuciderile în masă. Anxioșii găsesc mereu calea. Dar ei o fac din teamă. Nu te uita, așa uimit, la mine, nu sunt anxios. Nu sufăr de nevroză. Așa au crezut și psihiatrii clasici despre marii mistici Budha, Iisus, Ramakrishna, că ar fi suferit de schizofrenie. S-a dovedit, mai pe urmă, că psihiatrii și filosofii materialisti sufereau de iluzia cunoașterii. Ce vreau eu să fac e doar un joc. Un joc la limita vieții. Un feed back spiritual. Să scriu poemul vieții mele. Ultimul poem!

Hei, ce zici, bătrâne? Te-ar interesa un asemenea joc? Trebuie să treci prin experiența morții ca să înțelegi viața! Altfel ai trecut, prin ea, ca gășca prin apă. Nu, nu vrei! Ești prea bătrân. Te îndopi cu medicamente, nu-i așa? De tensiune, de prostată, de diabet. Ca să mai viețuiești un timp, în modul tău absurd... Ți-ai făcut bilanțul vieții? Ce-a rămas în urma ta? Nimic!... Pustiul și urăciunea...”

„Uite, cine mă învață pe mine! Un puțoi!” mă enervez, iritat de adevărurile cu care mă sfichiuia. Doamne, îmi zic, s-a întors roata vieții! S-au schimbat polii pământului!...”

„Fără etichetări, bătrâne! Mai bine ia aminte!”

„Cum Dumnezeu percepe gândurile mele! E parapsiholog? Doar n-am gândit cu glas tare. Nu am microfon, nu am cameră web. Atunci cum îmi citește gândurile?! Cu nebunii nu-i de glumit. Aud voci, citesc gândurile altora...”

„Nu sunt nebun. Ți-am mai spus. Sunt perfect lucid. Nu mai comenta! Ascultă! Viața

asta mă plictisește. Mor de plictis. Nu găsesc nimic atrăgător în ea. Nimic care să-mi motiveze existența. Vreau să cunosc experiența morții! Medicii aceia din Cartea de la San Michele n-au reușit s-o afle. Totuși, unii oameni s-au întors din moarte. Dar, poți să fii sigur ce spune Raymond Moody? Și doctorul Mihai Șelaru a descris un experiment similar. O doctoriță, care a fost operată și s-a întors din moarte clinică. Ea descrie o scenă de decorporalizare, își vede trupul întins pe masa de operație și medicii aplecați deasupra trupului. În timpul morții clinice, doctorița trece printr-un tunel, întunecos, apoi deodată vede lumina binefăcătoare și întâlnirea cu Ființa de lumină. Moartea este procesul invers nașterii; moartea este drumul întors. Scene de decorporalizare similare au fost descrise de dr. Moody, în *Life after Life* despre persoane, care au trăit experiența morții. Experiențele, descrise de cei aflați în moarte clinică, par să aibă un scenariu comun. Există oare în fiecare din noi același arhetip al morții? Dar, cei întorși din moarte cu greu expun în cuvinte ce-au văzut acolo. La fel budistii, care ating nirvana, nu pot exprima vedenia lor.

Am hotărât să văd personal moartea. Să văd dacă există o altă lume și ce-i acolo. Aștept învierea de apoi! Atunci am să-ți povestesc cum e pe celălalt tărâm. Am intrat deja în dansul morții; *danza de la muerte*, spun spaniolii. Îmi place sintagma *danza de la muerte*. Ca și cum ar suna la noi, dansul muierii. De ce oare moartea este imaginată ca fiind doamna cu coasa? De ce femeia este asociată, în multe culturi, cu moartea?! De ce moartea este o feminină. Plec să aflui. M-am prins, de acum, în hora morții. Decât să trăiesc și să nu știu pentru ce trăiesc, mai bine, kaput. Ce-i existența? Un joc absurd al unei particule inventate de Creator, care este și nu este. Este masă și câmp, crepuscul și undă. *To be or not be?* Asta-i întrebarea!

„Băiatul acesta, îmi zic, suferă de nevroză.”

„Nu, nu sufăr de nevroză, cum îți închipui, bătrâne, zise el, citindu-mi, din nou, gândurile. Nu simt ostilitatea acestei lumi, cum simt depresivii. Așa am hotărât eu! Nu te uita, așa siderat, la monitor! Nu e nimic tragic. E doar un joc. Un joc magic sau o mică smin-teală. O criză existențială. Ia-o cum vrei! Nu-i decât un experiment pe care l-am pornit. Nimeni și nimic nu-l mai poate opri. Sau poate e o fatalitate! Cine știe? Poate programul meu de viață are o sincopă și inconștientul mi-a indus acest moment fatalist. De ce-i spunem fatalist? Ca și cum am spune tragic. Eu nu simt nimic tragic. Doar o ironică detașare. Și chiar o bucurie, în acest moment.

Ți-ai putea imagina propria-ți moarte?

continuare în numărul viitor

Slavomir ALMĂJAN
(Canada)

Poetul și marea...

Ideea mea de odihnă se asociază de obicei cu un peisaj idilic, departe de lumea dezlănțuită, unde omul din mine se întregeste din nou cu sinele, în căutarea mea în dincolo de ceea ce sunt. Nu este o figura de stil! Ceea ce se vede din mine și din tine, partea din noi care atinge spațiul nostru tridimensional este doar ceea ce poate încăpea în mintea și în puterea noastră de percepție. Este o infinitate în dincolo de noi și ceea ce ține de noi. Suflarea noastră este de la Dumnezeu care este infinit în putere și înțelepciune...

Dacă înțelegem ideea de infinit, vom ști că oricât vei scădea de la infinit și oricât vei adăuga, infinitul rămâne infinit. O porțiune din infinit, cu alte cuvinte este tot infinit... Numeric, infinitul poate fi exprimat, atât prin numerele întregi, cât și prin fracții. Unu plus doi plus trei plus patru poate continua la infinit și oricât de astronomică ar fi cifra tot se mai poate adăuga la ea. Folosind numerele fracționare, un segment, oricât de minuscul ar fi, poate fi împărțit într-o infinitate de fracțiuni. Tot așa, fracțiunile de o infinită micime pot fi, la rândul lor, fracționate într-o altă infinitate de fracțiuni. Deși conceptul de infinit poate fi exprimat cu ușurință în termeni numerici, mintea noastră este totuși incapabilă să cuprindă în întregime conceptul. Vă rog, nu disperați, ceea ce vreau să cuprind în articolul de față nu este o lecție deșartă despre lucrurile care nu pot hrăni! Vreau doar să stârnesc în mintea și în inima dumneavoastră gânduri cu mult mai înalte despre propria noastră existență vis-à-vis de existența lui Dumnezeu. Deci, până aici am vorbit și cred că avem cel puțin o vagă idee despre acest concept. Hai-deți să mergem puțin mai departe! Ideea de spațiu... Propun să începem de la zero. Punctul este o entitate sau un spațiu fără dimensiune. O infinitate de puncte puse unul în continuarea celuilalt

La urma urmei, știința nu poate nega existența lui Dumnezeu dar nici nu o poate demonstra... Prin încercarea ei de pătrundere, niște detalii surprinzătoare ale înțelepciunii Lui pot însă ieși la suprafață.

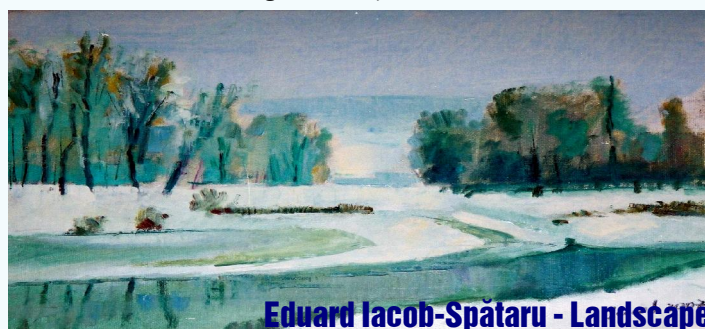
vor crea un spațiu cu o singură dimensiune sau un segment de dreaptă. Pentru noi, cei care locuim în spațiul tridimensional, acest segment este finit. Pentru punctul din segmentul de dreaptă, spațiul segmentului este infinit. Ironic, nu? Individul, hai-deți să-l numim domnul Punct, va trebui să călătorească la infinit ca ajungă de la punctul A la punctul B, A și B fiind punctele pe care **noi** le-am demarcat ca fiind extremitățile segmentului. Oh, dar uitați-vă ce simplu este pentru noi! Noi putem parcurge această distanță într-o clipită și nu numai atât! Noi avem putere asupra segmentului. Noi îl putem lungi sau scurta după plăcere și fără prea mult efort. Cred că deja vă dați seama unde merg cu mica mea meditație... De reținut: domnul Punct nu are nici o idee cum va arăta un spațiu cu două dimensiuni. Pentru el, segmentul este spațiul lui, spațiul care se umple pe sine. Pentru el, după toate teoriile veleităților punctiforme, nu există un dincolo de segment. Nici măcar un gol. El își poate ostent mintea încercând să explice ceea ce pentru el este inexplicabil iar pentru noi este simplu. „Există un spațiu cu două dimensiuni? Cum arată?” Deci, am ajuns la spațiul cu două dimensiuni... Chiar cel mai minuscul dintre pătrate este format dintr-un infinit număr de segmente

de dreaptă puse unul alături de celălalt. Aici locuiesc: domnul Pătrat, domnul Triunghi, domnul Cerc și alte individualități flate. Același raport cu noi. Noi putem decupa o întindere după buna noastră plăcere, în pătrate, cercuri, triunghiuri etc. Noi putem desena mulțimea lor pe o simplă coală de hârtie. Pentru „locuitorii” din întinderea hârtiei nu există un sus și nici un jos. Pentru ei micuța noastră foaie de hârtie nu poate fi parcursă nici teoretic și cu atât mai puțin în practică. Tot așa, și pentru ei, spațiul cu două dimensiuni este spațiul lor, un spațiu care se umple pe sine și nu există nici măcar o idee de dincolo. Noi avem putere asupra a ceea ce este acolo, și pentru noi parcurgerea în toate direcțiile în contextul planului este o bagatelă. Pe de altă parte, dacă o linie intersectează planul domnilor flăți, ei nu vor putea vedea decât un punct. Pentru ei nu există ideea de verticală. Dacă un vârf de piramidă atinge planul, domnii flăți nu vor vedea altceva decât un punct, dacă piramida intersectează planul tot ceea ce domnii flăți vor vedea, este un triunghi. Ceea ce ei nu știu este că acest triunghi este doar o formă de revelare a unei entități infinite pentru spațiul lor flat. Amintiți-vă că orice spațiu superior este creat prin suprapunerea la infinit a spațiului imediat inferior.

Iată-ne acasă! Spațiul tridimensional. Cum am spus, acesta este rezultatul suprapunerii a o infinitate de planuri. Chiar și pentru cel mai minuscul spațiu tridimensional, infinit mai mic decât boaba de muștar este nevoie de o infinitate de planuri care se suprapun. De abia aici ajungem să simțim împreună cu domnii flăți (dacă aceștia există). Universul pe care îl vedem, privind înstelarea, pentru noi este infinit în ideea că nu-i putem atinge limita. Universul nostru se umple pe sine și pentru că nu există un dincolo noi nu vom putea ajunge la marginile lui. Distanța dintre noi și marginile lui este aceeași în orice direcție ca și cum noi am fi în centrul lui. Și dacă am fi fost la milioane de ani lumină de aici același lucru ar fi valabil. Paradoxal, nu? Orice punct din univers poate fi considerat centru!

În zilele noastre, matematicienii și fizicienii au ajuns la concluzia că ar exista cel puțin încă șapte spații superioare! Amintiți-vă că fiecare spațiu superior este o infinită însumare a spațiului imediat inferior. Aici ne apropiem de ideea pe care încerc s-o expun. Zece spații, fiecare infinit mai mare decât cel dedesubtul lui! Nici o cifră nu poate cuprinde acest concept, nici o minte nu-l poate înțelege. Deasupra lor, și dincolo de orice spațiu este El, Dumnezeu. Amintiți-vă că noi avem putere absolută asupra a ceea ce este pe planul hârtiei. Noi putem decupa, desena, mototoli... Asemenea supralinii din acest plan. Amintiți-vă că „dom-

Eduard Iacob-Spătaru - Landscape

nii flăii” nu au nici o idee că triunghiul dintre ei este doar unul dintr-o infinitate de triunghiuri din piramida care a intersectat spațiul lor. Acum noi, în colivia noastră tridimensională, suntem doar niște expresii sau revelații tridimensionale a ceea ce este de un infinit la puterea infinit.

Noi purtăm suflarea lui Dumnezeu în noi, noi, prin mântuire primită prin Christos, suntem așezați alături de El în locurile cerești! Noi (asemenea piramidei intersectând lumea flată) suntem locul prin care divinitatea intersectează spațiul nostru. Vedem noi asta? Nu! Și nici măcar nu putem să ne închipuim, pentru că asta trebuie judecat și privit duhovnicește. Spuneam în articolul precedent despre Locul gol, pe care l-am lăsat în urmă prin căderea primordială în păcat. Percepția noastră ține de limitele tridimensionalului, dar existența noastră cu adevărat transcende orice idee de spațiu prin adoptarea cerească în Christos. Originea noastră este dincolo de timp și existența noastră este în eternitate. Spațiul acesta este doar o scurtă și purificatoare întrerupere a existenței noastre eterne. Vedeți, mintea noastră nu poate cuprinde un ceva dincolo de realul nostru, universul nu ne este accesibil și totuși s-ar putea ca toată existența tridimensională să fie mai mică decât o boabă de nisip în toate plajele lumii sub privirea Creatorului, care ne decupează după buna Lui plăcere în formele dorite de El. În El însă avem existența și **mișcarea!** În El noi suntem deasupra spațiului pe care credem că-l locuim dar patria noastră adevărată este „În cer”, dincolo de orice idee de spațiu. Vedeți, pentru Filip distanța nu a fost o problemă, pentru că Duhul l-a dus până la famen. Ezechiel a fost „transportat” din Babilon la Ierusalim într-o clipă...

La urma urmei, știința nu poate nega existența lui Dumnezeu dar nici nu o poate demonstra... Prin încercarea ei de pătrundere, niște detalii surprinzătoare ale înțelepciunii Lui pot însă ieși la suprafață.

Dan BRUDAȘCU

Orizonturi daco-romane

De curând a apărut, la Cluj-Napoca, cel de-al III-lea volum al lucrării intitulate „**Orizonturi daco-romane**” a cunoscutului arheolog și dascăl, academician prof. dr. **Dumitru Protase**.

Lucrarea cuprinde 37 de articole și studii, pe care autorul le-a publicat de-a lungul timpului în țară sau peste hotare, consacrate trecutului nostru daco-roman în perimetrul carpato-danubian. Reamintim că volumele precedente au apărut în anii 1995 și respectiv 2005, bucurându-se de o călduroasă primire în cercurile academice și științifice din întreaga țară, având în vedere abordările incitante și gradul de

ca engleza, franceza, germana și maghiara, oferind astfel și unor specialiști sau cititori străini posibilitatea de a lua la cunoștință despre rezultatele cercetărilor ca și despre descoperirile făcute de neobositul universitar și arheolog acad. Dumitru Protase. Autorul, demn continuator al lui Vasile Pârvan, aduce, prin lucrarea de față, în atenția istoricilor, dar și a publicului obișnuit numeroase elemente, date și dovezi extrem de utile în înțelegerea trecutului nostru daco-roman, de pe o arie extrem de extinsă, cu cercetări întreprinse atât pe întregul teritoriu Transilvan cât și în afara acestuia.

Observațiile academicianului prof. dr. Dumitru Protase, susținute de date rezultate în urma unor săpături și cercetări minuoase, dar și a unei adecvate cunoașteri a lucrărilor științifice consacrate acestei tematici, aduc contribuții noi, extrem de interesante atât în ceea ce privește prezența propriu-zisă a romanilor în spațiul carpato-danubian, cât și a altor semănții aflate în contact sau relații cu aceste teritorii. Se referă în acest sens la invazia carpilor în anul 242 în Dacia, probleme ale creștinismului la goții din Transilvania, creștinismul la daco-romani înainte de venirea slavilor, fondul lexical dacic și semnificația lui în limba română etc. Academicianul Dumitru Protase, continuând o îndelungă și prodigioasă activitate de cercetare, aduce competente și pertinente clarificări legate de zone sau subiecte incerte sau controversate, recurgând exclusiv la o argumentație științifică elevată și eliminând din demersul său științific orice ingerințe propagandistice sau politice.

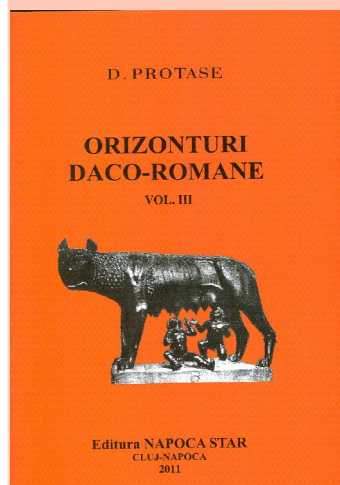
Astfel, domnia sa ajunge la concluzia că „**Teoria lui Roesler nu s-a născut din motive științifice, ci din motive politice**”,

sau dezvăluie „**adevăruri fundamentale în istoria românească. Permanența și continuitatea în ținuturile de la Dunăre și Carpați**”. Academicianul prof. univ. Dumitru Protase nu este robul exclusiv al materialelor arheologice descoperite căci, pentru a-și demonstra aserțiunile, recurge și la argumente de ordin lingvistic sau lexical care, coroborate cu vestigiile arheologice, întregesc în mod fericit tabloul trecutului nostru daco-roman, în acest spațiu.

Am mai remarcat o trăsătură excepțională a demersului său științific și anume, faptul că academicianul Dumitru Protase evită abordări subordonate unor scopuri conjuncturale, chiar dacă de bună credință, și are capacitatea să deceleze între faptul istoric și interpretările interesate sau justificate de o anumită orientare de circumstanță. Fiecare dintre abordările domniei sale dincolo de competența indiscutabilă a specialistului, degajă o dragoste nețărnută față de trecutul nostru istoric, dar și o încredere extrem de tonică, mai ales în acest context de criză complexă, în viitorul țării noastre.

Peste câteva zile, mai exact la 1 februarie a.c., distinsul academician prof. univ. dr. Dumitru Protase, rectorul Universității Populare Cluj-Napoca, va împlini frumoasa vârstă de 85 ani. Este un prilej de a-i adresa nu numai felicitări pentru această recentă carte excepțională, ci și sincere urări de viață lungă și cu sănătate, rodnică în noi viitoare lucrări fundamentale în domeniul pe care îl ilustrează de decenii în mod strălucit.

noutate pe care îl oferea celor interesați.

Și acest nou volum, așa cum ne avertizează autorul însuși în *Prefața* lucrării sale, este, asemenea celor anterioare, structurat pe aceleași principii și utilizează aceeași grupare a materialelor publicate. În acest sens, studiile cuprinse în această carte sunt structurate pe capitole ca „*Dacia independentă*”, „*Dacia romană*”, „*Dacia post-romană*” și „*Varia*.”

Deoarece, așa cum precizăm, în această lucrare sunt cuprinse articole publicate în țară și peste hotare, o mare parte din texte sunt nu numai în română, ci și în limbi

Nicolae N. TOMONIU

Cloaca

În vara anului 1994, când am vizitat portul belgian Anvers pentru a vedea într-o expoziție a navelor cu pânze bricol școală constănțean „Mircea cel Bătrân”, nici prin gând nu-mi trecea că acolo va fi construită cea mai genială și mai provocatoare operă Sci-Art din lume.

Peste numai șase ani, comuna Peștișani, buricul artei moderne pe mapamond prin marele Constantin Brâncuși, avea un concurent serios: comuna Anvers, buricul unei noi ramuri a artei moderne prin ideea lui Wim Delvoye, un tip trăsnet dar genial, ca și țărânelul nostru din Hobița.

Ca idei lansate de două genii autohtone, comunele au aceiași talie. Dar ca populație, comuna Anvers ar ține, cu al său aproape o jumătate de milion de locuitori cam cât 120 de comune Peștișani. Comuna Anvers se numește însă așa, de când francezii au numit diviziunile administrative din Belgia în timpul ocupației din 1794, commune, Anvers fiind a treia ca suprafață după comunele Tournai și Couvin.

Comuna Anvers, în ciuda anvergurii sale n-ar fi fost nimic însă pe lângă comuna Peștișani dacă acolo nu s-ar fi născut ideea lansării în Sci-Art, adică în conceptul care îmbină arta cu știința,

a celei mai trăsnete mașinării din toate timpurile. În ce constă ea? Genialul ei inventator, Wim Delvoye, în colaborare cu ceretătorii de la Universitatea din Anvers, au reușit să reproducă tehnic întregul organ digestiv al omului. Începând de la morișca mânată de un electromotor pentru masticare, până la digerarea hranei în stomac, apoi extragerea enzimelor printr-un ficat, în fapt un organ-cuvă plin de tuburi, extragerea ingredientelor necesare vieții prin alte tuburi spirale din plastic imitând intestinalele umane și până la un furtun imitând mațul gros, totul este ingineresc construit, umplând o cameră plină de cuve și racorduri controlate de un calculator.

Ei bine, toată această sofisticată mașinărie, numită CLOACA, este monitorizată de către o varietate de instituții științifice, unități de alimentație publică, pe lângă mulțimile de gură cască venite pentru a vedea ce se petrece cu preparatele restaurantelor locale. Și ce credeți că se petrece? Partea spectaculoasă abia acum vine! După exact 27 de ore de la introducerea produselor alimentare în moară, CLOACA descarcă un mare și imputit excrement gălbui, numit la noi mai pe românește, rahat, ca să nu-i zicem chiar direct...

Bine, bine dar ce are acest lucru cu arta? În ce constă ideea genială? „Păi stai să vezi!” ar zice jupân Titircă Inimă Rea din piesa de teatru a lui Caragiale. În România, ca și în alte țări de lumea treia, CLOACA a ajuns la un nivel nemaîntâlnit al tehnicii și al artei. Acum doi ani, nici un român n-ar fi putut răspunde la aceste întrebări despre cloacă dar astăzi îți poate răspunde oricine: CLOACA este o creație artificială de partid politic, care pune mâna pe bugetul unui stat la început de mandat iar la sfârșitul acestuia, alegătorii se aleg cu un mare... rahat.

N-a fost întotdeauna așa și nici nu trebuia să se întâmple astfel decât în dictaturile din jurul Mediteranei. Dar în România, a existat un geniu, aidoma lui Brâncuși și lui Wim Delvoye, care n-a fost prins când a furat voturi și care i-a adunat în jurul lui pe toți ceilalți hoți și trădători ai altor partide. O dată mașinăria construită de șapte servicii secrete, ce mănâncă 8% din PIB-ul României, a dracului să fie ea dacă se strică! Și condiții ingineresti n-are dacă se dă cercetării noastre științifice doar 0,089% din PIB și e construită de o adunătură de oportuniști neșcoliți.

Problema care se pune „e alta”, vorba lor. Ce facem, lăsăm pe bel-

gieni să-și revendice CLOACA ca fiind invenție proprie sau părli-tului de Wim Delvoye îi tragem un proces în instanțele europene pentru că a furat ideea produsului final, excrementul, din România?

Eu zic că vom câștiga la sigur! În primul rând, pentru că, CLOACA este evident un cuvânt românesc. Nu e comună sau primărie care să n-aibă o cloacă. Nu mai vorbesc pe la orașe, unde cloaca piețelor, cloaca imobiliară și cea instituțională se formează imediat după alegeri.

În al doilea rând și la o adică, belgienii nici n-au nevoie de excremente. Mai ales la Anvers. Când am fost la expoziția de nave cu pânze, pe chei existau pe puțin 300 de toalete ecologice. Chimicale, pe care numai ei le știu, convergeau rapid totul într-un praf ce se prelucra într-un crematoriu modern. Deci, nici gând de „moțai” pe lângă sindrofiile lor publice, pe când la noi, în jurul bălciurilor și de-a lungul șoselelor care duc acolo, e plin! Vorba moldoveanului: „când vrei să-ți repari mașina la marginea drumului, ai grijă să nu calci pe dânsul!”

Deci, lucru cert: instanțele europene ne-ar da dreptate. Mai ales că, în ultimul an, salariile s-au micșorat, pensiile au fost impozitate, prețurile au crescut iar dacă lumea nu-și mai permite să consume, de unde excremente?

Vedeți cât de bine lucrează cloaca de la noi? Toată ziua cloaca mioritică ne spune, prin mass-media, că modernizează statul român și noi nu-i credem...

Ia să se termine belgienii cu pretențiile lor: CLOACA e 100% invenție, și mai ales artă, românească. Mai exact, înaltă artă românească!

De la realizarea Ansamblului Monumental al lui Brâncuși încoace, o singură operă de artă a reflectat fidel realitatea lumii noastre: CLOACA.

Emil BUCUREȘTEANU

Declin - un titlu nefericit

Antologia de proză a d-nei **Valentina Becart**, intitulată **Declin**, reprezintă un succes în domeniu. Din punct de vedere grafic se prezintă aproape impecabil, Editura „Arhip Art” din Sibiu făcându-și cu prisosință datoria profesională. Luată în mână, după o răsfoire din curiozitate, mi-am creat convingerea că nu este pierdere de timp citirea ei, ci, din contră, ai de câștigat informatic și estetic. O lectură completă, aprofundată presupune însă un oarecare efort. Sunt doar 500 de pagini, iar timpul care presează cu alte activități cotidiene, dintre cele mai banale, existențiale, precum și propriile escapade înspre propriile creații spirituale mă conduc spre discontinuitate. Întreruperile nu duc la prea mare pierdere de înțelegere a cărții, proza scurtă îți oferă posibilitatea unor trăiri estetice finite într-un timp scurt spre deosebire de citirea unui roman de mari dimensiuni. Antologia de proză scurtă mai are avantajul trăirii mai multor plăceri estetice, fiecare autor reprezentând o entitate aparte, cu mesaje proprii, cu mijloace de prozodie intrinseci propriei instrucții, crez și posibilități literare. Cu toată diversitatea întâlnită, proprie oricărei antologii de acest gen, cartea doamnei Becart, poate fi considerată și un roman. Eroul romanului fiind scriitorul, așa cum reiese din scurtele biografii dar și din povestirile, notele, comentariile înscrise în Antologie, dacă admitem că scrisul este și o oglindă a celui care scrie, fie poezie,

proză, de dimensiuni mari sau mici, ba chiar și critică literară, sau de artă în general. Prin scris, scriitorul, mic sau mare, își pune o pecete pe propria persoană. Desigur aceasta poate fi citită, descifrată, interpretată în mod diferit de cititor și de critică.

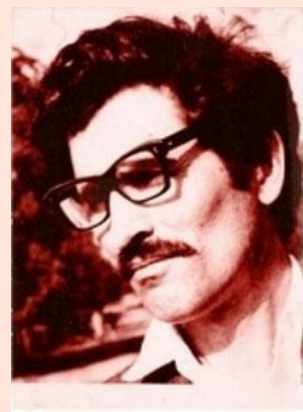
În această etapă temporală, am putea spune că antologiile sunt de două feluri, nu atât din punct de vedere al conținutului, cât mai mult al procedurilor de realizare a lor. În trecut, nu cu mulți ani în urmă, un autor de antologii avea de efectuat un volum de muncă mult mai mare decât un antolog, dacă îmi este permisă folosirea acestui cuvânt, din zilele noastre. În plus, majoritatea antologiilor erau creații, să le zicem de autor. Își aduna materialul, opere sau fragmente de opere ale unor autori, de regulă cele mai importante, un florilegiu, le transcria, făcea câteva note critice sau/și biografice și publica volumul. Există și antologii personale, scriitorul, mai cu seamă poetul, își selectează ce crede că este mai semnificativ din opera sa și publică într-un volum. Această activitate o poate face și o terță persoană, de pildă un editor sau un critic. Cel mai adesea aceste volume apar postum și poate să poarte și titlul de Opere alese.

Majoritatea antologiilor aveau și mai au mai mult un scop didactic, spre ușurarea activității elevilor, studenților, profesorilor. În prezent pe lângă antologiile de tipul celor amintite, apar antologii de poezii, de proză, în special scurte, cu fragmente de romane, având la bază altă rațiune, autorii, unii cu mici posibilități de a le apărea scrierile în volume proprii, apelează la această metodă de a fi publicați, de a se face cunoscuți. Posibilitățile le sunt date de dezvoltarea tehnicilor tipăriturilor, redactărilor și tehnoredactărilor cu ajutorul mijloacelor IT. A intervenit, revoluționar internetul, oferind posibilitatea transmiterii rapide și la distanță a manuscriselor (de fapt, manuscrise în sensul vechi al cuvântului întâlnim la tot mai puțin scri-

itori, computerul luând decisiv locul condeiului și caietului).

Însemnările scrise până aici au fost gândite și înscrise pe calculator după o primă răsfoire a volumului destul de... voluminos, după cum am mai spus. Am reluat citirea, reclamată în primul rând de fișele biobibliografice ale autorilor. Deși sunt succinte, unele chiar fugitive, acestea ne dau posibilitatea înțelegerii unui aspect a fenomenului literar contemporan. Într-un anumit fel, cartea poate fi considerată și un sondaj sociologic. Fără să fie nevoie de o inducție completă pentru a trage anumite concluzii generale, volumul ne arată o față importantă, mai puțin vizibilă, a actorilor care se ocupă cu scrisul în momentul de azi și care sunt preocupările lor literare.

Fără a face o statistică, vom observa că preocupările pentru literatură includ diferite categorii de profesii, medici, ingineri, economiști, învățători și profesori, ziariști. Ce scriu? Într-o exprimare lapidară, fără pretenții academice putem afirma: de toate pentru toți, romane, schițe, eseuri, memorialistică, poezii, cronici. Într-un cuvânt, tot ce oferă inspirația, talentul și... voința. Volumul fiind o antologie de proză, și pentru a cuprinde cât mai mulți autori, normal sunt înscrise doar fragmente de roman, schițe, scurte povestiri, pagini de memorialistică și eseuri. Există destulă diversitate pentru a oferi cititorului posibilitatea de alegere și de trăire a unor satisfacții estetice. Eu, cititorul E.B., m-am delectat cu imagini literare din Bucureștiul de altă dată, cu lotrii de la poalele Ceahlăului, am aflat cum se învăța carte înainte și cum se învăța în prezent, că se mai face filosofie asupra femeii, că „Eva” este mereu o necunoscută, că în dragoste sunt și martiri, că un oarecare om poate fi tăcut ca un pește și înțelept ca un proverb. Dacă aș fi o adolescentă din acelea de demult când nu era internet și aș avea un carnet de însemnări de expresii frumoase, poetice, aș avea de unde culege și alege. Și profesor dacă

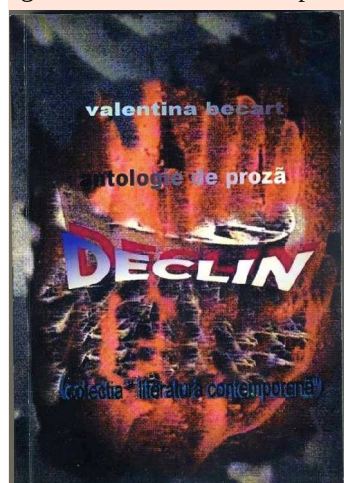

aș mai fi, volumul mi-ar fi de folos la o oră educativă, ba chiar literară, și de ce nu și de filosofie.

Ajunge însă cu laudele. *Prieten îmi este Plato, dar mai prieten îmi este adevărul*, parcă spune Aristotel.

Literatura, ca toate artele, este un fenomen social, nu se naște în afara ei dar nu este o reproducere a fenomenelor sociale. Realitatea socială este prelucrată, filtrată. Poetul, prozatorul, dramaturgul, la fel ca filosoful, creează o lume nouă, o lume a lui în care se regăsește cititorul, spectatorul. Altfel vorbind, literatura este imaginație, este ficțiune, însă nu în afara realității ci tocmai pornind de la ea. Uneori realitatea bate filmul, se spune. Dar reproducerea cu cuvinte sau cu imagini fotografice a unor asemenea acte nu înseamnă artă, cel mult un fapt de presă.

A doua problemă pe care o pun în discuție este titlu dat antologiei: DECLIN. Să luăm un dicționar și să vedem ce semnificație are acest cuvânt. *Coborâre a unui astru spre apus; asfințire, scăpătare. Decădere a unei ființe, a unui popor, a unei civilizații etc.; decadență*. Pornind de aici, am cercetat întâi vârstele autorilor și am văzut că Pavel Nedelcu s-a născut în 1993, Mihai Carabet în 1990, Menuț Maximian în 1979, Mirela Șova în 1976. Soarele pentru ei nu a ajuns încă la zenit. Și mai este timp și spațiu de urcat și pentru cei născuți, majoritatea, în anii cincizeci, șazecei. Dar aici nu-i vorba despre timpul fizic, ci despre unul spiritual, în speță, literar. Așa gândită existența, nici eu, care am trăit perioada de la criza din 1933 și până la aceasta din zilele noastre, nu mă consider în declin. Subliniez, adică cu ceea ce *manent*, folosind un cuvânt din dictonul latin și utilizat ca subtitlu pentru carte.

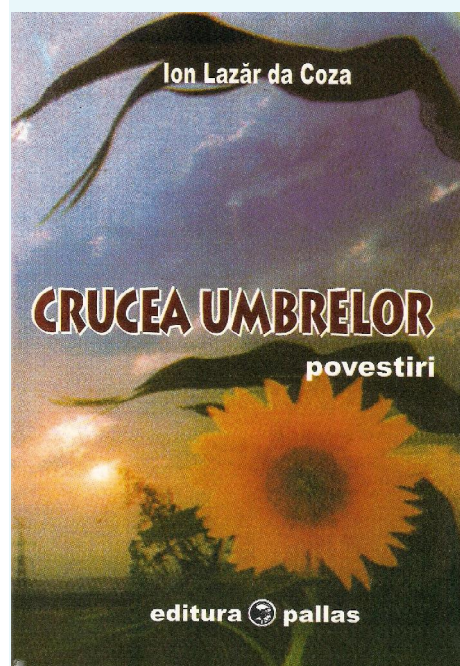

Gheorghe A. STROIA

„Crucea umbrelor” sau „Construirea valorilor unui destin pe reverberanta noblețe a propriilor rădăcini”

Nu pot să nu spun că există în viața noastră momente, al căror sens nu-l putem desluși. Că există lângă noi, în umbră sau într-o lume impusă artificial de ceilalți, oameni și destine care strălucesc, dar pe a căror lumină o recuzăm cu încăpățănare. Nu pot să nu mă simt mândru, să descopăr pe plaiurile vrâncene oameni care trăiesc doar pentru a scrie, care nu respiră, decât pentru a aduce celorlalți o rază de speranță. Despre un astfel de om - **Ion Lazăr da Coza** - am aflat nu de foarte multă vreme. Cu deosebită emoție, am început să citesc mai întâi versurile lui Ion Lazăr da Coza, strânse într-o carte de suflut, intitulată „**Labirintul de zăpadă**” (Editura Salonul Literar, Focșani - 2002). M-am simțit, pentru o vreme, ca un condamnat la nemurire, ce fusese uitat în labirintul timpului, fără a găsi o cale de scăpare. Până când am realizat că singura cale de evadare din „labirintul de zăpadă” era să rostesc pe rând fiecare poezie ca pe o incantație, pentru a mă elibera din rutina cotidiană, care mă ținea prizonier acolo. Cartea despre care aș dori să vă vorbesc este o minunată carte de povestiri, intitulată „**Crucea umbrelor**” (Editura Palas, Focșani, 2008). Este remarcabilă versatilitatea literară a autorului, care trece cu ușurință de la simbolistica liricii la complexitatea unei cărți de proză.

Aș începe prin a vi-l descrie pe autor, așa cum puțini îl cunosc: sensibil (delicat ca aroma unei flori crescute pe povârnișul unui deal, sub soarele amiezii) dar, viguros și stăpân pe sine (precum un falnic secular gorun rătăcit prin pădurea tânără). Iată ce spune talentatul poet Valeriu Anghel, care-i prefațează cartea și ne dezvăluie un Ion Lazăr da Coza, „*Născut în ziua echinocțiului de primăvară - 21 martie 1963 -, dar înregistrat, printr-un hazard, pe 2 aprilie - ziua păgubosului Tândală, zice el - Ion Lazăr, care, începând cu acest volum, își adaugă la nume denumirea satului natal din Tulnicii Vrancei, n-a urmat, din cauza unei maladii, decât cursurile unui liceu dintr-o localitate brașoveană. Constrâns la un univers limitat, s-a dedicat scrisului, explorând în felul acesta alte și alte lumi. Prin anul 1987 avea să debuteze cu un poem în revista craioveană Ramuri. Au urmat apoi două premii la concursurile interjudețene de poezie, în 2001 primind Premiul Salonului Literar Dragosloveni (Vrancea) pentru debut cu volumul de poezii Labirintul de zăpadă. În decembrie 2006 debutează cu proză în revista ieșeană Convorbiri Literare, iar cu volumul de față editorial*”

Ion Lazăr da Coza este o apariție literară insolită în peisajul vrâncan, plaiuri binecuvântate de Dumnezeu, care au dăruit istoriei literaturii române - nume de valoare, scriitori și poeți de frunte. Ce este oarecum caracteristic scriitorilor acestor locuri? Multe dintre lucrările acestora poartă o amprentă puternic locală, o specificitate a unei lumi, deosebit de pitorești. O lume în care undeva - uitate în nemurire - se păstrează obiceiuri și tradiții arhaice, ce uimesc încă prin originalitate și semnificații. Lucru, cu atât mai onorabil pentru literatura vrâncană, cu cât ne gândim că istoria este întregul format din istoriile unor locuri, ale unor rădăcini adânc înfipite în perenitatea neamului românesc. Așa după cum scrie și Ion Lazăr da Coza, care-și identifică numele cu cel al localității natale, un semn de prețuire dar și de vehemență în promovarea unicității plaiurilor vrâncene. Recunoaștem, din scrierile sale unele tradiții și obiceiuri strămoșești, pe care locuitorii de la munte le mai practică și astăzi.

În carte apar 12 povestiri - numărul 12 are (în sine) o simbolistică aparte. N-aș dori să fac o incursiune în numerologie dar, vreau să-i „demonstrez” autorului că este purtătorul unui destin promițător, că are astrele de partea sa și că energia care „țâșnește” din izvoarele ființei sale sunt profunde și sănătoase. Nu știu dacă și autorul s-a gândit la aceasta dar, aș dori să-i reamintesc că (din mai multe puncte de vedere) - 12 este numărul apostolilor, dar și al lunilor anului, fiind considerat simbolul echilibrului divin. Echilibru care-l și dovedește prin scrierea unor pagini de proză cu intriga și finalul foarte bine conturate. Numărul 12 e considerat a fi vechiul număr al încheierii unui ciclu, întrucât semnalează sfârșitul copilăriei și primele stadii ale maturității. Dacă ar fi să facem o analogie, putem spune că prin acest volum de proză, Ion Lazăr da Coza își dovedește că poate trece la următoarea etapă din cariera sa de scriitor: de la cea a poeziei - despre care se spune că este apanajul tinereții, la cea a maturității literare (proza). Iertată-mi fie, această scurtă paranteză dar, am făcut-o pentru autor, să-i mai colorez puțin zâmbetul și să-i trimită o rază de speranță la lecturarea acestor rânduri.

Și încheind paranteza „numerologică” de mai-sus, putem trece la lucrurile de substanță ce pot fi spuse despre scriitorul Ion Lazăr da Coza și despre scrierile sale. Am regăsit în paginile cărții, multe întâmplări, pe care mi le aduc și eu aminte din copilărie. M-am revăzut copil, prin rândurile acestei scrieri și am retrăit cu sufletul la gură fiecare cuvânt, fiecare frază. Ion Lazăr da Coza se pricepe de minune să creeze mister, să învâluie în ceață personajele, pe care apoi să le creioneze cu penița înmuiată în cărbune. În „*Olarul*”, autorul relatează despre obiceiurile funerare de la țară, când una dintre persoanele dragi călătorește spre o țară a umbrelor, din care nu se mai poate întoarce - decât ca amintire. Întâmplarea ni-l dezvăluie pe autorul-copil având o accentuată fragilitate emoțională, din care singura scăpare nu poate fi decât mângâierea mamei sale. Tăcut și gânditor,

copilul de atunci își adresează tot felul de întrebări tulburătoare, care te poartă cu gândul la întrebările pe care omul și le-a adresat dintotdeauna: „de ce moare omul?”, „oare, moartea doare?”, „va mai veni cândva înapoi?”. Autorul nu răspunde în mod deliberat acestor întrebări, dar creează suspans și încarcă paginile cărții cu doza aceea de profund, de uman, confirmându-se în egală măsură, latura sensibilă a personalității sale. Parțea descriptivă a întâmplărilor este amănunțită, se succed o multitudine de detalii care, așezate într-o succesiune logică, nu bulversează ci creează atmosferă, încălzesc spiritul.

Ion Lazăr se pricepe de minune să brodeze cuvintele, înșirând în fiecare povestire un fir epiclimpede, clar, reușind să-și păstreze o structură aerisită, logică, rațională. Deși limbajul scrierilor din „**Crucea umbrelor**” este unul modern, postarea cuvintelor în frază și sonoritatea lor este de multe ori una arhaică, autorul intenționând printr-un astfel de demers să creeze aura aceea de vechi, de autentic, să reconstituie vremurile cât mai aproape de strălucirea lor originală: „*Săftica pierdea din firea ei băiețească și aluneca blând, cu forme și gesturi spre împlinirea de mireasă. În anul acela urșii munților sau ascuns mai devreme în bârloguri. Totuși n-a fost o iarnă grea. M-am ascuns în obște, am încropit un gard, ca să știe și alții că acolo va fi locul rădăcinilor mele, am pus bolovani de temelie și-am ridicat casă cum nu mulți visau pe la fresce bătrâne, făcătoare de minuni. Văndusem eu toate mioarele și toți batalii, dar cu banii luați abia reușisem să-i pun chipiu de șindrilă... Gândul mi-era numai la Săftica. Toți o poșteau*

în horă, toți vroiau să o învârtă-n joc. Se arăta veselă și zglobie când dănuia cu alții. Se îmbujora. Când o chemam eu, parcă își petrecea duhovnicul la babe să-l descânte de deochi” (**Alte veri**). Prin stilul clar și concis de a povesti, dar și prin culoarea pe care autorul o dă personajelor sale, am revăzut (de multe ori) firul epic ale operelor marilor prozatori (Marin Preda, Ioan Slavici, Ion Creangă și de ce nu - construcția sintactică a frazelor lui Fănuș Neagu).

Deși multe dintre povestiri au fost scrise într-un registru grav, ele au un subtil umor de circumstanță, ce reușește să descrețească fruntea cititorului și să-i redea pofta de lectură. Personajele cărții sunt creionate cu foarte mare atenție, sunt pitorești, unele parcă desprinse din poveștile neamului, altele continuând filonul de aur al unor scrieri memorabile (Moromete). Destinele personajelor cărții sunt deseori tragice, autorul lăsând povestirilor sale un final deschis, ușor ambiguu, incitându-și cititorul la completarea acestora fie prin „construirea” unui scenariu propriu, fie prin interpretarea mesajului de final. Unele secvențe ale cărții sunt de factură fantastică, acestea conferind povestirii în sine, o doză de mister - fie de inedit, fie de poveste (**Comoara**). Dedicățiile povestirilor cărții sunt adresate unor personalități vrâncene de care autorul este legat afectiv și cărorora le datorează începuturile sale literare. Sunt nominalizați poeți, precum: Dumitru Pricop, Gheorghe Sbârciog, Constantin Ghiniță, Ion Panait, Corneliu Fotea, întrați deja în valorile de patrimoniu ale culturii vrâncene și naționale. Prin rostirea unor astfel de nume, autorul ne ilustrează fondul său sufletească: senin, curat și plin de recunoștință față de oameni - în genere. Ce este special în

proza lui da Coza? Un fior aproape liric, care-i trădează veleitățile poetice, o emulație unică, ce te „prinde” prin relatările sale de calitate. Spre finalul cărții, autorul revine cu povestiri din timpul nostru, în care problemele legate de integrarea europeană și creșterea punctului de pensie sunt aprig dezbătute, ca într-o poiană a lui Iocan. Sentimentul pe care ți-l dă o astfel de lectură este acela de confort, de profunzime, purtând o simbolistică specială. Scrierea de față este - cu certitudine - o scriere puternică, purtând amprenta unică a autorului - originalitate, forță și vitalitate. Pentru Ion Lazăr da Coza, scrisul este un perpetuum mobile, care îl animă, îl revigorează, îi ascute simțurile și mintea. La masa sa de scris, autorul se simte în elementul său, se simte împlinit și o dovedește din plin, creînd pagini memorabile. Lumina degajată de scrierile lui Da Coza este specială: este lumina sufletului care scrie din dragoste față de oameni, din dorința sa de înțelegere și confirmare a unor adevăruri. Pot spune - și este un punct de vedere strict personal - despre „Crucea umbrelor”, că este „jurnalul nescris” al unui sat, ale unor rădăcini de care autorul se simte foarte mândru și este îndreptățit să se simtă astfel. Vă îndemn să citiți povestirile din „Crucea umbrelor”, pentru a vă încălca cu secvențe de veritabilă literatură, scrise cu patos și cu o rară sensibilitate. Sunt sigur că vocea autorului - cu timbrul său unic - o vom auzi, cale de multe scrieri de acum încolo, pe care n-o putem primi decât cu bucurie, de fiecare dată. Îi urez vrânceanului - ce mustește de talent - drum bun pe calea pe care se regăsește din plin, aceea a unei vocații și a unei forțe creatoare spectaculoase !

Adrian BOTEZ

SPASM COSMIC

3 februarie 2011, Însmormântarea I.P.S.S. BARTOLOMEU ANANIA

Duhuri de Fulger părăsit-au Pământul
E vreme de cumpănă-n Valea Rușinii:
Nu s-a-nnoit - în eoni - Legământul
Dăm toți în brânci - și vedem Drumul Vinii...

A zadarului zarvă-asurzit-a și zeii -
Netulburați - constelații cresc Crinii:
Ideile mari navighează prin cosmos
Fără tihnă-ori pălirea-a Luminii!

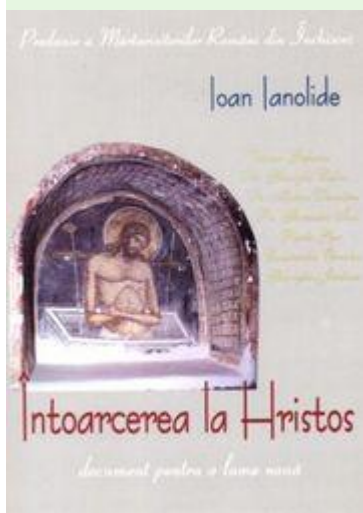
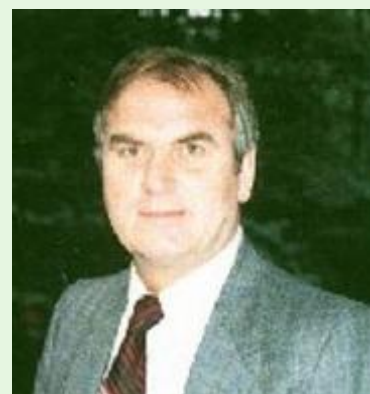
Înainte-napoi nu e timp nici veghere
Prăbușiți ne oprim, nu la han ori la semne:
Chircindu-ne-n cărni, năvălim în Putere!

...Deja e pădure de rai, Sfinte Lemne:
Schimbăm truda pe-extaz și privirea pe-orbire -
N-avem pas - n-avem chip: e Nemărginire!

Nicholas DIMA
(USA)

„Întoarcerea la Hristos - Document pentru o lume nouă”

(Ed. Christiana, Buc., 2006, 534 p.)

(Ante Scriptum: În această perioadă, când se pare că Parlamentul României va dezbate problema compensării foștilor deținuți politici, ar fi bine ca liderii români să citească, dacă nu cartea, cel puțin această semnalare. În ceea ce privește „noii culturnici” din țară..., aceștia trebuie să știe că oricât s-ar prostitua și si-ar nega neamul și cultura, oricât l-ar pupa în fund pe satana, până la urmă acesta tot se va șterge undeva cu ei.)

Este extrem de greu să-ți exprimi părerea cu suficientă umilință despre o carte cutremurătoare scrisă cu suferința și cerneala beznelor! Este la fel de greu să înțelegi înspăimântătoarele chinuri fizice și schingiuri sufletești prin care au trecut, sub fostul regim comunist, confrății noștri deținuți în închisorile de la Pitești, Gherla, Aiud, Tg. Ocna și altele! Ca dreptcredincios ortodox și ca om, nu pot să nu strig până la ceruri, întrebându-mă: *Cine a conceput acele acte odioase? Ce scop de lungă durată s-a urmărit? Cine și în ce scop deține rezultatele acelor așa-zise „reeducări”?* Cred că nici un om cu sufletul cinstit și mintea întregă nu poate rămâne indiferent în fața „fenomenului Pitești”. Nici un om drept cu cunoștința acelor crime nu își poate regăsi liniștea fără să le denunțe și fără să încerce să găsească răspuns la întrebările: *Cine? De ce? În ce scop?*

În cartea sa, „**Întoarcerea la Hristos**”, **Ioan Ianolide**, acum plecat în lumea dreptilor, descrie, în principal, întemnițarea politică desfășurată pe o durată de aproape 24 de ani, între 1941 și 1964. Manuscrisul, pregătit în ascuns în anii de după detenție, a fost trimis în străinătate și apoi readus în țară după 1989. Ulterior, însemnările autorului au fost redactate în forma actuală de carte la mănăstirea Diaconesti și publicate în 2006. Personal, regret ca nu am găsit cartea mai devreme, dar, oricum, am citit-o cu înfrigurare. De la bun-început mă aplec în fața acestui autor-martir al neamului nostru și îmi exprim umil respectul față de cei care au redactat și publicat cartea...

De acum, însă, pentru mine, ca atent cititor și comentator, încep marile greutăți. Am trecut și eu un timp prin închisoare și am scris chiar și despre „reeducare”. Am, de asemenea, un frate care a făcut 10 ani de închisoare dintr-o condamnare de 20 de ani. În cei zece ani de detenție a primit dreptul să scrie o singură carte poștală și a fost ținut singur și izolat timp de doi ani într-o celulă din Zarca Aiudului. Înainte de a fi eliberat, în 1964, Ion a trecut prin „reeducarea” de la Aiud, unde a fost supus unor inimaginabile siluiri sufletești... Eu sunt profesor, am un doctorat de la o mare universitate americană, am scris mai multe cărți, și, totuși, nu mă simt calificat și vrednic să scriu despre „experimentul” de la Pitești. În acea închisoare, satana a încercat să distrugă creația lui Dumnezeu și să o refacă în imaginea lui necurată. Într-adevăr, așa cum scrie autorul, acolo diavolul a fost mai negru decât și l-au imaginat oamenii!

Multe din concluziile autorului sunt și concluziile mele. El a ajuns la ele în bezna și mizeria celulelor, unde a regăsit totuși lumina cerului; eu am ajuns la ele în condițiile libertății și tentațiilor occidentale... Nu poți concepe lumea în afara Divinității! Nu o poți înțelege în afara direcției pe care a trasat-o Dumnezeu evoluției noastre pământești! Și în același timp, nu o poți înțelege dacă nu accepți că diavolul încearcă continuu să ne îndepărteze de Creator și să ne facă să ne închinăm lui! Deși sunt om de știință, din punctul meu de vedere sensul vieții este „emanciparea” spirituală; viața propriu-zisă fiind în eterni-

tatea care urmează. Pentru creștini, acest proces se numește calea mântuirii. Comunismul a fost una din cele mai bestiale forme de negare a divinității și de reducere a omului la viermire perpetuă. De altfel, unul dintre cei care au emis această ipoteză a fost chiar pastorul Wurnbrand, român-evreu încreștinat, care a stat în aceeași celulă cu Ion Ianolide și care, fiind grav bolnav, a fost îngrijit tocmai de autorul cărții.

„Întoarcerea la Hristos” se desfășoară pe trei paliere: descrierea vieții de temniță cu accent deosebit pe programul diabolic și uci-gaș de „reeducare”; analize și comentarii pe marginea tulburătoarelor drame petrecute în timpul schingiuirilor; și procesul de încreștinare și întoarcere la Iisus, în care și-au regăsit pacea sufletească unii deținuți, între care și autorul cărții. De fapt, autorul dedică, cumva, cartea unuia dintre colegii săi de suferință - Valeriu Gafencu - tânăr ucis în închisoarea-spital Tg. Ocna, care a suferit ca un martir și s-a comportat ca un sfânt. (Cred că Biserica Ortodoxă Română și-ar face doar datoria dacă ar începe procesul de canonizare pentru Valeriu și pentru alți deținuți care au suferit în închisorile comuniste din țară ca adevărați martiri ai creștinătății.) Personal, am fost profund răscolit, însă de partea dedicată „reeducării.” Comentariile filozofice și psihologice sunt, fără îndoială, înțelepte și profunde, dar oarecum secundare descrierii „reeducării”. În ceea ce privește credința și întoarcerea la Iisus, acestea sunt procese personale care îl apropie pe ortodoxul Ianolide de suferințele martirilor. Oricum, cartea ar trebui să dea mult de gândit fiecăruia dintre noi și mai ales bisericii oficiale... În acest sens, în timp ce autorul menționează că toți episcopii greco-catolici romani au înfundat pușcăriile comuniste, „nu a existat în temnițe nici un episcop ortodox”. (p. 331)

Ianolide a fost arestat, în 1941, pentru că făcuse parte din Frățiile de Cruce, rezerva de tineret adolescent a Mișcării Legionare. La vremea arestării, autorul era student la facultatea de Drept din București și a fost acuzat de instigație la rezistență împotriva guvernării antonesciene. Pentru fapte comise, în-

scenate, sau imaginare, el este condamnat la 25 de ani. De la început se impune o întrebare esențială. Poate fi condamnat cineva doar pentru ceea ce simte sau pentru ceea ce gândește? (Când o parte din românii ardeleni au trecut la catolicism și ungurii i-au acuzat că au trecut doar de formă, un episcop român le-a răspuns că „numai Dumnezeu judecă ceea ce e în inima omului”.) Dictaturile, și în special comuniștii, au arestat și condamnat zeci de mii de oameni doar *pentru ceea ce au fost, pentru ceea ce au gândit, și pentru ceea ce au simțit...*

Filmul anilor de temniță este dramatic. Sub Antonescu, deținuții puteau asista totuși la slujbele religioase ținute în bisericile închisorii Aiud, aveau acces la pachete, vorbitor și cărți, iar în timpul zilei puteau ieși în curtea închisorii. Actul de la 23 august și ocupația sovietică au pus administrația închisorilor în derută. Pentru scurt timp, regimul de detenție s-a îmbunătățit, iar unii deținuți au fost amnistiați. Legionarii, ori cei bănuți de simpatii legionare, nu s-au bucurat însă de grațiile regelui Mihai ori ale guvernelor interimare succedate la cârma țării între august 1944 și decembrie 1947. Ei au fost predați comuniștilor.

Când regimul comunist s-a înscăunat însă bine la putere, securitatea a procedat la arestarea întregii opoziții românești, iar condițiile de detenție s-au înăsprit brusc. Au urmat 42 de ani de abuzuri, torturi, înfometări și asasinat. Toți deținuții politici au fost ferecați în celule; ferestrele celulelor au fost acoperite cu obloane; cerul s-a închis pentru zecile de mii de condamnați. Dacă unii dintre ei erau arestați încă de pe vremea mareșalului Antonescu, alții, în special unii militari, au fost arestați imediat după actul de la 23 August. Cei mai mulți deținuți erau însă foști lideri politici ori membri ai vechii elite românești arestați începând cu anul 1948. Cel mai prominent dintre liderii democrați ai României interbelice a fost Iuliu Maniu, care a murit ca un martir în închisoarea Sighet. Majoritatea celor arestați era, totuși, formată din oameni simpli, iar mulți dintre ei erau tineri care respinseseră noul regim instalat în țară de sovietici.

Curând, după proclamarea republicii „populare”, deținuții încep să fie supuși unui regim de asasinare lentă, iar tinerii naționaliști sunt supuși unor experimente de-a dreptul diabolice. Pentru a-și masca scopul, mijloacele și intențiile, securitatea a numit experimentul respectiv „reeducare”. Trebuie precizat că experimentul a fost conceput în cele mai înalte cercuri ale securității, dar aplicat prin deținuți politici terorizați și „restructurați”, cărora li s-au promis poziții importante în statul comunist. Procesul a început în închisoarea din Pitești, dar ulterior a fost extins și în închisorile din Gherla, Tg. Ocna și, mai

târziu, Aiud. Însuși cunoscutul scriitor dizident Rus Alexandr Solzhenitsin a fost profund tulburat când a aflat despre experimentul Pitești. Se pare că numai în România comuniștii au practicat acest sistem draconic. În Siberia sovietică și în China comunistă s-a suferit poate mai mult, dar suferințele au fost, cu precădere, fizice. În Cambodgia, criminalii lui Pol Pot au asasinat un sfert din populația țării, dar nu s-a încercat uciderea sufletelor așa cum s-a încercat în România...

Eu am aflat despre teroarea de la Pitești în 1957, când mă găseam la Aiud. Primele informații au fost fragmentare. Un episod dificil m-a făcut să înțeleg însă amploarea zguduitoare a experimentului... Eram într-o celulă de pe Secția a Doua, împreună cu alți deținuți, care, ca și mine, erau foarte tineri. Fiind, în general, o fire nesupusă, am comis unele acte nepermise și, într-una din multele pedepse suferite, am primit două săptămâni de izolare la subsolul celularului. Celularul era clădirea principală și masivă din centrul închisorii Aiud. Sub el se săpase o catacombă unde dintr-un hol din beton se deschideau patru celule mici tot din beton și asemănătoare unor cripte. Regimul de pedeapsă prevedea hrană obișnuită odată la trei zile, un pat metalic și o pătură jerpelită de la orele zece seara până la ora cinci dimineața, iar în acel caz specific stingerea luminii. Bezna era deci totală. De la o celulă la alta se putea vorbi totuși prin încheietura ușii de metal, pentru că acolo la beci nu ne supraveghea nimeni.

În acel întineric absolut m-am întreținut ore întregi cu alți deținuți pedepsiți în celulele vecine. Timp de câteva zile, am rămas în tot subsolul numai eu și, într-o altă celulă, Vasile J. Acesta a fost primul deținut care mi-a vorbit amănunțit despre „reeducare”. Relatările lui m-au răscolit și m-au făcut să mă gândesc la faptul că eu nu aș fi rezistat la asemenea torturi. De fapt numai morții și martirii au rezistat! Nu știu ce s-a întâmplat mai târziu cu Vasile, pentru că nu l-am mai întâlnit niciodată. Acum, însă, citind cartea „Întoarcerea la Hristos”, am înțeles și mai bine tragedia „reeducării” pentru care nu găsesc cuvinte să o descriu. Cu foarte puține excepții, acei tineri supuși schingiurilor s-au făcut vinovați doar de ceea ce au simțit și de idealurile pe care le purtau în suflet. Cum se vor justifica oare ucigașii lor în fața judecății supreme? Cum putem rămâne nepăsători în fața suferințelor lor, noi, cei care nu am trecut pe acolo?

M-am întrebat deseori de ce au fost supuși la acel experiment infernal cei mai buni și cei mai onști dintre tinerii arestați? De ce au fost aleși acei oameni inocenți și încă neformați? Răspunsul nu poate fi decât unul singur. Diavolul și-a făcut practica pe cel mai dur material românesc; pe cei care credeau cu putere în Dumnezeu și în glia strămoșască! Dacă testul său de laborator reușea, Sa-

tana îl putea aplica oricui și oriunde în lume. Experimentul a dovedit însă că prin teroare se pot obține rezultate doar temporar și numai în condiții de iad. Mai târziu, Diavolul a înțeles că este mai ușor să-i atragi, să-i ademenești și să-i compromiți pe oameni cu avantaje materiale decât să-i stăpânești prin teroare... Este, în mare măsură, ceea ce se întâmplă azi în lume!

„Întoarcerea la Hristos” e concepută cu blândețe și înțelepciune și e scrisă într-un stil ușor și clar. În același timp, este scrisă cu mare durere pentru condiția umană, cu înțelegere pentru victime și, în final, cu iertare și împăcare creștinească. Scenele descrise te tulbură și te pun pe gânduri. Parcurgerea cărții m-a făcut să mă gândesc cu groază la dramele trăite de deținuți. În cursul acelor experimente, închisorile din țară au fost învăluite într-un duh necurat. Spiritul Domnului s-a refugiat în sufletele câtorva credincioși... Cartea m-a făcut să mă gândesc la propriul meu frate, care niciodată nu a dezvăluit în întregime, nici măcar în familie, cele trăite la Aiud. Ion, care azi e împăcat cu soarta și trăiește în America, a stat un timp în aceeași celulă cu Ianolide și își aduce bine aminte de el și de marea lui credință în Iisus. L-am sunat să-i cer unele confirmări și mi-a răspuns îngândurat:

„Poate e mai bine să se uite ce a fost acolo, să nu afle toată lumea cât de jos au împins comuniștii ființa umană. E o rușine pentru toată omenirea! Totuși, pentru respectul adevărului, trebuie să vorbim...”

Ion și mulți alții, ca el, nu vor să redeschidă acest subiect pentru că de fiecare dată retrăiesc acele momente tragice, acele momente ale distrugerii personalității umane. „Deținuții erau oarecum pregătiți pentru distrugerea fizică, dar nu și pentru pierderea demnității de om. Călăii tocmai asta au urmărit, compromiterea și distrugerea noastră morală”, mi-a spus Ion, încă, probabil, afectat de cele suferite la 46 de ani de la eliberare. (Și aici voi adăuga încă o notă personală, pentru ca generațiile de mâine să nu uite... Am stat un an de zile în închisoarea Aiud, unde era deținut și fratele meu, dar nu ne-am întâlnit niciodată! Doar am aflat unul despre celalalt...)

În paginile cărții lui Ianolide am regăsit de asemenea cunoștințe comune și apropiate, între care părintele Gheorghe Calciu, pastorul Richard Wurnbrand și arhimandritul Roman Braga; toți trei trecuți prin furcile reeducării. Despre fiecare dintre ei se pot scrie volume întregi. Pe părintele Calciu l-am adus la biserica Sfânta Cruce de lângă Washington, când eu eram președintele Consiliului Parohial. Pe pastoral Wurnbrand l-am întâlnit la New York, când, împreună cu soția sa, a venit în vizită la biserica Sfântul Dumitru. Iar

pe arhimandritul Braga l-am intervievat amplu pentru Vocea Americii tocmai despre „reeducarea” de la Pitești. Și, totuși, numai acum, citind și recitind această carte, înțeleg diabolismul experimentului...

Cei trecuți prin „reeducare” au fost schingiuiți fizic dincolo de orice limită umană; li s-au smuls unghiile, li s-au scos dinții, au fost maltratați în mod barbar, au fost forțați să mănânce fecale... Mai presus de orice, au fost forțați să-și denunțe tot trecutul și să aducă blasfemii diavolești la adresa a tot ceea ce este sfânt și în special la adresa lui Iisus și a Fecioarei Maria. O forță nevăzută și o ură nestăvilită s-au năpustit asupra oamenilor. Un duh necurat a coborât peste ei și duhul era înspăimântător de anti-uman și anti-creștin... Iar cei considerați „reeducați și restructurați” trebuiau să dovedească transformarea lor prin denunțări și prin schingiuirea altora. Unii dintre ei au fost omorâți în bătaie, iar alții s-au sinucis... „Acei oameni aveau suflete tari, aveau minți strălucite și totuși au fost transformați în delatori, în bestii, în brute imbecile, alienate... Hristos trebuia înlocuit cu Iuda în fiecare creștin...” afirmă Ianolide la pagina 273. „Acolo a fost scos Dumnezeu din om și înlocuit cu satana, acolo însăși natura umană a fost mutilată și răsturnată.” (p. 362) „Acolo s-a încercat”, continuă autorul, „realizarea pe dos a împărțirii lui Dumnezeu... mascat sub ateism, științifism, progresism ori umanism.” (p. 363)

Este bine însă ca fiecare dintre noi să citească această carte zguduitoare și să tragă propriile sale concluzii. Pentru o mai bună înțelegere a fenomenului, voi reda totuși câteva paragrafe.

„Se făceau stive de oameni, cum se fac stivele de lemne în pădure, apoi ciomăgașii se urcau sus, unde dansau și loveau, încât victimele urlau de durere. Dar nu era voie să strigi. Cei ce strigau erau pedepsiți în plus și li se astupau gurile cu zdrențele murdare cu care se spălau WC-urile... Mulți au fost bătuți cu bețe fine peste testicule și unii au murit. Altora li s-a smuls părul fir cu fir. Dinții săreau din gură ca fasolea... Fantezia torționarilor friza macabrul. Se cunoaște cazul unui tânăr care fusese de atâtea ori afundat cu capul în tineta (cu fecale - n.r.), încât făcuse o idee obsesivă scabroasă și zilnic, la o anumită oră, se ducea de bunăvoie să-și bage capul în tinetă... (p. 93) Prietenii cei mai buni erau puși să se bată între ei și dacă unul lovea «cu milă» era bătut până se vindeca de această «boala burgheză». (p. 94)

...Un tânăr din Constanța a fost torturat luni de zile fără milă și i s-a cerut să-și blasfemieze mama, dar a refuzat... „Drept răspuns a fost bătut (din nou) până la sânge. Acel om a pândit o clipă de neatenție în ziua

când era de rând la deșertatul tinetelor și s-a aruncat cu capul în jos de la etajul trei, în golul scărilor. A murit... Colonelul Zeller a format o comisie de anchetă în jurul mortului și, lovind cu cizma în cadavru, a spus: Dă-l în... Doctore, scrie sifilis terțiar!” (p. 97) „Doamne, de unde atâtea ură”, se întreabă, retorici, autorul, „împotriva creștinilor?”.

Iată, de asemenea, ce a trebuit să declare în urma multor torturi dementiale un tânăr, chipurile, reeducat: „Sunt născut într-o noapte de orgie dintr-un tată beiv și o mamă sifilitică. Sunt ros de dorințe sadice și ticăloase. M-am depravat cu sora mea, cu mama mea și cu cine mi-a ieșit în cale. Am ucis. Am furat. Sunt un escroc de meserie și un mincinos de profesie... Mi-am acoperit însă adevărata realitate cu credința în Dumnezeu, cu filosofia idealistă, cu aspirațiile naționaliste... Eu însumi m-am reeducat, dar niciodată nu voi merita «restructurarea...»” (p. 107)

Ce s-a întâmplat ulterior cu acei tineri? Unii dintre ei și-au revenit. Alții au rămas într-o stare de stupoare semi-dementială tot restul vieții. Puțini s-au regăsit în brațele lui Iisus... Dacă „reeducații” au fost mutilați sufletește, într-un fel sau altul toți deținuții politici români au rămas cu sechele. Iată ce afirmă autorul la pagina 206 despre întoarcerea sa acasă:

„Eram atât de schilod, de slut, de prăpădit încât nici propria mea mamă nu m-a recunoscut. Este știut simțul acela ascuns al mamelor de a-și descoperi copiii, și dacă el nu s-a trezit în mama, care era o femeie cu mari resurse sufletești și intelectuale, înseamnă că într-adevăr devenisem alt om. Mama mea nu m-a recunoscut!”

Din ce unghere și tenebre necurate a izbucnit acea ură satanică? Cine a inițiat „reeducarea” și celelalte bestialități comise în închisorile comuniste?

În opinia autorului, în cazul Pitești, răul satanic la care au fost supuși deținuții nu a pornit de la Turcanu sau Bogdanovici, cei doi tineri deținuți deveniți primele unelte ale reeducării. Răul suprem a pornit de la vârful securității din București; de la indivizi ca Sepeanu (?), colonelul Popic (numele fictiv al celui care l-a inițiat pe Turcanu), colonelul Zeller, căpitanul Dumitrescu (directorul închisorii Pitești), colonelul Collier (ulterior comandant al închisorii Aiud), colonelul Nicolski, Teohari Georgescu, Ana Pauker... Între conducerea de la București și „reeducare” a existat o legătură continuă și puțin cunoscută formată din inspectori de penitenciare și din alți câțiva indivizi suspecti ascunși sub diferite pseudonime. Aceștia aveau acces direct la celule, la dosare, la „reeducatori” și la „reeducați”. Acești indivizi au urmărit tot timpul experimentul, au instruit torționarii, au anchetat deținuții supuși tor-

turilor și și-au notat reacțiile lor. Între ei era și un individ, aparent loțiitor politic, cu numele conspirativ Marina. Părintele Braga, care a fost anchetat personal de el, spune că vorbea românește cu accent de evreu basarabean. (Tot părintele Braga mi-a spus că mulți ani mai târziu, când a fost trimis ca preot misionar în Brazilia, a fost șocat să constate că unul dintre ultimii securiști care l-au prelucrat înainte de plecare a fost același Marina de la Pitești)...

Ulterior, pentru a găsi țapi ispășitori, capii reeducării, în frunte cu Eugen Turcanu, au fost condamnați la moarte și executați. Chipurile, aceștia primiseră ordine din Occident să terorizeze deținuții pentru a compromite partidul comunist. Adevărații capi nu au fost trași niciodată la răspundere. Se știe doar că Ana Pauker a murit în anonimat cu domiciliu obligatoriu, în timp ce colonelul Zeller s-ar fi sinucis...

Si de ce depune Ianolide aceasta mărturie? Ce sentimente nutrește el față de „reeducare”? Voi reda, în continuare, *ad literam* una din mărturisirile sale precum și concluziile umanitare la care a ajuns:

„...am rămas în viață numai eu, căci Valeriu și Gheorghe s-au mutat la ceruri. Port această uriașă și sfânta povară. Cred că am trăit numai pentru că Dumnezeu are un rost cu mine ca slujitor al lui. Sunt conștient și responsabil pentru ceea ce scriu aici.” (p. 185)

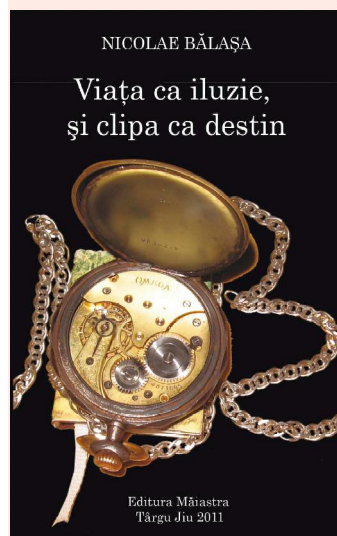
„Fenomenul Pitești trebuie bine cercetat și studiat de juriști, de psihologi, de preoți, de oameni de știință și de oameni politici, căci pe toți îi interesează și cu toții trebuie să-și dea verdictul. Și totuși judecători ai celor petrecute în Pitești nu pot fi decât cei ce au trăit această experiență, căci nimeni nu o va putea pricepe ca ei. Ar fi de dorit să se obțină mărturisiri ale tuturor celor care au trecut pe acolo, fie ca victime, fie ca torționari. Nici iadul nu a fost imaginat atât de bestial și crud cum a fost reeducarea din Pitești. Literatura lumii ar trebui să ia act de o pagină nouă în analele alienării umane...” (p. 118)

„Întoarcerea la Hristos” este dedicată în mare parte experimentului „reeducare” și are pagini înălțătoare închinare martirilor din închisori. Așa cum am menționat, dintre aceștia se desprinde imaginea serafică a tânărului Valeriu Gafencu, refugiat basarabean, ucis în detenție în propria sa țară... Nu știu dacă la încheierea lecturii sunt mai mult revoltat împotriva condiției umane ori resemnat în credință. Știu însă că, în momentul în care a fost asasinat tineretul creștin român, a fost ucis și sufletul țării... Și cred că într-o zi, când vom ajunge în fața judecății supreme, numai acești martiri vor putea pleda pentru iertarea păcatelor noastre.

Cu simțul datoriei și în numele adevărului!

George SORESCU

Iluzii și destin

Discrete nostalgii pentru vechile structuri epice, pe-alocuri sporadice! Comportamentele vieții se schimbă și, odată cu ele, și modul de percepere și transfigurare la nivel ficțional. În actul creației, apar noi forme de limbaj, marcate încă de poetici normative sau, în accepțiune modernă, debarasate de ele. Cert este însă faptul că întâlnim puțini prozatori novatori în plâsmuirile lor epice. Romanul, privit ca „metaforă a vieții”, rămâne însă o ispită pentru cei stăpâniți de un daimon socratic, și nu numai în accepția lui!

Nicolae Bălașa, doctor în Filosofie, face parte din puținii romancieri, detașați, ficțional și conceptual, de canoanele epicii tradiționale, unele crepusculare.

În prezentarea unor teme, extrase din păienjenșul vieții cotidiene, el se dovedește un subtil narator: intrigă, reflecție filosofică, tipologie, logos încărcat de sensuri ce solicită prudență și cumpăniri în zonele fiecărei meditații. Nu este un debutant! A mai publicat: **Blesteme**, Editura „Spirit Românesc”, 1995, Craiova, **Pe apa Sâmbetei**, Editura „Horion”, 1998, Craiova, **Organizarea și funcționarea mass-media în Oltenia**, Editura „Spirit Românesc”, 2000, Craiova, **Comunicare și Înțelegere**, Editura Newest, Târgu-Jiu, 2005, **Puntea frântă și căderea spre niciunde**, Editura Newest, Târgu-Jiu, 2007, **Mătăniile Alexandrei**, Editura Newest, Târgu-Jiu, 2008, **Vămile apocalipsei**, Editura Newest, Târgu-Jiu, 2009, **Acvariul cu fâțe**, Editura Newest, Târgu-Jiu, 2010, romane și lucrări cu evocări și deschideri în orizontul cunoașterii.

Actualul roman **Viața ca iluzie și clipa ca destin** are o viziune mai largă, chiar dacă în restul filonului epic stăruie obsesiv povestea unei iubiri. O viziune neoromantică eternă, indiferent de orientări și destine. Ea există succesiv în culturi.

Eroii - Nick, tânăr profesor de filosofie, Olesya, fostă studentă în Cernăuți și Kiev, româncă prin

ascendență paternă, Yanina, colegă de studii din Odesa, cu filon slav, Igor, Boerică, Tudosie și Amer, întregesc personajul tipologic; provin din țări și zone geografice și configurează mentalități diferite. Este de altfel și intenția autorului de a înmănunchea trăiri eterogene în derulări dincolo de doctrine și conjuncturi istorice.

Montpellier și Lyon, toposuri de întâlnire temporară și întoarcere spre zonele de obârșie, cu itinerarii și popasuri în câteva țări cu vechi tradiții de cultură. Popasuri în parcuri, hoteluri și catedrale - Complexul Brâncuși din Tg. Jiu etc., toate dovedesc o reală capacitate de cunoaștere și cuprindere. Istoria se repetă pentru că autorul, „ab initio” (pp 2-3), schițează imagini ale unor vechi civilizații. Deci, eroii noștri sunt, într-un fel, argonauți moderni ai spiritului. Alte Colhide cu iluzii, alte destine!...

Idila Nick - Olesya - odată cu plecarea din campusul universitar, din Montpellier - cu excursii în câteva zone din țara noastră, evoluează într-un mariaj cu tonalități mistice și cu recuperarea eroinei într-un spital din Tg. Mureș. (Este victimă a unui grup agresiv). Ne aflăm într-o zonă a tragicului intuit în momente de zbucium și căutări. Un complex

tragic, tutelat imprezvizibil de un mitic destin. Tragicii greci îl prezentau scenic în reprezentări nu lipsite de tâlc.

Prozatorul excelează în arta portretului, conturat prin dialoguri vii, cu subtilități semantice și încărcături afective. Olesya - spiritul feminin - inteligență, naivitate, puritate și trăiri aparte, Nick, dimpotrivă - orizont, putere de deschidere, - oscilând între ispita erotică și concept. Este obsedat de disjungeri - separă și judecă fiecare trăire. Nu duplicitate în gest și în logos, și, dimpotrivă, o voluptate a trăirii sub semnul miticului eros.

Idila pare să amintească scenariu din poezia „Floare albastră” a nemuritorului poet din Ipotești (Eminescu) - poetul care, încă din tinerețe, evocase, fascinând, spiritul și melegurile de basm ale Bucovinei!.

Cuplul Nick - Olesya constituie însă un model de intuire a vieții într-o perioadă când pasiunile vârstei, înaripate, caută noi contururi cu posibile realizări în arii ideatice. Nicolae Bălașa, prin certă vocație epică, rămâne un autentic prozator.

George Crăciunoiu

Iulian CHIUU

Dialoguri indo-europene: Ezoterismul lui Chatterji și antroposofia lui Steiner

După cum notam cu un alt prilej, Heidegger se întreba la un moment dat, în fenomenologia lui: „Transformarea lui *praesentia* în *absentia* are un caracter de negativitate, de ne-prezență. Întrebarea care se ridică este: Unde se află rădăcina acestui nimic în genere?” (1) Răspunsul fusese dat aproape succesiv (sfârșitul sec. al XIX-lea și, respectiv, prima jumătate a sec. al XX-lea) de idealismul vedantin al gânditorului indian J.C. Chatterji (2) și de Rudolf Steiner (3), creatorul concepției antroposofice occidentale. Nu știm dacă Steiner îl citise pe Chatterji când își scria tezele sale antroposofice, însă ca un bun cunosător al unor opere orientale fundamentale, cele două lucrări par a se continua; Steiner explicitează ezoterismul indian transferându-i obiectul în dialectica gândirii precreștine și în perioadele care i-au urmat. Antroposofia lui (altceva decât antropologia) tocmai de aceea este o concepție despre om și lumea spirituală care susține evoluția percepției suprasensibile a spiritului. Personalitate complexă, Steiner realizează după o arhitectonică specifică proiectul clădirii Universității Libere pentru Știință Spirituală, *Goetheanum*-ul, sediul Societății Antroposofice Generale. Prin toate acestea, Steiner dă o interpretare occidentală adiacentă celei vedantine. Elementele de noutate stau în planul conținutului, pentru că de fapt și Mircea Eliade, într-o prefață la *Cartea tibetană a morților* (4), identifică „omologia cosmos-casă-trup omenesc” ca pe o matrice. Iar *karma* fiecăruia va fi străbătută în final de cele șase lumini: „lumina zeilor albă, palidă și cea a demonilor roșie, palidă, și cea a oamenilor galbenă, palidă, și cea a fantasmelor albastru-închisă, palidă, și cea a animalelor verde, palidă, și cea a infernurilor încețoșată, galbenă; în acel moment și culoarea trupului tău karmic va fi precum culoarea luminii formei specifice și formei de existență în care vei renaște” (5). Trecerea sufletului (*Manasul Superior*) în *samsara* peste ceea ce etnologii numesc *prag* a fost ritualizată riguros în tradiția vedantină, după cum ne-o descrie un alt indianist, Yog Ramacharaka, amintind de un imperativ, acela de a nu „întoarce din drumul lui” pe cel ce pleacă: „Jalea noastră egoistă produce în totdeauna multe suferințe și dureri celor pe care îi iubim și care au plecat deja *dincolo*” (6), iar iubirea noastră trebuie să dea posi-

bilitatea sufletului de a pleca liniștit, altfel se realizează ceea ce etnologia românească numește întoarcerea mortului (și reluarea implicită a trecerii pragului). Steiner, reține și el în antroposofia sa că „sufletul ar trebui să piardă legătura cu spiritul lumii din care se trage, dacă nu vrea să audă în el însuși strigătul de deșteptare al spiritului” (7). În filosofia vedantină, desprinderea aceasta conduce sufletul în planul astral, cu o geografie destul de confuză pentru occidentalii care au tendința să îl perceapă mai mult spațial decât ca vibrație. Ramacharaka descrie acest spațiu al vibrațiilor a fi tot așa de eterogen ca și cel material, de unde și întunericul care îl domină și de care se pot desprinde doar sufletele mai curate (a se vedea nu numai în context balcanic credința în *vămile văduhului*). El avansează și ideea unor suflete caritabile care pot coborî în adâncul întunericului astral spre a salva sufletele unor rude, dar nu după modelul orfismului. *Cartea tibetană a morților* (8) dă chiar sfaturi și propune incantații pentru cei care pleacă spre a-i ajuta să se desprindă de astralul în care legăturile cu materialul se mai păstrează prin dorințe. Analiza lui Chatterji este însă sistemică și se deschide cu viziunea sa ezoterică privind constituția ființei umane. Pentru acesta, natura spirituală nu e încă Eul real al omului fiindcă „există, îndărătul naturii noastre spirituale, ceva care percepe schimbările din sferele superioare ale ființei noastre” (9). Acela este Eul omului ca martor unic în care rezonază toate oscilațiile mentalului și corporalului, dincolo de el nefiind nimic altceva decât obiecte. O precizare însă: materia corpului nostru nu e identică cu aceea a obiectelor. Neorganicul din noi se află sub influența vitalului ca *principiu eteric*. În sanskrită, corpul omului este alcătuit din armonia a două principii fizice: corpul grosier (*Sthula Bhuta*) și vitalitatea (*Prana*). Mentalul însă cunoaște o multiplicare de forme convergente în trei elemente: *Kama* (dorințe, emoții, sentimente de la cele primare la cele superioare), apoi *Manasul inferior* (mentalul intelectual) și *Manasul superior* (prin care se înțelege individualitatea, conștiința sau sufletul omului), lucruri de care va aminti, după cum vom vedea, și Rudolf Steiner. Un punct de vedere comun împărtășesc cei doi autori în ce privește Eul, considerându-l natură spi-

rituală unică. La Chatterji, acesta are trei componente, dar ele nu pot fi cunoscute decât de omul perfect; cel ce este *Mahatma*, ceea ce corespunde în creștinism *Sfintei Treimi* (10). Și Rudolf Steiner, ca și filosofii vedantini, cu unele mici deosebiri, cum vom vedea, consideră că în natura umană se regăsesc mai multe principii, printre care principiul fizic grosier (corespunzător materiei solide, lichide și gazoase). Acesta și principiul eteric (principiu vital universal) alcătuiesc *planul fizic al universului*. Cel de al doilea plan universal este *planul astral* (sau principiul senzorial). Urmează *planul mental*, care înglobează principiul intelectual și sufletul individual în principiul intelectual universal și în sufletul suprem. În alte interpretări, s-ar mai adăuga *planul spiritual* sau *buddhic* și cel *nirvanic*, cu referire expresă la elementul spiritual (*Mahatma*). Contradicțiile degenerate ulterior din vedantism au condus spre un *monism* care considera Cauza Primă ca neinteligentă, în timp ce idealismul o socotea Principiu Divin, deci inteligent, deși filosofia hindusă nu definea Absolutul decât ca *Alaukika* (transcendental), însă îl intuia vag, dincolo de orice gândire manifestă. Mai departe, între antroposofia occidentală și filosofia indiană interpretările devin tot mai originale. Interpretările lui Steiner definesc antroposofia ca pe „o cale de cunoaștere care ar dori să conducă spiritualul din ființa umană către spiritualul din Univers”, și antroposofi nu pot fi decât acei „oameni care resimt anumite întrebări despre ființa omului și despre lume ca o necesitate vitală” (11). Pe de altă parte, ezoterismul este un concept filosofic-religios, structurat din cunoștințe și precepte cu un circuit închis, desprinse din fenomene de sorginte exclusiv spirituală, accesibile inițiaților atât în religiile orientale cât și în cele creștine. Antroposofia nu își propune să fie o nouă religie, ci numai să sublinieze determinările istorice ale religiilor existente și să inspire impulsuri înnoitoare în toate domeniile vieții și, simultan, încearcă o concepție occidentală despre reîncarnare și *karma*, alta

decât cea teosofică din care s-a desprins la începutul sec. al XX-lea. Potrivit antroposofiei, omul este o ființă proprie, cu un microcosmos integrat într-un macrocosmos care se află în legături subconștiente cu alte ființe spirituale, altfel decât în ezoterism, într-o încrengătură care conduce într-un sistem spiritual bipolar (*Mikael/Ahriman*) spre viețuirea mihaelo-christică (*Mikael*: Cel ce este ca Dumnezeu, ebr.; *Ahriman*: Demonul în zoroastrism, pers. *Angra Mainyu*). Rudolf Steiner, în ciuda faptului că declinul socio-cultural se produce pe seama lipsei unei legături temeinice dintre idealurile spirituale ale oamenilor și nevoile lor materiale, promovează o antroposofie care afirmă existența dincolo de corpul nostru fizic a unor factori decizivi suprasensibili, așa cum se poate vedea mai ales în lucrarea sa *Mistica în zorii vieții spirituale a timpului nostru și legătura ei cu concepția modernă despre lume* (1901), ori în cunoscutele *Teze antroposofice* (1924). Omul, în viziune antroposofică, este deci o ființă proprie, autonomă, care „ține legate împreună elementele și forțele lumii naturale” (12) doar atât timp cât se află în stare vie, după aceea natura nu mai poate menține coeziunile anterioare. Steiner, spre deosebire de filosofii vedantini care facilitau *samsara*, ajunge la concluzia că „sarcina actuală a omului este de a înțelege acest lucru pentru a putea urma cu tot sufletul calea sa, calea spirituală, în cadrul epocii mihaelice” (13). Între premisa care definește antroposofic omul și concluzia amintită, Steiner cunoaște multe interferențe cu filosofii orientale. Astfel, el ia în calcul premisa corpului astral dintr-un alt unghi decât cel al fizicului și al etericului; nu când fizicul și etericul se fac active prin forțele lor, ci când nu se mai manifestă ca atare. Spre deosebire de filosofii orientale, Steiner consideră că doar în interferența fizicului cu etericul apare conștiința, rezumată în Eu (*Atman*), perceput mai degrabă ca ființare (*Dasein*, la Heidegger). Antroposofic, Eu la Steiner, în formă de conștiință obișnuită, poate fi identificat pe calea meditației ca imagine, ca mădular al lumii spirituale căreia îi subzistă și mai apoi ca entitate autonomă. „Eu adevărat” nu este un *Dasein*, pur și simplu, ci numai un reflex conceptual al acestuia; mai degrabă un *Mahatma*. Treacănd la Eu ca imagine, se trece în corpul eteric, de unde începe Eu ca entitate a omului. Eu, ca imagine, nu e totuna cu Eu în sine, ca Eu, însă Eu ca entitate se identifică în *Dasein*. Omul, învelișul grosier al Eului, are o dezvoltare trupească de la ceea ce i-a dat natura și o entitate sufletească - propria sa identitate în interiorul căreia se află energii spirituale „ca daruri ce-l ridică deasupra lui

însuși, la o participare zeiească” (14). O precizare se impune însă aici. În antroposofia lui, Steiner, în ce privește Eu, după cum am văzut, se apropie considerabil de filosofii vedantini și în problema sufletului capătă un conținut destul de apropiat de acestea. Antroposofic, în suflet domnește intuiția, ca el să poată fi înțeles sub aspectul viețuirii; *Aham* este la hinduși Eu, noțiunea de suflet individual. Nici Steiner nu exclude călătoria fazială a sufletului. La ieșirea din grosier, el are în fața conștiinței sale un tablou sumar, halucinant și retrospectiv al vieții proprii. După despărțirea de corpul eteric, din ceea ce a fost viețuire rămân doar Eu și corpul astral, al doilea ca ordine și în filosofia indiană. Conținutul acestei ipostaze se referă la Steiner la o nouă judecată a viețuirii însă numai sub aspect spiritual; în faza spirituală se intră doar după ieșirea din corpul astral și aici se staționează într-o ambianță exclusiv spirituală până la o nouă naștere. Acum, „ordinea morală cosmică se înfățișează ca reflectare pământească a unei ordini proprii lumii spirituale” (15). De reținut că într-un înveliș interior subzistă ființa voinței omenesti, a cărei conștientizare deschide drumul spre cunoașterea destinului (*Karma*), din care decurge spiritualul și nu din conjuncturile fizice. De aceea se apreciază că o treime din viața pământească se derulează în trăiri spirituale ale sufletului (prilej de a constata că antroposofia nu face confuzie între spirit și suflet). Mai mult decât filosofii vedice, ea apreciază că sufletul străbate o epocă pur spirituală postexistențială în care, în sensul *Karmei*, în comuniune cu alte suflete omenesti și cu elemente superioare plăsmuiesc o altă viață pământească. Filosofia orientală Advaita numea acest moment drept identitate a sufletului individual cu Absolutul (*Jiva-brahma-aikya*). Steiner consideră omul, așa cum am mai spus, ființă a voinței și a gândirii, dar interpretarea oscilează între rațional și irațional; gândurile apar doar ca imagini reflectate a ceva, iar omul se simte viu în gânduri și de aceea avansează ideea că această viață descinde de la ființele spirituale, ceea ce în sens ocult constituie o nouă ierarhie reprezentată ca regn spiritual. Prin componenta voinței însă, omul nu mai rămâne în sine și se manifestă în contact cu lumea din afară: „În timp ce voiește el își uită organismul său. În voință el nu aparține naturii sale. Aici el aparține regnului spiritual al primei ierarhii” (16). Există totuși o ușoară diferențiere de filosofia indiană în ce privește Eu și Sinea. Steiner susține că „omul pierde din conștiință lumea și în conștiință pătrunde Eu. El încetează de a-și reprezenta lumea; el începe să viețuiască Sinea” (17) alomorf, înțelegând că Eu și Sinea sunt sinonime

imperfecte, în timp ce filosofii vedantini vorbesc despre Eu (*Aham*) în sensul de suflet individual, altceva decât Sinea substanțial (*Atman*) căruia i se opune non-substanțialul, non-Sinea (*Anatman*). Dar nici Steiner nu este destul de consecvent din moment ce în Eu referințele simțurilor se pierd, iar Sinea urcă în om puternic inclusiv din lumea senzorială. Nici fenomenologia și nici existențialismul nu se apropie prea mult de aceste lucruri privind sferele spirituale cosmice și cunoașterea de sine omenească cu toate că vorbesc despre contingența și fragilitatea ființei umane ori despre neputințele rațiunii. Antroposofia occidentală, nu departe de ezoterismul indian, remarcă trei ierarhii ale Sinelui. Steiner începe cu cea de a treia ierarhie, o sferă în care corpul fizic trăiește în senzorial și în eteric, limba, ca umbră a lucrurilor, făcând și ea parte din această ierarhie. Ambianța cosmică, accesibilă omului, se adaugă corpului fizic și celui eteric plasându-l în cea de a doua ierarhie. Prima ierarhie însă adaugă celorlalte mișcarea și cunoașterea intuitivă în corelație cu ambianța cosmică. Dintre cele trei ierarhii, doar cea de a treia se arată a fi exclusiv spiritual-sufletească, însă cea mai puternică este cea dintâi fiindcă reușește să facă din lumea fizică un Cosmos, pe când cea de a doua ierarhie se referă doar la elementul sufletească și la cel eteric. În filosofia ezoterică a lui Chatterji „omul are corpul astral comun cu animalele. Ceea ce pentru corpul fizic este moartea, iar pentru corpul eteric somnul, pentru corpul astral este uitarea. Mai putem zice: corpului eteric îi este proprie viața, corpului astral conștiința, iar Eului amintirea” (18). Judecând astfel viața, hindusul nu putea cunoaște hazardul. Acesta nu există decât în vocabularul ignoranței, nu și în cel al înțeleptului. Cu această constatare este de acord și Steiner, în ale cărui ierarhii, tot trei la număr, lucrurile se așează aproape la fel: În prima ierarhie, vizibilă doar suprasensibil, intră Serafimii, Heruvimii, Tronurile, iar gândurile formează un spiritual metaforic. În cea de a doua ierarhie intră Kiriotes, Dynamis și Exusiai, unde spiritualul nu se percepe în senzorial, ci exclusiv spiritual. În cea de a treia ierarhie se regăsesc Arhai, Arhangheli, Îngeri, iar spiritualul se manifestă la nivelul gândirii, simțirii și voinței sufletului omenesc. Rudolf Steiner, spre deosebire de filosofia ezoterică a lui Chatterji, argumentează inclusiv cu o evoluție a omului din perspectivă antroposofică, începând de la momentul în care cei ce gândeau aveau revelația sufletească a activității intelectuale, epocă arhaică, epoca Mihaelică - regentul inteligenței cosmice a secolului al IX-lea. După

acest moment istoric, oamenii scapă de sub autoritatea mihaelică și cad în ceea ce numim sufletul individual. Realismul tomist vedea în gânduri ceva obiectiv, existentul din lucruri, în timp ce nominaliștii susțineau că gândurile sunt creație exclusivă a sufletului. Într-un rezumat formulat de Steiner în „Alte teze din partea Goetheanumului pentru Societatea antroposofică” (19), pentru o primă etapă a conștiinței, omul își formulează gândurile în Eu aproape în chip animist, antrenate și încărcate de viață, de spirit. Într-o treaptă mai evoluată, cea de a doua, omul trăiește gândurile ca pe imagini insufletețoare. În cea de a treia etapă, gândurile se situează în corpul eteric ca mobilități, ca ecouri ale sufletului. În etapa actuală, cea de a patra, omul își formulează gândurile în corpul fizic doar ca pe umbre ale spiritului, iar misiunea lui Mihael ar fi aceea de a constata căderea din suprasenzorial la viețuirea senzorială și de a-l întoarce pe om acolo de unde a plecat. Din această cauză, apreciază autorul, în măsura în care gândurile au devenit dependente de corpul fizic și-au pierdut vitalitatea și nu mai voiesc exclusiv în om, transferând totul în lumea fizică, controlată în bună parte de ceea ce concepția persană a identificat în *Ahriman*. Astfel, „Mihael urcă din nou drumul pe care omenirea a coborât” (20) și va conduce ascendent voința, reversibil, de la inteligență la înțelepciune. Decizia, ar spune sociologii, nu poate fi decât catastrofală pentru societate, în timp ce teologii ar găsi-o, firește, salvatoare pentru umanitate.

Note:

1. Heidegger, M.; *Problemele fundamentale ale fenomenologiei*, Ed. Humanitas, Buc., 2006, p. 501
2. Chatterji, C. J.; *Filosofia ezoterică a Indiei*, Ed. Princeps, Buc., 1991
3. Steiner, R.; *Teze antroposofice*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2006
4. Eliade, M.; *Cartea tibetană a morților*, Ed. Oltenia&Dyonisos, Craiova, 1992
5. idem, p.70
6. Ramacharaka, Yog; *Viața dincolo de moarte*, Ed. Lotus, Buc., 1991, p. 35
7. Steiner, R.; *op. cit.*, p. 24
8. Ramacharaka, Yog; *op. cit.*, p. 67
9. *op. cit.*, p.10
10. În filosofia hindusă Tatăl este *Brahma*, Fiul este *Mahat*, iar Sfântului Duh îi corespunde *Avidya* (principiul feminin)
11. Steiner, R.; *op. cit.*, p. 17
12. idem, p. 18
13. idem, p. 78
14. idem, p. 24
15. idem, p. 33
16. idem, p. 40
17. ibidem
18. Chatterji, C. J.; *op. cit.*, p. 83
19. Steiner, R.; *op. cit.*, p. 73
20. idem, p. 77

Ionuț CARAGEA (Canada)

Mâncătorii de visuri

Trăim într-o lume de minuni banale
în care răul devine credința
cea mai de preț
și te întrebi de ce strig?

Trezește-te copile de nisip,
îți dăruiesc suflet de cuarț
făurit de inima mea, încă nestinsă
de vânturile dorului!

Te-aștept la statuia ce-și plânge speranța
în fântâna dorințelor,
numai acolo
oamenii sunt fără măști,
o mie de ochi nemișcați
în o mie și una de nopți.

Mă rog pentru picăturile de ploaie
rătăcite pe dunele albastre,
rămășițe uscate de mirodenie pământie
ascund semințe însetate de iubire.

În depărtare aud cântecul fantomatic
al nibelungilor,
Odin încă-și mai cheamă bravii luptători.
Bătrâne, viermii ne surpă viețile,
suntem marionetele războiului *in vitro*,
sclavii propriului nostru coșmar.

Azi curcubeul este ucis de zeul smog,
Valhalla a fost înghițită
de mâncătorii de visuri
ce-și slăvesc prezentul putred
pe aleea celebrităților,
alte stele răsar,
cerul îl ating cu mâna
zeii de râncedă carne.

Trăim într-o lume de minuni banale
în care binele este privit cu răutate și
dispreț
și te întrebi de ce n-adorm?
Mâine o să-l clonăm pe Iisus,
îl vom ucide a doua oară,
cu nepăsare, cu ignoranță,

Îngeri mincinoși

au murit cuvintele
hoituri stau întinse la marginea drumului
plouă sufletul resemnat așteaptă finalul
viața își leapădă karma
ca o piele de șarpe
să crezi în metamorfoze să crezi adevăruri
spuse de dragul minciunii

să fii cu totul alt om pe jumătate străin
pe jumătate de pe altă planetă

Vânzătorii de iluzii

trăim într-o lume plină de adevăruri
chinuitoare
în care singura-alinare este o fiolă
de morfină
iubita mea seringă înțepă încă o dată-n venă
mi-au ajuns bățile inimii
un stereotip de pickhammere

lacrimile sufletului învelite într-un ambalaj
de cuvinte
îți sărută tălpile poate vei prinde aripi
trezește-te copile vin mamele călătoare
purtând în ciocul lor un nou născut
micul Mesia adus de Sfânta Barză

plouă cu soare toate speranțele
vor înmuguri
îmi plac culorile curcubeului și ochii tăi verzi
până când vine toamna și cade prima brumă
pe straturi de-amintiri privirile mă-ngheață

să nu crezi niciodată în Moș Crăciun
un tip lunatic ca și îndrăgostitul ce-a visat
în nopți cu lună plină la lunile de miere
stau și mă întreb
de ce mi-au dat din biberon lapte praf
vacile astea ce și-au dorit să fie libere
de turmă
oare câți oameni sunt sufocați zilnic
de un preservativ?

îmi plac filmele
sunt atât de reale
iar au scris în ziar o minciună
tirajele cresc
îmi plac povestirile de dragoste
și totul despre sex
personajele nu se plictisesc niciodată
te țin cu sufletul la gură
ca-nțâul deget din care ne-am hrănit
singura realitate din universul acesta
circumscriș

să hurești ceva în tine ca o moară stricată
inima să-și achite nota de plată
și cine semnează
umbra ți-e martor și cine semnează
să vină îngerii de vată de zahăr
să vină îngerii de zăpadă
să vină îngerii pur sânge diluat
în agheasmă

Lucia OLARU NENATI

Eminescu sau pedeapsa perfecțiunii

La o nouă aniversare a nașterii lui Eminescu ne întoarcem iar cu gândul la el, la cel pe care, de fapt, în subsidiar, n-ar trebui să-l uităm niciodată, nu să ne amintim de numele lui doar atunci când se cer justificate, de unii doar formal, niște repere de plan „organizatoric” legate de capitolul *aniversări*. El n-ar trebui uitat, ci păstrat mereu în tezaurul cu modele de referință din multe alte motive. Iată doar câteva ce rezistă și la revizuirile cele mai moderne, cele pornite pe demolarea atât de tentantă, de producătoare de secrete satisfacții subconștiente ale celor ce se simt implicit la, sau peste nivelul lui, de vreme ce pot opera demolarea.

Dintotdeauna m-a uimit la omul Eminescu *simțul datoriei, onoarea și tinderea sa către perfecțiune*, așadar perfecționismul său manifestat în toate actele vieții sale. Primite poate atavic, dar consolidate cu certitudine în epoca cernăuțeană, aceea a avânturilor sufletești ale Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina (numită uneori ASTRA bucovineană), ca discipol iubit al lui Arune Pumnul, acela care, de fapt, l-a lăsat pe el legatar testamentar al marii lui misiuni de conștiință (din care *moralitatea și naționalitatea* erau la loc de cinste), dintre toți „preaiubiții învățăcei” cărora le cerea „sânguință de fer întru împlinirea datorințelor”; - drept care și descătușarea creativității poetice i se declanșează sub acest resort - aceste calități ale celui în cauză se întăresc mereu și-i devin efigie existențială. Exemplele se pot preleva de oriunde și nu pot încăpea, decât mult selectiv, în spațiul unui text publicistic ocazional. Atunci când vede numele Învățătorului său (chiar în sens inițiativ) Aron Pumnul și a acelei societăți înalt luptătoare pentru ideal, maculate prin atacuri

josnice, dar și persiflat de către intransigența lui Titu Maiorescu în cercetările sale critice, tânărul Eminescu ia sabia polemică în mâini și răspunde avântat, dar și metodic, logic, argumentat la obiect, o dată în articolul său *O scriere critică*, primul său text publicistic, și apoi în poemul *Epigonii*, texte prin care el face, de fapt, înainte de orice altceva, acte de reparație a onoarei postume a unor oameni ce nu se mai puteau apăra.

Alt exemplu: activitatea sa în organizarea Serbării de la Putna, decodată azi cu atenție, are caracterul unui autentic și complex *proiect cultural modern avant la lettre*, conceput de el cu minuție și dus la bun sfârșit cu tenacitate, devotament și simțul datoriei, atât în sens pragmatic, concret și amănunțit, cât și în sens larg, de perspectivă istorică și națională (el s-a ocupat atât de coptul colacilor la Crasna și de cazarea invitaților - mai puțin de a sa - dar și de croirea marilor linii programatice de conștiință națională ale evenimentului) și apoi supus cu uimitoare clarviziune strategică evaluării concluzive în chiar timpul în care ceilalți participanți se dedau (ca și azi!) relaxării și dedulcirii bahice. Se știe azi că prin aceasta el a pus bazele liniilor de evoluție ale vieții naționale românești cu sensul către Marea Unire ce avea să fie realizată la 1918.

Sau altceva: faptul că nici una dintre slujbele pe care le-a primit în viața sa nu au fost considerate de el sinecuri, cum se mai obișnuia atunci, ca și acum și cum ar fi putut proceda un poet romantic (ultimul mare...!) și visător, ocrotit patern de către mecenați. Tot ce i s-a dat să facă a făcut cu conștiinciozitate, cu simț de răspundere și cu atitudine că, făcând acel lucru cât putea de bine, putea rezolva ceva

întru bunul mers al lucrurilor. Ca bibliotecar, de trei ori în viața lui, se apucă să reformeze sistemul organizării cărților în direcția ce se va dovedi apoi aceea modern biblioteconomică. Din păcate, tot aici i se întâmplă unul dintre acele lucruri care l-au omorât puțin câte puțin. I s-a rănit grav onoarea prin aceea infamă acuzație de furt iar în scrisoarea sa către Botnărescu se vede cum el pune onoarea mai presus decât viața, căci nu putea trăi în dezonoare. Ca revizor școlar, el pune diagnoze profunde și prevede remedii, nu numai unor amărâte școli de țară, ci întregului organism social defectuos și devine mai mult decât inspector de pedagogi, ci *pedagog al națiunii*, cum avea să afirme Noica dar, cu mult înaintea sa, la 1925, un valoros dar neștiut azi om de cultură și preot, Toma Chiricuță, pe atunci parohul bisericii Uspenia din Botoșani, catedrala spiritului românesc.

Și exemplele pot continua cu felul său de-a înțelege responsabilitatea în gazetărie, în politică, în prietenie, în dragoste, în raporturile cu națiunea sa, cu societatea, fiind mereu atent doar la **ceea ce avea a-i da și nu la ceea ce avea a primi** (Doamne, unde a dispărut specia aceasta, azi?), cu propriul talent (din care a extras o operă pentru care a trebuit mai mult de un secol ca să fie editată integral), cu propriul trup pe care-l silea mereu să „tragă” supraomenește la jugul datoriei, cu propriul timp ce i s-a dat să trăiască, extinzându-l prin nesomnul provocat cu îndelungi cafele, storcându-l, literalmente, de toate roadele posibile, și tot așa.

Și atunci cum poți să nu vezi, sub strălucirea de fosfor a acestor argumente concrete, (nu encomiastic mitizatoare, cum tot clamează cei ce nu mai au argumente logice!) statura sa de *om al perfecțiunii*, de tipul ka-

logothiei antice grecești (dacă-i privim și frumusețea de zeu a chipului tânăr!), deci mult mai mult decât de poet, chiar dacă genial, ci de model în aria ontologică și existențial umană a națiunii noastre și nu numai, cu care orice națiune s-ar mândri peste poate și ar obliga alte națiuni să se închine la el ?

În această situație este de-a dreptul paradoxală și de neînțeles amărăciunea lui că toată lumea îl urăște, ce răzbate din mai multe dintre scrisorile sale, nou descoperite, către Veronica, „dulcea sa doamnă”, că are atât de mulți dușmani, deci că e un om singur și chinuit de societate. Dacă mai adăugăm la aceasta și ceea ce noi știm azi, dar el nu știa atunci, barbaria cumplit de umiltoare cu care a fost încarcerat, gol și neajutorat, ca și valurile de furioasă denigrare, chiar desființare, ce și-au succedat fluxurile peste numele său de-a lungul timpului, lista de profitori ce-și rezolvă mereu interese mănoase și orgolii furibunde pe „tarlău grasă” a posterității sale, nu poți să nu te întrebi de ce oare exemplarele de excepție și excelență ale acestui neam, *ortomanii*, cum i-am numit altundeva, cu trimitere la destinul mioritic fratricid, sunt, mereu și mereu, pedepsiți necruțător pentru perfecțiunea lor ?

Totuși poate că toată această suferință a lui nu a fost chiar în zadar de vreme ce măcar acum, atât de târziu, dar totuși încă în interiorul istoriei noastre, ziua nașterii lui a devenit în chip simbolic Ziua Națională a Culturii Române.

Boris Marian MEHR

Poezia de început a Marinei Țvetaeva - refuzul neomeniei

„Un munte negru întunecă lumina/ e timpul, Doamne, să returnezi biletul./ Refuz să mai exist/ în lumea fără oameni./ refuz să mai trăiesc / cu lupii prin maidane./ refuz să urlu, ascult/ rechinii printre dealuri./ refuz să lunec lin./ peste spinări de oameni./ nu-mi trebuie urechi./ nu-mi trebuie nici ochi./ la nebunia lumii răspund./ vă spun - refuz”. Sunt ultimele cuvinte scrise de **Marina Țvetaeva**, înainte de a se sinucide, la 31 august 1941, într-o localitate mărunță din zona munților Urali.

Ca oricare om, ea năzuia spre fericire, năzuință mai acută la artiști.

Odraslă a unui profesor universitar din Capitala Imperiului Rus, s-a ivit în lume la 8 octombrie 1892, a scris din copilărie versuri în rusă și poloneză, a fost congeneră cu Esenin, Pasternak; s-a remarcat destul de devreme, ca și aceștia.

În 1912 se căsătorește cu ofițerul Serghei Efron, care va deveni, din 1922, agent al Moscovei în emigrația rusă din Occident. Efron avea să cunoască „recunoștința” propriilor camarazi, fiind arestat și executat la revenirea din emigrație, în 1939. Fiica, Ariadna, a supraviețuit morții ambilor părinți.

Între anii 1922-1939, Marina Țvetaeva a trăit succesiv la Berlin, Praga, Paris. Nu o interesa politica. S-a dedicat în exclusivitate poeziei, numele ei fiind alăturat celor mai de seamă poeți ruși ai secolului XX: Esenin, Ahmatova, Pasternak, Mandelștam, Maiakovski, Brodski ș.a.

A publicat o serie de cărți de poezie. Cine dorește o bibliografie completă o poate găsi în orice Enciclopedie. Ne vom opri la versurile de început ale Marinei

Țvetaeva, încercând să le reproducem după originalul rusesc.

La vârsta de 16 ani, poeta scria: „Plutim ca-ntr-un vis vesperal/ noi, copii - regi și magi/ umbrele lungi coboară/ ard felinare prin geamuri/ se-ntunecă sala de bal/ se-nchid oglinzile-n ele/ nu te opri, nu te-opri/ clipa de glorie vine”.

Apoi: „Ești sfântă sau prea păcătoasă/ tu intri în viață ori pleci/ Iubește, de poți, tu iubește/ Pe cel iubit nu-l trezi/ Mereu fii în preajmă, alături/ păstrează-i tandrețea-n priviri/ pe el în-doile-l caută./ aprinde păcatul în el/ ...Iubește fără de margini/ Iubește precum respiri”.

Aflată la Paris, cu părinții, în 1909, ea scria: „Până la stele casele cresc/ iar cerul e jos, la picioare./ în marele oraș Paris./ însă tristețea este aceeași, temătoare”.

În alt poem: „Mi-ai dat prea mult/ aș vrea să sorb toate drumurile/... mi-ai dat copilăria ca pe o poveste/ să-mi dăruie moartea la șaptesprezece ani”.

Ciudată înclinație spre suicid, încă la o vârstă fragedă. Ar fi simplu de spus: nevroză. Posibil, dar noi, care cunoaștem cât rău zace în fiecare, într-o măsură mai mare sau mai mică, ce am putea

să cerem unei ființe cu suflet de înger? Pentru că Țvetaeva a avut acest suflet, a avut ce nu puteau să aibă milioane de semeni. Era mai mult decât o poetă, era Poesia.

„M-apasă amintirile pe umeri/ eu îmi deplâng și-n rai trecutul/ cuvintele eu nu pot să le-ascund/ nici la-ntâlnirea unde nu sunt întâlniri”.

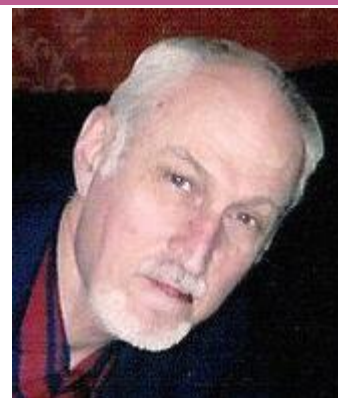
Avea doar 19 ani și se simțea obosită de amintiri. Care amintiri? Numai o sensibilitate exacerbată poate să cuprindă atât de devreme suferința omului. „Cât timp este balul în toi/ sufletul nu are pace/ dar Domnul mie mi-a dat/ alt nume - de fiică a mării”.

Era în stațiunea Koktebel, din Crimeea, scria: „Tu vii spre mine, trecătorule/ tu ochii îi lași în jos/ eu fac la fel, mă feresc./ Oprește-te, trecătorule, privește.../ Cândva să nu te tulbure/ vocea mea de sub pământ”.

Ne oprim, pentru un răgaz, aici, nu înainte de a cita versuri scrise în 1936, cu trei ani înaintea fatalei reveniri în patrie: „Privind frunzele cum zboară/ și cad pe pietrele reci/ vor fi duse apoi mai departe/ tabloul se termină aici/ Gândesc, oare cui să-i mai placă/ privirea mea tristă, tăcând/ de parcă aș fi eu o frunză/ rugina mă-mbracă blând”.

Nu este, cred, forțată o comparație între sensibilitatea Marinei Țvetaeva și a lui M. Blecher, acesta din urmă fiind și extrem de suferind fizic (tuberculoză a oaselor). Țvetaeva a trăit cu 20 de ani mai mult, dar în sufletul ei a purtat permanent suferința condiției umane, conștiința efermității în fața minunilor unei naturi veșnice, în fața unui Dumnezeu veșnic, dar care vorbește numai prin profeți și artiști.

Marina Țvetaeva a fost una dintre aleșii Domnului.

Visul

Mă îngropai, mă uitai - și iată-mă ca pe scară
De o mie de picioare fără parapet.
Cu rapacitatea anchetatorului și copoiului
Toate tainele - visul mi le-a răvășit insolent.

Colinele - se părea, au înghețat destul de tare, -
Nu credeți în morțile pasiunilor!
Ager, atent, - ca anchetatorul prin camera
Inimii - iată-l plimbându-se Morfeu, iscoditor.

Voi! Adunăta nimicniciilor!
Ce nu scapătă de pe acoperișuri înalte!
De-ați ști, cum stând întins pe perine,
Te preschimbi și plutești peste poate!

Te prăbușești! Ca o găoace crăpată -
Viața cu povara ei de soți și soții
Ager - ca pilotul peste locuri dușmane
Ce dorm - peste suflet visul îl știi.

Trupul, care toate ușile și le-a închis, -
Zadarnic! - deja în lung de vene nucleeele cântă.
Cu exactitatea zbirului și operatorului
Rănilor toate - visul mi le-a răvășit, le mai frământă!

Deschisă e! Nici un plesnet în micul rai de sub cupolă,
Unde să te ascunzi de propriul ochi încețosat
A profeție. Duhovnic vândut
Toate tainele - visul mi le-a vânturat!

Marina Țvetaeva (24.XI.1924)

Cristian Petru BĂLAN
(SUA)

Treptele de lumină spre Cer ale Profesorului Dumitru Buhai

Cred că acesta este titlul cel mai potrivit pentru prefața cărții „**Bucuria mântuirii**”, un volum, conținând numeroase poezii creștine, scrise de talentatul și veșnicul însetat de puritatea cuvintelor biblice, elaborosul profesor și păstor de suflute, **Dumitru Buhai**. Dragostea lui pentru Dumnezeu, pentru Cuvântul sfânt și pentru o limbă românească neaoșă, simplă, pe înțelesul tuturor este reală și străbate în mod vizibil cartea de la un capăt până la altul. În paginile ei, autorul și-a revărsat preaplinul sufletească în peste 200 de titluri scrise uneori cu mult zor, datorită faptului că ceasurile finale ale vieții noastre se precipită ele însele, fiind prea scurte, alteori scris cu excesivă migală și totdeauna cu dragoste pentru cititorii săi. Necesitatea de a dialoga în scris, aproape zilnic, cu Dumnezeu, de a-I se confesa deschis, prin slove semnate spontan pe hârtia albă dinaintea lui, dorința imperativă de a-I cere iertare, de a-I mulțumi, de a se înfățișa curat la judecata Lui și de a-L preamări în rime lejere, necăutate, s-a împletit cu dorința nestăvilă de a materializa toate aceste gânduri interioare în versuri, în proză ori doar în cuvinte simple, ritmate, pe care le-a așternut cu evidentă râvnă și respect pentru cei ce iubesc Evanghelia lui Cristos, fără pretenția de a epata în fața cititorului cu o capodoperă lirică excesiv elaborată. Nicidecum nu a urmărit acest lucru. În fapt, este o colecție de gânduri curate, de frumoase meditații intime și confesiuni spirituale originale, dar de o sinceritate imposibil de a fi păstrate numai pentru sine.

Lăsând convenționalul și regulile rigide ale prozodiei la o parte, pe primul plan a trecut mărturia deschisă de profundă admirație pentru creația mirifică a lui Iisus Pantocrator, mărturisind iubirea profundă pentru jertfa la Golgota a Salvatorului universal, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Cristos. Tot pe acest

prim-plan a fost accentuată urgența și obligativitatea mântuirii fiecăruia din noi. În viziunea poetului, Iisus a fost „ca un brad ivit dintr-o stâncă,/ Înălțându-și statura regală spre soare și cer,/ Strălucind ca și apa din lacul cu apă adâncă/ Ce-așteaptă-n tăcere o mișcare-n mister.../ El a fost ca o grădină-n parfumul de flori/ și ca un munte frumos înălțat în spre nori,/ Ca și zăpada curată și sfântă ce-acoperă glia/Cu albul inocenței curat, ce-o dă doar Mesia!” („Iisus a fost”, pag. 13).

Citind cu atenție fiecare pagină, descoperi regretul dezrădăcinării de patria iubită lăsată în urmă și-i înțeleg nostalgia copilăriei, chiar dacă a avut destule umbre de tristețe și de apăsătoare singurătate (pentru cei care nu știu, deoarece în notele biografice anexate volumului de poezii nu se precizează cu claritate acest lucru, îi informez că autorul și-a trăit copilăria în orfelinat), citindu-i degajat toate paginile ce urmează, descoperi dorul lui apăsător de casă, dar și năzuința de a ajunge la „Casa eternă de Sus” unde, în permanență, „din Cer se revarsă acolo mai multă lumină”. Poetul se teme nu de moarte, fiindcă este sigur că va fi cu Mântuitorul lui, dar ar fi vrut să nu se stingă pe meleagurile străine: „O, Doamne-al meu Tată, în suflet port mereu dorul,/ De țara mea frumoasă de dincolo de oceane și de mări;/ Și simt acum, când scriu poemul meu, mai dur fiorul,/ Că-mi voi sfârși viața de chiriaș de timp prin depărtări!...”

Poetul, de curând devenit septuagenar, mulțumește Creatorului că a atins această vârstă care i se pare privilegiată, dar crede că a vieții corabie se apropie, totuși, inevitabil de ultimul țarm și, pentru acest motiv, tema apropierei „clipei de decolare” se repetă oarecum obsesiv: „Mi-e dor de Cerul Tău, Iisuse,/ De sfânta liniște din Paradis;/ Mi-e dor de bucurii nespuse,/ pe care Tu mi le-ai promis!...” („Mi-e dor!...”, pag. 30). Sau: „Iisuse, vreau pe-

acest pământ,/ Să simt mereu sfințirea-n mine cum se face;/ Și ca un cosmonaut al Cerului să-mi iau avânt,/ Când clipa va sosi, să zbor/ Spre Raiul Tău de pace!” (Iehova nisi!... Dumnezeu e steagul meu!, pag. 59). Sau: „Mă opresc, uneori, și privesc/ și aștept o schimbare.../ Lumina topită s-o-nghită ceresc// Lumea ce-aștept.../ Gata de decolare!.../ Aștept pregătit Ziua cea mare!...” („Zbor de zi”, pag. 63).

Imaginile din transcendent apar nerăbdătoare a se produce, împletitura cuceririlor ocolește luxurianța metaforică și arabescurile sufocante din poezia modernă; impresia generală fiind de accentuată simplitate concretă, de o căutată integrare brută în conținutul transcenderii în puritate a dimensiunii dincolo, unde sunt numai „raze albe de sfântă lumină”. Odată sosit acolo, „Munții și dealurile au izbucnit în cântare,/ Când îngerii și-au închinat o sfântă urare,/ Iar copacii-nverziți și florile-n sfântă cunună/ Și-au strigat cu un glas: «Sosire bună!»” („Ai apărut în raze de lumină!”, pag. 55).

Angajat în pluralismul datoriilor religioase de poet și pastor, Dumitru Buhai se simte solidar cu universul din jur, utilizând reziduurile unor declarații reduse la maximă simplitate: „Omul pe pământ poate trăi dacă are/ Apă de băut, mâncare, aer, lumină și soare./ Chiar poate trăi zile-ntregi fără de mâncare,/ Dar fără hrana eternă sufletească,/ Sufletul nostru devine totdeauna iască!” („Omul pe pământ...”, pag. 54). Căutând a epuiza lumea materială în cât mai multe registre, poetul o sugerează cu un fior al încrederii în Adevăr, căutând abstracțiunea spiritului pur: „O viață-ntregă am crezut în Adevăr,/ Cum florile cred în soarele strălucitor,/ Cum ziua revine în culcușul ei de seară;/ Și iarna dispăre sub razele de primăvară.” („Am crezut în Adevăr!”, p. 52).

Pe alocuri, în amintirea autoului răbufnesc scenele triste tră-

ite de copilul orfan, cu lacrimi în ochi, surghiunit la un orfelinat, unde era lipsit de mamă, de tată, de pâinea părintească: „De unde să știi tu ce este în sufletul meu, străine,/ Când tu nu cunoști ce-i lipsa de mamă, de tată, de pâine,/ Când nu cunoști ce-i dorul după căldura de suflet din casa părintească!/ Tu nu știi, străine, cum soarta poate pe om să-l lovească!...” („De unde să știi?...”, p. 52).

Evitând abstracțiunea spiritului pur, gândirea poetului, care a suferit de-a lungul vieții, se complace în alcătuirea unui decor românesc, echivoc prin faptul că oglindește peisajul obiectual din locul copilăriei, dar și pe cel lăuntric, lucrat cu datele unor imagini filtrate de trecerea cronologică: „Vino, gândule, și fii-mi aparat de imagini,/ Reținând pe pelicula creierului amintiri!.../ Nu lăsa timpul să ștergă ochii de lumini,/ Cum apele șterg vechile urme de zidiri!.../ Memorie, ajută-mă să nu-mi uit țara,/ Cum anotimpul nu uită s-aducă și primăvara,/ Ca să rămână-n armonia ciclului de vreme/ În viața mea și-n ritmul scris în ale mele poeme!” („Vino, gândule! p. 48).

Cu cât navighează prin timp, ideile religioase i se asociază imaginea luminoasă a soției, a copiilor și mai târziu a nepoților, care și găsesc frumoase descrieri în câteva titluri. Dar personajul-cheie al întregului volum este în primul rând Mântuitorul nostru Iisus Crisitos, totdeauna alături de noi, la bine și la rău: „Domnul Iisus e cu tine-n clipe de-ncercare,/ El te va conduce-n viață să-ți dăruiască bucurii.../ Tot El te va conduce-n Cerul Lui cu slava mare,/ Vei fi cu Mântuitorul tău, fericit, în veșnicii!...” („Când furtuna vine...”, pag. 65).

Elena BUICĂ
(Toronto)

Ce e iubirea?

Ce vă vine în minte dacă v-ar întreba cineva ce e iubirea?

Inefabilul iubirii ne face să dăm fiecare răspunsuri diferite, căci iubirea nu poate fi explicată pe de-a-ntregul. Poate să spună cineva că a pătruns în esență ce este iubirea? E un mister pe care îl purtăm în noi, e o minune, nu știi de unde vine și nu știi unde o să te ducă. Iubirea se naște în tine, o simți ca pe ceva unic, e ca o flăcără, un fel de combustie internă. Când iubești, percepția din jurul tău se schimbă, iar starea aceasta curge prin tine. Dispare totul, nu mai există decât dorința ca celălalt să te iubească la fel de mult și îl vrei numai pentru tine. Nevoia de iubire este atât de mare, încât, și atunci când crezi că ești mințit, îți vine să strigi: „Minte-mă, dar minte-mă frumos!”

Se spune că iubirea nu este de esență umană și că poartă în ea ceva din puritatea dumnezeiască. Nici un om nu se poate lăuda că a inventat iubirea, nici nu se poate transmite din generație în generație, nici nu se poate învăța de la cineva, ori prin maturizare sau voință și nici nu depinde de caracterul omului sau de vârstă, chiar dacă la vârsta a treia e mai domoală, dar este compensată de lumina experienței. Oamenii au nevoie de dovezi de iubire până în ultima clipă de viață. Acolo unde dispăre, sufletul e pârjolit.

Toate religiile lumii propovăduiesc iubirea ca fiind cel mai înalt mesaj, cea mai desăvârșită condiție umană. Cele mai mari sacrificii omenești s-au făcut din iubire, așa cum s-a sacrificat Iisus din iubire pentru oameni. Literatura abundă de creații pe această temă.

Sensul cuvântului A-MOR (fără moarte) este iubirea. El arată că iubirea poate să treacă dincolo de moarte. Se spune chiar că dra-

gostea poate să mute munții din loc, căci la urma urmelor, tot ce contează în viață în mod deplin, este iubirea.

Iubirea este o sărbătoare a firii, este ceva armonios, blând, fascinant, cald. Căldura sufletească dată de iubire dă viață infinitelor entități ce alcătuiesc universul, creează forme, învie, luminează. Iluminarea, înțelepciunea, vin pe calea iubirii, ține de bucuria de a trăi iluzia.

Se întâmplă ca uneori iubirea să-ți aducă și suferință, să mai încurce ițele sau să dea naștere unor situații mai deosebite. Mai zilele trecute, un tânăr îmi spunea: „iubesc două fete în același timp și nu mă pot hotărî pe care să o aleg pentru căsătorie. Aș putea împărtași fericirea cu oricare dintre ele.” Și când i-am zis: „Tu ce-ai răspunde la întrebarea: Dar necazurile, cu care le-ai putea împărți mai bine?” a căzut pe gânduri.

Nu există o rețetă pentru iubire, există doar acea chimie care se întâmplă între oameni, singura valabilă. E foarte diferită la fiecare cuplu de îndrăgostiți, un unicat indescifrabil.

O amintire din perioada adolescenței care îmi flutură și acum prin minte, mi-o explic doar prin această misterioasă chimie.

Cam pe la 15-16 ani, Iuliei, prietena și colega mea de bancă, îi sfârâiau călcâiele după Dragoș cu care se întâlnea adeseori în Cișmigiu, căci pe acolo le era drumul spre casă. La început, conversația lor era foarte sumară. Se întâlneau, se salutau scurt: El: „Bună!”, ea: „Bună!”. După un timp: „Ce mai faci?” „Bine, dar tu?” „Și eu bine.” Dragoș o lua de mână și se plimbau tăcând, lăsând doar inimile să vorbească în graiul lor. La plecare îi înmâna o scrisoare de dragoste. Iulia răspundea întotdeauna prompt cu

scrisori frumoase pe care eu i le ticluim cum mă pricepeam mai bine. Mi-amintesc cum îi spuneam cu deplină convingere că numele Dragoș s-a născut din cuvântul dragoste. După un timp, Dragoș i-a făcut următoarea declarație de dragoste: „Știi ce-mi place la tine cel mai mult? Cât de frumoase scrisori îmi scrii. Noaptea nu pot dormi până nu citesc scrisorile tale, încât le știu pe dinafară. N-aș putea să trăiesc fără ele.” Cu vremea, Dragoș a aflat cine scria acele „minunate” scrisori de dragoste. Credeți că între ei s-a schimbat ceva? Nici vorbă. După terminarea școlii s-au căsătorit și eu le-am botezat copilul. Ce dovadă mai mare trebuie pentru felul cum lucrează chimia? Nu este nimic mai frumos și mai tulburător ca privirile ochilor de îndrăgostit care spun povești de iubire pe care cuvintele nu le pot îngâna sau așterne pe hârtie.

Și pentru că iubirea ocupă un loc atât de important în viața oamenilor, i s-a închinat o zi din cele mai vechi timpuri, chiar înainte de creștinism, așa cum este sărbătoarea Dragobetele. E celebrată în ziua de 24 februarie, în anotimpul rece, dar ține inimile calde, căci „Dragobetele sărută fetele”, cum este vechea zicală românească. Se spune că Dragobetele, feciorul chipeș și puternic al Babei Dochii, aduce iubirea în casă și în suflete. Acest tânăr neastâmpărat și năvalnic este fratele mai viril al mai firavului Sf. Valentin, Cupidonul american, care își arată amorul cu inimioare roșii străpuse de săgeți și răvașe parfumate. Virilitatea Dragobetelui este o creație în spiritul locului, tipic unei culturi dionisiace. Balcanicii sunt mai înfocați, mai întărâtați, mai puternici, mai voluptuoși decât frații lor de peste ocean. Zona Carpato-Dunăreană

duduie de forță și bărbăție.

Pentru omul arhaic, ziua de Dragobete era semnul sosirii primăverii. Era prima zi când se vorbea despre păsări și plante, semne ale înnoirii naturii, când păsările presărau bucurie, iar plantele și florile încântau simțurile pe plaiurile mioritice. În această zi se „logodesc” păsările. Datorită vechimii, această zi a dat naștere la multe și frumoase obiceiuri care s-au păstrat la sate și care nu merită epitul de „răsuflete”.

În ultimii ani, la oraș, tinerii dornici de înnoire, încurajați și de comerț, îi fac tot mai mult loc zilei de 14 februarie, Valentine's Day, zi închinată iubirii în amintirea Sf. Valentin. Românii știu destul de puțin despre acest Sfânt care a fost executat în anul 269 la 14 februarie pentru că a favorizat căsătoriile interzise de împăratul roman Claudius. Acesta nu își putea aduna ostași pentru prea multe războaie purtate. Socoțind că bărbaii nu doreau să își părăsească soțiile, a interzis căsătoriile. Preotul Valentin, a cununat în secret perechi de îndrăgostiți, și-a atras moartea și a devenit martir.

Vă puteți închipui cum ar arăta omenirea dacă ar fi lipsită de acest sentiment de rotunjire a propriei ființe, care stă la baza vieții, refugiul celor asupriți, acoperământul celor dezgoliți, speranța celor deznădăjduiți, hrana celor înfometăți, apa celor însetați?

Dar cum ar fi dacă, măcar numai pentru o zi, iubirea ar fi stăpână pe toate inimile, iar oamenii s-ar îmbrățișa și ar cânta „Toți pe lume frați noi suntem”?

Lumea materială este abandonată ca o vanitate perisabilă, în numele principiului eternității divine, printr-o patetică și senină întoarcere către esență, iar esența este renunțarea la orgoliul personal generator al suferinței: „Mândria orgolioasă din tine/ Te

face să suferi mult, vecine,/ Și-ai vrea prin orice mișcare/ S-arăți că și tu poți fi tare și mare!/ Nu-i oare un loc și-un timp potrivit/ Un secol în istoria zbuciumată a lumii,/ În care să nu se mai bată nebunii/ Și fiecare om să poată trăi fericit? („Paradox uman”, p. 64).

De-a lungul strofelor dense sunt intens cântate complexul fe-

nomenelor transformării spiritului uman, prin integrala lui predare lui Dumnezeu și a tămăduirii prin Duh și botez, acestea fiind căile unice, dar întru totul sigure, ale „nașterii din nou”.

Concluzia noastră este că întregul volum „Bucuria mântuirii” rămâne străbătut de optimismul luminos al acestei „nașteri din

nou” care ne poate conferi cu certitudine o mare și pură bucurie pământească. Ea rămâne dublu validată în fața oamenilor, dar mai cu seamă în fața eternității spre care aspiră până în ultima clipă încercatul poet, chemându-ne să fim cât mai mulți alături de el și de ideile versurilor sale binecuvântate.

Dumitru BUHAI
(SUA)

La cumpăna anilor mei... *Ecce tempus!*

Am sosit, pe soare, pe vânt, printre cerberi și lei, prin furtună,
La ultima brazdă a Anului, cu speranța într-o viață mai bună.
Deja aud sunând cântecul de trecere peste cumpăna așteptată,
Care-aș dori să-mi aducă înnoirea cea sfântă, în suflet, visată...

Doamne, mereu Îți cerem ani mulți, fără să ne gândim,
Că fără iubire, Timpul în noi se vestejește, ca și o floare...
Mai rupe, Părinte, din eterna Ta bunătate și sfântă iubire
Și-mpodobește-mi viața cu daruri sădite din sfânta Ta fire!

Fiecare an ni se pare nou, la început, dar acesta este vechi ca timpul... Nouă: oamenilor ne place iluzia clipei, când ne lăsăm fermecați de luciul aparentului și visăm ce am dori să fie: să avem o viață plină de fericire și bucurie!

Visul este uitarea că suntem din tină,
Dar ne trezim cu oasele noastre-n rugină!
Eu sunt fericit că mai pot și acuma visa,
Ca să nu mă tem de marea ce-o voi traversa!...

Este bine, cât timp suntem vii, să-nvățăm să visăm,
Ca să nu ne fie teamă ca viața s-o înfruntăm,
Iar pietrele-n drumul ce-l traversăm și vămile vii
Să le uităm pe toate, lăsându-le-n al clipei pustiu!

Sunt fericit că mai pot visa, fiind îndemnat de Îngerul meu de Lumină să scriu!... Și-mi pun gândurile în cuvinte scrise, ca să-mi răcoresc sufletul, cum își astămpără setea un călător pe arșiță, când întâlnește un izvor de apă curată în cale. Simt și acum, la cumpăna anilor mei, că trebuie să fac ce mi-a pus în suflet Creatorul și să scriu, ca să-mi luminez prezentul și viitorul, făcând să răsară soarele și să dispară norii, iar cuvintele mele potrivite să mângâie și să învieze și pe cel care „gândurile” scrise mi le citește.

Stau pe loc... și mă gândesc ce repede au trecut alte 365 de zile din viața mea, iar timpul și-a mai lăsat niște amprente pe casa mea de lut, pe când sufletul mi se mai bucură pe mătura de tină și se luminează de multa lumină trimisă de undeva din arhipelagul auriu al eternității.

Din bucuria sufletului meu, se clădesc, ca niște cărămizi de lumină, gândurile mele, în cuvinte de aur, de argint și de fier, pe care, din misterul creierului, le semăn în ogorul scripturii, special pentru tine scrisă, cititorule (cititoare), în slovele potrivite, ca să-ți fie balsam de vindecare, de alinare, de încurajare și de chemare la o viață curată, binecuvântată și fericită, într-un nou Început de An, ca chiriaș al timpului lui Dumnezeu.

Gândul meu semănat în ogorul scripturii este ca o picătură de apă într-un ocean și ca o rouă pe iarba setoasă. Este o fărâmă de nisip pe malul de ocean sau ca o frunză pribeagă căzută pe cărare. Este o lacrimă pe obraz sau o scânteie într-un incendiu, o fărâmă de lavă ce se prelinge de pe un munte, un fir de mărăcină ce, fără rușine, apare în ograda gătită cu iarba stropită-n verdele bucuriei. Gându-mi

e-o literă de slovă și o rimă în poezie, un tunel dintr-un șir de munți și un firicel din perii cărunți, un fulg de nea într-o avalanșă sau o rază timidă de soare ivită printre nori. Este o cărămidă dintr-o casă sau o felie de pâine pe masă. Gându-mi e-o speranță și-o încurajare, pusă într-un șir de vorbe ascunse-n colivie, ca să nu zboare, când aș privi prea atent pe fereastra, pe care pătrunde lumina...

Gândurile mele sunt florile din literele cuvintelor. Ele sunt balsamul sufletului meu, punând elixirul fericirii și frumuseții în el, făcându-mă să trăiesc viața asta de tină cu ger, de parcă aș fi de acum transmutat în lumea fericirii din Cer.

De aceea, și la acest popas al gândurilor despre viitor, la cumpăna anilor mei, mă întreb încotro voi călători în Anul ce-ncepe să-și depene zilele pe șase februarie? Pe ce drum vor călca pașii mei? Vor călca, Doamne Iisuse, pe urmele pașilor Tăi?

Când citești cuvintele mele, lasă-te purtat de frumusețea cuvintelor, citește-le cu reverență și cu bucurie, simțindu-le sensul acela duios ce face sufletul omului frumos! Gustă dulceața cuvintelor din proză și poezie, ca să ai, în suflet, divină armonie.

Noi existăm și ne numărăm anii, pe când învățăm să viețuim încet, din leagăn până la locul tăcerii, când începe veșnicia și nu mai există nici calendar, nici măcar trecutul de scrum, căci ritmul tinii a încetat, când viața fără de ani, în noi, s-a-ntrupat, dacă Celui ce este Viața, sufletul, din cortul nostru de lut, avut de împrumut pe pământ, I l-am încredințat.

De aceea, niciodată să nu uităm și, la fiecare numărătoare de zile, începută la schimbarea anilor din calendarul croit de om după soarele și pământul lui Dumnezeu, să ne amintim că sufletul este solul în care Tatăl nostru din Cer a plantat sămânța iubirii, a milei și fericirii, ca să ne străduim să învățăm să fim mai buni, mai credincioși și mai miloși, din zi în zi. Să avem bucuria în suflet și zâmbetul pe obrajii sărutați de soarele, la răsăritul căruia să ni se deschidă ferestrele sufletului, iar inimile să ne cânte de bucurie că Dumnezeu nu ne-a luat încă, ci ne-a lăsat să ne redescoperim țelul și ființa, făcând din viața noastră un izvor de înțelepciune și iubire.

Dumnezeu m-a creat și pe mine, ca pe fiecare ființă umană, după chipul Său, așezând în mine un macrocosmos, în care inima este soarele, iar creierul este suprema putere ce mă poartă spre înțelegerea locului meu în macrocosmosul fără început și fără sfârșit, creat de El. În capul meu, se află puterea credinței, iar inima mea este locașul dragostei dumnezeiești ce mă face să am speranța în eterna fericire. În spațiile necunoscute ale Spiritului de viață, din ființa mea, mai mult ca oricând în acest timp înflorit, la cumpăna anilor mei, voi trimite dragostea mea ivită din credința în Dumnezeu către lumea din jurul meu, ca să unesc suflet de suflet și să mă simt parte din lumea Tatălui meu din Cer.

Acum, iert și eliberez trecutul cu Iubire, aleg să-mi umplu viața cu Bucurie și Armonie, Las gândurile armonioase și Bucuria mântuirii să curgă liber spre mine!

Iulică ȚENEA (Australia)

Jurnalul unui criminal

Îi tremură mâinile și se-pleacă să asculte glasul gratiilor, nu-și uită trecutul, zâmbește și rictusul gurii încremenește. Decorul se schimbă, re trăiește clipa uciderii cu premeditare. Jurații îl urmăresc cu teamă, iar el privește prin geamul fumuriu

dincolo de capetele lor înfierbântate. Regrete târzii și tâmpile cuprinse de panică. N-am fost eu, nu puteam să fiu eu. Iubesc prea mult viața și deloc păcatul. Îmi făceam rugăciunea seară de seară, îmi amintesc vocea mamei ce-mi călăuzea vorbele, acum, stinsă pentru totdeauna.

Am și eu o dorință, dacă este cu puțință să-mi fie îndeplinită. Vreau să recitesc „Învierea de Tolstoi”.

Sunt sigur că există clemența Divină. Și această cale pe care merg acum e singura și unica posibilă pentru a-mi curăța „haina murdară” de propria vină.

.....
Îți multumesc prietene, că-mi relatezi fapta și sper să nu mor ciopârțit de baionetele semenilor mei într-o rațiune ci doar în clipa în care îmi voi afla mântuirea.

Lacrima

Răsărită din teii sălbatici ascunși în trupul meu te-ai rostogolit caldă spre umbra pământului și-ai făcut din mine, din om pașnic, ZEU ai rămas cuprinsă undeva în geana cuvântului.

Pură, precum o dantelă din rochia miresei mi-ai șoptit numele stelei fără de pereche promițând unui om mâna cea caldă a crăieșei ce-și șoptea iubirea prinsă de-a mea ureche.

Șmecherul

Se-ascunde, alunecă, strigă, se-ntunecă, tu-ți deschizi punga, el caută în mână, e singur și-ncearcă ușor să trăiască, nu-l judecă nimeni ... e o stare firească.

Hei, societate, admiti că ai legi decupate și indivizi puși mai sus să facă dreptate? Te-ai prins într-un joc cu șmecheri ce pot, ce din piatră arsă, aur bani și diamante scot

La cine e legea? Privește corect cetățene, ți-au pus o pânză ce îți stă prinsă pe gene. Ii lași să te fure, să-ți ia și ultimul pai în timp ce tu nu ai nici măcar bani de tramvai.

Cine-i vinovatul? Doar tu că te lași antrenat în lupte ale minții din care ieși mereu șifonat!. Iar șmecherul râde rupând mereu după tine hainele scumpe, lăsându-te plâns în suspine.

Florin Măceșanu - Penumbra

Te-am lăsat să-mi uzi fața și ai alunecat către pieptul ce tresărea pătimaș și viu ai trădat o secundă și mi-ai aruncat întreaga făptură într-un templu pustiu.

Sinceritatea mea amară te-a născut pe tine sub pleopă adormită ai fi rămas pe veci de n-ar fi fost o zână să plângă cu suspine n-ai fi putut tu, Lacrimă, pe acest drum să treci!

Prințesă a nopții

Sunt formă-Cruce simbol al unirii cu tot și-ți dau de la mine adierea vântului și tot ce pot.

Tu, verde coral mă atragi înspre valuri să mă scalzi de păcate și să-mi dai pe gene sărutul final.

Nu fugi, te prind într-o geană deschisă, prințesă a nopții aștept să-mi dai iubirea promisă.

Al tău crai rupând lanțurile ruginite și cheile porților din rai, iar apoi ingenuă uitării să-l dai.

Minunat este să simt cum din lumina Spiritului mi se revelează nevoia de a căuta în mine dragostea ce a pus-o Dumnezeu în inima mea, ca s-o pot transmite și altora și să fiu, mereu, integrat în lumea lui Dumnezeu!

Iubindu-i pe toți oamenii, le transmit și pe calea cuvintelor scrise, în propoziții și fraze, în lăntuite prin slove potrivite, chemarea la izvorul Vieții: Lumina lumii și Mântuitorul sufletului, venit din Cer pe pământul nostru, din Dumnezeu Adevărat, El Însuși Dumnezeu, ca să fie o Ființă Unică, cu o viață unică și să trăiască ca om-Dumnezeu, să Se jertfească pentru păcatele oamenilor din toate veacurile, ca să ne împace pe veci cu Tatăl Ceresc, prin dragostea Sa divină.

Mă rog, scriind, ca Duhul Sfânt să te facă, cititorule, să înțelegi cât de mare a fost iubirea lui Dumnezeu pentru sufletul tău!

Întotdeauna pentru mine numărul unu aduce în mintea mea afectul Începutului. Mi se umple sufletul de emoții și de speranțe, de teamă și de visuri luminate în culorile curcubeului în prima zi și în prima lună a unui An Nou, care începe la Aniversarea anilor mei împliniți. Această zi de Întâi, cu semnificația unui „An Nou” ce se agață în cărca mea, îmi dă senzația împlinirii visului de a ajunge la o vârstă când contează fiecare clipă trăită în lumină și-n soare, în vânt

și-n furtună, pe vreme rea sau pe vreme bună, când mă agăț de bucurie ca untul de felia de pâine și zâmbetul de pe obraz îmi aduce briza oceanului în clipele de reculegere, în extazul răsăritului de soare... Și uit urâtul întâlnit în pe Calea Vieții, chiar din anii tinereții...

E prima lună dintr-un an ce își începe alergarea și eu îmi descifrez în mine chemarea și continui să scriu, ca să-mi răcoresc sufletul pe undele cerești, ca să transmit mesajul lui Dumnezeu, cititorule, pentru sufletul tău, căci fericirea divină, de-acuma, în suflet o port,/ ca un tezaur doar de mine știut, /iar pe-a vieții mele cărare, credința: suport/ îmi este tăria siguranței mele în necunoscut!.../

Am o vârstă în care mă bucur că sunt
Și-ncerc credința și fericirea s-o cânt.
Inima mea-i ca o floare plâpândă în Bucurie,
Cum sunt cuvintele duioase în a mea poezie!

Dacă inima mea poate fi ca un cireș în floare
Sau ca un sat românesc în zi de sărbătoare,
Ca un izvor de apă curată, limpede și bună
Sau ca cerul cu soare, luceferi, stele și lună,
Pot spune că sunt un om mântuit fericit!

Gheorghe A. STROIA

„Întoarcerea ultimului erou” sau „Memorialul unor nescrise pagini din istoria celui de-al doilea război mondial”

În județul Vrancea, în frumosul oraș al Unirii, locuiește „ultimul erou” (pe scară cronologică) al memorialisticii de război, doctorul stomatolog **Gheorghe Chirtoc**, actualmente pensionar. Debutând cu romanul: „*Sirepele domnului Anason*” (Ed. Andrew, Focșani, 2007), scriitorul vrâncean ne bucură și cu alte apariții literare, dintre care amintim: „*Jurnalul nescris al unui sat*” (Ed. Andrew, Focșani, 2009) și culminând cu un monumental memorial de război: „*Întoarcerea ultimului erou*” (Ed. Semne, Buc., 2010, 516 pagini).

Ultimul său roman reprezintă totul unitar al unor cronici (povestite, repovestite, rescrise), completate prin pasaje de ficțiune, menite să reconstituie - cât mai aproape de realitate - întâmplări din timpul celui de-al doilea război mondial. Purtând amprenta clară a unui romancier cu forță și vitalitate literară, romanul de față nu se constituie ca o încercare de încadrare a mărturiilor sale într-un context istoric general, ci mai curând de redare a unor pagini de istorie despre care nu s-a scris, în lumina unor prezentări picturale, epice, cu conotații lirice și cu un umor subtil și elevat. Cunosându-l pe domnul doctor, este normal ca și stilul în care scrie să-i contureze personalitatea. Ușor ironic, contrapunând re-

alitățile trecutului peste cele ale prezentului, domnia-sa dorește să valorizeze acele pagini de istorie, vrând să-și dovedească - în primul rând propriei persoane - că istoria poate fi scrisă și făcând opinie separată de cea generală - opinie impusă de forța vremurilor și însoțită de istorici ca un adevăr incontestabil.

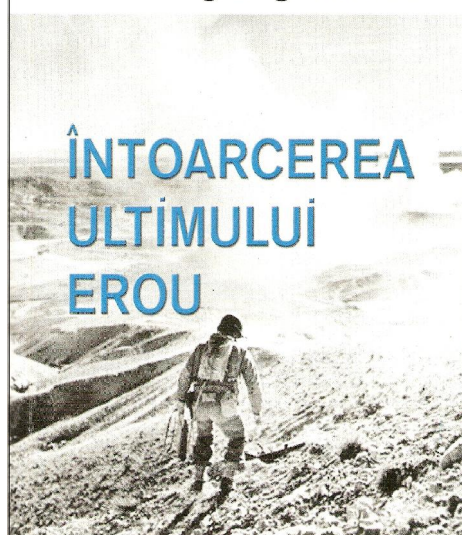
Romanul are semnificațiile și caracteristicile unui memorial: identificarea originilor, aspirația de a cuprinde întregul (eseul istoric), memorialistica propriu-zisă (fapte, întâmplări, scenariile de război) și ficțiunea (completarea părții lipsă a adevărului ce poate fi mai greu reconstituit). Toate aceste trăsături sunt argumentate în scrierea de față, prin închegarea unui fir epic solid și foarte bine structurat, autorul fiind de fapt punctul de sprijin în rescrierea acestor adevăruri. Lui i se povestește și El este cel care repovestește. Istoricul literar D. Păcurariu afirma că: „*Memorialistica presupune o viziune mai exactă, o perspectivă veridică asupra evenimentelor evocate*”. Îmbinând toate aceste elemente, Gheorghe Chirtoc convertește „Întoarcerea ultimului erou” într-o scriere valoroasă - artă și document, literatură și istorie - înălțându-se de la cotingent la universal și sugerând o filosofie de viață. Utilizând frecvent tehnica portretului și a personajului literar, autorul își creează propriul album de personaje. Galeria sa de siluete, de portrete și personaje este bogată și variată, încercând să contureze de fapt profilul unui erou unic în istoria neamului: **eroul necunoscut** - cel care luptă, fără să pretindă glorie și onoruri militare, purtând în suflet înălțătorul sentiment al împlinirii datoriei către țară.

Unele secvențe din carte sunt antologate cu precizia unui „ceas elvețian”, dovedind astfel solida cultură generală, erudiția dar - în egală măsură - și minuțioasa activitate de documentare geografică și istorică a autorului: „*Dacă privești spre hartă, conturul Mării de Azov arată de forma unui mormoloc, cu capul înfipt în Peninsula Crimeea și Tamanul caucazian și coada în așa-zisa deltă a Donului. Mai are și niște membre superioare și inferioare slab dezvoltate, ca niște piteni stâncoși, niște promontorii ce intră în mare ca o săgeată sau un iatagan*

turcesc, pe distanțe de zeci de kilometri. La o așa lungime, promontoriile sunt înguste, în jur de câțiva kilometri sau mai puțin. Asta, lăsând deoparte marele promontoriu ce străjuiește în Vest și o desparte de Marea Salmastră, promontoriul Arabatului, pornit din peninsula Kerchi, până către portul Genesesc.” Sunt multe astfel de descrieri, făcute cu dorința de a reconstitui istoria unor locuri, în antiteză cu efectele nedorite ale războiului asupra oamenilor.

Războiul - în complexitatea sa - este prezentat ca o parte tragică, dar, cel mai probabil, inevitabilă a condiției umane. Reflectând punctul de vedere al propriei lor generații, autorii scriu despre al doilea război mondial, în general, acceptând justetea acestui război, precum și necesitatea de a elibera lumea de ambițiile unor lideri de a domina lumea. Prinși între fanatismul armatei sovietice și îngâmfarea armatei germane, soldații români - raționali și realiști - trăiesc dilema imposibilității impunerii convingerilor proprii, ci a inevitabilei lor „mulări” după cele ale aliaților (mai întâi germanii și apoi rușii). Purtând un război care nu era al unei cauze naționale, soldații români - adevărații combatanți - caută surse și resurse de supraviețuire. Ei fac din modestul lor trai cotidian (din satul sau urbea de unde provin) un mod de existență, un mod de a rezista presiunilor impuse de viața din timpul războiului. Românul, dintotdeauna inventiv, a știut să „exploateze” aliații pentru satisfacerea micilor sale neajunsuri personale (hrană, băutură, țigări, muniție). Chiar și petrecerea sărbătorilor religioase în tranșee poate fi motiv de bucurie și de festin. Cu toate acestea, ei nutresc speranța de finalizare, cât mai curând, a războiului și de întoarcere la vetrele lor: „*De plictiseală și să faci economie de alimente, milosul Bolozan eliberează zilnic zburătoarele cerului prinse în gheață, după ce oprește și vama lui. Andrei își adusese aminte că a fost pescar și, dintr-o bucată de năvod găsit, a improvizat niște capcane cu plumb iar dimineața și seara vine cu câțiva baboi. Preocupat de alimentele care pot să se termine, ochitorul*

gheorghe chirtoc

EDITURA
Semne

pune pește la saramură, apoi îl usucă și după cum zice el. «La o adică este bun și uscat, decât nimic». Cu friptură de zburătoare și saramură de pește făcuseră ieri noapte Crăciunul». Polemicile despre o finalitate a războiului sunt aprinse, soldații împărțind puncte de vedere contrarii. Sfășiați de incertitudini, aceștia întrețin discuții, umorul desprins din acestea fiind de circumstanță: când dialoguri, când monologuri, amintind de romanul lui Sven Hassel (danezul Padersen): «...- Eram sigur! Americanii se vor uni cu rușii și-i vor pune în genunchi pe nemți! Rumoare mare între camarazi. - Ai fost sigur? a întrebat Alinare. - Mai mult ca sigur! Nu lasă americanii să le scape o nouă împărțire a lumii, iar ei să asiste ca spectatori. Sigur, cred că și dacă președintele a știut de atacul japonez, nu a alarmat armata, lăsând să producă acel dezastru și să intre în război».

Dincolo de împletirea cu măiestrie a firului narativ, Gheorghe Chirtoc se dovedește a fi un talentat liric, prin realizarea unor descrieri ce abundă în procedee stilistice, chiar dacă - cu modestie, bineînțeles - domnia-sa susține că „nu are nimic în comun cu poezia”. Practic, aceste frânturi de respiro inspiră cititorului liniștea aceea lăsată peste lume și peste suflete, la încetarea armelor războiului, liniște în care omul să-și poată jeli eroii, victime ale unor nedrepte ostilități. În sufletul cititorului nu poate fi sădită decât primăvară. O primăvară care înfloarește și cei mai ascunși muguri ai speranței și care transformă omul din certitudine în amintire: „Vênise primăvara și se treziseră la viață și roșiorii. Liniștea stricată de tropote de cai și somații de santinele către caporalii de schimb, apoi totul se cufunda în aceeași blândă tăcere. Un stol de cocori întârziat poposise decuseară, către mare, nu departe de tabăra lor și umbre dese se ridicau și coborau spre liman, în fâlfâit de aripi. Strigătele lor îngânate și obosite veneau cu adierea vânticelului calduț, făcând și mai fermecătoare blânda noapte de sfârșit de mărțișor».

Un astfel de demers îndrăzneț - de a împleti realitatea cu ficțiunea - întreprinde Gheorghe Chirtoc prin „Întoarcerea ultimului erou”. Un demers plin de forță și de culoare. În acest sens, în foarte multe pasaje ale cărții, expunerea faptelor, așa cum s-au întâmplat ele, este făcută cu un ton detașat (mai ales în prima parte), fără o puternică implicare emoțională (amintind aici de stilul lui Zolla). Cu toate acestea, cititorul este subliminal îndemnat să nu rămână indiferent la rememorarea atâtor sacrificii făcute de armata română în numele unei dreptăți, care nu a fost niciodată

de partea noastră.

Scrierea de față este originală, putem spune că ea are amprenta indubitabilă a scriitorului focșănean. Având în vedere însă, multitudinea scrierilor de acest gen, din punctul meu de vedere, este aproape imposibil să fii pe deplin original, fără să reconstitui (fie și involuntar): peisaje ori personaje ce par desprinse din realități universale valabile. Amintesc aici câteva scrieri impresionante ale literaturii postbelice americane (cu care există mici asemănări), scrieri ce au marcat istoria și au schimbat percepția ulterioară asupra evenimentelor celui de-al doilea război mondial: „Fața unui erou” (Louis Falstein, 1950). Munca titanică desfășurată (romanul având 68 de capitole) este într-adevăr documentată și dublată de evidente valențele literare. În romanul de față se regăsește o unitate a contrariilor - legătura dintre viață și moarte - care însoțește în permanență soldatul, indiferent de care parte a frontului s-ar afla. Având în vedere caracterul pseudohibrid al scrierii (ce combină peisajele occidentale cu cele indigene), perspectiva (uneori ironică a autorului) cât și reticenta auctorială, putem spune că romanul „Întoarcerea ultimului erou” se apropie (în

problemele de substrat ale anumitor scenarii) de realismul-magic latino-american.

De asemenea, găsim în „Întoarcerea ultimului erou” (în doze mici) elemente din scrierile de război ale lui Eugen Barbu. Prin tonul acid folosit uneori, se satirizează credulitatea, ambiția nemăsurată, corupția și complacerea într-o anumită stare (poziție, ierarhie), respingând astfel un sistem care pretinde o loialitate infinită, în ciuda cruzimii sale exagerate. Sunt exprimate în carte, subtile analogii cu vremurile actuale, în care starea de decadență a „societății” politice românești este mai mult decât evidentă.

Încheind aici concluziile asupra romanului scriitorului vrâncean, putem spune că scrierea de față este o reușită. Purtând valențele unui memorial și căpătând prin consonanțele sale unice valoarea unui **restitutio in integrum**, el este implicit - un omagiu adus eroului celui de-al doilea război mondial. Completarea scenelor de război cu fragmente (care - cel mai probabil - nu au mai fost scrise) și o viziune proprie asupra evenimentelor istorice, confirmă valoarea romanului și cu atât mai mult îi reconfirmă valoarea romancierului. „Întoarcerea ultimului erou” nu este (și nici nu poate fi) un simplu document istoric, ci este mai mult decât atât. Sunt veritabile pagini de istorie, îmbogățite cu valoroase valențe literare. Ca o concluzie a celor exprimate în carte, redau un pasaj din postfață: „Ca după orice război de asemenea proporții, politica lumii s-a schimbat. Dintre foștii Mari Aliați, unii au devenit viitori dușmani. Alți învingători au încercat ridicarea celor învinși, ca viitori aliați. Și politica României s-a schimbat. Vechiul dușman care, de peste trei veacuri, ne călcase țara cu atâtea războaie și atentase la independența și suveranitatea ei, având grijă la fiecare Tratat de Pace să ne smulgă o bucată din trupul ei, devenise prieten veșnic. Amânase cu douăzeci de zile semnarea Armistițiului încheiat, când armata lor era în ofensivă, să poată lua cât mai mulți prizonieri și să aibă cine munci la reconstrucția țării lor.”

O concluzie amară asupra realității românești, care s-a repetat, de fiecare dată la altă scară, în diversele perioade ale istoriei naționale. Cu siguranță cărțile scriitorului focșănean și-au căpătat un statut valoros în patrimoniul culturii vrâncene și naționale. Iată - de altfel - reductibilele arme ale valorosului romancier Gheorghe Chirtoc: distincție, seriozitate, principialitate, consecvență și onoare. Și peste toate acestea: patriotismul.

Prin „Întoarcerea ultimului erou” se „rescrie”, se „reinventează” noțiunea de patriot/patriotism, prin alinierea valorilor proprii la valorile perene ale poporului român.

Eduard Iacob-Spătaru - Acorduri

Petru BOTEZATU

Poezia pentru copii a lui Grigore Vieru

Grigore Vieru est, sans aucun doute, le poète des enfants dans la littérature roumaine mais, en même temps, il reste un poète assez remarquable et pour la littérature universelle.

Son activité en qualité d'auteur de manuels et d'abécédaires, occupe une place à part dans l'oeuvre du poète. Dans ses poésies dédiées aux enfants il reflète les sentiments spirituels de sa propre enfance, parce qu'il dit toujours que: "les hommes restent des enfants tout au long de leur vie".

C'est dommage que cette période de la vie du poète n'a pas été assez heureuse à cause de la faim et de la guerre, mais il a créé toujours des vers limpides et fluents qui coulent comme l'eau.

Les poésies du poète sont considérées comme une école des enfants où ils peuvent apprendre beaucoup de choses en ce qui concerne la vie.

Grigore Vieru a été un trésor et espoir de notre peuple. Il était sincère comme la larme d'un enfant.

Fiind întotdeauna un copil în adâncul ființei sale [1, p. 274], Grigore Vieru este, fără îndoială, cel mai mare poet pentru copii din literatura română și unul dintre cei mai mari din literatura lumii. Mărturie întru susținerea acestei afirmații constituie tirajele de ordinul zecilor de mii ale cărților de versuri pentru copii, dintre care *Albinuța* - abecedar pentru preșcolari - a ajuns la cifra de o sută de mii de exemplare, dar și conferirea, în 1988, a celei mai înalte distincții din domeniul literaturii pentru copii - Premiul Andersen.

La fel ca și întreaga creație poetică vie-reană, poezia sa pentru cei mici își are ca punct de geneză acea sfâșietoare singurătate pe care a fost nevoit s-o îndure poetul în copilărie. De fapt, deși se spune că cea mai frumoasă vârstă este copilăria (chiar și în pofida tuturor intemperțiilor care ar putea caracteriza-o), această perioadă din viața lui Grigore Vieru, ca și a milioanele de semeni de-ai săi, nu a fost una tocmai fericită: a avut imprimată pe ea - ca urma unui fier înroșit pe pielea fragedă a unui copil - foametea și războiul, fenomene care, vom vedea, ies din timpul real și-l însoțesc pe cel care le-a gustat amărăciunea întreaga sa viață. În acest sens, Grigore Vieru spunea: *Copilăria mea a fost pârjolită, săraca de ea, de focul războiului și a fost umilită de urmările sale. Jocul meu principal era culesul spicelor pe miriște în urma recoltării, unde găseam mai mult gloanțe ruginite, pentru că nici șobolanii nu stăteau degeaba. O muncă, în fond, zădarnică și un joc destul de trist. Mă legănam pe picioare bolnăvicioși, topit de slabă nutriție. Miriștea sub tălpile mele goale era un fel de acupunctură moldovenească, nu mai puțin veche ca cea chineză, dar întrecând-o ca efect curativ* [1, p.275].

Probabil că incommensurabila durere a mereu copilului Vieru, dar și grija ca aceasta să nu mai fie trăită, sub nici o formă, de către copiii care, având avantajul de a se naște mai târziu, nu au cunoscut drama foametei și a războiului, îl determină pe artist să se apropie de copii prin intermediul poeziei, să le arate frumusețea lumii, a plaiului natal, dulceața păcii care trebuie gustată cu plenitudinea sentimentului că e cel mai mare dar pe care oamenii pot să și-l fac lor înșiși. Fără pace, ține Grigore Vieru să-i atenționeze pe micii cititori care vor fi conducătorii lumii de mâine, nu este posibil nici-unul din elementele indispensabile unei vieți fericite pe care o descrie în *Mulțumim pentru pace*: nici *pâinea albă*, care, evident, e în poezia lui Grigore Vieru mai mult decât un simplu aliment, nici voioșia zburdalnică a copilăriei, nici cântecul duios al fluierului făcut de tata (și poate că nici tata, așa cum a fost în cazul poetului) și nici chiar pomii plini de floare sau *cerul luminos*. De aceea, în acest *Pentru pace, pentru pace/ Mulțumim frumos* se poate citi îndemnul: Să prețuim pacea și să mulțumim întotdeauna pentru ea:

**Mama pâine albă coace,
Noi zburdăm voios,
Pentru pace, pentru pace
Mulțumim frumos.**

**Tata fluier ne face,
Noi cântăm duios.
Pentru pace, pentru pace
Mulțumim frumos.**

**Înfloresc în jur copacii,
Ceru-i luminos.
Pentru pace, pentru pace
Mulțumim frumos.
(Mulțumim pentru pace)**

Or, setea de pace este, la poporul nostru și, probabil, la alte neamuri ale lumii, mult mai veche decât cea mai mare conflagrație a umanității. În folclorul pentru copii, atestăm această sete de pace în formula de leagăn *Dormi în pace* pe care Grigore Vieru o consideră *Un imn, un mărș și fundamental imn închinat păcii. Cel, poate, mai vechi cântec de pace de pe aceste locuri unde ne-am întemeiat* [2, p. 89]. Copilul care a avut cântec de leagăn și de trezire *Încăntul mașinii de cusut (...Iar noaptea mama / lucra croitoreasă. / Cosea cămăși de pânză / din cânepă scortșoasă. / Și cântecul mașinii / sunând fără oprire / fu cântul meu de leagăn / și cântec de trezire. - Cântec cu acul)* a oferit, peste ani, cele mai frumoase cântece de leagăn copiilor acestui meleag.

Această apropiere (despre care am menționat anterior) a poetului de micii săi cititori este una reușită deoarece aici, în spațiul imaculat al poeziei pentru copii, poetul se regăsește pe sine, ea constituie pentru acesta *ploaia curată care îl spală de colbul zilei, îl înseninează și îl întărește pentru plug, spre deosebire de poezia pentru maturi, care reprezintă în cazul lui Vieru aratul pe arșiță într-un pământ uscat* [2, p. 266]. Mai reușește această apropiere și pentru că, așa cum spune Mihai Cimpoi, poetul dispune de toate calitățile necesare în acest sens: *bunătate, tact, inteligență, fantezie vie, dragoste față de toată ființa fragedă* [3, p. 8].

Poeziile pentru copii ale lui Grigore Vieru au un vădit caracter educativ. Majoritatea lor dezvăluie capacitățile de pedagog înăscut ale artistului. Prin catrenele sale pe care copiii le pot memoriza cu ușurință datorită ludicului și muzicalității din ele, Vieru altoiește în conștiința micilor cititori valori general-umane, respectul față de părinți, dragostea pentru patrie și pentru limba maternă. Important e că reușește să facă acest lucru fără a fi plictisitor deloc, ba chiar mai jucăuș și mai vesel decât, poate, toți educatorii și învățătorii cu toată metodică și metodologia pe care aceștia au învățat-o pe băncile școlilor. Grigore Vieru, posedând o artă deosebită a laconicului, a concisului încărcat de semnificații profunde, îi spune micului și fidelului său cititor:

**Mama ne mângâie,
Soarele lucește,
Soarele e unul,
Mama una este.**

(Mama)

și aceste patru versuri, care constituie o metaforă revelatorie ce plasează mama, ca simbol al genezei, în centrul existenței umane, așa cum soarele este centrul universului și dător de viață, vor înrădăcina în conștiința micuților această imagine a mamei-soare, imagine ce se va păstra, peste ani, în dimensiunile subconștientului personalității care își va aduce aminte, probabil, numai poezioara, fără a mai ști cine este părintele ei, așa cum mulți dintre cei care ieri erau copii azi nu știu cine este autorul versurilor *Pentru pace, pentru pace / Mulțumim frumos (Mulțumim pentru pace)* sau - *Pui golași, cum stați în cuib voi / Fără plăpumioare* / - *Ne-nvelim cu ale mamei calde aripioare.* / - *Dar când mama nu-i acasă / Și ploaia cerne?* / - *Ne-nvelim atunci cu frunza / Ramurii materne.* / - *Dacă n-o să vină mama / Și-o să cadă frunza?* / - *Cum nu o să vină mama, / Cum să cadă frunza?!* (Puișorii). Acest lucru se întâmplă pentru că Grigore Vieru a devenit un poet popular și chiar dacă poezia lui pentru copii nu ar mai fi (să nu dea Domnul!) editată, dacă ar dispărea cărțile care o conțin, ea va continua să fie învățată și recitată de către micuți, la fel cum copiii basarabeni știau, în anii de după război, *La oglindă și Pe lângă boi* de George Coșbuc deși nu văzuseră niciodată o carte de poezii ale acestui mare poet. Versurile lui Grigore Vieru, afirmă Adrian Păunescu, *odată ce le-ai auzit sau citit, te trezești într-o zi că le știi pe de rost, în simplitatea lor măreață și întreagă dăltuită de vremi și vânturi ca piatra râului și obrazul țărmlui parcă ieșită din adâncuri anonime la vedere precum scoica întru a-și dărui perla și încovoiată coroana pentru a-și desprinde fructul auriu în poala copilului* [4, p. 567].

O altă poezie în care mama devine un simbol cosmogonic și în care fiecare element al universului - atât al spațiului teluric, cât și al celui celest - trebuie să-și amintească de mama mai ales în clipa sa de manifestare pleneră (iarba când înverzește, floarea când înflorește și steaua când se ivește) este *Tu, iarbă, tot ai mamă?*:

Tu, iarbă, tot ai mamă?

De ai - de bună seamă:

**Atunci când înverzești,
De ea îți amintești.**

Tu, floare, tot ai mamă?

De ai - de bună seamă:

**Atunci când înflorești,
De ea îți amintești.**

Tu, steauă, tot ai mamă?

De ai - de bună seamă:

**Atunci când te ivești,
De ea îți amintești.**

Poetul reușește, prin intermediul jocului, al metaforei și al personificării să „traducă” o complexă filozofie a vieții și a cunoașterii realității înconjurătoare pe înțelesul copiilor, urmând, așa cum afirmă criticul Mihai Cimpoi, filozofia lor elementară, care însă nu este mai puțin serioasă decât a maturilor [2, p. 10]. În acest sens, se poate afirma că poezia lui Grigore Vieru constituie, pentru multe generații, alături de cei șapte ani de-acasă, întâia și cea mai durabilă școală a adevăratelor valori, a omeniei și a bunului-simț.

Frumusețea plaiului natal este evocată, fără descrieri împovărătoare, în *Satele Moldovei*:

Pe vale, pe culme,

Stau satele mele,

Aproape de codru,

Aproape de stele.

Apropierea de codru și de stele a satelor de pe văi și culmi dau senzația unui spațiu mirific, original, în care tehnicizarea nu a reușit să distrugă acea indisolubilă comuniune a omului cu natura. E, cu siguranță, spațiul despre care Lucian Blaga a exclamat: *Eu știu că veșnicia s-a născut la sat*. E spațiul pe care, când vor mai crește, îl vor regăsi și îl vor privi dintr-o altă optică și cu o altă capacitate de înțelegere în *Miorița* sau în *Fiind băiat...* sau în *Sara pe deal ori Mai am un singur dor*.

Cine oare nu-și aduce aminte poezia *Satul meu* din *Abecedarul* copilăriei -

Satul nostru-i mare tare,

Satul nostru capăt n-are.

Până la bunicul Petru

Este cam vreun kilometru

Până la unchiul Andrei

Kilometri sunt vreo trei.

Nu-i cunosc pe cei din vale,

Da-i salut pe toți în cale -

(Satul meu)

în care, ca într-o povestioară, micul personaj își împărtășește descoperirile. Pentru acesta, satul constituie întregul univers, este un fel de *Alfa* și *Omega* al spațiului, iar naratorul se configurează în viziunea micilor lectori ai primei cărți de citire ca un fel de personaj-model, care, deși nu-i cunoaște pe cei din vale, le dă binețe tuturor - dovadă de educație și creștere aleasă.

Instructiv este și jocul din poezia *Curcubeul* pe care cenzura a interzis-o întrezărind în ea culorile Tricolorului românesc. Cei trei tovarăși de joacă - creșul, cârnul și pistruiatul - au dat curcubeul jos și l-au împărțit între ei, luându-și fiecare câte o culoare: primul - *galbenul de soare*, al doilea - *albastrul de ci-*

coare, iar al treilea *roșul și-a ales*. Întrebarea întrebătoare, mărlul discordiei e, în cazul celor trei „băieți nătăfleți”, al cui curcubeu e cel mai frumos, când, de fapt, nici-unul din ei nu este posesorul curcubeului, ci doar al unei singure culori. De aceea, răspunsul pe care îl dau părinții când sunt întrebați care e curcubeu e mai frumos este expresia unei nedumeriri: *Zice cârnul: Uite, mamă, / Curcubeul meu din mână / Nu-i așa că-i fără seamă?! / Poate, cârnul meu, dar eu / Nu văd nici un curcubeu. / Creșul mi se lăuda: / Tată, curcubeu așa / Zi, mai are cineva?! / Tata zice: Știu și eu? / Nu văd nici un curcubeu. / Dar și cel'alt cu pistrui: / Curcubeu / Ca al meu / Altu-n lume, măcă, nu-i! / Iar bunica: Știu și eu? / Unde? Care curcubeu?*

Morala pe care micuții o pot desprinde din această poezie este următoarea: *Frumosul* poate exista numai în unitate, **nu însă și atunci când dezmembrezi unitatea lui** [5, p. 70]: *Trece-un ceas ori nici atât, / Singuri li s-a cam urât. / Și acum se-adună iarăși / Să se joace buni tovarăși / Și cu-albastrul de cicoare / Și cu galbenul de soare / Și cu roșul ca de foc... / De! Ca frații! La un loc! / Zice omul bucuros: Măi, ce curcubeu frumos!*

Cu siguranță, raționamentul enunțat mai sus, desprins din versurile citate, îl poate avea ca destinatar, și astăzi încă sau îndeosebi astăzi, nu numai pe cititorul-copil, ci și pe cei care țin în mână frâiele destinului românesc. Aceasta, însă, este o altă temă...

Din poezia lui Vieru copiii află că, așa cum spune un vechi dicton, trebuie să-ți iubești patria nu pentru că e frumoasă, ci pentru că e a ta. Ca și în *Patria* lui Ștefan Baciu, în care cuvântul din titlul înseamnă orice îți aduce aminte de baștină, în *Puiul orb* a poetului basarabean aflăm, împreună cu puiul care nu a văzut niciodată mestecenii albi pe care cântă, că patria e în suflet și că o poți găsi fără să o vezi, e necesar, pentru aceasta, ca să-ți vibreze coardele sufletului atât de intens, încât ochii să-ți devină izvoare de lacrimi:

- Dar primăvara, mamă,
Când voi zbura-ndărăt,
Voi nimeri pădurea,
Doar eu de fel nu văd?!

**- Acolo unde lacrimi
Simți-vei că-ți vor da,
Acolo, măi copile,
Va sta pădurea ta.
(Puiul orb)**

Maestru neîntrecut al metaforei încărcate de semnificații profunde, Grigore Vieru îi transmite micului cititor ideea de superlativ absolut al frumuseții limbii materne, creând, în *Frumoasă-i limba noastră*, o imagine de-

Traian UASILCĂU

Doină

Dorul meu, pe unde trece,
Cere-un strop de apă rece,
Iese moartea și-l cuprinde,
Murmurându-i noi colinde.
Să le ia? Să nu le ia?
Se-ntreabă Domnia Sa.
Dorul meu pe unde merge
Cată-un dor, și l-ar alege,
Dar apare Dumnezeu,
Cerul pare-un clopot greu
Și cuvintele lui sunt
Dangăte de jurământ.
Dorul meu pe unde-ajunge
Nu e nimeni să-l alunge
Și-n crângul Olimpului
Iese umbra timpului,
Vrând să fiu, la vrerea lui,
Mantie de pus în cui,
Pe care s-o-mbrace-ntruna
Moartea morților și luna.
În grădina cu flori multe
Dorul meu vine s-asculte
Poruncirea crinilor,
Visând neaua sânilor
Morții tuturor și, vai,
Să-i șoptească: Doamnă Rai.

Cîntec în alb

E vară, dar zăpezi în cer mai sînt,
Vai, niciodată nu vor mai cădea,
De după ele veșnic mama mea
O să-mi trimită vești scrise pe vînt.

E vară, dar în cer sînt munți de gheață,
Dealuri de sare, fericirea mea,
De după ele mama-n strai de ceață
O să-mi trimită visul ce e Ea

Și eu am să o rog, scris de suspine:
«Vin ierni fără sfîrșit, rămîi în mine».

Pămîntul din cer

Pînă în pămînt plecat-a mama,
Așteptînd-o, am îmbătrînit.
Dar privind în cer m-am lămurit:
Ea de-acolo-și flutură năframa.

Cînd s-a dus, de ce s-a dus în cer?
Insulă de dor, în care vîntul
Lecuește sufletu-i stingher.
Mamă, cu surîs de giuvaier,
Acum știu că ești, să nu disper,
Dusă-n cer spre-a-i fi de veci pămîntul.

Cîntec popular

Cînd m-oi trece într-o stea,
Nu m-o plînge nimenea,
Numai plopul cu frunza,
C-o rămîne singurea
Și-or duce-o brațe de vînt
În ceresul ei mormînt.
Pe ea, frunza, singurea,
N-o va plînge nimenea.

Semănători

Am dus lut în cer, nepămîntește
Acum zarea ca un bour crește
Și-i pămînt prin care-n orice noapte
Vulturi trec, bodogăind în șoapte,
Și-apoi ale lumii visuri toate
Le seamănă-n bolți dumnezeiește.

Cerul pregătit de-nmormîntare
Sufletu-mi așteaptă ne-ncetat,
Însă el ca un copil ciudat
Că-l rîvnește dînsul habar n-are
Și se dă în scrînciob, deșucheat,
Și mă crede-apus, nevoie mare.

a dreptul extraordinară: până și pasărea mă-
iastră, în clipele sale de reculegere, își pleacă
urechea pentru a asculta, *cu drag și cu mi-
rare*, limba noastră:

Pe ramul verde tace
O pasăre măiastră,
Cu drag și cu mirare
Ascultă limba noastră

Și, conchide poetul, sigur de frumusețea
nețărnută a limbii noastre, dacă această pa-
săre (și nu e vorba de o pasăre obișnuită, ci
de cea măiastră care în basme este înzestrată
cu puteri supranaturale) ar spune și cuvinte,
ea le-ar lua din limba română, adică din cea
mai frumoasă dintre limbi:

De-ar spune și cuvinte
Când cântă la fereastră,
Ea le-ar lua, știu bine,
Din limba sfîntă-a noastră.
(*Frumoasă-i limba noastră*)

Prin metaforele revelatorii pe care le cre-
ează, Grigore Vieru îi explică prietenului său
cititor o serie de realități, fenomene ale na-
turii, norme de conduită etc. De exemplu, țur-
țurul se topește în amiază pentru că nu este
altceva decât o bomboană a soarelui din care
acesta se înfruptă cu plăcere când răsare în

zilele friguroase ale iernii (*Sub streășina
saraiului / Stă bomboana soarelui / Stă-n
amiază și străluce... / - Dulce-i soare? / -
Tare dulce! - Țurțurul*), soarele primăverii
este comparat cu un ou de ciocârlie (*Cald e
soarele-n câmpie / Ca un ou de ciocârlie. -
Primăvara*) sau cu o pâine mare-mare, ce ră-
sare pentru toții copiii lumii (*Peste codrul
meu străbun / Iese soarele cel bun, / Iese
rumen peste mare / Peste văi și munți cu
brume / Ca o pâine mare-mare / Pentru toți
copiii lumii. - Bună dimineața*), zmeul copiilor
este o scrisoare trimisă soarelui (*Am un zmeu,
am un zmeu / Ce sus zboară zmeul meu! /
Bucuros e mîndrul soare: / „Am primit și
eu scrisoare!” - Zmeul*), iar razele sunt niște
„linii telefonice” prin intermediul cărora
păsărelele vorbesc cu soarele: (*S-a trezit și
rămurica. / S-au trezit frunzarele / Printr-o
rază păsărica / A vorbit cu soarele. - Tele-
fonul păsăruicii*). Iar micii cititori vor accepta
întotdeauna „explicațiile” din poeziile lui Gri-
gore Vieru, deoarece, susține Mihai Cimpoi,
*poetul are în persoana copilului nu un învă-
țăcel, căruia trebuie să-i dea sfaturi, ci un
convorbitor egal, pe care, ținând un ou gă-
sit pe prag, nou ca roua și cald „ca gura
mamei mele”, îl poate întreba ca pe un om*

*care l-a citit cel puțin pe Kant: „Luri-la,
lumină lină / Ia ghiciți ce am în mână: / E
rotund, alb ca o floare, / Nu e mare, capăt
n-are!”* [6, pag 8].

Poezia pentru copii a lui Grigore Vieru se
identifică cu bucuriile și „nefericirile” copilă-
riei înseși, este, cu certitudine, mai mult decât
o carte, ea capătă proporțiile unei mari școli,
ale unui templu în care copiii sunt inițiați în
tainele cunoașterii vieții și ale receptării
frumosului artistic.

Bibliografie:

1. Duminica mea este rîndul pe care-l scriu (dia-
log cu Ognean Stamboliev, traducător din Bul-
garia) // Vieru, Grigore *Cel care sunt*, Editura Li-
teratura artistică, Chișinău, 1987;
2. Vieru, Grigore *Scrieri alese*, Literatura artistică,
Chișinău, 1984;
3. Cimpoi, Mihai *Univers matern, univers al co-
pilăriei*, prefață la Vieru, Grigore *Opere alese*, Li-
teratura artistică, Chișinău, 1984;
4. Păunescu, Adrian *Grigore Vieru* // Vieru, Gri-
gore *Taina care mă apără*, Editura Princeps Ed.,
Iași, 2008;
5. Țigănuș, Virgil Nistru *Grigore Vieru iluminat
de poezie* Editura Universității din Chișinău, 2006;
6. Cimpoi, Mihai *Metafore asemeni pâinii*, prefață
la Vieru, Grigore *Poezii*, Editura Literatura
artistică, Chișinău, 1983, p. 8

Ionel NECULA

Adrian Botez - un poet profetic

Nu mai citisem de multă vreme o poezie de-a lui **Adrian Botez**. Rămăsesem blocat în azima **Crezurilor creștine**, și mă feream de alte adăstări în universul său liric, așa cum evităm să mai consumăm ciorbă de cartofi după ce ne-am terminat friptura din farfurie. Aș fi vrut să-mi mențin degustarea încercată cu cinci ani în urmă, când am fost fascinat de lirismul său cald, pios și plin de cucernicie.

Ce eroare! Adrian Botez nu scrie mai multe feluri de poezii și stacheta, odată ridicată la o înălțime harică, rămâne necoborâtă pentru tot restul zbaterilor sale genuine. L-am regăsit și în ultimul său volum de poezii **Cartea profețiilor** (Editura Rafet, Rm. Sărat, 2010), tot înfășurat, vorba poetului, în aceeași mantie de irizări ecumenice, de smerenie și de nestrămutată credință. Autorul chiar este fixat în rigorile bătrânei noastre credințe și nu este - știu asta și din numeroasele sale eseuri - clare, ferme și vaticinare - niciodată dispus la concesii și la negocieri, când e vorba de relația noastră cu Cerul. Adrian Botez este un fel de Justin Pârnu laic, care apără învățătura Hristosului celui viu de pe poziții profane, dar la fel de necruțător, de smerit și de încrezător în destinul acestui popor.

După deceniile comuniste de ateism agresiv și gonflat mulți poeți s-au reîntors la tradiția creștină, la valorile bisericii ortodoxe, dar la fel de mulți o fac artificial, formal, teatral, neconvingător. Impostura se observă repede, pentru că nu e susținută de convingere și de trăire subiectivă. Cu Adrian Botez este altceva. La el credința și trăirea religioasă este chiar esența modului său de viață.

Nu pot fi supărat pe Tine, Doamne/ cât Tu ești ritmul vieții mele:/ indiscutabil mă vei duce-n toamne/ dar primăvara m-a spălat de rele.../ și vin spre Tine-n dănuiri ciudate/ tot risipind petalele pe trepte:/ cei din oglinzi râzând pe saturete/ /mă încunună-n zodii prea deștepte!// ...de-atâta blând roire de lumină/ s-a șters din frunte-mi scrisul cel de vină! (Artificii)

A făcut din ideea sofianică, cea care ajută omului în trecerea vâmlor, măreție de arhitravă și, dacă Nae Ionescu vorbea despre funcția epistemologică a iubirii, Adrian Botez se interesează de funcția izbăvitoare a epifaniei și-a căutat la tot pasul arătările divinului. A cunoscut toată gama dezamăgirilor și s-a înfiorat de cursul ubuiesc, luat de mecanica devenirii - și nu o dată și-a reprimat în-suși darul profeției. *Nu mai vreau să profesesc nimic/ nu vezi - vine noaptea și-mi cade/ nasul în strachina cu/ somn/ ce-mi tot zici de/ războaiele tale/ - de parcă n-ai vedea că/ nu mai pridisec cu atâtea/ hărțuiri - bușituri personale - unele/ monumentale// acuș e vară - și-i așa de frig/ de parcă Miezul Lumii a-ngețat. (Grevă profetului).*

De unde vechile profeții anunțau venirea Celui mult așteptat, noile încercări profetice au rămas fără sacru și se resorb din vraștile acestei lumi. *Cine avea de venit - a/ venit...*

Structurat în patru cicluri - **Cartea profețiilor**, **Cartea glasurilor**, **gesturilor și tăcerii**, **Cartea descântecelor** și **Cartea apocalipsei** -, ultimul volum de versuri semnat de Adrian Botez dă seama de om, de neam, de raporturile noastre cu transcendența și de destinul nostru

Ionuț CARAGEA

Adrian Botez și profetul din propria inimă

Publicat în anul 2010, la Editura Rafet din Râmnicu Sărat, volumul de poezii „Cartea Profețiilor” este structurat în patru părți: „Cartea Profețiilor”, „Cartea Glasurilor, Gesturilor și Tăcerii”, „Cartea Descântecelor” și „Cartea Apocalipsei”. Autorul, Adrian Botez, își dedică volumul familiei. Dar are poetul viață personală? (Nichita ar spune că Nu) Și de ce „Cartea Profețiilor”? Nimeni nu este profet în țara lui. Dar în propria inimă? Dar în inima altora?

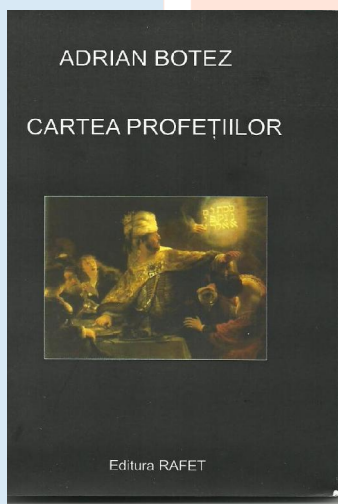
În prima parte, ce poartă și titlul volumului, ne întrebăm: care este rolul poeziei la Adrian Botez? Pentru ce s-a născut Poetul? Urmează, el, exemplul celui care prin lumina sa - *clocotindă tăcere* (superbă metaforă) - spune TOTUL? Răspunsul nu se lasă așteptat: „te-ai născut - deci - pentru ca să / vindeci nădejdea/ și toți cei cu ochii plecați - din mine - deodată/ s-au privit drept în ochi și/ s-au recunoscut” („Despre cel născut atunci, acolo” - pag. 7). Acesta este mesajul: nădejdea, recunoașterea, trezirea spirituală. Mai mult de atât, spune poetul, „mântuirea va fi doar când vom lua/ asupra noastră - răspunderea întregului/ Rău/ când vom lua din spinarea/ **presupusilor** diavoli - povara zdrobitoare-a/ ispitirii” („Atunci când” - p. 11).

Adrian Botez se descrie pe sine drept un apărător al legilor sfinte care ucide impostura („Despre mine” - p. 13). Presupusii diavoli despre care vorbește sunt în noi. Sunt dorințele și fricile noastre, care ne închid sufletul într-o închisoare de oase, sânge și carne. Nimeni nu își mai poartă crucea martirului, cu toții am devenit indiferenți..., preamuritori și reci.

Evident, există un risc al poeziei lui Adrian Botez, pentru că este nominativă și nu lasă loc de alegeri și interpretări. Dar, se pare că poetul, justițiarul acestor vremuri „distrugătoare și delapidatoare” de conștiințe, nu mai are vreme de pierdut. Cumva ne aduce aminte de personajul interpretat de actorul Denzel Washington în filmul post-apocaliptic „The Book of Eli”, apărătorul ultimei Biblii existente pe Pământ. Eli citea o Biblie pentru orbi și o învăța pe de rost pentru a transmite cuvintele lui Dumnezeu celor care așteptau povața și izbăvirea. În cazul nostru, Adrian Botez scrie o carte de poezii pentru orbi, pentru ca cei „din urmă” să poată face pasul înainte, și își răspunde singur la întrebarea din poemul „Proștii, linia și punctul” (pag. 30): „nici nu-mi dau seama de ce/ și-a mai pierdut vremea Dumnezeu - de m-a/ trimis în lume - și pe/ unul ca mine”.

Poemul „Bătrân lup de cer” este unul memorabil. Călător transdimensional și extrasenzorial prin Universul vălurit, poetul se (re)trage „cătredra umbra înțelepților/ daimoni ai copacilor - bătrân/ nebun - năzuind înapoi - la sânul/ răcoros al mamei sale” (pag. 39). Refuză „neliniștea”, „zgometul forjării destinelor” și își acceptă condiția umană. Dar să nu credem că acceptul este rezultatul unui dialog umil cu Divinitatea. Nu în această etapă.

În partea a doua a volumului, glasurile, gesturile și tăcerile poetului se îndreaptă că-tre revoltă. Din „Bolșevismul cosmic” (pag. 61) se-aud „Bălbăielile divine” (pag. 66!!!): „Dumnezeu e trist - trist și dând/ impresia - din pricina norilor - a vizibilității/ limitate - că ar fi și meschin: un Dumnezeu supărat/ își ia pseudonimul «Satana»

de ființe rostitoare, dar și împregnate de multe metehne și betesuguri. A făcut din iubirea de neam un crez, o constantă, o obsesie - de care nu s-a despovărat niciodată. Suferă pentru toate lufiturile trecerii noastre prin lume și se consternează de toată nepriceperea guvernanților noștri, insensibili la întronarea demnității românești. Are și soluția. *Neamul nostru va-nvia/ Când Lumina va vedea:/ Pe Hristos când vom iubi/ Neamul ni-l vom mântui (Catren de copil).*

Poate și de asta îl iubesc pe autor, îi urmăresc evoluția și-i aștept fiecare nouă carte, ca pe un balsam pentru ceasurile de restriște.

Delamarian Marco SEBASTIAN

Sete de a fi...

Naște-mă tu, mamă,
și frate cu mine
să învăț iar să merg,
Naște-mă tu, pădure,
și sub liniștea ta zumzăitoare
să cresc încet.
Naște-mă tu, ploaie,
și cu fiecare picur al tău
să renasc mereu.
Naște-mă tu, lumină,
și prin tine
să nu-mi mai fie frică
de întuneric.
Naște-mă tu, moarte,
și prin tine
să nu-mi mai simt moartea.
Naște-mă tu, nastere,
și prin tine
să fiu mereu nou-născut.
Naște-mă tu, necuvânt,
și împreună
să năștem cuvinte.
Naște-mă tu, iubito,
să te am și ca mamă...

Era un cerc

era un cerc
era și-o vază
erai și tu într-un colț
o frunză cădea
Și altul se năștea dintr-o lacrimă
era și-o geană de-a ta...
era un cerc
și eu visam pătrate
și-o sferă cu aripi de apă
Și picioare de foc.
totu-i prea deasupra
cu mâna nu îl poți ajunge
era un cerc...
era și o pereche de aripi lângă,
era un cerc desenat în permisul de
zbor
era un cerc
era unul...
era...

De ce?

De ce?
Frunză cu frunză,
a trecut ...
Și s-au depus peste ce era gol.
De ce părăsești pomul, frunzo?
A venit și-o toamnă,
un vânt cald sau rece,
o adiere sau...
nu știi...
Cât rezistă o așezare
din frunze uscate
peste ceva atât de firav?
Cât oare?
De ce zâmbește iarna?

Podul

Am să construiesc un pod
De fapt îl construiesc demult
de când cu lumina asta.
Vreau sa aibă trei picioare
Sau mai multe,
unele spre jos, unele spre sus
unele peste aripi,
unele peste garduri
unele peste zile,
altele peste voi
vreau un pod,
din cărămizi de frunze,
căci e criză și betonu-i scump,
fără balustradă, fără dungi albe
fără nimic.
Hai cu mine de partea cealaltă!
Hai, vino! nu te speria
dacă ți-e frică de înălțime
vom merge înapoi
de unde ne-am născut.
Știi, nu am termen final,
Căci nu există secunde,
viața, ticăie doar în noi.
Se cam clatină, știu,
dar trec pe sub el
toate acele ceva-uri ce dor.
Hei! așteaptă-mă și pe mine!
Așteaptă-mă, doar,
mai arunc o privire...

- dar/ n-au rost investigații/ onomastice - în casa celui care/ și-a luat
vacanță în/ muntele Sinai". Omnipotentul, atotștiutorul, „a avut
profesori - tot atâtia câți/ oameni a creat: fiecare om/ este întruchiparea nemulțumirii/ divine - de a afla - atât de/ strâmb și/ puțin”.

În poemul „Vrăjmășie mocnind” (pag. 69), poetul mărturisește că
„nu mai sunt tânăr de mult: Dumnezeu/ mă șantajează cu/ suferințele - ca să-L/ privesc în ochi...”. Evident, nu despre adevăratul
sens al cuvântului șantaj vrea să ne vorbească Adrian Botez, pentru
că marele creator nu este responsabil pentru nefericirea noastră. Nu
el trebuie să fie ținta protestului și a înverșunării. Numai o persoană
cu inima curată îl poate înțelege pe Dumnezeu și îi poate înțelege
căile SALE. Poezia, în cazul nostru, este o formă de purificare prin
ardere, atât cât îi este permis poetului să ardă înspre fireasca sumi-
siune, prin descântec de cuvinte, în partea a treia a volu-mului, sau
prin apocaliptice lovituri până la sânge, în partea a patra.

Spune autorul în „Cartea Apocalipsei”: „vine vremea când/ nu-
L mai suporți nici pe/ Dumnezeu - ca/ Maestru...” (Mane, Tekel,
Fares - „Numărat, Cântărit, Împărțit” - pag. 123). Dar ce s-ar întâmpla
dacă... Dum-nezeu, plictisit de atâta tânguie, nu ne-ar mai suporta
pe noi, ca ucenici, și ne-ar lăsa pe mâna profesorului distrat, TIMPUL,
fără nici un indiciu, fără nici o revelație?

Totuși, să nu ne facem o impresie greșită despre creștinismul
poetului, contradicțiile și revolta din volum fac parte din parcursul
firesc al căutării și cunoașterii. Poeții sunt ființe nonconformiste și
extremiste, care zboară spre înălțimi primejdioase ca niște Icari, co-
boară precum luceferii blânzi și sfârșesc, nu de puține ori, în Infernul
lui Dante. În cazul nostru, Poetul, atât de încercat de forțele luciferice,
încearcă să-și ridice spiritul cât mai sus prin intermediul proiecției
sale în univer-sul astral. Astfel, îl „invită” pe OM să arunce o „privire”
inițiativă spre adevărurile absolute ale Dumnezeului Paradisiac:
Voința-Călăuză, **Spiritele Voinței** (Tronurile) - pag. 127, ordinea ca
disciplină celestă: **Spiritele Ordinii** (Heruvimii) - pag. 130, iubirea
ca și cerc al infinitului - **Spiritele Iubirii** (Serafimii) - pag. 132 - și
visul ca „răzoare de lumini” (**Preludii hiperboreene** - pag. 134).

1,2,3...9,10 knock-out...

Trezește-te!
Trezește-te în ceva, n-auzi?
Și nu-ți mai arunca gunoiul
în fața soarelui,
ai uitat pentru ce te-ai născut?
sau apusul e înșurubat
de o oglindă murdară
în care te privești în fiecare dimineață?
stinge becul din hol și stradă,
lasă noaptea să noptească, și luna -
și luna și stelele cu rostul lor.
Te uiți strâmb?
mai bine închide ochii,
poate vezi mai bine așa,
așa a lăsat domnul-
poate -
așa e scris...
nu te întinde mai mult decât
te ține plapuma
Alo, criză, tino-nino, știri, telenovele,
bufff....
Maimuțele se pot vizita în grădina comună
Deținută de instituția manipuloare...

Florinel ACAFÎȚEI

Studiu preliminar asupra meditației și începuturilor buddhismului mahayanic

În anul 2005, la Routledge Taylor & Francis Group, Londra și New York, apărea în volumul al III-lea, editat de Paul Williams, dedicat buddhismului, „*The Origins and Nature of Mahāyāna Buddhism; Some Mahāyāna Religious Topics*”, studiul elaborat de Florin Deleanu privitor la începuturile buddhismului mahāyānic.

Inițial, demersul științific fusese tipărit în anul 2000 de „*International Research Institute for Advanced Buddhology*”, Soka University, Tokyo, Japan.

Pe baza unei bibliografii de primă mână și consistente autorul propune începuturile buddhismului mahāyānic ca fiind între secolele I î.Hr. și I d.Hr, perioadă înțeleasă ca pregătitoare în vederea apariției acestei „mișcări”.

Discuția pornește atât cu detalii de ordin cronologic dar și lingvistic. Detaliile filologice devin în opinia lui Florin Deleanu importante în delimitarea apariției în timp a germenilor buddhismului mahāyānic, știut fiind că în arealul spiritual indian, mai ales, cronologizarea nu constituia o preocupare deosebită, așa cum se vădea a fi fost aceasta în occidentul ce pune mare preț pe istorie.

Întorcându-se la filologice și la suportul acordat de aceasta, Florin Deleanu are în vedere în mare măsură textele specifice literaturii *Prajñāpāramitā* și pe acelea legate de *sutrelle Mahāyāna*. Avertizează, totuși, lectorul că preocuparea privind *Prajñāpāramitā*, nu înseamnă că a și acoperit toate volumele privitoare la aceasta, cunoscut fiind „oceanicul” corpus care compune o întreagă literatură de profil. Întrebarea legată de cât de mult se poate coborî în timp pentru a afla începuturile scriptice ale buddhismului mahāyānic, are drept răspuns perioada ce vizează a doua jumătate a secolului al II-lea și face trimitere la traduceri chineze. Dacă traduceri apar în acest interval temporal, pe cale logică se poate susține că originalele au fost compuse într-o perioadă anterioară, numită de Fl. Deleanu „*perioada proto-Mahāyāna*”, (vezi studiul său, la pagina 28!).

Demersul său științific are la bază texte ale literaturii sanskrite asupra cărora cercetează de aproximativ două decenii, cum este și vechiul *Asta*. Din fericire, există texte atestate în limba chineză care pot ajuta în demersul indianistului Deleanu; așa este cel

mai timpuriu *Prajñāpāramitā*, cunoscut „ca *Dao xing (boruo) jing*” (Ibidem), ce este unanim „atribuit de tradiționalele surse dar și de savanții epocii moderne lui Lokakṣema” (Ibidem, p. 29). „Colofonul privind această traducere arată că s-a finalizat la 26 octombrie 179 d.Hr.” (Ibidem, p.29). Atena cercetare filologică, spune același Deleanu, demonstrează că *Asta* ar fi cel mai vechi text *Prajñāpāramitā-sutra*.

În ciuda tuturor demonstrațiilor însă, un alt text din *Prajñāpāramitā-sutra*, numit *Ratnaguna* pare să fie cel mai timpuriu din literatura de profil. „Conze consideră că primele două capitole ale *Ratnagunei* reprezintă originala *Prajñāpāramitā-sutra* ce datează din secolul I î.Hr.”. Deleanu susține că la nivelul actual al cunoașterii e dificil să se combată punctul de vedere al lui Conze, la rândul său conștientizând că se găsește într-o zonă cu nisipuri mișcătoare; cu toate acestea se încumetă să susțină că atât primele două capitole din *Ratnaguna* cât și textul sanskrit *Asta* reprezintă cele mai timpurii creații ale literaturii de profil, respectiv ale întregii creații *Mahāyāna*. Tocmai acesta este motivul pentru care acordă cea mai mare atenție acestor texte necesare înțelegerii apariției și dezvoltării buddhismului mahāyānic. Dificultatea cercetării este explicată prin tă-

Florin Măceșanu - Sculpturală

cerea tradițională a izvoarelor indiene legată de cronologie și nu în ultimul rând de elementul geografic însuși care se interpune adeseori facilei circulații a ideilor și textelor scrise.

Interesantă ni se pare informația în legătură și cu *Prajñāpāramitopadesa*; Florin Deleanu subliniază că este puțin probabil ca aceasta să fi aparținut lui Nāgārjuna - opinie susținută și de Lamotte; el afirmă că lucrarea pare să fi fost mai degrabă a unui savant Sarvāstivāsin care avea convingeri în acest sens și care ar fi activat în nord-vestul Indiei în secolul al IV-lea.

În amintirea lui B. P. Hașdeu născut la 26 februarie 1838

Scurtă biografie

B.P. Hașdeu se naște în anul 1838, în localitatea Cristinești Hotinului, într-o familie de boieri cu tradiție. Face „*cursurile colegiale Vinița, Rovno și Kamenita*”, (vezi *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, Institutul de lingvistică, Istorie literară și Folclor al Universității „Al. I. Cuza”, Iași, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1979, p. 425) iar studiile „liceale, la Chișinău” (vezi *Dicționarul literaturii române de la origini... op. cit., p. 425*). Urmează „*Universitatea din Harkov*” (Ibidem, op.cit.!).

Ajuns în Iași, activitatea sa va deveni ferventă și legată de publicații ca: „*Foița de istorie și literatură*”, „*Zimbrul și Vulturul*”, „*România*” (vezi Ibidem, op. cit.!).

Publică studii, articole, creații literare cu subiect istoric.

În urma unor atacuri mediatice ale timpului își schimbă domiciliul venind în proaspăta capitală a tânărului stat - România. Aici își continuă activitatea de scriitor.

Scoate, între alte periodice, revista *Columna lui Traian* unde vor publica mulți scriitori ai timpului. Devine recunoscut prin operele sale în străinătate. Este o perioadă îndelungată, de creație deplină, în care se apropie - prin intermediul cuvintelor supuse cercetării amănunțite - de arealul spiritual indian, coborând până la celebrele creații din Veda.

Astfel, în anul 1876 îi apare în revista *Columna lui Traian*, studiul de aproximativ două pagini intitulat: „*Un descântec român*”

și un descântec sanscrit din Veda” (vezi „Cuvânt înainte” din lucrarea „Cultură și filosofie indiană în texte și studii”, Theofil Simenschy, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978, p. 5!).

Articolul sublinia preocupările ce depășeau aria investigațiilor contemporanilor săi români în domeniul culturii și civilizației popoarelor.

Oricum, din acest punct de vedere Hașdeu se înscrie în rândul aceluiași pionieri din spațiul românesc, care deschid și mai mult drumul cercetării către lumea orientală, în general, indiană, în mod special.

Apropierea de spiritualitatea indiană se observă studiindu-se: „Fragmente pentru istoria limbei române. Elemente dacice” unde vorbește de bulgarul *hubav*; sârbul *ubav*; persianul *khub*; sanscritul *svabha*; greul *σοφός* (...), în „Columna lui Traian”, 1876, p. 97-123 și în volum, București, 1876, 75 p.), (conform, Cicerone Poghir, *B.P. Hașdeu. Lingvist și filolog*, București, 1968, Ed. Științifică, p. 28); „Limbile moderne ale Indiei de John Beames, Recensiune, în Columna lui Traian, 1876, p. 237-240” (Ibidem, p. 30); „Recensiuni. I. Alfred Ludwig: Die Nachrichten des Rig und Atharvaveda über Geographie, Geschichte, Verfassung des alten Indien, Prag 1875 in 4. p. 58. II: Die philosophischen und religiösen Anschauungen des Veda, in ihrer Entwicklung, Prag, 1875, in 8, p. IV, 58, în Columna lui Traian, 1876, p. 236-237”, (Ibidem).

În materialul intitulat „*Indian studies in Rumania*”, Vlad Bănățeanu scria despre savantul Hașdeu următoarele: „*B.P. Hașdeu a publicat câteva importante lucrări în care a studiat probleme legate de limba și literatura sanscrită așa cum sunt: Principie de filologie comparativă ario-europee, București, 1875, Etymologicum Magnum Romaniae I-IV, 1886-1898 în care adesea oferă spre comparație termeni de origine sanscrită. De asemenea o altă operă este Cuvente den Batrâni I-III, 1878-1881*”.

La rândul său, Cicerone Poghir în „*Studiile sanscrite în România*” (vezi „*Analele Universității București*”, „*Limbiclasice și orientale*”, anul XXI, 1972, p. 110) preciza: „*În a doua jumătate a secolului al XIX-lea două din cele mai mari reviste românești, Columna lui Traian, editată de B.P. Hașdeu la București - 1870-1883 - și Convorbiri literare - 1867-1944, organul celebrei societăți literare Junimea de la Iași, arată un interes deosebit pentru cultura indiană. Cea dintâi, sub influența personalității redactorului său, se preocupă mai ales de probleme de istorie, lingvistică*

și filologie în general - mai ales folclor comparat și date privind pe țigani. (...) Din cercul **Junimii** cunoștințe de indianistică și chiar de limba sanscrită dovedesc în primul rând Vasile Burlă, Vasile Pogor, Teohari Antonescu, dar, mai ales, Mihai Eminescu”.

Hașdeu dovedește că este un spirit înalt, care nu numai simte, dar și ajunge să înțeleagă devenirea lumii coborând la izvoarele facerii acesteia prin intermediul culturilor arhaice.

Din păcate, exact când se afla în culmea creației, având multe de spus în spațiul cultural autohton, dar nu numai, intervine în viața sa tragicul moment al dispariției fiicei Iulia Hașdeu.

Faptul a dus la prăbușirea în sine a autorului; epuizat de pierderea iremediabilă, nu se mai vede în stare, nu doar să meargă mai departe pe drumul cercetărilor de odinioară, dar nici să-și mai deruleze propria existență. Se va stinge din viață la reședința din Câmpina, în anul marilor frământări sociale, 1907.

Hașdeu și interesul său pentru limba sanscrită

Cicerone Poghir, cunoscutul savant român plecat din țară cu bune decenii în urmă, afirma despre Hașdeu - în „*Cuvântul înainte*” al cărții intitulate „*Cultură și filosofie indiană în texte și studii*”, apărută în colecția „*Biblioteca Orientalis*”, anul 1978, autor Theofil Simenschy - următoarele: „*Hașdeu a fost primul român care a manifestat interes pentru limba sanscrită și pentru relațiile străvechi dintre folclorul românesc și literatura vedică. Cercetările sale au trezit interesul elevilor săi L. Șăinenau*

Florin Măceșanu - Sfârșitul începutului

și C. Georgian, acesta din urmă fiind primul român care a ținut un curs de limba sanscrită la Universitatea din București. T. Iordănescu, elevul lui Georgian, a dus mai departe această tradiție”.

Citatul reproduș scoate în evidență nu numai faptul că Hașdeu a fost „primul român” care a manifestat deschidere deosebită către vechea cultură indiană, dar și că a pus bazele, prin demersurile sale, unei preocupări aparte în spațiul cultural autohton, „elevi” de-ai lui continuându-i preocupările așa cum a fost, de exemplu, Constantin Georgian.

Mircea Eliade, în studiile sale privind personalitatea enciclopedică a lui Hașdeu, aprecia, la rândul lui, între altele, că „*e greu de precizat câtă sanscrită știa Hașdeu*”; cu toate acestea, studiile lui Hașdeu arată că sanskrita îi era la îndemână, deși alți cărturari - ca Al. Philippide, de pildă - puneau la îndoială această cunoaștere, acuzându-l că, atunci când face referiri sau trimiteri prin citate la „*Mahābhārata*”, folosește cărți editate în limba engleză și nu întrebuințează sursa originală, din limba sanscrită.

Philippide sugerează că însăși cartea semnată de John Muir, intitulată „*Original Sanskrit texts on the origin and history of the people of India, their religion and institutions*”, editată în Anglia, reprezintă sursa de inspirație pentru Hașdeu.

(Muir, cu o activitate petrecută în India destul timp, avea să devină unul din apreciații cunoscători ai limbii sanscrite și conducător al catedrei de limba sanscrită din cadrul Universității Edinburgh).

Se încerca, astfel, prin trimiterea la numele lui Muir, lovirea în ideea de fire enciclopedică a lui Hașdeu, dorindu-se compromiterea imaginii savantului român, incapabil de a-și însuși, fie și parțial, limba sanscrită pentru a putea traduce direct din aceasta în limba română.

Eroarea lui Philippide pleacă de la relativa cunoaștere a limbii engleze, Eliade însuși în studiul său asupra lui Hașdeu afirmând în această direcție următoarele:

„*E ușor de arătat, însă, că Philippide știa destul de puțină englezească. Pentru că Original sanskrit texts nu înseamnă - cum credea el - texte sanscrite publicate în „original”, ci pur și simplu o culegere de texte sanscrite autentice. Și degeaba se speria că Hașdeu cita pe Muir, pentru că Muir dădea traducerea textelor sanscrite*”, (vezi M. Eliade, *Despre Eminescu și Hașdeu*, Junimea, Iași, 1987, p. 97).

Că Hașdeu cunoștea sanskrita, o afirma și Gh. Panu - e drept, într-o formă aparte, cel caracteriza! - care susținea că: „*Nouă deocamdată nu ne trebuie sanskritiști și*

zendicești, nouă ne trebuie filologi ai limbilor romanice și slaviști”, (vezi M. Eliade, *op.cit.*, p. 96).

Raportându-ne la preocupările lui Hașdeu privind vechea perioadă **Veda**, subliniem o dată în plus că *nota* lui Hașdeu pe marginea descântecelor românești și sanskrite s-a făcut în revista „Columna lui Traian”.

Se cunoștea, în epocă, preocuparea de *indo-europenist* a lui Hașdeu, cercetările sale, studiile comparativiste ce puneau în evidență legăturile noastre cu lumea *indo-europeană* al cărei areal geografic de zămisire, relativ recent stabilit de *Marija Gimbutas*, ar fi fost la *nordul Mării Negre*.

Hașdeu nu putea sta la o parte în privința investigării substratului *indo-european* ce presupunea, de fapt, cercetarea rădăcinii vitale a neamului din care el însuși făcea parte.

Demersurile lui combinate cu ale altora - de exemplu, *Densușianu!* - nu mai surprind, azi, pe nimeni.

Baza studiilor lui Hașdeu a constituit-o literatura populară română, cea care păstrase nealterate sumedenie de simboluri arhaice, menite a contribui la descifrarea multor sensuri ale istoriei, lingvisticii, culturii și civilizației dezvoltate între Carpați, Dunăre și Marea Neagră.

Preocupările folclorice ale contemporanilor săi l-au ajutat, adeseori, în încercările comparării, aflării izvoarelor *indo-europene* ce-au stat la baza apariției culturii și civilizației românești. Astfel, un cunoscut lingvist și folclorist - *Mangiuca Simeon* - făcea comentarii asupra descântecului mătăgunei, descântec aparte, căci reclama invocarea unei *plante rare* ce facilita vindecarea bolnavului.

Mătăguna are în componență anumite substanțe cu efecte speciale în tratarea unor boli, căci ea poate combate, de exemplu, *colicii gastrointestinale și problemele de ordin biliar* ce diminuează capacitatea fizică a celui afectat de boală.

Aceeași plantă, luată în doze bine precizate, poate avea *efect sedativ*, tot așa cum poate cauza moartea dacă e întrebuințată în cantități prea mari. Slăbirea corpului, provocată de problemele biliare, se poate vindeca prin această plantă, spune Hașdeu, același care observă că în *Atharvaveda* există un *descântec* ce invocă similare capacități de vindecare, în situații identice de slăbiciune, „*numit iacșma*”.

Trebuie precizat că termenul reprodus de Hașdeu - „*iakșma*” - e întrebuințat în *Atharvaveda* pentru desemnarea afecțiunilor pulmonare dar și a altor probleme de sănătate. Asemănarea cu descântecul popular românesc nu constă doar în acest fapt, ci și în

al enumerării, aproape identice, a părților trupului uman ce se regăsesc în descântecul popular din arealul nostru și în cel din *Atharvaveda*, afirmă același Hașdeu.

Într-o teză de doctorat, relativ recentă, care are drept temă de cercetare „descântecul la români”, se aduce în atenție aceeași preocupare a savantului Hașdeu care „*atrage atenția asupra scopului pe care îl are acest descântec: de a vindeca de acea slăbiciune generală a corpului, pe care italienii o numesc scadimento «scăzământ», iar germanii Schwinden «disparițiune». Contra acestei boale, numită în limba sanskrită iacșma se află un descântec în Atharvaveda. Comparând aceste texte Hașdeu menționează „registrul aproape identic” al părților enumerate ale corpului. Hașdeu proiecta „de a mai pune față în față alte câteva descântece sanskrite și române” la care vor fi alăturate de asemenea și unele „din cele slavice, germane etc.” [Hașdeu, 1979, p. 61-63], [vezi Ana Graur, *Descântecul la români: istorie și actualitate*, teză de doctor în filologie, 2009, p.11, sub egida Academiei de Științe a Moldovei - Institutul de Literatură - Cu titlu de manuscris - C.Z.U.: 398.4 (478)(043)].*

Nu e nimic anormal în ce privește arhaica asemănare a descântecelor, știut fiind faptul că, atât strămoșii noștri cât și indienii erau buni cunoscători ai plantelor, practicanți ai medicinei naturiste; deci, oricând devenea posibilă nașterea unui asemenea descântec, similar în conotații, chiar dacă distanța geografică e apreciabilă între arealul nostru

și subcontinentul indian. Ce ne apropie este trunchiul comun *indo-european* din care ne-am dezvoltat.

În India, planta ce făcea adevărate minuni era amintită prin Soma, băutură invocată în Rg.-Veda, VIII, 48, astfel: „*Am băut Soma; am devenit nemuritori, ne-am îndreptat spre lumină; am găsit zeii./Ce jignire ar mai putea să ne lovească?/și ce răutate a oamenilor?/pe noi, nemuritorii?*” (vezi Angelo Morretta, *Mituri indiene*, Editura Tehnică, București, 1998, p. 282).

Unii cercetători au căzut de acord, în prezent, că e vorba despre o plantă cu efecte halucinogene și că nu în mod obligatoriu ar trebui să fie vorba despre mătăguna.

Planta ca atare putea fi culeasă din zona de munte. În legătură cu asemenea ierburi - mătăguna și „soma” - se poate afirma că pot naște efecte halucinogene, de intrare într-o anumită transă, de ajungere într-o stare ce s-ar putea numi „transcendentală”; mai mult, în descântecul amintit de Hașdeu, se afirmă că planta era folosită împreună cu mierea de albine peste care se adăuga alcoolul prezent sub forma vinului, fapt ce se repetă în cazul indienilor care prepară Soma întrebuințând, la rândul lor, alcoolul și mierea de albine.

Faptul că Hașdeu intenționa să aprofundeze studiul descântecelor comparând pe acelea create în spațiul nostru cu descântecele din arhaica Indie, demonstrează că dispunea de cunoștințele necesare unui asemenea demers ce presupunea și familiarizarea cu vastul areal al limbii sanskrite.

Florin Măceșanu - Legături

Bibliografie consultată

1. Ion Rotaru, *O istorie a literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Dacoromână TDC, București, 2006
2. George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Nagard, Via Larga 9-11, Milano, Italia
3. Mircea Eliade, *Despre Eminescu și Hașdeu*, Editura Junimea, Iași, 1987
4. *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, Institutul de lingvistică, Istorie literară și Folclor al Universității „Al. I. Cuza”, Iași, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1979
5. Theofil Simenschy, *Cultură și filosofie indiană în texte și studii*, în colecția Biblioteca Orientalis, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978, serie îngrijită de Idel Segall.
6. „*Columna lui Traian*”, 1876, „*Un descântec român și un descântec sanscrit din Veda*”.
7. Ana Graur, *Descântecul la români: istorie și actualitate*, teză de doctor în filologie, 2009, p.11, sub egida Academiei de Științe a Moldovei - Institutul de Literatură - Cu titlu de manuscris - C.Z.U.: 398.4 (478)(043)].
8. Angelo Morretta, *Mituri indiene*, Editura Tehnică, București, 1998.

Ion VĂLEANU

Gae

(fragment din romanul cu același nume)

Ritmul și intensitatea sârbelor gorjenești pun în pericol scoarța planetei. Nu în neștiință de cauză comentează băbuțele pe marginea horei: „ăștia scufundă pământul, maică”.

Inițial mai lente, câteva roto-coale și chiote de veselie, treptat ritmul se amplifică. Arcușul violurilor înroșește corzile, tălpile se încing și începe prăpădul lumii.

Cel care conduce hora, cu o mână la spate, capul sus, cu pălăria pe frunte, mândru de el, conduce și ostilitățile.

Plesniri din degete, semn al satisfacției depline, dar și poruncă pentru taraf de a schimba, a înteti ritmul. Măinile se desprind de pe mijlocul partenerilor se încleștează, parcă în scop de siguranță, întrunind o conexiune, un automatism bine reglat, care vibrează la o turație maximă.

Cu capul în jos, corpul puțin aplecat, să-și privească furia ce i-a cuprins, izbesc ritmic, înciudați pe vorba: „nu te-ar mai ține pământul”, căutând să demonstreze contrariul, să învingă toate forțele răului. După o asemenea dezlănțuire ce ține minute bune, ce ar putea pune în pericol siguranța mădulelor ființei agonizate, arcușul lăutarului, mândru de ce a putut declanșa, preventiv, pune punct teluricului eveniment care se încheie apoteotic.

Când acordul muzicii încețează, aparent crezi într-o renunțare. Dimpotrivă, un altul și apoi altul și tot așa, ia hora înaintea și

provoacă o nouă și mai aprigă nebulie.

Se pune justificata întrebare: „De unde izvorăsc asemenea forțe inepuizabile” care se manifestă deopotrivă la zdrahonii de băieți, dar și la plăpânde fecioare.

În asemenea împrejurări, bucuria vieții rupe chingile cotidianului apăsător, descătușează energii, facilitând comunicarea cu o lume ireală, fantastică, dorită. Asemenea trăiri însă, mai sunt ueneori, din păcate, umbrite, întunecate de pornirea și instinctele primare a unor „titircă inimă rea”, cum îi numea nea Iancu Caragiale.

Câte un asemenea „titircă”, rupe intenționat hora, pentru a provoca scandal, pentru a se răfui și plăti polițe unui rival în dragoste.

„Ține, mă, hora” și, dacă urmează și o înjurătură conflictul, este iminent.

La nunți, există concepția că, dacă nu se produce un scandal, e ceva în neregulă. Chiotele produse și de femei dau culoare, farmec, întregesc buna dispoziție.

„Zii măă...Acii...I-auzi mă, I-auzi Mih, nu e Mih, sunt doar câteva exemple.

La nunți, după ce se consumă aperitivul și sticlele cu băutură de pe masă încep să se golească, mesenii tineri se ridică, intră în horă. Alcoolul impulsionează sângele care, la rândul lui, dă o vitalitate nebănuită.

La horele de Paști sau alte sărbători nu se ating asemenea

cote. Se joacă și hora de mână, ungurica, bordeiașul, în care se prind și bătrânii.

Remarcabile sunt horele și celelalte distracții în zilele de Paști. Lumea pare mai smerită, cuvi-oasă, semn al respectului față de sensul dat, de marea sărbătoare.

Policromia primăverii e exprimată și în costumația participanților la serbări. Coloritul veșmintelor gorjenești se apropie cel mai mult de al primă-verii și aceasta nu întâmplător, na-tura se oglindește cel mai bine în spiritul lor.

Ritmul, ele-ganța și nivelul artistic al horelor gorjenești a impresionat atât de mult pe ilustrul maestru al penelului, Theodor Aman, inspirându-l, când, în anul 1898, a realizat tabloul „Hora”, după părerea unor critici de artă, la Aninoasa, peste deal, de Țicleni.

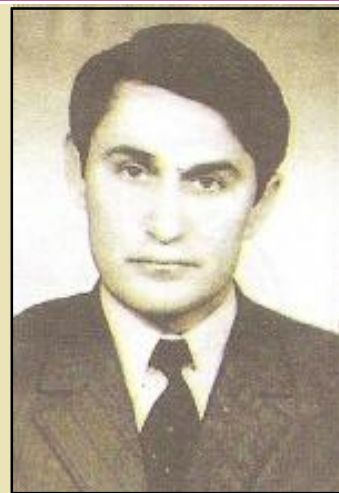
Farmecul și măreția sărbătorilor de Paști încep cu câteva zile înainte - săptămâna patimilor.

În toate casele credincioșilor e un adevărat ritual, în prim plan fiind curățenia sufletească, spovedania și împărtășania la copii. Îmbrăcați în hăinuțe noi, smeriți, de mâna părinților sau a bunicilor, adevărați îngerași fără aripioare, se îndreaptă spre biserică, își încarcă cugetul cu „Doamne, Doamne”, devenind mai buni și mai înțeleghători.

Sub sutana preotului, cei în vârstă fac mari destăinui, care, îngrozit de cele auzite, cu sau fără voie, mai scapă crucea în fruntea umilitului ipocrit, conștient că după spovedanie o ia de la capăt.

Înălțătoare sunt slujbele de denie, îndeosebi ultima în care preotul anunță învierea Domnului și cheamă: „Veniți de luați lumină”. În drum spre casă, pe ulițele și cărările satului, cu lumânările aprinse în plină noapte, credincioșii realizează un spectacol demn de scenele teatrului antic din Atena sau Roma.

În timpul deniei, unii din adolescenți scapă din supravegherea părinților sau a bunicilor, își găsesc prilejul de a se hârjoni pe la colțurile bisericii profitând de

întineric să mai fure câte un sărut fetelor ce nu întâmplător ajunseseră pe acolo, să aibă un motiv ca anul viitor să se spovedească. Apelativul „păcătoșule” are sensuri pozitive și e tradus ca atare.

Ouăle roșii întregesc decorul sărbătorilor și bucuria tuturor, dar îndeosebi a copiilor.

Vopsitul și încondeiatul ouălor evidențiază talent artistic.

Copiii, dar și cei în vârstă, în cele trei zile ale Paștelui, la masă, pe ulițe sau la horă în sat, ciocnesc ouăle cu o bucurie și satisfacție deplină.

Oul spart în confruntarea celor doi parteneri, trece în posesia învingătorului spre amuzamentul celor din jur. Învingători și învinși. Unii plecau acasă cu buzunarele goale, alții cu ele doldora.

În peisajul acestor scene rămân memorabili: Ion al Ficăi și Duțan din gura uliței.

Ei, după ce priveau puțin oul, îl încercau prin lovituri cu unghia degetului arătător sau ciocnitul ușor în dinți, spuneau cu maximă precizie care ou este mai tare. Copiii se strângeau în jurul lor și-i implorau să le încerce ouăle.

În joc, căci în fapt era un joc distractiv, intrau pe neobservate ouăle de câțe (bibilici), mai tari care spărgeau pe cel de găină. Autorul depistat era hulit și scos din joc.

Se confecționau de către rudari și ouă din lemn, se vopseau și greu se deosebeau de cele de pasăre. Excrocheria era taxată la fel, Nicu Buștean, căzând deseori în această cursă.

Pentru amuzament, maestrul Ion și Duțan, mai dau intenționat și prognoze greșite.

Mariana Vicky UÂRTOSU

Poem absurd și naiv VISE DIN SOMNUL DE VECI...

Albastrul umbrit.
Înserarea tușează casele,
copacii, chipurile.
umbra moare treptat
trăgând pătura nopții peste ea.
Biserica luminează galben,
ca un candelabru uriaș.
Mulțimea, tolănită peste tot
stinge rumoarea
în imnul de slavă al orgii.
În biserică,
plină până la refuz,
de orbi, ologi, muți, surzi,
epileptici, paralitici,
în scaune cu roțile,
comuniști, antisemiți, leproși,
sifilitici, sidoși, idioți...
preotul șușotește rugi.
Stors de oboseală

celor câteva zile și nopți fără odihnă,
Cade pe scaunul din altar.
cere o pauză, de un pahar cu apă.
„Scoate-i afară!” - cere el,
întâi uzând degetele
încleștate spre adunare.
„Nu pot părinte” - răspunde paracliserul,
frângându-și mâinile.
Auzindu-i, unul dintre cei la rând,
cu drept la o minune,
trage de două ori zăvorul.
Nu se mai putea intra sau ieși.
Afară, însoțitorii cerșetorilor de minuni
se ghemuieră în iarba mare și grasă.
Fulgerător, două mâini uriașe,
două lumini arzătoare
zgâlțâiră biserica de umeri,
ca pe un copil neascultător.
Zgomotul căzu ca trăsnetul

peste tot și peste toate.
Pereții începură să geamă.
Clopotul începu să plângă
Cărămizile pocneau precum popcornul,
iar praful stinsese mirosul
de ceară încinsă și miros de tămâie.
Apoi, palmele se bătură una de alta,
într-un gest al lucrului bine făcut,
ca și cum s-ar fi scuturat de praf.
Mâinile se retraseră în mânecile largi
ale luminii, urma lor ștergându-se treptat.
Preț de o clipită murise tot.
Minunea îi indusese pe toți.
Vindecase cumva preotul
pe careva de comunism?!

„Vezi, nene Ioane, ce-mi fă-
cuși”?! , se uita micuțul partener
dezolat la oul său spart, pe care,
conform regulilor de joc, trebuia
să-l predea.

În asemenea împrejurări, bu-
turuga cu spârnelul intra în pla-
nul al doilea.

În preajma Paștelui, înainte
sau după, „hramul bisericii”, Sf.
Gheorghe, anima întreaga suflare
a satului. După slujbă, pe poiana
înverzită din fața bisericii se
așezau peșchirele înflorate, care
acoperiseră coșurile cu mâncă-
ruri și băuturi.

Regrupați pe bază de neam,
vecini sau prieteni, se dezlănțu-
iau poftele pantagruelice.

Ca și în alte împrejurări, zeul
Bachus avu grijă să incite spiri-
tele, să creeze pofte lumești in-
terzise de biserică.

- Îl văzuși pe Nicolae cum îi
sclipeau ochii după Vetuța, cum-
nată Lenuțo?

- Aș! îi sclipeau ochii după
sticla cu rachie, îi răspunse ne-
convingător Aneta.

- Da de unde, din sticlă numai
gusta, când își ștergea mustața
cu dosul mâinecii, pe sub sticlă,
pe care o ținea paravan, se holba
la ea ca motanul la slănină.

- Păcătoșii de bărbați nu se
abțin nici în fața bisericii.

Sfântul Gheorghe, din fresca
de pe fațada bisericii, uitase de
răfuiala cu balaurul și privea la
dezmățul ce lua proporții, la pof-
tele evidențiate în luciul ochilor
aprinși ce tindeau să contami-
neze întreaga poiană.

Îngrijorat, medită în sinea lui,
și găsi soluția preventivă.

Fiind în relații apropiate cu
partenerul său de calendar, Sf.
Ilie, îl rugă să dezlănțuie o to-
rențială, să despice cerul în
două, pentru a pune capăt pof-
telor celor predispuși să „prea-
curvească”, să încalce prevede-
rile Decalogului.

Torențiala venită ca din senin
înghesui mesenii în prisma bise-
ricii devenită neîncăpătoare.

Din căruța Sf. Ilie, care era
purtată de bidivii printre nori și
care purta o imensă cisternă și,
un tun cu țeava din coajă de ci-
reș, „ploua cu găleata” și se a-
runcau proiectilele asupra predis-
pușilor păcătoși.

În tinda bisericii, în tot acest
vacarm, țârcovnicul, „colivarul”
cum îl porecliseră oamenii, reuși
să-i spună soției croitorului, că
după ploaie, o așteaptă în Velicu,
în apropierea fântânii.

Bebe Țiclete le interceptă
convorbirea și când aceștia se
bucurau de plăcerile vieții (pă-
cătuiau) rostogoli din deal, prin-

tre copaci o buturugă peste ei,
care se opri mai sus, de distinsul
credincios afiliat la Clubul
„Coliva”...altminteri...?!

După câteva zile, când Bebe
Țiclete își aducea caprele de la
pădure, pe drumul bisericii ce
duce și în Velicu, purta pe umeri,
ca lemn de foc, buturuga în cauză.

„Colivarul” o recunoscă du-
pă ciotul ce-l avea, care se înfi-
pese în pământ la câțiva metri de
locul cu pricina, ciot ce-i apăruse
viața și onoarea mai ales.

Șugubățul Bebe nu o puse
pe foc și o instalează în curte, la in-
trare, ca pe un trofeu, peste care
da cu ochii ori de câte ori țâr-
covnicul însoțea preotul cu Cră-
ciunul sau boboteaza. La o boba-
tează, Bebe avu inspirația să o
scoată mai în față. Țârcovnicul,
acolo unde lătra câinele în curte,
intra primul.

Cu ochii după câine, să-și a-
pere preotul, se împiedică de bu-
turugă, scăpă și vărsă căldărușa
cu agheasmă și busuiocul cu care
se stropea credincioșii. Din ne-
norocire, căldărușa în cădere, s-
a vărsat mai întâi pe sutana preo-
tului. Din această împrejurare se
pare că s-a inspirat umoristul Ion
Lăzeș, care pe la șezătorile din
sat, spunea poante și cu popa,
printre care: „ferește părinte,
poalele, că se udă evanghelia”.

În timp ce „colivarul” se în-
toarse spre casă să umple căl-
dărușa cu agheasmă, Bebe îl in-
vită pe preot la o țuică fiartă.

- Ia spune, mă gorjeanule, de
ce i-o făcuși, pe care amantă o
disputați?

- Eu părinte nu preacurvesc,
ca subalternul dumneavoastră.

- Știi că nu prea... curvești,
dar nici ușă de biserică nu ești.

- Sunt sau nu ușă de biserică,
dar „colivarul” se prea erija în tot
mobiliierul sfânt al bisericii și tre-
buia ca cineva să i-o facă.

Intenționa să se „spovedeas-
că”, să-i spună cum acesta a ple-
cat din ușa bisericii și a ajuns în
pădurea din Valea Velicului, dar
nu a mai avut timp că sosi a-
gheasma.

După ce-l binecuvântă cu bu-
suiocul pe frunte, Bebe i se
adresă:

- Părinte, pe acesta, arătându-
l pe țârcovnic, ar trebui să-l băgați
în butoiul cu agheasmă și nici
atunci nu și-ar spăla toate păcatele.

Răseră cu toții. Așa a răs și
Creangă după ce a fost răspopit,
prin personajul său:

„Râzi tu Harap Alb, dar...”

Știau ele femeile de ce nu se
mai grăbeau să ducă coliva cu
aferentele ei, când țârcovnicul
insista pe la parastase, în cimitir:
„aduceți coliva la popă...”

Bianca DOBRESCU

Crima de la miezul nopții

Alerg, în față alb, în spate alb, la extreme alb. Genunchii mi se frâng în zăpada aia îngrozitor de rece. O mână osoasă mă cuprinde, urmată de o voce răgușită ce face să tresară până și ultimul omuleț verde ce alunecă vioi pe legăturile înghețate dintre neuroni.

- Ce-i cu tine, aici?

Mă simt pierdută, ca-ntr-un cadru artificial bacovian.

- Aici, unde? Și îmi arunc ochii pe spate, privind în gol...

- În cimitir.

Mă ridic ușor, privesc peste umărul lui, morminte, cruci...

- Nu știi, caut un ceva...

- De ce ar fugi o femeie frumoasă în cimitir la ora asta? Ce ți s-a întâmplat? Poți denumi acel „ceva”?

- Un „ceva” poate însemna și un „nu știi ce”... Dar, tu, ce sperî să găsești în locul ăsta uitat de lume?

- Eu am grijă de cimitir.

- Ca un fel de paznic?

- Cam așa.

- Explică-mi!

- Am murit...

- Și eu am puteri supranaturale, deși le folosesc doar între patru ochi.

- De ce nu mă crezi?

- Fii serios! Să facem schimb de roluri, eu vin și-ți zic că-s de fapt moartă, cum ai reacționa?

- Ha! Îți arde de glume în situația în care te afli?

- Nu mă aflu în nici-o situație, în fine să-ți fac jocul, de ce ai murit?

- Revoluția din 1989, un glont-n cap și-atât mi-a fost.

- Nu voi înțelege niciodată adevărata cauză pentru care atâtea oameni și-au dat duhul, credeau într-un viitor mai bun? Prostii, democrația este o chestiune subiectivă, fiecare o înțelege cum vrea, din ăst motiv cred că toți mai mari își bat joc de noi.

- Cine-i, acum, președinte?

- Of, mă scoți din minți, știi bine că-i Băsescu!

- ăsta nu era-n marină?

- „Pe vremea lui Picioare Lungi...” n-am idee în ce perioadă.

- Mă rog, cu ce te ocupi?

- E bine că măcar ești credincios, eu sunt jurnalistă cu un salariu de tot... Tu ce meserie aveai?

- Eram poet

- Bună combinație, absinth și cerneală.

- Eh...

- Și-n ce curent te-ai încadrat?

- Simbolism.

- Acum am priceput ce-i cu dâra aia de mister.

- A!

- Ei bine... și cum e să mori?

- Exact cum e să trăiești, mai puțin partea în care te lupți cu morile de vânt pentru o Dulcinee, căci nu mai ai sentimente, ești cu adevărat gol, pe alocuri ros de viermi.

- Plictisitor...

- Ce-ai vrea?

- Nu știi, să fie fabulos!

- Ai să vezi când vei muri!

- Și voi mai trăi mult?

- Nu știi ce pot spune în privința asta... Zic să te bucuri de viață, eu nu am avut ocazia asta

Și a dispărut, la fel și acel peisaj macabru. Pașii mei nehotărâți se conturează către, haha! Cum se numește! „Moulin Rouge”, ba chiar se aseamănă tabloului lui Lautrec, intru. În mijloc, un grup ciudat nu se satura de dansat cancan, dincolo niște discuții bizare, brusc o tanti alerga de colo-colo, imaginile mi se întipăriseră în minte, cineva îi murise, o doamnă de circa 40 de ani, tocmai primise vestea.

Se apropie de mine, se așează la masă și începe să dialogheze:

- Mi-au dat vestea pe un ton sec, robotic, indiferent. „Oare cât mă voi mai ține tare?” s-ar întreba acum întreaga familie, eu nu... nu plâng...

- Îmi pare rău...

- Stela, da... măcar îmi amințesc atâtea lucru, adică numele. Îmi voi lua niște vodcă, vin îndată

Se scărpină în cap, smulgându-și câteva fire roșiatice, își cumpără băutura și reveni.

- Ce ai face dacă ai mai avea doar o zi de trăit?

- Tot ce nu am făcut până acum...

- Și anume? Mă privea pierdută, de parcă nici nu aștepta răspuns.

- Ei bine, aș alerga goală pe străzi, aș aprecia fiecare ins, aș striga că iubesc și aș fi recunos-

cătoare că exist... apoi mi-aș permite să mor în glorie

- Oh, ești atât de limitată!

- Poftim? Deja mă atacase, adică cum își permitea suferința asta să-mi îndruga astfel de chestii?

- Tu nu vezi că ești robot? Rutina îți e prietenă credincioasă...

- ăăăă...

- Nici-un „ăăăă”, fă ceva cu viața ta, nu vezi cum trece pe lângă tine?

Se ridică și trânti ușa bodegii în care aterizasem. Eram convinsă că se va arunca peste un pod, ori va muri ca Elvis.

Își uitase haina scămoșată pe scaunul ce aducea mai mult a buturugă, chiar de avea spătar.

Am căutat un act de identitate, deși tot ce am găsit a fost „Maturizează-te, ai 23 de ani, locuiești singură într-o mansardă, mă faci să îmi fie milă de tine! Să îți spun o poveste...

Pe vremuri, un jurnalist l-a urmărit pe Mahatma Gandhi pentru a-i lua un interviu; el refuza de fiecare dată, plicticos. Într-una din zile, s-a enervat și l-a întrebat direct: «Care-i mesajul tău pentru oameni?». Și Gandhi i-a răspuns: «Mesajul este viața mea!». Deci, Cella, care este mesajul dat de viața ta? Lașitate curată?!”

Nedumerită, cuvintele mi se opreau undeva în gât. Stela, în felul ei, avea dreptate, dar ce era cu ea? De ce-mi vorbise tocmai mie? Dar nebunul ce pretindea că-i mort? Și, totuși, unde mă aflu?

Ceva mă ridică cât mai sus, printre nori, ăsta să-mi fie sfârșitul?

Nu vreau să mor! Am atâtea de făcut, dați-mi drumul, fie-vă milă, cer o altă șansă. Îmi voi câștiga dreptul la fericire, nu-mi voi mai plânge de milă...

Aterizare dureroasă, îndrăznesc să-mi crăp pleoapele, sunt în camera în care murise Tudor.

Tudor era unul din amicii mei din copilărie. Un blond, cu ochii albaștrii, un fel de Brad Pitt în tinerețe.

Aseară îi povestisem despre noile mele idealuri, el despre ale lui.

Pe când îl citeam pe Thomas Hardy, în mine își făceau apariția tot felul de imagini, care mai de care mai deocheteate cu Tudor.

- De ce nu ne mai vorbim ca înainte? Ce s-a întâmplat cu noi?

- Ne-am îndepărtat, asta s-a întâmplat...

- Pur și simplu? Acum discuțiile noastre se rezumă doar la „ce faci”, ei bine „un articol”, dar tu „eh, lucrez la un nou sistem de date”

- Mai bine spune-mi ce ai citit în ultimul timp, să ne luăm prietenia de la zero, poate acum, adulți, vom fi de nedespărțiți...

- Eh, tocmai am terminat de citit „Drama eliberării femeii” de Mathilde Niel... Dar tu? Ce te pasionează, mai nou?

- „Matricea divină” de Gregg Braden, uite, spune el... ceva foarte interesant, stai să scot caietul de notițe, citez: „Lumea în care trăim nu este nici mai mult nici mai puțin decât reflecția propriilor noastre stări de spirit din inima noastră. Iar dacă alegem să trăim într-o nouă lume, dintr-o perspectivă interioară, decât să persistăm în cea externă, putem alege în interiorul nostru să simțim și să conștientizăm acele trăiri, pe care știința le consideră azi răspunzătoare de schimbările din lumea exterioară, emoții pornite din inimă, gânduri, dorințe, credința că suntem deja vindecați, că ceea ce dorim deja s-a împlinit, mulțumirea și aprecierea pentru timpul pe care îl petrecem în această lume. Pentru că, fiind într-un program de „simulare”, nu putem ști cu adevărat cât timp vom fi aici.”

- Hmm...

- Stai, nu da ochii peste cap! Ascultă tot!

„În ceea ce mă privește, în fiecare zi fac tot ce îmi stă în putință și îmi pun întrebarea: «Cum pot face ca fiecare loc prin care trec azi să fie un loc mai bun după plecarea mea?». Și, fie că aceasta înseamnă a curăța chiuveta în

toaleta unui aeroport, înainte să plec, pentru a arăta mai bine decât am găsit-o când am intrat acolo, sau atunci când cineva mă oprește în sală, când am o conferință importantă, și știu că trebuie să ajung altundeva, și sunt prea ocupat să vorbesc cu ei, le pot oferi un minut- un minut jumătate cu întreaga prezență și concentrare, pentru a le onora întrebarea, privindu-i în ochi.

Acestea sunt lucruri mărunte pe care le putem face pe parcursul unei zile: să fim prezenți în orice situație și pentru oricine intră în viața noastră și oriunde alegem să mergem și în orice alegem să depunem energie, să încercăm să lăsăm acele locuri în condiții mai bune decât le-am găsit. Pentru mine, nu există un mod mai bun de a trăi această simulare.”

- Cam mulți de „și”, greșeli de exprimare!

- Haide, Cella, când ai devenit așa pretențioasă? E o traducere proastă.

- Spune lucruri interesante nenea ăla acolo, îmi amintește de Lennon...

- Hihi, mai ții minte? Eram într-o nouă și fugiserăm cu trenul la București, să luăm la rând barurile din capitală, tot ce știai să cânti la chitară era „Imagine” și nu voiai să te mai oprești, până ți-au dat ăia prin compartiment bani să taci naibii odată!

- Oh, doamne! Uitaseam de asta, apoi începuserăm să băgăm vodcă în sticla de cola!

- Sau mai ții minte după primul sărut, ce aiurea ne-am comportat? Pădurea din Trivale, septembrie, ne-am băgat tutun și frunze peste tot, apoi când te-am văzut, așa inocentă în toamna aia culcată pe haina mea, mi-am apropiat buzele de ale tale, ăla numai sărut nu a fost! Un pupic infantil...

- Trebuie să facem ceva în privința asta!

- Să nu ne grăbim de astă dată!

- Bine, vino aici.

Printre îmbrățișări sufocante și săruturi pasionale, viitorul mi se arăta, el ar fi ajuns să mă trateze ca pe o cârpă, nu i-ar mai fi plăcut chipul meu, ori sănii mei lăsați, nu ar mai fi venit de la serviciu decât târziu în noapte, când va fi convins că dorm.

Furioasă, aruncând o privire asupra cuțitului de bucătărie, fără să mai aștept nici măcar un mo-

ment, mă reped asupra lui.

- Iartă-mă, dragule, e singura cale să menținem dragostea asta vie.

Îl ciopârteam amintindu-i cât demult îl iubeam, cât am suferit că a trebuit să plece la facultate, și m-a lăsat așa.

Îi povesteam ce voi face cu copilul în cazul în care se va fi întâmplat ceva, căci nu ne protejaserăm. Atâtea planuri, iar el își da duhul în patul ăla de hotel.

- Te rog...

Îl auzeam printre țipete și lacrimi. Încercam să nu îi acord atenție. Știam că nu trebuie să dau greș, trebuia să fie al meu pe veci, ca de la Adam și Eva încocoace. Mulți m-ar fi catalogat drept nebună, cine spunea că dragostea ucide, avea dreptate. Ba chiar și văzusem un film pe temă. Romeo al meu murea de prea multă iubire, dincolo își va fi dezvoltat organele de simț pentru ultrafericire, cel puțin de asta eram convinsă până să dau de nenea ăla fără nume de zicea că-i mort. Mă va ierta, va veghea asupra-mi.

- Ah, dragul meu, și câte aveai să-mi spui, arată-te în vis, ca un Luceafăr. Dar stai. Nu merit...

Stăteam lângă cadavru, ciopind pe alocuri bucățele de carne gălbuie și rece, nu-l mai puteam reporni, nu poți reporni o mașinărie biologică odată ce s-a oprit. Îi sărutam coapsele, buzele vineții. Mă ridicasem într-un târziu, luând trusa de machiaj. Acum ești ca nou, aduci a Pierrot puțin.

Începusem să-mi mișc capul în sus și în jos, studiasem mult crimă fără amprente, tot ce găsisem legat de asta, îmi legasem brațele de picioarele patului, cu o ultimă suflare aprinsesem chibritul după ce am uns cu grijă totul cu benzină. Nu mai puteam suporta, un pumn de pastile și gata, îmi așteptam cuminte sfârșitul.

Mă trezisem pe un pat de spital, mirosul de spital nu mi-a plăcut niciodată, să nu mai zic de mâncare, mi-au spus că am fost violată, bătută, tentativă de crimă, iar iubitul mi-a fost ucis.

Tot ce găsiseră era cenușă. Mi-au spus că am arsuri de gradul trei.

Se pare că îmi câștigasem șansa mult dorită.

Coma durase timp de o săptămână.

Se pare că visasem mult, și totuși nu m-au acuzat de crimă.

Ștefania Adela POP

Uitare de sine

Lăcașuri ferecate cu tăcere...
Genezele nescrise se vor lumina
De gânduri prizoniere,
Pierdute-n timp, neputincioase
Din porunci de rând, firești
Încăperi ce țin în viață
Începuturile nescrise
Gânduri înlănțuite fără de zori
Din ordine ce nu se încălcă...
Uitată-n timp agale
Trecut-am cu conștiințele
Genezele nescrise...
Începuturi nefinisate, părăsite.

Ca să fim!

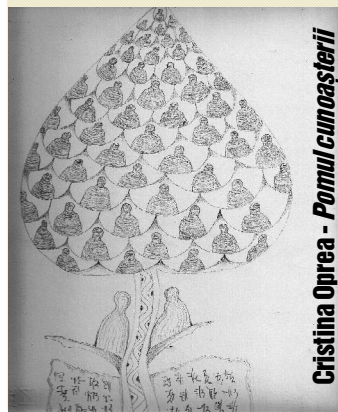
Ne adâncim în noi, să ce?
Mințim pe noi, de ce?
Uităm viața, o risipim
Privim pierduți himere
frumos colorate.
Ne prăbușim în anii de lumină!
Strigăm uitările și morții, de ce?
Furăm iluziile lor deșarte...
Ne adâncim în noi,
Ne prăbușim în anii de lumină!
Ca să fim, ce?
Ca să fim o întrebare?

Șapte

Ilar este zărit!
Coborând, spre pământ
Uitatele culori, a șapte
Păreri venite la-nceput

Roșiatic cerul se-mparte
Portocaliul toamnei a-nceput
Auriul grâu ce coace
Verdele câmpiei dedesubt.

Albastrul vis senin
Luptă-n indigoul furtunii
Și violete rânduri subscriu
Uitatele culori, a șapte !

Cristina Oprea - Pomul cunoașterii

Toleranță

Am trecut cu umilință
și scepticism
peste toată imensitatea
voastră
Am căutat să fiu
ce voi ați dorit,
ce voi ați gândit.
Am înțeles
ceea ce voi vorbiți mereu
dar nu înțelegeți!
Am ascultat mereu urletele
din conștiința voastră.
Dar eu, unde sunt, locuind
printre ființe moarte ca voi?
Ce pot eu să vă dau din mine,
voi sunteți acei pierduți!
Nu sunt cum strigați
și cum urlați, sunt vie, trăiesc!
Am luptat cu toată forța
surogatelor!
Mai puteți să strigați,
să umiliți?
Am căutat să fiu ce doriți voi,
un înlocuitor de om!
Nu sunt așa cum imaginile
voastre doresc, vor o moartă
Omul ce-l vânați, trăiește!
Curajul meu
peste prejudecățile voastre
Am obosit în cimitirul vostru,
lăsați-mi liniștea,
atât doresc să cer
Nu mai sunt jucăria voastră,
exist!
Am trecut cu războaie peste
dogmele voastre,
vorbe fără de sens
Am obosit în putreziciunea
de aici,
Lăsați-mi liniștea,
atât doresc a cere
Să nu mai fiu o marionetă,
să fiu ce sunt!
Unde?...
acolo unde pot să fiu lumină,
mereu printre voi
Dar voi unde veți fi,
în cimitirul
construit de voi?

Marian MALCIU

Partajul

continuare din numărul anterior

Observând cu ochii ei primele case, a tras fermoarul genții din care a scos la iveală o trusă micuță de piele pe care a desfăcut-o grăbită. Și-a dat cu ruj, privindu-se într-o oglindă micuță, enervată de legănatul excesiv al mașinii care o împiedica să urmărească cu exactitate linia buzelor subțiri. În acest timp, bătrâna a lovit cu bastonul piciorul bărbatului și l-a întrebat într-o doară, fără să-l privească:

- Mi-a zis Eleonora că ai luat avocat, Eugene... De ce, maică? La ce-ți trebuie tie un avocat?

- Păi, nu ți-am spus că frate-miu Costică e nemulțumit, mamă? El are avocat, că vrea să-și câștige drepturile toate...

- Care drepturi, Doamne ferește, că toate-s ale mele, maică! Nu știe că-i mai dau și lui ceva... Chiar dacă m-a uitat ani întregi... I-oi da și lui ceva... Da' el și Vasile nu vin? Nu i-am văzut...

- Ba vin, mamă. Vin toți. Cred că sunt acolo la ora asta. Ai uitat iar că nu locuiesc în capitală. Îi găsim pe toți cei care ne târăsc în rușine. Nu-mi aduc aminte ca rudele noastre să se fi judecat vreodată... Dar, lasă asta, că am ajuns. Hai să ne pregătim de coborâre!

Nu aveau ce pregăti. Femeile purtau doar câte o geantă cu ele, iar Eugen venise cu mâinile goale. Hârtiile în care era înscrisă averea mamei lor, mai bine zis a familiei, înainte și după împărțeaua succesorală, le aranjase grijuliu în geanta încăpătoare de care avea grijă Florica, sora lui cea mică.

Au așteptat să se oprească mașina și să coboare toți călătorii. Eugen și Florica au ajutat-o pe bătrână să se ridice și au deplasat-o la ușă apucând-o fiecare de câte un braț. Cealaltă, Eleonora, s-a strecurat cu greu să coboare înaintea lor, după ce și-a netezit rochia și fonată spre poale.

- O sprijin eu pe mama, că nu văd unde sunt mototolii ăia de băbați... A, uite-i jos, așteaptă... Luați-o voi pe mama de pe scări, că aveți putere, măi! i-a îndemnat ea semețindu-se către ei.

Cei doi, băbații celor două surori, eleganți în cămășile lor cu mânecă scurtă și pantaloni de vară deschiși la culoare și bine călcați, au zămbit binevoitori și s-au apropiat de ușa mașinii ce rămăsese larg deschisă. Au întins brațele și au preluat femeia cu o grijă exagerată ce n-a scăpat atenției celorlalți. La fel de grijulii au făcut primii pași împreună, susținând-o de subțiori în timp ce ea își strângea la piept geanta și bastonul.

- Stați, mă! Stați oleacă să-mi trag sufletul,

i-a oprit femeia respirând greu. E mult de mers până la notar? De ce nu ne-am dus tot la ăla care ne-a făcut actele de succesiune? a întrebat după ce s-au oprit și a avut răgaz să-și potrivească pălăria ca să poată vedea pe unde merge.

- Ha, ha! Nu mergem la notar, mamă soacră, a răspuns unul din ei râzând cu poftă. Mergem la judecătorie, că așa au vrut cunații ceilalți...

- Nu e vorba că așa au vrut ei, a intervenit Eugen, scrutându-i dojenitor cu privirea. La judecătorie se rezolvă problema succesiunii, mamă. A glumit el, nu-l băga în seamă! Acolo vei spune judecătorului cum vrei matală. Noi nu te influențăm cu nimica, așa să știi matală, că...

- Aha, da! Îl știu glumeț de când l-am cunoscut... Bănuiam eu că voi nu sunteți hrăpăreți, maică. Vă cunosc bine pe toți, că eu v-am făcut. M-a ajutat Maica Fecioară să vă fac sănătoși pe toți... Țilălți s-au cam depărtat, dar... n-au inimă rea, maică. Ați fost toți buni... De, fiecare în felul lui, că nu sunt doi oameni la fel... Așa a vrut Dumnezeu și s-a făcut voia lui, i-a lămurit biata femeie pe toți, respirând tot mai greu, în timp ce căuta să privească în ochii fiecăruia în parte ca pentru a le citi gândurile.

Obosită, și-a plecat din nou capul răsucindu-l spre umărul stâng și a respirat adânc, de câteva ori, până a reintrat în ritmul său normal.

Nimeni nu a întrerupt-o. Au privit-o cu atenție, încercând să-i înțeleagă vorbele, să le pătrundă sensul. Fiecare a interpretat în felul său și a socotit că nu are ce comenta. Și-au ferit privirile și au păstrat momente îndelungate de tăcere, oarecum rușinați de unele gânduri ascunse și de momentele în care și ei au avut pretenții mai mari ori nu au fost suficient de atenți cu mama lor în anumite situații, până ce femeia i-a îndemnat să meargă. Au sprijinit-o din nou, ajutând-o să se deplaseze încet, în ritmul pașilor ei șovăitori și mici, până în apropierea clădirii Judecătoriei.

S-au oprit pentru a se liniști și odihni înainte de a intra. Nu a fost cu puțință însă, pentru că erau așteptați și de îndată au fost înconjurați cu exclamații de salut, îmbrățișări și multe vorbe bune de un mic grup de băbați și femei. Erau celelalte două fiice ale doamnei Eleonora Dumitrache: Ecaterina și Evdochia, împreună cu soții lor, și ceilalți doi fii, Vasile și Costică.

- Ei, hai, că nu suntem la circ! V-a apucat dragu' de mine, ce să zic, soro! A exclamat

doamna Eleonora obosită de manifestările nebănuite și neașteptate ale copiilor ce veniseră cu soțiile și soții lor. Hai să intrăm că ne-apucă noaptea aici, i-a îndemnat ea aranjându-și pălăria cu mâna ce-i tremura mai rău ca de obicei.

- De ce să ne grăbim? Ne vine rândul abia pe la 12,00... E mult de așteptat, a intervenit fiul cel mare, Costică. S-a uitat doctorul pe listă, a lămurit el observând că cei sosiți din capitală îl privesc nedumeriți.

- Oricum, nu putem sta în stradă, sub soare. Mama e obosită deja. Nu se simte bine, i-a prevenit Florica, cu adevărat neliniștită de starea bătrânei. Nu putem fi primiți mai repede?

- Nu cred, a zis Vasile morocănos, privind într-o parte. Au programul afișat pe ușă.

- Nu se poate vorbi cu judecătorul să ne primească? Dacă ar merge unul din noi să-l roage... Eu știu..., unul mai dichisit, cu școală mai multă, ca să știe să-i vorbească, a intervenit și Evdochia, cea mai tăcută din întreaga adunare familială.

- Da, maică! Să meargă ginere-miu, ăsta de-i doctor... sau tu, Elisabeto, că ești și tu profesoară... ce ziceți? i-a întrebat bătrâna doamnă după ce i-a ascultat răbdătoare înghesuindu-și și mai mult capul pe umărul stâng.

- Să mergem, a hotărât Costică. Pe hol sunt niște bănci. Să-i facem mamei loc să stea... și să între careva să-l roage pe judecător...

Se întreceau care mai de care s-o ajute pe bătrână. Au așezat-o pe o bancă după ce niște tineri au văzut-o și s-au ridicat, făcându-i loc. Era lume multă pe acolo. Unii intrau și alții ieșeau, antrenând mișcarea aerului îmbâcsit de mirosul greu ce scăpa la fiecare folosire a ușii singurului grup sanitar situat în clădirea judecătoriei.

Câțiva jandarmi, cu bonetele prinse sub centură pe lângă tocul pistolului, se zgâiau la ei întrebându-se de ce sunt atât de mulți în jurul unei bătrâne.

Tot așa, contrariată, i-a privit și o fată îmbrăcată în robă de grefier care ducea în brațe un teanc de dosare. Nedumerirea ei a fost lămurită de Evdochia. S-a ținut după ea până la ușa înaltă, oferindu-se să i-o deschidă și i-a șoptit repede în ce situație se găseau. Fata a privit înapoi și ochii i s-au oprit plini de compătimire pe trupul firav al doamnei Eleonora.

- Nu este permis să-l întrerupeți pe domnul judecător, a răspuns ea în șoaptă, dar am să-l rog... Îi voi explica eu... Dumnealui este destul de înțelegător. Cum se numește doamna care are dosarul pe rol? Trebuie să-i spun grefierului de ședință, știți...

După ce a repetat numele și numărul dosarului, fata a intrat în sala de ședință, rugându-o pe Evdochia să aștepte. Aceasta a rămas pe loc și a închis ușa cu grijă. Le-a făcut semn de acolo celorlalți să aștepte. Abia când a fost strigat următorul dosar a ieșit și fata ce purta dosarele cu destulă greutate.

- A fost de acord, dar după finalizarea dosarului strigat acum. Intrați repede odată cu cei citați! Și nu uitați, să păstrați liniștea acolo...

La semnul aproape disperat al Evdochiei, ceilalți au luat-o pe brațe pe biata femeie și au adus-o în sală. S-a făcut liniște. Toată asistența a amuțit la vederea celui grup de oameni care o purtau pe femeia ce-și ținea disperată pălăria pe cap cu amândouă mâinile, în timp ce geanta ei neagră se clătina pe sub bărbie, agățată de un braț. Femeile încercau să-i aranjeze ținuta, că era ori nu era nevoie, iar bărbății se înghesuiau să o sprijine. Nu mai erau locuri libere.

Judecătorul privea nelămurit spectacolul pe deasupra ochelarilor, în timp ce grefierul de ședință, o tânără care nu-și arăta de sub roba-i uriașă decât capul, după o privire scurtă, cercetătoare și autoritară, a ridicat un dosar la nivelul capului, cât să nu fie observată de public, după care a izbucnit în râs, dându-și osteneala să nu fie auzită. L-a privit pe judecător și, după ce și el și-a ascuns fața după câteva hârtii, i-a șoptit numărul dosarului. Au mai schimbat câteva priviri și câteva cuvinte în șoaptă, după care, mai sobru și impunător decât era și așa în roba sa neagră ce cădea elegant pe trupu-i uriaș, de la înălțimea fotoliului fixat pe pedestal, judecătorul s-a adresat sălii:

- Avem acolo o bătrână bolnavă, nu se vede? Oferiți-i un scaun, vă rog!

Nu s-a deranjat nimeni. Majoritatea oamenilor stăteau pe bănci. Un jandarm din cei patru aflați în sală, cel mai solid dintre ei, cu burta căzută mult peste centură și cu ceafa groasă plină de nădușeală, s-a ridicat cu vioiciune de pe scaunul pe care era așezat și l-a adus doamnei, rugându-o să se așeze.

- Mulțumesc, maică, să trăiești! a șoptit doamna Eleonora, cu voce ștearsă, blândă, întinzând cu greu mâna în care ținea bastonul spre scaun. Uf, grea e bătrânețea asta, Doamne, a mai murmurat ea în timp ce câteva perechi de mâini s-au întins pentru a o ajuta să se așeze.

Ședința instanței a fost reluată după toate tipicurile procedurale. Președintele complexului de judecată era cât se poate de atent și, în același timp, operativ. Cu toată tensiunea cauzată de unele controverse pe probleme de procedură ori a intervențiilor unor avocați cu tupeu, judecătorul își făcea timp să privească din când în când spre femeia de pe scaunul așezat în mijlocul sălii. „Oare va avea putere să reziste până la final? E bolnavă rău, săraca, dar e și în vârstă... Cred că moartea soțului și treaba asta cu succesiunea au cam doborât-o. Oare s-a împăcat cu toți copiii? Le-a dat tot, în afară de partea ei... Era unul care a reclamat ceva... cred că despre casa bătrânească e vorba. Hm! Să mă uit pe rezumatul făcut de grefier. Nu mai țin minte cum a pus problema. Da, cred că de acolo pleacă treaba. Nu știe că jumătate aparține soției văduve. Și nu am de gând să-i iau ei vreun drept. Legea e lege și e de partea bieteii femei. Să hotărască ea. Nu o voi influența cu nimic”.

Ecaterina cu Elisabeta au scos la iveală o sticlă cu apă plată și pahare de plastic. Una ținea paharul și cealaltă turna apă din sticlă cu gesturi elegante, pline de importanță. Costică a întins imediat mâna la primul pahar și l-a oferit neîndemânatic mamei sale, aproape lovind-o peste mâna în care batista nu mai avea formă.

- Ia mamă! Nu e prea rece, dar poate că ai și matală nevoie...

- Apă? Bogdaproste maică! Mi s-a cam uscat gâtul ăsta, că e tare cald și aci... Doar o înghițitură. Să nu-mi vină sete mai rău pe urmă, a șoptit ea recunoscătoare.

Costică nu a reușit să-i țină paharul la gură. Capul femeii era într-o poziție prea incomodă pentru el. Nu era obișnuit cu gesturi de acest fel. S-au repezit cele două femei, aproape în același timp. Eleonora îi sprijinea capul și Ecaterina ținea paharul la gura bătrânei, lăsând să curgă două-trei înghițituri, puțin câte puțin. Erau mai atente să tragă cu coada ochiului, să vadă dacă lumea observă gestul lor mărinimos.

Eugen privea cu milă grupul de trei. „Oare ce o fi în capul lor? Vor s-o câștige cu grija asta ieftină! Niciodată nu a făcut mama diferență între copiii ei. Ne-a crescut la fel pe toți... De ce oare cred că le dă lor mai puțin? Au toți terenuri. Au toți case și salarii... Trec toți prin criza asta fără prea mari probleme chiar dacă ar ține ea și cinci ani. Nu-i înțeleg... De fapt, nici nu trebuie să mă deranjeze poziția lor. Mama știe ce să facă și numai ea hotărăște. Au venit cu toții, de parcă ar avea și ginerii sau nurorile drept la moștenire! Ei, Doamne iartă-mă! Poate că nu au știut care este procedura...”.

Bătrâna doamnă lăsase capul pe umăr

după ce se făcuse incredibil de mică în scaun. Era chircită toată și pălăria îi acoperea fața. Mai că nu se vedea de sub ea. Strângea geanta cu o mână la piept și, cu ochii închiși, părea că doarme. Aparent, nu era atentă la ce se întâmpla în jurul ei. Nici nu a auzit când a intrat pe rol dosarul lor. Dar și-a auzit numele când grefierul de ședință făcea prezența părților citate. A mișcat ușor capul și a spus suficient de tare ca să fie auzită în sală:

- Eu sunt, maică. Sunt aici, ce s-a întâmplat?

Toate privirile s-au întors spre ea și nu puține au fost persoanele care i-au zâmbit ori au râs ușor, exprimându-și simpatia și respectul în aceeași măsură.

Din materialul prezentat cu voce clară, sigură și plăcută, de fata ascunsă-n robă, se înțelegea că este vorba, concret, de o reclamație referitoare la rezultatul succesiunii și ieșirea din indiviziune. Soțul doamnei Eleonora Dumitrache decedase cu un an în urmă. Masa succesorală a fost rezolvată la vreo șapte luni după înmormântare, dar la nici două luni, Costică, susținut de Vasile și Ecaterina, a reclamat că succesiunea propriu-zisă s-a efectuat prin fraudarea legii.

Erau prezenți în sală toți copiii. Patru fete și trei băieți. Întreaga avere evidențiată în acte era considerabilă: două case a câte patru camere, fiecare cu terenul aferent, la care se adăugau curțile și grădinile pe suprafețe aproape egale de câte un pogon fiecare, plus 14 hectare de teren agricol situate în comuna... din județul Ilfov. Toate amănuntele au fost evidențiate și avocatul reclamantului, atunci când a avut dreptul de a se exprima, conform procedurilor legale, a cerut împărțirea în cote părți egale, pentru toți moștenitorii, a tuturor bunurilor ce aparținuseră defunctului, inclusiv a casei în care locuia bătrâna doamnă cu una din fiice și cu cei doi copii ai acesteia. Atâta doar că el omitea, cu rea credință, faptul că soția defunctului moșteneau de la sine jumătate din bunuri și era proprietară cu drepturi depline a unuia din imobilele situate în capitală, susținând că, oricum, la vârsta ei nu putea să-și exercite în deplinătate drepturile legale de folosință.

Avocatul angajat de Eugen pentru apărarea drepturilor mamei și a celorlalți moștenitori pârâți a fost mult mai calm și ordonat în expunerea situației de drept și de fapt. El a dovedit, prin acte legal întocmite, că partajul succesoral nu era lovit de vicii de formă, consimțământ ori de altă natură. De asemenea, deși femeia afirmase că lasă moștenire copiilor și casa ei, primită de la o mătușă, avocatul a prezentat actul de donație al acestei mătuși, act legal întocmit pe numele Dumitrache Eleonora...

continuare în numărul viitor

Georgeta NEDELCU

Interviu cu poetul și ziaristul George Roca

Pe lângă faptul că omul George Roca este un poet și un trubadur al spațiului virtual, el este - în sensul cel mai frumos al cuvântului - un OM. Peste tot are mulți prieteni. Prietenia e un lucru greu de păstrat, zic eu, mai ales în zilele de astăzi.

Georgeta Nedelcu: Așa cum spunea cineva, v-am cunoscut și eu pe o stradă a internetului. Ne-am întâlnit spontan, la o anumită intersecție, să zicem a șanseii cu spațiul virtual. Am avut norocul să îmi citiți poemele și să mă publicați în revista ce cu onoare o conduceți. Pe atunci, când ați scris despre mine, eram la prima apariție literară cu romanul „Exmatriculat din viață!”. Vă mulțumesc că vă aplecați asupra scriitorilor mai puțin cunoscuți pentru a-i scoate în evidență, pe ei ca scriitori, dar în special pentru a face cunoscute operele lor care vor dăinui peste timp. V-am cerut permisiunea de a vă lua un interviu și vă rog să mă credeți că nu este o misiune ușoară, pentru că am în fața mea un interlocutor de o calitate ireproșabilă, un om cu un nivel de cultură vastă. Nu numai că sunteți poet, un bun ziarist, ci și un promotor cultural. De-a lungul timpului ați făcut și faceți parte din conducerea mai multor ziare și reviste, ați desfășurat o luptă intensă pentru biruința unei idei sau a unei cauze, pentru frumos, pentru curățenia sufletului. Cu toate că locuiți în Australia, sufletul dumneavoastră este nostalgic după Ardealul nostru - meleagurile unde v-ați petrecut copilăria - și după oamenii din România cu care luați legătura virtual, prin postările și comentariile făcute

de aceștia. Sunteți loial țării în care trăiți de peste 30 de ani, vă considerați australian și vă trăiți, cu demnitate, dualitatea. Sunteți redactor-șef al revistei de notorietate publică „România VIP”, o revistă interesantă, pe care o răspândiți în toată lumea. Iubiți oamenii și asta o demonstrați prin ceea ce faceți zilnic. Nu există zi să nu trimiteți articolele pe care le editați pentru revista pe care o conduceți sau pentru alte publicații prietene și astfel creați legături trainice între românii de pretutindeni. De obicei, trimiteți materialele la peste 150 de adrese: redacții, edituri, jurnale, scriitorilor și prietenilor de pretutindeni... de la un capăt al lumii la celălalt. Sinceră să fiu, aș vrea să vă pun câteva întrebări, pentru a vă cunoaște mai bine - atât eu, cât și cei care vă citesc - ca să completăm, cumva, portretul d-voastră. Sunteți un om adevărat, un om cum mi-aș dori să fie mult mai mulți oameni decât există astăzi! Cum este omul George ROCA și care este povestea sa?

George Roca: Foarte interesantă întâmpinarea dumneavoastră! Mi-a plăcut, m-a uns pe suflet, dar totodată m-a făcut să mă simt stingher. De ce? Pentru că nu sunt chiar așa de „la superlativ” precum mă prezentați dumneavoastră. Sunt un om normal care își caută conaționalii pe internet pentru a construi împreună punți de legătură în domeniul culturii, artei și al literaturii. Acest fapt mă face să mă simt mai aproape de locurile natale, de poporul pe care l-am părăsit în urmă cu treizeci de ani... Recunosc, îmi pare nespun de rău că am plecat din România; nu aș mai face-o chiar dacă aș mai trece prin acele greutăți care m-au determinat să iau această decizie... Viața de emigrant este grea, plină de suferințe, de singurătate, de amărăciune... Ce poți face ca să îți astâmperi dorul de locurile natale? Să comunici cu cei pe care i-ai lăsat în urmă, să le scrii, să-ți scrie, și astfel sufletul se mai curăță de amărăciune. Și apoi, dacă mai știi să scrii literar, dacă ai ocazia să mai publici pe ici pe colo, începi să prinzi aripi și să te apropii și mai tare de ai tăi. După care încerci să îți încropești o revistă

- rudimentară la început - dar pentru tine o bijuterie și un ideal, iar cu trudă și seriozitate constăți că revista a devenit mai bună... Și uite așa se adună în jurul tău prieteni dragi, care au aceleași idealuri și cu ajutorul lor ajungi să ieși din anonimat. De data asta trebuie să fii mai perfecționist, să studiezi, să te informezi și să te documentezi mult mai bine, deoarece cei care te înconjoară și îți citesc scrierile au pretenții mai mari de la tine. Cu timpul poți spune că ai mai urcat o treaptă. Începi să îți aduni scrierile și „pu” de-o carte, aștepti reacțiile criticilor de mână a doua... că cei de mână întâi sunt ocupați cu cei mari. Prințând curaj mai scoți o carte... de data asta faci o lansare mai fastuoasă, unde vezi că ai un public cititor mai numeros, și unde ți se aduc și câteva elogii... Nu-ți mai încapi în piele zicând că toată lumea literară îți aparține, începi să fii foarte pretențios cu ceea ce scrii... și cultivi (tot timid!) relații cu unele personalități! Și uite așa începe să te cunoască lumea! Dacă vrei să fii „fair” îi ajuți și pe alții să poată urca câteva trepte ale scrisului... Spre bucuria ta, îți crește inima atunci când ești invitat să faci parte din colegiul de redacție al vreunei publicații... fie ea cât de obscură... Începi să ai pretenții și faci noi eforturi să te integrezi în conducerea unor reviste mai de prestigiu, de o mai mare circulație - virtuală sau pe hârtie -, unde începe să te cunoască lumea ca pe un cal breaz, mai ales dacă nu ești cu nasul pe sus! Și de-a lungul timpului constăți că ai mulți, mulți prieteni...

G.N.: Sunt în viață momente cheie, banale pentru alții, dar providențiale în destinul unui om. Care au fost oamenii providențiali de care v-ați ciocnit și cine v-a schimbat viața?

G.R.: Am să vă răspund mai pe scurt la întrebări, deoarece nu vreau să facem un interviu kilometric. Da! Au fost câțiva oameni care mi-au marcat viața: În primul rând au fost părinții mei, cei mai cei! Pe drumul literar al vieții prima a fost Doina

Coman aka Ana Blandiana, vecina mea de pe strada Josef Attila din Oradea, care scria poezii și le pierdea pe ulița copilăriei... iar eu le găseam, le citeam și voiam să fiu ca ea... să fiu poet! Ei! Dar ea a ajuns o niagară, eu un pârlău... dar tot e bine că... mai curge apă și prin albia mea. În al doilea rând a fost profesorul meu de limba română de la liceu: Gheorghe Grigurcu, care a devenit mai târziu un important critic literar, urmat de Ioan Țepelea, președintele Academiei de Științe, Literatură și Arte (ASLA Oradea) care mi-a oferit oportunitatea e a mă „învârti” în primul spațiu literar de prestigiu. Apoi Ovidiu Drimba, un mare domn al literaturii române, istoric, scriitor și critic literar, care m-a acceptat ca prieten, cu toate că e mai în vârstă decât mine cu aproape 30 de ani. De câte ori mă duc la București îl vizitez... Am multe de învățat de la dânsul! Păcat că a rămas singur... Nu pot să nu o menționez pe fosta mea profesoară de arta actorului, Zoe Anghel-Stanca. Domnia Sa, mi-a deschis o fereastră spre a vedea lumea în culori... și în bune maniere! Restul e balastu și trebuie evitat! M-au mai marcat într-o oarecare măsură câțiva scriitori, artiști, prieteni - unii trecuți de mai multă vreme în lumea umbrelor: scriitorul Stelian Vasilescu - fostul secretar al teatrului din Oradea, Tomiță Caragiu - fostul director al Teatrului din Ploiești, unde am lucrat câțiva ani, Ion Toboșaru - profesor de estetică la IATC, eruditul Mircea Zăciu - orădean prin naștere și clujean prin expresie universitară, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, eminescolog de suflut, George Pruteanu - lingvist și doctor al limbii române, Constantin Mălinaș - o enciclopedie de cultură, Artur Silvestri - regretat promotor cultural...

G.N.: La noi, mai mult ca în alte țări, există în aceste timpuri, o uimitoare neglijență spirituală, care are consecințe asupra noastră, până la urmă. Un popor fără cultură e un popor sărac. Totul vine din spirit, nu vine din trup. În orice întreprinzî în viața asta, că ești scriitor, muzician, miner, artist, pictor sau orice altă meserie ai avea, totul vine din suflut. Dacă nu pui suflut în tot ceea ce faci, nu reușești să faci mai nimic. E lupta asta aprigă împotriva valorii. E o lipsă a societății ca întreg sau a conducătorilor ei? Unde e problema?

G.R.: Da, a societății! Conducătorii sunt efemeri. Avem mereu intenția să dramatizăm... de parcă românii sunt cei mai amărâți din lume! Ce așteptăm, să vină alții să ne facă ordine în casă? Veșnic ne plângem! Ne plângem că e murdar, dar noi scuipăm

pe jos; ne plângem că suntem săraci, dar suntem leneși și ne furăm capra proprie; lăudăm mereu valorile altor popoare; stăm prost la capitolul demnitate, personalitate, mândrie națională, egalitate în drepturi (pe care nu știm cum să o obținem!). Plecând în străinătate, uităm limba română și ne mândrim cu faptul că tinerii noștri vorbesc numai limba țării de emigrație, iar noi facem pe „niznai” când revenim pe plaiurile mioritice că nu mai înțelegem limba strămoșilor, folosind cuvinte alogene și accente ilare în vorbire. Râd și curcile de noi! Grecul, turcul, ungurul, filipinezul, și alte popoare mai mititele ca faimă și ca număr, vorbesc acasă în limba strămoșilor, desigur învățând în paralel și limba noii patrii! Numai noi... nu mai știm de unde venim, ai cui suntem!... Veșnic dăm vina pe altcineva, dar nu ne vedem bârna din ochi! Nu ne-a fost bun nici un conducător modern. Cuza a fost mason, Carol I - alogen, Ferdinand - idem, Carol al doilea - curvar, Mihai - necopt, Gheorghiu-Dej - criminal, Ceaușescu - tiran, Iliescu - neocomunist, Constantinescu - ȧap, Băsescu - mincinos... Ce să mai zic!... Noi nu iubim pe nimeni, dar vrem să fim iubiți fără să dăm nimic în schimb! Și mai apoi avem o „hibă” - veșnic ne plângem de milă... Ca la noi... la nimenea! Numim România „Gradina Maicii Domnului”, dar noi nu mergem la biserică decât atunci când suntem la pământ, în rest... înjurăm și suntem prieteni cu dracu până trecem lacu! Poate greșesc, dar cam așa văd eu problema! Aici e buba! Credeți că alții, alte popoare nu au probleme? Chiar țări mai bogate... Aici în Australia sunt inundații în trei state..., inundații pe o suprafață mai mare de două ori decât cea a României. Mii de oameni au rămas fără casă, fără adăpost, fără muncă... dar nu înjură nimeni, și nu acuză pe nimeni, nu-l blestemă pe Dumnezeu! Gândesc pozitiv la reconstrucție. Parol! Suferă oare de sindromul Păsării Phoenix? Vă pun o întrebare: „Credeți că românii nu vor renaște?” Sunt convins că da! Mai avem puțin de învățat căci... tot se zice de noi că suntem printre primele trei popoare cele mai inteligente din Europa!

G.N.: Aș vrea să vorbim puțin despre politică. Care este părerea dumneavoastră vis-a-vis de ce se întâmplă în România și cu România? Sunteți atent la ce se întâmplă în politica românească?

G.R.: Unu! Nu mă atrage politica de loc! Nu am făcut niciodată parte din vreun partid sau dintr-o grupare politică. Nici în țară și nici în străinătate! În general, evit să discut politică deoarece veșnic se creează controverse. Românul face scenarii, deseori ne-

documentate... din auzite, sau citite prin cărți sau reviste de propagandă! De exemplu... se spune că România va dispărea, că ne vor înghiți ungurii, evreii, rușii sau... cine știe ce hahalere! Că ne vom dezmembra! De care membre? Doi. Greșite aceste scenarii! Să nu uităm că suntem în Uniunea Europeană cu drepturi egale. Putem să ne mișcăm, avem drept al muncă, la venit - pe care putem să-l folosim pentru reconstrucție și modernizare - avem o țară cu resurse bogate. Doar trebuie să exploatare cu cap, nu să ne batem joc și să le vindem pe nimica toată! Pământul nu ni-l ia nimeni! De ce nu-l cultivăm? De ce importăm fructe, legume, grâne... cândva eram declarați „țară eminentamente agrară”? Apoi să fim gospodari, să exploatăm fiecare colțisor de pământ. Să nu mai facem lucruri de mântuială! Să fim serioși! Pentru binele nostru și ai urmașilor noștri. Să nu mai spălăm putina în străinătate! Să încercăm să facem ceva ACASĂ! Politica românească? Cei de la conducerea țării? Cine i-a ales? Poporul? Dacă da, atunci respectați-i! Dacă nu vă plac... nu-i mai alegeți sau dați-i jos!

G.N.: Ce înseamnă România, azi, pentru dumneavoastră?

G.R.: V-aș răspunde în versuri și cântece ca la școală, în clasele primare! România de azi pentru mine înseamnă „Țara mea cu ochi frumoși” după cum o cântă Corina Chiariac, sau chiar imaginea acesteia din balada „Miorița”: „pe-un picior de plai, pe-o gură de rai...”. Convingător este și Nicu Alifantis cu melodia „Țara noastră-i țara noastră, Dulce pajiște albastră, Aripă sculptată-n dor/ De lumina ochilor...”. Cel mai semnificativ răspuns mi se pare cel a lui Vasile Alecsandri în poezia „Întoarcerea în țară”: „În țara mea dulce sînt drumuri de flori/ În dulcea mea țară, zbori murgule, zbori./ În blîndul luceafăr am un înger blînd/ Înalță-te-n sînu-i, o! tristul meu gînd!/ Țara nu-i departe; o simt, o văd eu!/ Raiul înfloarește în sufletul meu./ Steaua se arată pe cerul senin./ Îngerul iubirii îmi zîmbește lin./ Pieriți, neguri dese! iată dulcea stea!/ Piei, străinătate! iată țara mea!”. Și apoi să nu uităm că... „Vine, vine primăvara/ Înfloarește toată țara!”. Decât să ne punem cenușă în cap, să (ne) plângem tot timpul de milă, mai bine să o ajutăm să înflorească! Ne vom bucura de ea și vom înflori și noi, și urmașii... și urmașii, urmașilor noștri! Cine zicea asta!? Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie? Răspunde în locul meu marele bard: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,/ Țara mea de glorie, țara mea de dor?/ Brațele

nervoase, arma de tărie./La trecutu-ți mare, mare viitor!”. Atât! Nu e destul?

G.N.: Se pierde poporul ăsta? Credeți că în '89 ne-am trezit brusc dintr-un coșmar și n-am știut încotro să mergem? Credeți că a fost o trecere prea bruscă la libertate și oamenii s-au rătăcit în false valori? Ce reproșați românilor și României?

G.R.: Distinsă doamnă, poporul român nu pierde... Cum să piară? Unde să dispară? Suntem peste douăzeci și cinci de milioane (incluzându-i și pe cei din diaspora), fără să socotim frații basarabeni. Avem un spațiu geografic, avem tradiții, cultură, identitate... Suntem recunoscători ca nație! Unde să se piardă acest popor? Grecii sunt mai puțini la număr decât noi. După cel de al doilea război mondial au emigrat în masă din cauza foamei și a luptelor politice interne și iată că nu au pierit! Evreii la fel, și-au redefinit statul și au făcut din el o oază prosperă. Nemții așisderea. Au renăscut din cenușa bombelor devenind cea mai bogată națiune din Europa. Despre care coșmar vorbiți? Au avut parte și alții de asemenea fenomene! Nu se moare așa de ușor, nu dispare un popor atât de repede! Trecerea spre noua libertate a fost de fapt o tranziție, o reacomodare, nu un început. Parcă în urmă cu cincizeci de ani (nu!) mulți români strigau „Stalin și poporul rus, libertate ne-a adus!”. Câți din ei strigau din convingere? Și totuși cântau, dansau, trăiau... chiar dacă frații lor săpau la canal! Și acum e la fel! Cântăm, dansăm, ne bucurăm de televizoare cu plasmă și de pașapoarte, chiar dacă pensionarii mai sapă încă la „canalul sărăciei”... Om bogat - om sărac, sau „cine poate, oase roade!”. C'est le capitalisme qui nous rend pessimistes? Parcă pe vremea comuniștilor nu eram pesimiști? Libertatea ne-o construim noi, muncind mai mult și mai bine! Ce reproșez românilor? Că nu se trezesc la realitate, cu toate că și imnul național începe cu „Deșteaptă-te române!”. Cât despre România... o țară oarecare, unde nu se întâmplă cu nimic mai dezastruos decât în alte țări, o țară minunată, de mărime medie, aliniată țărilor civilizate! Punct!

G.N.: Am ajuns o țară împărțită între nevoile și pretențiile germanilor lui Hitler sau comuniștilor lui Stalin, Lenin și toți care au creat degringolada lumii? L-aș pune și pe Ceaușescu, dar mi-e tare greu, nu că sunt nostalgică, dar îi datorăm 400 de mii de apartamente în țara asta, metroul și multe altele... Unde e poporul curajos din vremea lui Ștefan cel Mare, cel care făcea zid în fața tuturor?

G.R.: Nu-i chiar așa! Sunteți dumnea-

voastră prea pesimistă! Unele răspunsuri vi le-am dat mai sus. România face parte din Uniunea Europeană, unde este a noua țară ca mărime, iar ca populație este pe locul șapte. Nu avem războaie și conflicte teritoriale armate cu nimeni! Deci, ne putem dezvolta și prospera în voie... Numai să vrem! Ar vrea mulți să trăiască (emigreze!) în această țară! Cât despre nostalgia comunismului... pe bună dreptate, un fapt constatat, omul își aduce aminte în general de faptele bune, cele rele le ascunde sau le uită! Nu Ceaușescu, ci poporul român a construit cele 400 de mii de apartamente, metroul și alte realizări din aceea vreme! Desigur că a beneficiat de minți luminate, planificare, forțe de muncă ș.a. Unde-i poporul român curajos de pe vremea lui Ștefan? S-a dus puțin, puțin în alte țări să mai învețe lucruri noi, să își modernizeze mentalitatea, să câștige un bănuț-doi care să îl aducă în țară, pentru a o face mai prosperă și mai frumoasă. Știți câți bani au trimis românii din străinătate în țara natală, în ultimii cinci ani? Răspuns: aproximativ patruzeci de miliarde de dolari americani! (Sursa: <http://www.ziare.com/economie/stiri-economice/cati-bani-au-trimis-in-tara-romanii-din-strainatate-in-ultimii-5-ani-1063910>) Oare de ce i-au trimis?

G.N.: Credeți că era mai bine în comunism?

G.R.: Era mai bine pe naiba! (Scuzați-mi trivialitatea!). Dacă era mai bine, ne reîntorceam de mult la aceea epocă! Desigur că avem și amintiri plăcute, că deh... eram mai tineri, mai sănătoși, mai vioi, mai optimiști și nu gustaserăm prea tare din fructul democrației... deci nu avuseserăm parte de termen de comparație. Fiecare orânduie are și lucruri bune și lucruri rele. De fapt acest subiect este destul de controversat. Prefer să-l abandonăm!

G.N.: V-a fost vreodată rușine că sunteți român?

G.R.: Nu, niciodată! De ce să-mi fie? Nu m-am bătut niciodată cu cărămida naționalistă în piept, dar nici nu mi-am abandonat românismul. Suntem o nație de fală, chiar dacă am fost ascunși aproape 50 de ani după „Cortina de fier”. Începe să ne (re)cunoască lumea. Mă mândresc că sunt român!

G.N.: Au trăit românii vremuri mai grele ca astăzi, vreodată?

G.R.: Acestea sunt cele mai frumoase vremuri pe care le-au trăit români vreodată! Cu mâna pe inimă spun! În afară de câteva necazuri precum criza, inundațiile, inflația, mici calamități, România trece în prezent printr-o transformare benefică. Vor zice unii că de aici de la aproape douăzeci de mii de

kilometri depărtare am luneta spartă și nu văd bine situația reală de acasă. Am să mă justific: Avem o națiune sănătoasă, mai sănătoasă decât multe alte nații. Populație omogenă de origine română în procent de 90%. Avem încă cele mai mari rezerve de țiței din Europa de est. Gaze naturale - bogățiile subsolului și ale solului care așteaptă să fie exploatate, desigur, rațional și conștiincios. O suprafață enormă pentru dezvoltarea agriculturii (va veni și vremea ei!), școli și oameni inteligenți, infrastructură medie, dar în dezvoltare, rețele de comunicații, relații diplomatice și comerciale cu majoritatea țărilor lumii. Desigur că e loc și de mai bine, dar încercați să realizați la ce nivel ne situăm față de alte țări. Cu muncă și cu încredere în esența noastră națională vom ajunge și mai sus.

G.N.: Ne trebuie multă seriozitate ca să ne salvăm. Sunt personaje pe scena politică care ar putea schimba ceva?

G.R.: Așa este, salvarea nu vine decât din seriozitate, armonie, înțelegere cu mediul înconjurător. Reprezentanții noștri politici reprezintă ceea ce suntem! Noi i-am ales! Desigur că guvernul poartă o mare parte din vină, dar asta nu înseamnă că România se duce la vale din cauza politicienilor! Și apoi... vor veni alegerile! Să ieșim la vot cu toții, să ne alegem conducătorii care sunt capabili să ne ducă la prosperitate! Cine sunt aceștia? Tineri cu studii, cei care au experiența străinătății...

G.N.: Cum sunt femeile din România? Sunt mai profunde în iubire decât alte femei?

G.R.: Răspunde Gică Petrescu: „Cele mai frumoase fete, măi, măi, măi!” le găsești în România! De ce!? Pentru că aparțin popoului tău, vorbesc aceeași limbă, au aceleași obiceiuri și seamănă cu femeia care te-a născut. De fapt, româncele noastre sunt făcute pentru români, precum irlandezele pentru irlandezi, sau tonganezele pentru tonganezi. Acesta a fost motivul pentru care m-am însurat cu o româncă!

G.N.: Cum este să vă fie dor de anotimpurile României?

G.R.: Sydney are o climă foarte bună. Oceanică, desigur, dar nu foarte umedă. Nu avem parte de ierni reci, cu zăpezi. Oamenii sunt mai relaxați decât în România, deoarece nu trebuie să își procure haine de iarnă și nici lemne de foc! Legume și fructe proaspete sunt tot timpul anului! Ferestrele locuințelor nu sunt duble, însemnând că nu prea este frig nicicând. Avem de fapt doar două sezoane: unul mai călduros, dar fără temperaturi în exces și unul mai răcoros... Dacă

vrei zăpadă poți să te duci la schiat în sezonul răcoros în Snowy Mountains (Alpii Australieni) sau în Tasmania! Desigur că îmi place foarte mult și în România. Orice sezon de acolo are farmecul lui, precum muzica lui Vivaldi .

G.N.: Cât de frecvent vizitați România?

G.R.: De obicei mă duc în România la începutul toamnei. E clima mai plăcută în septembrie-octombrie! Mă duc să respir aer românesc, să văd o pădure de brad... un prieten, să mai schimb o vorbă-n românește după cum am spus într-o poezie de-a mea: „...Gângurit de gugustiuc/ Mă îndeamnă să mă duc.../ Să mă duc ori unde-aiurea,/ Să mă iubesc cu pădurea,/ Să văd o turmă de oi/ Păscând iarbă în zăvoi/ Și un munte cu tichie/ De zăpadă argintie/ Să ascult frunza cum crește/ Și-o vorbă în românește...” (Nostalgie).

G.N.: Un mare gânditor - René Descartes - spunea: „Niciodată nu e bine să regreți lucrurile pe care nu le mai poți refăce”. Ce regretați că nu ați făcut?

G.R.: Negativ! Îl combat pe domnul Descartes! Omul trebuie să fie optimist! Chiar dacă ai avut un eșec trebuie să mai încerci... Niciodată nu știi când și de unde sare iepurele!... Poate vine norocul și pe strada ta! Aplicăm strategia „podului de piatră dărâmat” (Vom face altul pe râu în jos/ Altul mai falnic și mai frumos!). Dacă nu poți să refaci ceva azi, poate vei avea succes mâine, sau poimâine... Trebuie să încerci!

G.N.: Aveți copii? V-a călcat vreunul pe urme?

G.R.: Da! Am un băiat! Regret că nu am făcut mai mulți copii... Vorbește românește precum un valah, cu toate că s-a născut la Sydney în urmă cu 21 de ani. A scris și a publicat literatură. Acum e student la două facultăți și scrie studii politice, de relații internaționale și de drept.

G.N.: E bine ca, din când în când, un om să-ți mângâie tâmpla sau să-ți sărute obrazul, mai ales când e de-al tău și mai ales când îl iubești atât de mult. Locuiți împreună cu fiul dumneavoastră sau vă petreceți mai tot timpul în singurătate?

G.R.: Cam intimă această întrebare... Ei, chiar așa de singur nu sunt! Suntem o familie de trei. Tata, mama și copilul! Ne mai și pupăm din când în când, la o bucurie, sau la durere! Principalul e că trăim în armonie. Oare ați făcut legătura cu singurătatea pentru faptul că mă întâlniți prea des în spațiul virtual? Așa e! Sunt activ, dar totuși caut să nu îmi neglijez aproapele!

G.N.: Dumnezeu nu ne-a dat arcul, nu

ne-a dat sabia, nu ne-a dat pușca pentru a cuceri lumea. Ne-a dat harul! Dumnezeu e acolo doar atâta timp cât cortina e trasă, când scena e deschisă. E-adevărat?

G.R.: Așa e precum ziceți! Securea războiului atrage violență. Dacă respectăm niște legi cosmice, entitatea supremă e mereu cu noi. Ne iubește, ne vindecă și ne apără de rele. Dacă nu ne supunem, fulgerul, fulger atrage! În rest, să ne purtăm de grijă singuri!

G.N.: Credeți că Dumnezeu vă iubește? Credeți că a avut un plan cu dvs?

G.R.: Nu mai mult ca pe dumneavoastră! Nu mai mult ca pe vecinul meu aborigin australian, nu mai mult decât pe președintele Statelor Unite, nu mai mult decât pe alți oameni... Dacă încălcăm legile date de El, ne pedepsește pe noi sau pe urmașii noștri... sau pe urmașii urmașilor noștri... Un plan?... Sigur că a avut! Le-a ordonat urstioarelor să mă ursească să ajung la capătul pământului și de acolo să dau interviuri doamnelor care mă apreciază! Mulțumescu-ți Doamne și dvs, doamnă!

G.N.: Aveți o imagine-cheie, o metaforă care să vă definească stilul?

G.R.: Sigur că am! Am un slogan: „Age Quod Agis”, adică „Fă bine ceea ce faci!” (mai ales când nu te obligă nimeni să faci). Încerc să intru în armonie cu universul. Nu reușesc întotdeauna, dar mă zbat cât pot de tare!

G.N.: V-ați împiedicat de răutatea oamenilor? Oare, cine a făcut răutatea?

G.R.: Cine oare nu s-a împiedicat de rele? Răutatea o avem fiecare în noi. Trebuie să știm cum să o ponderăm, să o înăbușim. Numai cei slabi cu duhul pot fi răi! Invidioșii, leneșii, superficialii, încrezuții, proștii, incultii, fanaticii... sunt medii foarte propice pentru dezvoltarea răutății. Am găsit pe un sait o remarcă despre răutate care mi-a atras atenția. O reproduc: „Te-ai uitat la fața unui om când e cuprins de acest macabru sentiment numit răutate? Din cel mai frumos om, cu cele mai armonioase trăsături, cel mai senin zâmbet și ochii cei mai fermecători... se transformă pe loc într-o creatură fără nume. Fruntea i se încrețește, în ochi îi sclipește o lumină sumbră, gura îi este strânsă și înclătă și mușchii feței contractați. Da, asta face răutatea. Ne urăște. Ne transformă în niște oameni greu de recunoscut și uneori ne îndeamnă la fapte nevrednice de noi. Astfel, ajungem să facem rău celor din jurul nostru și, în primul rând, nouă înșine. Și de ce? Doar pentru că ne simțim îndreptățiți...” (Alina Ilioi, <http://alinailioi.ro>. Un sait excelent. Merită să fie vizitat!)

G.N.: Există oameni cu har și oameni fără

har, oameni buni și oameni răi. Cu toate că omul se naște bun, vine pe lume cu toate calitățile. Societatea sau anturajul îl corup, îl schimbă. Rousseau a spus-o cel mai bine: „L’homme est bon par nature, c’est la société qui le corrompt”. Mai are șanse omul să se întoarcă la felul în care a fost el creat inițial, fără răutate?

G.R.: Toți au har, doar că acesta trebuie descoperit și cultivat. Oamenii trebuiesc ajutați să nu calce strâmb, să nu facă rele, conștient sau inconștient. Pentru aceasta a fost creată justiția, și legile. Acestea trebuiesc respectate în totalitate. Societatea, anturajul... gașca corupe uneori, dar omul este dotat cu discernământ. Trebuie să înțeleagă ce e bine și ce-i rău! Cu cât își va respecta mai mult semenii, cu atât omul va învinge răutatea.

G.N.: Suntem săraci fără iubire! Se pare că în societatea de astăzi, iubirea în toate formele ei nu-și mai găsește locul. De ce oare? Ce primează?

G.R.: Distinsă doamnă, credeam la începutul interviului că vom vorbi mai în detaliu despre literatura română, despre autori români, despre producători de artă, promotori culturali și relațiile dintre aceștia. Sunt încântat de felul cum ați formulat întrebările și cum ați canalizat dialogul nostru. Vorbim despre sentimente umane, despre fericire, despre răutate, despre iubire... discuții atât de necesare uneori pentru a liniști sufletul. Fiecare om are nevoie de iubire și trebuie să depună toate eforturile posibile să o câștige. Iubirea ți-o poate da un om, un câine, o pisică, o plantă sau chiar cineva care nu îți este cunoscut... cineva care poate și el, la rândul lui, are nevoie de iubire. Iubirea înobilează, te face mai bun, mai armonizat cu universul... Deci, nu cred că iubirea nu își găsește locul în societatea cotidiană!

G.N.: Ca scriitori, avem acces la infinitatea spațiului și a timpului?

G.R.: Posibil! Eu zic că atât lăsăm după noi: copiii și scrierile noastre... publicate sau nu! Restul valorilor materiale se diluează și dispar după o scurtă perioadă și nu ne mai aparțin nici cel puțin ca amintire.

G.N.: Sunteți un om fericit? Ce vă mai doriți de la viață? Ce regretați că nu ați putut face? Ce proiecte aveți de viitor?

G.R.: Încerc cât de tare să fiu fericit! Mai dau chix câteodată! Ce îmi doresc? Să rămân așa cum sunt încă vreo o sută de ani, dar... tempus fugit! Nu prea am regrete! Dacă aș avea n-aș mai fi eu, cu calități și defecte, cu bune și mai puțin bune... Proiecte? Să fiu sănătos! Atât. Restul sunt anexe!

G.N.: Vă mulțumesc din suflet că ați acceptat acest interviu public.

Marian PĂTRAȘCU

Trăim convențional și judecăm comparativ

Drama omului este aceea că el este condamnat să trăiască înainte de a judeca viața și să meargă înainte de a-și alege calea. În mod normal, viața noastră depinde exclusiv de voința noastră, de hotărârile pe care le luăm. Problema este însă cât de conștienți suntem atunci când luăm o anumită hotărâre și, mai ales, cât de conștienți suntem de consecințele reale, nu presupuse, ale acelei hotărâri, consecințe care în mod inexorabil ne vor influența ulterior viața. Și astfel suntem nevoiți să trăim convențional și să judecăm comparativ. Reamintim:

- convențional, adj. = stabilit prin convenție, acceptat prin tradiție, dar și artificial, nenatural, prefăcut, factice;

- comparativ, adj. = bazat pe comparație, pe stabilirea de raporturi între diferite fenomene.

Așadar, convenții sunt normele de conviețuire socială, legile statului, contractele între părți ș.a.m.d., care sunt transpuse în documente juridice, dar și unele cutume după care se desfășoară viața unei persoane sau a unui grup de persoane care acceptă cutumele respective. Exemple de astfel de cutume (cu sensul de norme de drept nescrise):

- limba sau, mai exact, limbajul;

- tradițiile;

- moda;

- obiceiurile profesionale (atitudinea față de muncă, modul în care majoritatea înțelege să activeze în plan profesional), politice, culturale, sexuale etc.

Când spunem „carte” știm că s-a convenit demult asupra obiectului care să se cheme astfel. Când spunem „plugușorul” știm că termenul acesta definește obiceiul copiilor de a colinda în noaptea de Anul Nou. Auzim des în ultimul timp afirmații (cretinoide) de tipul: „Cutare (de obicei vreo fufă semianalfabetă, în realitate) este în tendințe”, cu sensul că „este în pas cu moda”. În general, noi românii am ridicat la rang de artă faptul de a ne face că muncim, iar cel care într-adevăr muncește este socotit... prost! Ei bine, asta a devenit o cutumă care deja a început să-și arate roadele (nefaste!). Nu degeaba Petre Țuțea a făcut următoarea remarcă (genială): „Aflatul în treabă este metodă de lucru la români!”. Libertatea câștigată după decembrie 1989 a fost sub multe aspecte și una prost înțeleasă. Astăzi este normal să umbli în fundul gol pe stradă, să apari la televizor tot așa, să cânti pe scenă fără chiloți și, firește, foarte sumar acoperită („îmbrăcată” ar fi fost mult spus - vezi cazul ucrainienței care a câștigat ultimul Eurovision), să faci sex și nu dragoste și de preferat la grămadă și... cum se nimerește, să naști la... 12 ani etc. Dar în materie de dragoste și sex n-a fost în-

totdeauna așa. Iată ce mărturisea prințul Salina pe la 1860: „Cum aș putea să mă mulțumesc cu o femeie care în pat își face cruce înainte de fiecare îmbrățișare și care, apoi, în clipele de mare dăruire nu știe să spună decât: **Iisuse Hristoase?** Șapte copii am avut cu ea, șapte! Și nu i-am văzut niciodată bucuri! Drept e asta?”.

Așadar, convențiile, de orice natură ar fi ele pot fi bune sau rele, drepte sau nedrepte (pentru alții decât cei care le-au stipulat), morale sau imorale etc. Toate au o „perioadă de valabilitate” după care sunt înlocuite cu altele, din nefericire, nu neapărat mai bune, mai drepte sau mai morale. Iată, dacă în Vechiul Testament exista principiul/convenția „ochi pentru ochi pentru ochi și dinte pentru dinte”, ei bine, acel principiu era mai moral decât cel de azi, care poate fi formulat astfel: „amândoi ochii pentru unul și toți dinții pentru unul”. Tragic este că multe dintre convențiile epocii actuale sunt de fapt adevărate vicii care stau la baza decăderii morale actuale. „Boala o avem în suflet, este o adevărată epidemie de meningită morală” - spunea Octavian Goga la 1916, care mai remarcă: „Piramida noastră socială este morbidă: vârful - bolnav de sifilis, temelie - de pelagră!”.

Ați observat, cred, că toate judecățile noastre de valoare sunt relative? Nimic din viața omului nu este absolut, deși ar trebui să fie cel puțin Dumnezeu. Cel mai bun exemplu în acest sens sunt unitățile de măsură. Aceste standarde de măsurare a cantităților fizice sunt toate niște... convenții. Iată cum este definit kilogramul - unitatea de măsură pentru masă (confundată de cele mai multe ori cu greutatea): „este masa kilogramului-prototip internațional adoptat ca unitate de măsură la Conferința Generală de Măsuri și Greutăți din anul 1889”. Kilogramul este singura unitate de măsură din Sistemul Internațional definită încă pe baza unui obiect fizic. Într-adevăr, definiția de mai sus este remarcabilă prin... ambiguitate! Ea duce cu gândul total neștiințific că cineva a luat o piatră de pe caldarâm și ar fi hotărât - pe ce bază? - că acela este standardul de evaluare a masei unui corp fizic. Lucrurile nu stau totuși chiar așa. Prototipul a fost confecționat în anul 1880 dintr-un aliaj de 90% Pt (platină) și 10% Ir (iridiu). O definiție cât de cât științifică a kilogramului ar putea pleca de la faptul că masa unui mililitru, ml (sau centimetru cub, cm³) de apă pură la 4°C și presiunea de o atmosferă, este de o mie de ori mai mică decât 1 kg. Dar stați, am dat peste alte trei unități de măsură - mililitrul, gradul Celsius și atmosfera, care la rândul lor sunt tot convenții (nu are rost să le dăm

definițiile aici căci am fi nevoiți să mergem cu ele din aproape în aproape lungind inutil prezentul material).

Vom da totuși un ultim exemplu care ni se pare semnificativ pentru ceea ce dorim să transmitem prin materialul de față: metrul. Acesta este definit ca fiind „lungimea egală cu 1 650 763,73 lungimi de undă în vid ale radiației care corespunde tranziției între nivelele 2p¹⁰ și 2d⁵ ale atomului de kripton 86 (Kr⁸⁶)”. Halucinant, nu? Da, dar numai pentru nespecialiști! Cum s-a ajuns aici? Metrul, ca și kilogramul a fost inițial o convenție bazată tot pe un obiect fizic, metrul-standard sau metrul-prototip, ales, se înțelege, tot la întâmplare. Nevoia de a-l defini mai științific a dus mai târziu la formularea de mai sus, aparent aiuritoare, cum adică - 1 650 763, 73? Ce fel de număr este acesta, nu se putea găsi unul cu o valoare rotundă? Uite că nu (și nu insistăm de ce)! Interesant este faptul că dacă toate kilogramele-prototip și metri-prototip ar dispărea din lume, acum nu ar fi nicio problemă! Știți de ce? Nu vă spunem, gândiți-vă, e simplu! E ca în cazul focului: la început a trebuit să fie păzit pentru a nu se stinge, dar după ce omul a descoperit cum poate să-l provoace, nu a mai fost nevoie de asta.

Cum am ajuns aici? Cum am ajuns să trăim convențional și să judecăm comparativ? Din cauza păcatului originar - neascultarea. Dumnezeu le-a cerut primilor oameni de pe Pământ așezați întru nemurire în grădina Eden, un singur lucru care implica voința lor, judecata lor, conștiința lor: să nu mănânce din pomul cunoștinței binelui și răului căci în ziua în care vor mânca vor muri! Și așa s-a și întâmplat - primii oameni au încălcat convenția cu Creatorul iar moartea a intrat în om! Vă gândiți vreodată că pentru a aprecia binele avem nevoie de rău? Că pentru a aprecia sănătatea avem nevoie să fim bolnavi? Poate uneori și doar unii dintre noi - da, dar cei mai mulți - nu! Noi, oamenii, avem aproape în permanență tendința de a ne comporta în viață ca și cum am fi nemuritori. Mare eroare!

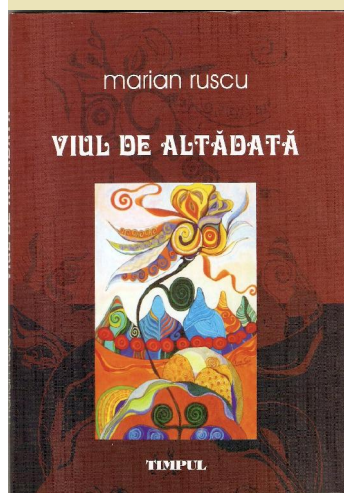
Și apoi cum apreciem lucrurile? De exemplu ce este fericirea? Ei, da, fericirea are cu totul alt sens pentru fiecare dintre noi: pentru un bețiv fericirea constă în avea ce bea, pentru un afemeiat fericirea constă în a avea cât mai multe femei (pentru sex, nu pentru dragoste), pentru un om mândru fericirea constă în recunoașterea de către ceilalți a meritelor sale, de cele mai multe ori închipuite, în a avea puterea asupra celorlalți. Dar... nu mândria l-a pierdut pe Lucifer și neascultarea pe Adam?

Da, trăim convențional și judecăm comparativ... Din păcate!

George PAȘA

Regăsirea într-un prezent continuu

Viul de altădată, apărut în 2009, la editura „Timpul”, din Iași, este al zecelea volum de versuri publicat de poetul ploieștean **Marian Ruscu**. Cartea conține 90 de texte, are 150 de pagini, cu o copertă ingenios realizată de Doina Buciuileac. La pagina 5, există un *motto* apar-

ținând autorului, în care își deconspiră îndemnul de a scrie acest volum: „A fi viu înseamnă a fi prezent,/ a trăi între trecut și viitor.// A fi viu înseamnă a gândi și a iubi.”

Compoziția volumului are, așa spune, rotunjime, prin două texte pe tematica „viului”: cel de început - *viul de altădată* -, cel de final - *dor de viul de altădată*. Între acestea se află piese de diverse facturi, expresie a modulațiilor armonice ale *viului* ca stare de permanentizare a eului creator.

Cartea aceasta a lui Marian Ruscu dezvăluie un poet greu încadrabil într-o grupare literară, deși lirica sa are ecouri ale generației '70, iar prin spiritul ludic ar putea fi apropiată și de optzecism. Nota dominantă a cărții este dată de atmosfera nostalgiei după un „paradis pierdut”, acesta putând fi și copilăria, cu „zumzetul și foșnetul de altădată”, și lumea artei, marcată de „fiorul perpetuării neîntrerupte”,

și ființa esențială, pe care eul poetic o caută neliniștit „între a fi și a vrea să fii”. Această nevoie de viu este regăsită și în prezentul debusolat, și în trecutul ce pare „matricea originară” a gândurilor și a trăirilor, și în viitorul care poate însemna întâlnirea cu sine, pentru că poetul „a învățat pe de rost/ să scap(e) de frica de-un alt început”.

Este de apreciat în acest volum diversitatea stilistică și tematică a textelor, existând, însă, și acea notă dominantă de care vorbeam mai înainte. Astfel, unele poezii sunt dominate de o tonalitate elegiacă: „unde mai e zumzetul și foșnetul de altădată,/ și murmurul serilor/ în care locuim între pământ și cer?// unde mai e viul de altădată/ unde?/ nicicum în afara amintirilor mele” (*viul de altădată*, p.7); „nu am să știu niciodată/ de ce străzile desculțe,/ pe care le băteam în bătaie de joc,/ erau pustiite și tot mai pustii,/ iar eu, mergătorul, în bătaie de foc,/ tot mai nimeni.” (*pustiitoare, singurătate în bătaie de foc*, p.11); „s-a împlinit alt anotimp,/ al cătelea, Doamne?!/ de când aici, peste vraja nordului,/ plouă și zi și noapte./ ploi, ba albe și iuți,/ ba reci și acide.” (*reci, acide și albe*, p.12). Altele au o notă protestatară, uneori în tonul din lirica lui Maiaikovski: - „hei, ce e patosul ăsta ritos,/ imprimăvărat, înflăcărat/ și lacom de neoprit?/ calm, domnilor, calm,/ fără ritornele/ și acum: da capo al fine fără coda./ un, doi, trei... și.” (*sufând în tube și fligoarne*, p.128); alteori, sub pecetea ludicului și ironiei post-moderne: „nu mai puteam privi./ codurile lor de bare erau cancelate cu sictir,/ trimise cu zeflema, în recycle bin-uri pline ochi,/ blocând pin-uri și credite./ s-a restartat continuu./ totul în cifre, linii, statistici./ totul virtual, nu nume, nu ființe umane./ s-a res-

tartat prezentul./ cu toate acestea, de partea cealaltă a visului,/ păpușarii erau tot mai nemulțumiți.// nu mai puteam dormi/ și-am preferat s-adorm pentru o vreme.” (*am preferat să adorm*, p. 25). Fără a fi propriu-zis religioase, unele poezii au ca temă relația omului cu Dumnezeu: „ai ales, Doamne,/ atunci când m-ai trimis în lume/ să port o flacără aprinsă/ în loc de suflet./ și în loc de inimă,/ un clopot dăgănind întruna.” (*un dram de lumină*, p.84); „cu teiul a rămas prieten și după viață./ nimeni nu ar fi putut să-l deoache/ și nimeni să-i cânte un descânt./ el s-a născut crucificat.” (*născut crucificat*, p.97).

Fără a dovedi o ingeniozitate lexicală ieșită din comun, Marian Ruscu reușește, de cele mai multe ori, să găsească acele „cuvinte potrivite” pentru contextul poetic dat, având, însă, și capacitatea de a le „deschide” spre un plurisemantism ce le dă o notă personală. Stăpânește foarte bine verbul și arta de a alterna modurile și timpurile verbale, de la un text la altul; de asemenea, substantivele, chiar dacă, pe alocuri, schimbă registrul stilistic, astfel încât apar unii termeni din registrul minor („chitică”, „mișmașuri”), într-o poezie de meditație gravă. Mai sunt și si-

tuții în care utilizează construcții sintactice vetuste, cum ar fi acelea cu dativul posesiv: „sufletu-mi”, „lăuntru-mi”. Ceea de mi se mai pare demn de apreciat este și ingeniozitatea de a atribui vocabulelor și enunțurilor poetice putere de sugestie, chiar și acolo unde stilul este direct, propriu poeziei cotidianului: „acolo, în colț,/ după zidul acela verde,/ e grădina zoologică/ unde nu știi niciodată/ cine pe cine vizitează./ / a, căutați primăria?/ încercați după colț!” (*încercați din nou*, p.48-49).

Dar, înainte de această măiestrie a cuvântului, se află ritmul, care dă și pasajelor aparent prozaice o melodicitate în acord cu tonul frazării poetice: uneori melancolic și grav (în poezia de meditație), alteori, plin de viață (de *viu*). Acest fapt se datorează, probabil, și înzestrării native a autorului pentru muzică.

În concluzie, se poate spune că volumul de versuri **Viul de altădată** poate constitui prilejul unei lecturi captivante, pentru că aici ne putem regăsi și pe noi, ca oameni, cei de acum și cei de altădată, într-un prezent continuu.

Ștefania Pop - Floare de lotus

Daniela SITAR-TĂUT

Țăranca urbană: „Am pretenția că sunt orășeancă, dar nu și cucoană”

Romanul lui **Dan Lungu**, *Sînt o babă comunistă*, apărut la Editura Polirom în anul 2007, deși este o scriere facilă, de-al doilea-treilea serrat, are parte de un succes internațional, fiind tradus în mai multe limbi, ba și beneficiază de o transpunere cinematografică. Titlul, bine gândit, incită la lectură și ne-am aștepta la o odisee a vreunei foste activiste de partid sau nomenclaturiste care să-și rememoreze anii de glorie din regimul antedecembrist. Protagonista însă, Emilia Apostoe, este o simplă lucrătoare, venită de la țară, mândră foarte că a reușit să se debaraseze de mediul rural și să parvină, social și material deopotrivă, potrivit pauperei sale grile de valori, ca urmare a muncii desfășurate într-un atelier ce producea obiecte metalurgice pentru export.

Cele 29 de capitole ale cărții, redactate într-un limbaj colocvial, accesibil, au pedanterii nu de natură lingvistică, ci etică, autorul dovedindu-se un bun analist al mediilor, cutumelor, diferențelor dintre mentalitatea tradițională, mioritică și cea transatlantică. Perspectiva narativă este una subiectivă, eroina fiind povestăș al fabulei, mesager al vorbelor de duh ale lui nea Miu, colegul bufon, alcoolic, ce le descrie frunțile cu bancuri, cam diluate și răsștiute despre comunism - sau auditor, confesor al destinului trist al vecinei cusătorese.

Cronologia, fluctuantă, îmbină pe trei planuri temporale care se întrepătrund, copilăria protagonistei, resimțită ca o corvoadă în satul natal, maturitatea ei - în ipostaza de mamă, soție și „cetățean de nădejde al patriei”, ce are parte de niște beneficii pecuniare și alimentare superioare masei populației, respectiv senectutea - vârstă a nostalgiilor paseiste, așteptând vești de la fata măritată cu un canadian. Vârstele biologice se suprapun cu etapele devenirii. Superstițiile, prejudecățile, reverența în fața străinilor, obediința față de șef, capacitatea de disimulare,

grandomania, snobismul, întreținerea aparențelor, a măștilor conjuncturale sunt înfățișate cu umor de către un scriitor a cărui formație sociologică se resimte în radiografierea societății, aspirațiilor bovarice ale personajului central sau în denunțarea clișeelelor patriotarde din comunist sau postcomunism. Diferențele de gândire dintre această Dulcinee proletară și restul anturajului se vor coagula mai persistent abia înspre sfârșitul romanului când realizează, la o șuetă feminină, că e una dintre puținele persoane ce învâluie socialismul într-un nimb aurifer, iar asta - doar din pricina regretelor financiare și a tinereții de atunci. Debusolarea ei rezidă din maniera în care a trăit ea comunismul și felul în care este el înfățișat acum: un teritoriu al cenzurii, carcerelor, semidoctismului, inaniției. Perioada de tranziție - eternă a României - este privită cu obidă, înregistrând, prin raportare la trecut, inflația, degenerescența morală, decăderea economiei și mizeria tot mai flagrantă a oamenilor.

Dincolo de titlul de marketing, *baba comunistă* e un personaj mai degrabă anodin, iar elogiile epocii anterioare nu sunt unele de natură ideologică. Ea a devenit membră de partid cu un an înainte de 1989, participând la câteva ședințe și la confecționări de pancarte și sloganuri. Principala ei realizare o reprezintă faptul că regimul ceaușist i-a facilitat stabilirea în mediul urban, unde rămâne tot o țărană, deghizată în cucoană, ce se emancipează doar vestimentar și imobiliar.

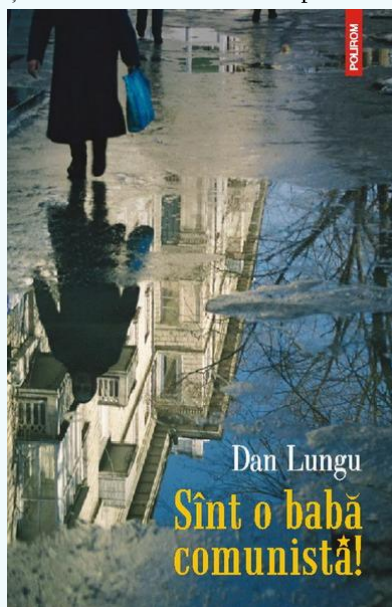
Viața la țară este relevantă depreciativ de către acest Julien Sorel feminin al cărei model suprem este tanti Lucreția, mătușa de la oraș, sulemenită, cu unghii vopsite și rochii vaporease. Plecarea de acasă va fi urmărită gradat, firele narative fiind complementare. Liantul secvențelor epice îl constituie prezența aceleiași femei a cărei existență, mai degrabă ternă, nu o poate scoate de sub mantia anonimatului. Emilia Apostoe nu se remarcă prin nimic spectacular: o simplă

ființă, care viețuiește legumicol, odată ce aspirația sa unică, aceea de a scăpa din casa părintească, a fost atinsă. Fobia în fața fabricării tezicului, combustibil hibernal realizat prin tasarea excrementelor bovine și amestecarea lor cu paie este similară cu cea a lui Niculae Moromete în fața secerișului. Dacă cel din urmă ar mai putea fi pardonat de evaziune de la corvezile campestre din pricina sănătății precare, Mica nu-și dorește un astfel de trai, pe care-l resimte ca un stigmat social. Veleitățile ei urbane sunt perceptibile încă din copilărie, în manifestările ludice, când își clădește din pietre, sârmă, surcele și ciucălăi o casă sătească din cărămidă, pe care o împarte cu sora mai mică, în vreme ce pentru ea păstrează un apartament secret, utilat... citadin, în dudul din fundul grădinii, din care nu sunt omise „bigudiurile” și „chiuveta”. Reveriile ei sunt monocorde, dorindu-și obsesiv să fie blocată.

Țucu, bărbatul Micăi, pare mai degrabă un apendice al femeii, care trece în plan secund odată actul matrimonial semnat. Respins la început fiindcă nu avea genealogie urbană, va fi acceptat ulterior pe motiv că e... aproape orășean. Ulterior, prezența lui după plecarea fetei în Canada nu mai este necesară decât ca sac de box lingvistic, interlocutor mut al cicălelilor consoartei care-l apostrofează fie pentru dezordine, fie îi împuță lamentabilele lui prestații într-ale agriculturii.

Alte sunt concepțiile fiicei, botezată Alice pentru a-i conferi un ascendent asupra celorlalte progenituri proletare. Ea nu are regrete în privința comunismului, cu atât mai mult cu cât profesia de ingineră ar fi făcut-o prizoniera vreunei mizere fabrici și locatară unui imobil cenușiu, uniformizant. De fapt, într-un registru diferit, ea reia, pe alte meridiane geografice, destinul mamei. Plecarea în Canada nu este cu nimic mai presus, respectând scala circumstanțelor sociale, decât fuga din sat a Emiliei. Saltul devine calitativ doar în ceea ce privește nivelul de trai și facilitățile furnizate de o țară civilizată. Alice se transformă într-un insignifiant pion pe masa de șah a vieții, o copie behavioristă a snoabei sale mume.

Unul dintre cele mai savuroase momente

ale romanului este acela al venirii în țară a fetei, cu mire de import. Anxietățile în privința alesului, teama că acesta ar putea fi infirm sau de culoare sunt similare cu cele ale tuturor părinților care au trecut prin experiența aducerii în băutura carpatică a unui exponat străin. Pregătirile pantagruelice, vopsirea casei scărilor, luxurianța culinară, strangularea Micăi și a lui Țucu în pompoase și astringente țoale de protocol sunt contrabalansate, opozitiv, de naturalețea și frugalitatea viitorului ginere, care e îmbrăcat în blugi și ciugulește alimente necolesteroase ca o domnișoară. Contrastele comportamentale și vestimentare sunt dublate de cele ale cutumelor. Alain nici nu va săruta mâna soacrei și nici nu-i va cere odrasla de nevastă. Condescendența lui politicoasă față de țara în care a venit este marcată în stil american, stereotip: „*Alain a spus că în România mai sunt multe lucruri de făcut, dar că e o țară frumoasă*”.

Opiniile retrograde ale protagonistei și patriotismul incendiar inculcat în epoca totalitară care proclamă singularitatea neamului valah sunt distilate în economia romanului, prin șarje monologate, rememorative, ce denunță vitriolat piața capitalistă, ca alternativă malefică a celei socialiste. Orgoliul geto-dacic al Micăi este exploatat la nivel culinar, de gospodină-bucătăreasă infailibilă - și geografic, prin ode privitoare la diversitatea formelor de relief ale patriei cele carpato-danubiano-pontice. Ca angajată a unui șef descărcăreț, uns cu toate alifiile, bun cunoscător al psihologiei umane, dar și al jocurilor de culise a „*societății socialiste multilateral dezvoltate*”, Mica descrie plină de încântare locul de muncă, mai degrabă o șezătoare sătească, al cărui unic principiu de incluziune era tăcerea asupra afacerilor, mai mari sau mai mici, ale liderului. Ghicitorile ajustate proletar, inventivitatea în fața derobării cât mai grabnice de obligații, mimarea lucrului continuu față de alte secții, bețiile crunte, abundența culinară de la atelier și de acasă, spiritul de echipă etalează beatitudinea edenică a evului socialist.

Dan Lungu posedă abilitatea empatică de radiografiere a vârstelor. Subcutanat și aproape imperceptibil sunt inculcate și dramele unei țări vasale bolșevicilor care oferă, ca un Păcală, cinci vagoane de grâu autohton în locul unui rusesc, pentru sămânță sau are inteligența excomunicată la Canal. Regimul carceral totalitar este amintit sporadic, în povestea croitoresei cu destin artistic frânt din pricina originii nesănătoase. O prezență ambiguă și pasageră în satul Micăi este aceea a dascălului de matematică, aristocrat elegant, fost profesor universitar, exilat provi-

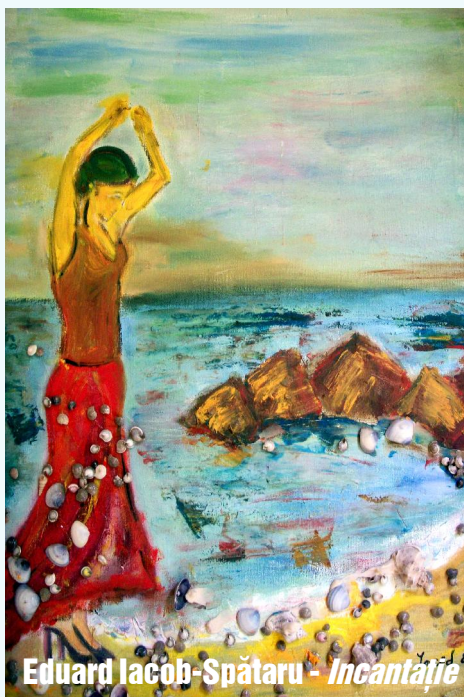
zoriu la țară. Informațiile referitoare la evoluția lui ulterioară lipsesc, iar traseul său biografic poate fi recompus speculativ, prin analogie cu cel al altor intelectuali maziliți în comunism. Mătușa Lucreția e dată afară din funcția de telefonistă fiindcă în finalul convorbirii a uitat să insereze lozinca socialistă, în vreme ce unchiul Andrei va fi sancționat profesional în același fel, deși abaterile lui sunt de natură morală: abandonarea cuibului conjugal și alegerea unei parteneri sprințare senzual, mai jună cu trei decenii decât el.

Exponenți ai unei culturi a rușinii, și nu a vinovăției, potrivit distincției lui E.R. Doods, eroii țin cont de gura satului, de câștigarea stimei celorlalți, fie că sunt aici, fie în Canada. Campania electorală telefonică pe care o începe Alice mitraliindu-și muma cu povește ideologice este inițiată doar pentru că, voluntară la o fundație românească, nu se poate face de rușine în fața conaționalilor de peste ocean prezentându-se drept descendenta unor comuniști, calcificați mental, care nu vor să se debaraseze - prin vot manipulat - de trecut. Democrația se dovedește o școală calpă, demagogică, în care persuasiunea ține loc de moralitate, în vreme ce populația o duce tot mai greu. După spaima inițială că regimul postdecembrist este unul provizoriu și că hegemonia bolșevică ar putea reveni în forță, Emilia își ascunde prudentă carnetul roșu, taman în spatele unei icoane. În pofida penuriilor, ea reușește, prin dări-pe-sub-mână și peșcheș balcanic, să-și asigure un trai prosper, ba chiar să ajusteze injusta notă la caligrafie a fetei printr-o sacoșă burdușită destinată avidei și coruptei învățătoare. Nepotismul, fandările situaționale, mita, spoiala, camuflarea realității devin note recunoscutibile ale comunismului, ce par însă pigmeice,

embrionare prin analogie cu situația contemporană.

Referirile la epoca totalitară sunt relevate în dublu registru, prin viața muncitorilor dintr-un atelier care lucrează pentru export, respectiv prin bancurile lui nea Miu despre cel mai iubit fiu al poporului și consoarta acestuia, care dețin o pondere prea amplă în ansamblul cărții, neaducând nimic nou în folclorul comunist. Hazul de necaz al auditorilor povestășului alcoolic, ce relatează vise și vizite de lucru ale Tovarășului fără a se teme de represii va fi diminuat după Revoluție când se va afla că bravul cozeur a fost colaboraționist al Securității și, la fel de dezinvolt ca odinioară, se pregătește să devină consilier al unui partid naționalist. Poveștile despre nea Nicu și Leana, forțate acum, poate că aveau succes la vremea lor, când românul își mai ostioia frustrările prin potpuriuri de bancuri care să ateste turpitudinea liderilor socialiști. Infuzia de relatări fantastice despre viața socială a celor doi, prezentată caricatural este învăluită în clișee basmice sau structuri ale aproximării. Fie că este vorba de peștișorul de aur care dă geniului carpatic posibilitatea de-a se metamorfoza, deloc kafkian, în muscoi, pentru a lua direct pulsul populației în ceea ce privește mărețele realizări ale epocii aurifere, fie de vizita... de lucru în Egipt pentru a-i face rost consoartei de cizme de crocodil, fiindcă „*a ajuns toate curbele să aibă, [...] numai eu nu*” sau de cea din Spania, poveștile lasă de dorit și nu sunt deloc memorabile, ca de altfel întreaga carte. Preconizata descindere în urbe a Tovarășului e ceva mai savuroasă. Dincolo de pancarte, biblioteci improvizate în care să troneze opera Celui-Mai-Iubit-Fiu-Al-Poporului, pavoazare, asfaltare, transplantarea porumbului, acomodarea agenților de securitate cu atelierul situațiile redresante par ionesciene, absurdul tronând nestingherit în această autocrație a mistificării. Brazilii din curtea întreprinderii vor fi vopșiți în verde, ca să pară identici cu cei de pe cărțile poștale, iar vacile negre sunt îndepărtate din cireadă ca elemente pesimiste, cromatica lor contrastând violent cu această *vie en rose* a socialismului prefabricat. Nu altfel stau lucrurile cu rebelii insurgenți și sceptici, mefienți în fața regimului, excluși și ei - la Canal sau carceră - din turma abulică și obedientă. Mult zgomot pentru nimic însă, fiindcă Prea-Luminatul-Geniu-Carpatic nu mai pogoară în fabrică.

Dan Lungu este un fin portretist și zugrav al mediilor, iar volumul său - inofensiv agreabil, consumist, bun pentru traducătorii aflați la începutul carierei, fără pretenții inovatoare. Nu modelează caractere și nici nu-și arogă virtuți academice. E „*ca tot românul, imparțial*”... Călduț adică.

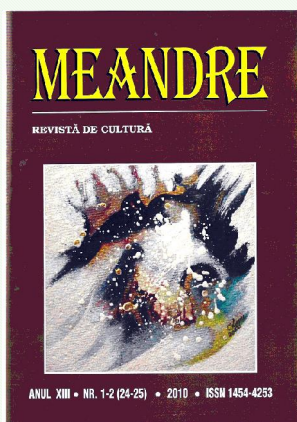

Eduard Iacob-Spătaru - Incantație

Pagina revistelor

Meandre - anul XIII, nr.1-2(24-25), 2010, revistă de cultură editată de Direcția pentru Cultură și Patrimoniu Național a Județului Teleorman, cu toate că se confruntă cu dificultățile care au afectat cele mai multe reviste de cultură din țară, reușește prin strădania remarcabilă a scriitorului Stan V. Cristea să înfrunte toate obstacolele și să apară într-o ținută grafică remarcabilă, în numele unei legitimități firești: „Patrimoniul cultural - imaterial și material - trebuie păstrat așa cum a fost moștenit din generație în generație (...), iar Revista de cultură *Meandre*, prin cele 25 de numere de până acum, își împlinește această menire, încât - sperăm - are tot dreptul să apară în continuare.” Cu un sumar bogat și cu o serie de colaboratori consacrați: Mircea Dinutz, Anghel Gâdea, Gh. Stroe, Gh. Filip, Florea Miu, Traian Călin Uba, Iuliana Paloda-Popescu, revista propune o serie de subiecte de actualitate ale literaturii române. Lor li se adaugă semnatarii unor cronici ale unor cărți editate în 2010 de autori teleormăneni: Olimpia Berca, Liviu Comșia, Florentin Popescu, apoi articole semnate de Iordan Datcu, Damian Hurezeanu, ori recenzii ale unor cărți semnate de autori din afara județului: Marin Codreanu, Dan Elias, Gabriel Stănescu, Liviu Ioan Stoiciu ș.a., care au reținut atenția criticilor și istoricilor literari. Revista propune grupaje de poezii semnate de Florin Burtan, de Mircea Bârsilă, Andreea Emilia Gheorghe, Corneliu Antoniu, Liviu Nanu; proză semnată de Gheorghe Stroe, Gheorghe Filip, Ioan Neșu; evocări (Adelina Țințariu - *Închisoarea de la Râmnucul Sărat*); cercetări (Veronica Cojocaru - *Contracte agricole de la începutul secolului al XX-lea*); eseuri (*Puține speranțe pentru literatură, Riscurile unei anumite literaturi, Treptele suficienței*) etnografie, cercetare, evocare, documentare.

Portal-MĂIASTRA, anul VI, nr. 3-4 (22-23)/2010, care apare la Târgu-Jiu sub egida Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj, a Filialei Gorj a Societății de Științe Filologice și cu sprijinul Consiliului Județean Gorj, sub girul unui colectiv redacțional prezidat onorific de Ovidiu Drimba căruia i se adaugă Gheorghe Grigurcu, Grigore Smeu, Nicolae Dragoș, Adam Puslojić și alte nume, printre care, nu în ultimul rând, dr. Zenovie Cârlușea. Dacă cititorul numerelor 3-4/2010 vine pentru prima oară în contact cu publicația gorjeană, are prilejul să cunoască (p.23-27) dosarul bibliografic al acesteia, însă cititorul fidel al revistei știe că, încă de la primul număr, MĂIASTRA angajează pe lângă spiritul brânșușian al locurilor o paletă tematică deschisă întregului domeniu cultural național și universal. Ultimul număr vine în întâmpinarea evenimentului aniversar Eminescu (*Eminescu - ideea Unirii; Eminescu ieri și azi*), a evenimentului cultural Ovidiu Drimba: *Istoria culturii și civilizației* - 13 volume -, dar și cu o privire avizată asupra *Erotikonului blagian* semnată de Gheorghe Grigurcu și prilejuită de lucrarea profesorului dr. Zenovie Cârlușea (*Lucian Blaga - Solstițiul Sânzienelor*; Ed. Măiastra, 2010), subiect preluat și de Monica Grosu, de Liviu Grăsoiu, de prof. univ. dr. Adrian Voica, dar și de Romulus Iulian Olariu (*Marginalii la poemul Pasărea sfântă, de Lucian Blaga*). Sumarul bogat și echilibrat al revistei propune articole semnate de Vintilă Horia (*Libertate și exil*), de Sorana Georgescu-Gorjan (*Brâncuși și Malvina Hoffman*), de Grigore Smeu (*La aniversară - Ion Mocioi - 70 ; Banalități despre libertate, deloc banale am adăuga noi; Pentru o istorie a receptării operei lui Brâncuși*), de Romulus Iulian Olariu (*«Scara și firul» în poezia lui Marin Sorescu*), un documentar etnologic despre *Muzeul Satului Lelești*, semnat de Emil Văduva și Giorgi

Filip Alexandru și un altul intitulat *O enclavă a hunilor pe teritoriul românesc. Localitatea Hunia, județul Dolj*, semnat de Paul-Emil Rașcu. Am reținut, de asemenea, dintr-o convorbire a lui Alexandru Dumitru cu prof. univ. dr. Constantin Cubleşan că *Între «cerchiștii» de la Sibiu, Ion D. Sîrbu este marele prozator*. Editorul ne propune și câteva grupaje de poezie semnate de Ovidiu Toma, Adam Puslojić, Radu Cărneci, Teofil Răchiteanu, George Dumitru, Traian Diaconescu, Zoia Elena Deju și Ion Filipoiu.

Studii și Comunicări de Etnologie;

tomul XXIV/2010 serie nouă, anuar editat de Institutul de Cercetări Socio-Umane din Sibiu și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Sibiu, care apare sub o redacție din care nu lipsesc nume ca acela al prof. univ. dr. Cornelii Bucur, prof. univ. dr. Alexandru Dobre, dr. Sigrid Haldenwang, prof. Horst Klusch, Andreea Buzăș, prof. univ. dr. Gherhard Konnerth, Silvia Macrea ori conf. univ. dr. Amalia Pavelescu, redactor-șef fiind prof. univ. dr. Ilie Moise. Consacrat culturii populare, într-un sumar consecvent, anuarul ne propune studii și cercetări sub genericul *Folclor-Etnologie-Antropologie*, dar și cercetări privind etnologia germanilor din România, aniversări, comemorări, note și recenzii. De reținut că pe lângă *Studii și Comunicări de Etnologie*, Institutul de Cercetări Socio-Umane din Sibiu mai editează din 1978, ca buletin Științific mai întâi, iar ca periodic din 1990, revista *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, revista *Historia Urbana*, cu apariție din 1993 și *Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane din Sibiu*, cu apariție din 1994. În numărul curent al Studiilor, găsim un sumar bogat, bine structurat, susținut de nume consacrate în cercetarea etnologică din zonă, dar și din țară, cu toate că am putea observa cum numărul celor care se mai apleacă asupra faptelor de cultură tradițională în diacronia lor și prin izomorfismul culturii populare este într-o evidentă descreștere, în ciuda faptului că etnologia, ca parte integrantă a antropologiei, nu și-a încheiat misiunea nici măcar la popoarele care au avut tradiții mai puțin reprezentative. Din perspectivă unei cercetări în spiritul antropologiei complexității, am reținut articolul Iliei Moise, *Adio, smălțurilor de plumb*, pe cel al Narcisei Alexandra Știucă, *Românii între septentrional și meridional. Repere de etnologie a alimentației*, în timp ce alți autori rămân ancorați încă într-un descriptivism util, care continuă să furnizeze noi date despre unele datini și obiceiuri: *Șezătorile în zona Târnavelor* (Gabriela Negru), *Legenda Sfântului Sisoie. Valențe folclorice într-un text necanonic* (Rodica Raliade), *Tradiții și obiceiuri de iarnă la sașii din Transilvania* (Camelia Ștefan), *Tradiții și obiceiuri de toamnă la sașii din Transilvania* (Claudia Zidaru), documentare ca *Emigrarea unor țărani români din județul Sibiu în SUA, reflectată în presa transilvăneană din 1900-1914* (Bianca Karda) etc. Tot-odată, remarcăm și studii sau cercetări privind diacronia faptului cultural: *Dimensiuni ale schimbării sociale în comunitatea rurală* (Felicia Morândău), *Nunta pe Târnavă: în trecut și astăzi* (Maria Spătariu), unde se mizează pe metoda comparativă prin care se fac observații interesante privind pierderile, conservările și înnoirile în tradiția de nuntă. La rubrica consacrată aniversărilor, găsim cu prilejul împlinirii unor vârste rotunde numele unor etnologi ca Steluța Pârâu, Viorel Boldureanu, Avram Cristea, Valer Deleanu, Raimonde Wiener, Cornel Arion sau marcarea unor centenarii: Valer Butură, Ilarion Cocișiu, precum și comemorări (Maria Bocșe, Emilia Comișel). Cartea de etnologie este consacrată cum se cuvine de anuarul sibian prin lucrarea lui Ilie Moise - *Oamenii și locurile Albei*; Mircea Braga - *Festschrift*; Ilie Dăianu - *Scrieri*; Alina Geanina Ionescu - *Conservarea și restaurarea icoanelor din colecțiile Muzeului ASTRA* etc.

Din creația soresciană

